

Załącznik do Uchwały Nr XXIII/291/2016
Rady Miasta Gorzowa Wlkp.
z dnia 16 lutego 2016 r.

Strategia rozwoju sportu i turystyki
Gorzowa Wielkopolskiego
do 2026 roku

Spis treści

1. Struktura dokumentu	5
2. Ramy prawne Strategii	6
3. Wizja Gorzowa Wlkp. do 2026 roku.....	6
4. Obszary priorytetowe	7
4.1 Priorytet 1 – Sport dla wszystkich	10
4.2 Priorytet 2 – Wysokie wyniki gorzowskich klubów sportowych.....	14
4.3 Priorytet 3 – Infrastruktura sportowa	17
4.4 Priorytet 4 – Promocja miasta przez sport	21
4.5 Priorytet 5 – Turystyka	23
5. Monitorowanie i ewaluacja realizacji celów Strategii	30
6. Zasady finansowania sportu w Gorzowie Wlkp.	34
6.1 Sport profesjonalny	34
6.2 Sport dzieci i młodzieży.....	46
6.3 Sport powszechny	48
6.3.1 Sport powszechny masowy.....	49
6.3.2 Sport osób niepełnosprawnych	51
7. Finansowanie rozwoju turystyki w ramach Strategii.....	53
Spis tabel.....	55
Załącznik nr 1 – Analiza szczegółowa	
Załącznik nr 2 – System stypendialny	
Załącznik nr 3 – Wskazówki dotyczące budowy nowego obiektu sportowego	
Załącznik nr 4 – Udostępnianie obiektów sportowych	
Załącznik nr 5 – Procedura przyznania dotacji	
Załącznik nr 6 – Raport badawczy	
Załącznik nr 7 – Monitoring mediów	

1. Struktura dokumentu

Zapisy znajdujące się w prezentowanej „Strategii rozwoju sportu i turystyki Gorzowa Wlkp. do 2026 roku” umożliwią prowadzenie odpowiednich działań wspierających rozwój sportu oraz turystyki w Gorzowie Wlkp. ze strony miasta.

Wnioski wynikają ze szczegółowej analizy obszarów związanych z funkcjonowaniem sportu i turystyki w Gorzowie Wlkp., która została przedstawiona w części analitycznej, stanowiącej załącznik do poniższej Strategii (Załącznik nr 1).

Na potrzeby tworzenia Strategii zlecone zostało badanie marketingowe, które pozwoliło określić, jak mieszkańcy Gorzowa Wlkp. postrzegają funkcjonowanie w mieście sportu i turystyki. Badanie zostało przeprowadzone metodą CATI przez niezależną agencję badawczo-consulingową Sponsoring Insight, we współpracy z instytutem badawczym Otawa Group, w dniach 12 – 16 października 2015 roku. Próbę badawczą stanowiły 502 osoby, które były reprezentatywne dla dorosłych mieszkańców Gorzowa Wlkp. Ponadto zlecone zostało badanie obejmujące monitoring mediów. Określony został potencjał ekspozycji promujących miasto Gorzów Wlkp. w telewizji na przykładzie Grand Prix Polski oraz meczów Stali Gorzów Wlkp.

Przeprowadzono również wywiady pogłębione z osobami zarządzającymi organizacjami sportowymi, m.in. z: AZS AWF Gorzów Wlkp., AZS PWSZ Gorzów Wlkp., ZKS Stilon Gorzów Wlkp., KS G-Power Gorzów Wlkp., MKP Słowianka, Stal Gorzów Wlkp., AWF Gorzów Wlkp., Społeczna Rada Sportu. Dokonano także analizy porównawczej miast konkurencyjnych.

Analizy i badania wskazały na potencjał Gorzowa Wlkp. w zakresie sportu i turystyki, a także najważniejsze zagrożenia i ewentualne ograniczenia dla rozwoju tych obszarów. Stworzona została wizja dotycząca sportu i turystyki miasta Gorzowa Wlkp., która była punktem wyjścia do opracowywania dalszych elementów strategicznych. Warto podkreślić wpływ czasokresu strategii (najbliższe 10 lat) na konkretyzację celów oraz zadań.

Pierwszy cel strategiczny – rozwój gorzowskiego sportu – będzie realizowany w ramach wyznaczonych 4 priorytetów, które mają kluczowe znaczenie. Są to:

1. Priorytet 1 – Sport dla wszystkich
2. Priorytet 2 – Wysokie wyniki gorzowskich klubów sportowych
3. Priorytet 3 – Infrastruktura sportowa
4. Priorytet 4 – Promocja miasta przez sport

W ramach powyższych obszarów priorytetowych wskazano cele szczegółowe, których osiągnięcie umożliwi realizacja konkretnych zadań, wyodrębnionych dla każdego priorytetu.

Drugim celem strategicznym jest rozwój turystyki w Gorzowie Wlkp., dla którego wyznaczono dodatkowy Priorytet 5 – Turystyka, wskazujący najważniejsze cele szczegółowe z konkretnymi zadaniami.

W ramach „Strategii rozwoju sportu i turystyki Gorzowa Wlkp. do 2026 roku” określono metody służące monitorowaniu realizacji Strategii, a także sposoby ewaluacji postępów związanych z rozwojem sportu i turystyki w Gorzowie Wlkp.

Strategia stanowi podstawę do opracowania szczegółowych wytycznych (zasady, terminy, sprawy formalne) w ramach ogłaszanych konkursów.

2. Ramy prawne Strategii

Zgodność „Strategii rozwoju sportu i turystyki Gorzowa Wlkp. do 2026 roku” z aktami prawnymi oraz dokumentami strategicznymi na poziomie miasta, województwa i kraju:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dziennik Ustaw Nr 78, poz. 483 z późniejszymi zmianami) – art. 68 ust. 5.
2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dziennik Ustaw z 2013 r. poz. 594 z późniejszymi zmianami) – art. 7 ust. 1 pkt 10.
3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dziennik Ustaw z 2013 r. poz. 595 z późniejszymi zmianami) – art. 4 ust. 1 pkt 8.
4. Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dziennik Ustaw z 2014 r., poz. 715).
5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dziennik Ustaw z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późniejszymi zmianami).
6. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz.U. z 2004 r. nr 223, poz. 2268 z późniejszymi zmianami).
7. Program Rozwoju Sportu do roku 2020, opracowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki.
8. Program Rozwoju Turystyki do 2020 roku, opracowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki.
9. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020.
10. Program Rozwoju Lubuskiej Turystyki do roku 2020.
11. Długoterminowa Strategia Zarządzania Marką Gorzów.

3. Wizja Gorzowa Wlkp. do 2026 roku

Wizja rozumiana jest jako wyobrażenie Gorzowa Wlkp. w przyszłości, które będzie efektem realizowania przez miasto poniższej „Strategii rozwoju sportu i turystyki do roku 2026”. Wizja została przedstawiona w siedmiu punktach:

1. Gorzów Wlkp. miastem, w którym profesjonalne kluby sportowe funkcjonują na zdrowych zasadach, uzupełniają się i wspierają w działaniach mających na celu rozwój sportu i promocję marki miasta poprzez sukcesy na arenie krajowej i międzynarodowej.
2. Gorzów Wlkp. miastem, w którym kluby sportowe aktywnie działają na rzecz szkolenia młodzieży i regularnie osiągają sukcesy w kategoriach młodzieżowych w kluczowych dyscyplinach sportu, wyznaczonych przez miasto.
3. Gorzów Wlkp. miastem, które odnosi duże sukcesy w sporcie szkolnym w zawodach regionalnych i krajowych, samemu będąc inicjatorem wydarzeń ukierunkowanych na rozwój sportu dzieci i młodzieży.

4. Gorzowskie uczelnie wyższe odnoszą sukcesy w sporcie akademickim dzięki intensywnej współpracy z klubami sportowymi, będąc tym samym atrakcyjnym wyborem dla studentów chcących rozwijać się, szczególnie na płaszczyźnie sportowej.
5. Gorzów Wlkp. miastem, które dzięki wysokiej jakości ogólnodostępnej infrastruktury sportowej, umożliwia mieszkańcom aktywne spędzanie czasu wolnego.
6. Gorzów Wlkp. miastem przyjaznym rowerzystom, z kompleksowym i spójnym systemem ścieżek rowerowych.
7. Gorzów Wlkp. miastem o dużym znaczeniu w turystyce regionalnej, korzystającym z atrakcyjnego, nadrzecznego położenia. ze sprawnie działającym Regionalnym Centrum Turystycznym prowadzonym przez Lokalną Organizację Turystyczną.
8. Gorzów Wlkp. miastem, w którym prowadzone są zajęcia edukacji regionalnej w szkołach podstawowych dzięki współpracy Wydziału Edukacji Urzędu Miasta, Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej, Akademii Wychowania Fizycznego i gorzowskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

4. Obszary priorytetowe

W Strategii określono obszary priorytetowe, które pozwolą zrealizować następujące cele strategiczne:

1. Rozwój sportu w Gorzowie Wlkp.

2. Rozwój turystyki w Gorzowie Wlkp.

Obszary priorytetowe:

PRIORYTET 1

SPORT DLA
WSZYSTKICH

PRIORYTET 2

WYSOKIE WYNIKI
GORZOWSKICH
KLUBÓW
SPORTOWYCH

PRIORYTET 3
INFRASTRUKTURA
SPORTOWA

PRIORYTET 4
PROMOCJA MIASTA
PRZEZ SPORT

PRIORYTET 5
TURYSTYKA

Źródło:

Opracowanie

własne

Tabela 1. Podsumowanie Strategii Rozwoju Sportu i Turystyki Gorzowa Wlkp. do 2026 roku

Cel strategiczny 1 – Rozwój sportu w Gorzowie Wlkp.		Cele szczegółowe
Priorytet 1	Sport dla wszystkich	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie aktywności fizycznej mieszkańców. 2. Upowszechnianie sportu dzieci i młodzieży. 3. Wzrost liczby organizowanych imprez sportowych dla mieszkańców. 4. Wspieranie sportu osób niepełnosprawnych.
Priorytet 2	Wysokie wyniki gorzowskich klubów sportowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie wyników sportowych gorzowskich klubów i sportowców. 2. Określenie zasad finansowego wspierania sportu profesjonalnego. 3. Wysoki poziom szkolenia sportowego w sporcie dziecięcym i młodzieżowym.
Priorytet 3	Infrastruktura sportowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej. 2. Rozbudowa bazy sportowej o nowe, kluczowe obiekty. 3. Skuteczne zarządzanie miejską infrastrukturą sportową.
Priorytet 4	Promocja miasta przez sport	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki poziom identyfikacji mieszkańców ze sportem lokalnym – promocja do wewnątrz. 2. Wzmocnienie wizerunku Gorzowa Wlkp. jako ważnego ośrodka sportowego w regionie i w kraju – promocja na zewnątrz. 3. Poprawa relacji między gorzowskimi klubami ze szczególnym uwzględnieniem środowisk kibicowskich.
Cel strategiczny 2 – Rozwój turystyki w Gorzowie Wlkp.		Cele szczegółowe
Priorytet 5	Turystyka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kreowanie produktów turystycznych o wysokiej konkurencyjności. 2. Rozwój infrastruktury na potrzeby rozwoju turystyki w Gorzowie Wlkp. 3. Informacja i promocja turystyczna Gorzowa Wlkp. 4. Wdrożenie programu zajęć turystycznej edukacji regionalnej dla uczniów gorzowskich szkół.

Źródło: Opracowanie własne

4.1 Priorytet 1 – Sport dla wszystkich

Priorytet pierwszy zakłada popularyzację sportu dla wszystkich oraz podnoszenie poziomu aktywności sportowej mieszkańców Gorzowa Wlkp. Obejmuje swoim zasięgiem najszerszy zakres oddziaływania na gorzowian.

Szczegółowe analizy związane z aktywnością sportową Polaków, a także nawyki i zwyczaje związane z uprawianiem sportu przez mieszkańców Gorzowa Wlkp., zostały przedstawione w części analitycznej Strategii stanowiącej załącznik nr 1. Istnieje bardzo wiele czynników warunkujących stosunkowo niski poziom aktywności fizycznej mieszkańców Gorzowa Wlkp. Wśród nich należy wymienić brak czasu, ograniczenia związane z chorobą lub niepełnosprawnością, a także problemy dostępności infrastruktury sportowej. Efektem tego są coraz powszechniejsze choroby cywilizacyjne, w szczególności nadwaga czy niewydolność układu sercowo-naczyniowego. Skutki te dotyczą nie tylko dorosłych, ale także dzieci i młodzież, problemy takie jak wady postawy są w dużej mierze wynikiem niedoboru ruchu i sportu.

Miasto Gorzów Wlkp., korzystając z odpowiednich uprawnień i podmiotów, stwarza warunki do bezproblemowego, powszechnego uprawiania sportu dla mieszkańców w każdym wieku, a także do uzyskania wysokiej świadomości pozytywnego wpływu aktywności fizycznej na zdrowie oraz samopoczucie. Cele szczegółowe Priorytetu 1 to:

1. Podniesienie aktywności fizycznej mieszkańców.
2. Upowszechnianie sportu dzieci i młodzieży.
3. Wzrost liczby organizowanych imprez sportowych dla mieszkańców.
4. Wspieranie sportu osób niepełnosprawnych.

Cel 1 – Podniesienie aktywności fizycznej mieszkańców

Rośnie – w naszym codziennym życiu – znaczenie aktywności fizycznej, która jest niezbędna człowiekowi na każdym etapie jego życia. Choć znaczenie ruchu systematycznie się zmienia w zależności od wieku, to zawsze pozostaje kluczowym czynnikiem warunkującym zdrowie. W związku z aspektami demograficznymi i starzejącym się polskim społeczeństwem, konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na prowadzenie odpowiednich działań pobudzających aktywność fizyczną dla osób kategorii wiekowej 50+.

Uwzględniając ogólne trendy i tendencje odnośnie do aktywności ruchowej, a także informacje dotyczące bezpośrednio Gorzowa Wlkp., wskazane jest realizowanie takich działań, które zainteresują jego mieszkańców aktywnością ruchową, wyrażając w ten sposób troskę i zainteresowanie o zdrowie fizyczne i psychiczne gorzowian. Sprecyzowano następujące zadania:

Zadanie 1.1 – Organizacja rywalizacji sportowej w wybranych dyscyplinach dla mieszkańców z wykorzystaniem bazy sportowej należącej do miasta

Pierwszym sposobem na podniesienie poziomu uczestnictwa mieszkańców w aktywności sportowej jest stworzenie rozgrywek amatorskich w wybranych

dyscyplinach (np. piłka nożna, koszykówka, siatkówka), z wykorzystaniem istniejących obiektów sportowych, takich jak Orliki, sale sportowe, które należą do miasta. Zadanie wymaga również prowadzenia odpowiednich działań promujących rozgrywki, uwzględniające Internet i media społecznościowe.

Zadanie 1.2 – Prowadzenie przez miasto Gorzów Wlkp. kampanii, promującej aktywny tryb życia i uczestnictwo w wydarzeniach sportowych

W celu podniesienia aktywności o charakterze sportowym mieszkańców należy opracować i wdrożyć odpowiednią kampanię uświadamiającą pozytywne skutki aktywnego trybu życia, rozumianego jako uprawianie sportu i uczestnictwo w wydarzeniach sportowych. Należy podkreślić korzyści z punktu widzenia zdrowia człowieka, a także budowania więzi społecznych między mieszkańcami. Wskazane jest wykorzystanie powszechnie znanych gorzowskich sportowców w roli ambasadorów kampanii. Długofalowo ma to zmniejszyć wydatki na opiekę medyczną i podnieść jakość życia oraz świadomość społeczną o problematyce prozdrowotnej.

Zadanie 1.3 – Obejmowanie patronatem imprez i wydarzeń o charakterze sportowym

W celu podniesienia poziomu aktywności sportowej mieszkańców Gorzowa Wlkp., prowadzenie działań inicjujących różnego rodzaju wydarzenia sportowe. Miasto obejmuje patronatem tego typu wydarzenia, oferuje wsparcie logistyczne w kwestiach zarządzania, udostępnia obiekty sportowe na preferencyjnych warunkach. Równocześnie atrakcyjna oferta patronacka będzie zachęcała potencjalnych organizatorów do współpracy z miastem. Działania patronackie powinny być uwzględniać ambasadorów gorzowskiego sportu i wsparcie na poziomie wojewódzkim.

Zadanie 1.4 – Stworzenie atrakcyjnej oferty zajęć sportowych dla mieszkańców Gorzowa Wlkp. 50+

Uwzględniając bardzo niski poziom aktywności fizycznej gorzowian w kategorii wiekowej 50+, miasto Gorzów Wlkp., we współpracy z gorzowskimi klubami sportowymi i stowarzyszeniami, tworzy atrakcyjną ofertę aktywności sportowych właśnie dla nich. Wskazane jest także podjęcie współpracy z lokalną uczelnią AWF Gorzów Wlkp. oraz korzystanie z Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020.

Cel 2 – Upowszechnianie sportu i rekreacji ruchowej dzieci i młodzieży

Niezbędne jest zaproponowanie rozwiązań, które pozwolą na zainteresowanie kulturą fizyczną najmłodszych, a następnie utrzymanie ich przy uprawianiu sportu. Bardzo ważnym aspektem jest wspieranie klubów sportowych, prowadzących szkolenie dzieci i młodzieży tak, aby były atrakcyjnym wyborem dla młodych sportowców. Przez rozwój sportu dzieci i młodzieży należy rozumieć: określenie jasnych zasad wspierania szkolenia, upowszechnianie postaw sportowych, społecznych i zdrowotnych, a także promowanie aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Umożliwiają to następujące zadania:

Zadanie 2.1 – Kontynuowanie programu Powszechna Nauka Pływania „Każde dziecko w Gorzowie Wlkp. umie pływać”

Obecnie w Gorzowie Wlkp. od kilkunastu lat realizowany jest program Powszechna Nauka Pływania „Każde dziecko w Gorzowie Wlkp. umie pływać”, który cieszy się bardzo dużą popularnością. Program obejmuje dzieci z klas drugich gorzowskich szkół podstawowych, które uczą się pływać, korzystając z nowoczesnego obiektu CSR Słowianka. Nauka pływania jest realizowana podczas lekcji szkolnych, alternatywnie do zajęć wychowania fizycznego. Prowadzona jest także wstępna selekcja dzieci z klas drugich, które następnie w klasie trzeciej uczęszczają na zajęcia pływackie doskonalące ich umiejętności. W roku szkolnym 2014/2015 w programie uczestniczyła rekordowa liczba 1 300 dzieci. Realizowany program jest oceniany bardzo pozytywnie, dlatego zakłada się, że miasto prowadzi działania zwiększające jego finansowanie, a także rozwija jego koncepcję. Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na efekty projektu i jego ewaluację (np. liczbę zwolnień, frekwencje) oraz zaproponować ścieżkę rozwoju dla najzdolniejszych. Ważne jest również odpowiednie przygotowanie kadry trenerskiej we współpracy z uczelnią wyższą. Należy wprowadzić system kontroli i monitoringu.

Zadanie 2.2 – Realizacja programów feryjnego i wakacyjnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży o charakterze sportowym, które zachęcają do aktywnego spędzania czasu

Ośrodki sportu, stowarzyszenia i kluby sportowe podejmują intensywną współpracę z gorzowskimi szkołami, a także uczelniami wyższymi przy opracowywaniu programu i zachęcaniu dzieci i młodzieży do uczestnictwa. Zadanie ma na celu zaangażowanie środowiska studenckiego, lokalnych klubów przy wykorzystaniu dostępnej infrastruktury.

Zadanie 2.3 – Stworzenie oferty pozalekcyjnych zajęć sportowych dla uczniów gorzowskich szkół, pod opieką wykwalifikowanych opiekunów – trenerów

Miasto prowadzi działania ukierunkowane na tworzenie atrakcyjnej oferty pozalekcyjnych zajęć sportowych, skierowanych do uczniów gorzowskich szkół. Kluczowym elementem tego zadania jest korzystanie z usług wykwalifikowanych instruktorów. Wskazane jest użytkowanie infrastruktury należącej do szkoły (dowożenie dzieci w inne lokalizacje może być dużą przeszkodą dla rodziców).

Zadanie 2.4 – Realizacja programu Trener Osiedlowy

Miasto, korzystając z własnych obiektów, a także zasobów gorzowskiej AWF w postaci infrastruktury sportowej oraz studentów, realizuje program Trenera Osiedlowego we wskazanej dyscyplinie lub dyscyplinach. Są to otwarte, bezpłatne zajęcia dla dzieci, organizowane w wybranych lokalizacjach, które mają na celu poprawę sprawności fizycznej dzieci, a także zainteresowanie je sportem. Przygotowując ofertę współpracy dla AWF należy podkreślić związane z tym profity dla uczelni i studentów – możliwość zebrania doświadczenia, rozwijania umiejętności, zainteresowania potencjalnych studentów uczelnią i jej ofertą edukacyjną.

Zadanie 2.5 – Zapewnienie w klasach I-III szkół podstawowych zajęć wychowania fizycznego z wykwalifikowanym nauczycielem, realizowanych w ramach Programu Prezydenckiego „Aktywne dzieci Gorzowa Wlkp.”

Obecnie realizowany przez szkoły podstawowe program w zakresie wychowania fizycznego w klasach I-III zakłada realizację tego typu zajęć w ramach kształcenia zintegrowanego, które często jest prowadzone przez nauczyciela, nieposiadającego wykształcenia w kierunku wychowania fizycznego. W celu podniesienia poziomu rozwoju sportu dziecięcego, należy zapewnić przynajmniej jedną godzinę lekcji wychowania fizycznego tygodniowo w klasach I-III z wykwalifikowanym, odpowiednio przygotowanym opiekunem. Zadanie to powinno być realizowane w ramach programu prezydenckiego, analogicznie do programu Powszechna Nauka Pływania w porozumieniu z AWF.

Cel 3 – Wzrost liczby organizowanych imprez sportowych dla mieszkańców

Miasto jako inicjator wydarzeń, aktywizujących i integrujących środowiska miejskie, mających duże znaczenie dla wspólnego funkcjonowania mieszkańców i władz publicznych. Pozwalają na budowanie więzi z miastem, wzmacniają poczucie tożsamości z miejscem, w którym ludzie żyją na co dzień. Organizacja wydarzeń sportowych, atrakcyjnych dla mieszkańców, to istotny element Strategii realizowany przez następujące zadania:

Zadanie 3.1 – Organizacja wydarzeń o charakterze sportowym o dużym znaczeniu dla regionu z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury sportowej

Przy podejmowaniu decyzji należy uwzględnić takie uwarunkowania, jak: tradycje, historie i dokonania dyscyplin sportowych w mieście, a także możliwości wykorzystania istniejącej w Gorzowie Wlkp. infrastruktury. Wskazane jest prowadzenie intensywnej współpracy z lokalnym biznesem, w celu pozyskiwania sponsorów i zmniejszania kosztów organizacyjnych. W działaniach promocyjnych należy podkreślać znaczenie organizacji wydarzeń dla wzmacniania marki Gorzowa Wlkp., a także inne, społeczne korzyści.

Zadanie 3.2 – Organizacja wydarzeń sportowych mających na celu podniesienie poziomu uczestnictwa mieszkańców w aktywności sportowej – biegi miejskie, zawody rowerowe itd.

Organizacja wydarzeń o charakterze sportowym, które umożliwią mieszkańcom miasta aktywne uczestnictwo w sporcie masowym. Przy organizacji należy m.in. wzorować się na innych tego typu wydarzeniach w kraju, które cieszą się dużą popularnością, np. maratony i inne imprezy biegowe, zawody rowerowe, ale także kreować własne wydarzenia. Gorzów Wlkp., ze względu na swoje położenie, ma duży potencjał w zakresie sportów wodnych.

Zadanie 3.3 – Organizacja imprez rekreacyjnych dla mieszkańców – festyny, pikniki rodzinne, imprezy tematyczne związane ze sportem, we współpracy z klubami (np. „Weekend z wioślami”)

Organizacja imprez, które pobudzają zainteresowanie aktywnością fizyczną w rozmaitych formach. Wskazane jest połączenie tego typu wydarzeń (np. festyny,

pikniki rodzinne) z promowaniem aktywnego i zdrowego trybu życia. Przy organizacji wydarzeń możliwe jest zaangażowanie lokalnych klubów sportowych, które w ten sposób mogą zyskać możliwość promocji.

Cel 4 – Wspieranie sportu osób niepełnosprawnych

Sport osób niepełnosprawnych w ostatnich latach bardzo dynamicznie się rozwija, a jego znaczenie wzrasta. Odnosi się to jednak wyłącznie do najwyższych szczebli rozgrywkowych, na poziomie regionalnym i lokalnym sytuacja jest o wiele trudniejsza. Obszar ten wymaga szczególnej uwagi, ponieważ sport i szeroko rozumiana rekreacja są dla osób niepełnosprawnych szczególną formą rehabilitacji. Umożliwia im pokonywanie barier, a także stymuluje ich aktywność społeczną.

Zadanie 4.1 – Tworzenie warunków organizacyjnych i finansowych dla rozwoju sportu osób niepełnosprawnych

Miasto doskonali system dotacji przyznawanych z budżetu na zadania publiczne z zakresu sportu osób niepełnosprawnych, podnosząc efektywność finansowania i poszerzając zakres merytoryczny wsparcia. Prowadzi działania wspomagające wydarzenia sportowe, integrujące środowisko sportowców pełnosprawnych i niepełnosprawnych. Wskazana jest współpraca z lokalnymi klubami sportowymi oraz uczelniami wyższymi, które dysponują odpowiednimi zasobami.

4.2 Priorytet 2 – Wysokie wyniki gorzowskich klubów sportowych

Systematyczne podnoszenie wyników gorzowskich klubów sportowych uwarunkowane jest istnieniem odpowiednio rozwiniętego zaplecza szkoleniowego dla sportu dzieci i młodzieży, dlatego obszary te zostały ze sobą połączone w Priorytecie 2.

Gorzów Wlkp. ma bogate tradycje sportowe. Są one związane przede wszystkim ze sportem żużlowym, który obecnie jest jedną z najbardziej rozpoznawalnych i kojarzonych z miastem dyscyplin. Gorzowskie kluby mogą pochwalić się wieloma sukcesami swoich wychowanków na arenie krajowej i międzynarodowej, w takich dyscyplinach jak wioślarstwo czy kajakarstwo. Należy wykorzystać istniejący potencjał oraz zaproponować działania, które umożliwią wzmocnienie pozycji gorzowskiego sportu.

W priorytecie 2 określono cele szczegółowe, które pozwolą podnosić osiągnięcia gorzowskich sportowców zarówno w kraju, jak i na arenie międzynarodowej, a także wzmocnić pozycję lokalnych klubów sportowych przy wsparciu miasta. Priorytet 2 odnosi się zarówno do klubów reprezentujących sporty zespołowe, jak i indywidualne.

Cele szczegółowe:

1. Podniesienie wyników sportowych gorzowskich klubów i sportowców.
2. Określenie zasad finansowego wspierania sportu profesjonalnego.
3. Podniesienie poziomu szkolenia w sporcie dziecięcym i młodzieżowym.

Cel 1 – Podniesienie wyników sportowych gorzowskich klubów i sportowców

Gorzów Wlkp. posiada istotny potencjał w wielu dyscyplinach sportowych, który należy wykorzystać, aby odpowiednio rozwijać gorzowski sport. Uwzględniając istotne ograniczenia budżetowe i organizacyjne, miasto nie jest w stanie efektywnie wspierać wszystkich dyscyplin sportu.

Realizację Celu 1 umożliwi stworzenie listy Kluczowych Dyscyplin Sportu, co jest również sugerowane w realizowanej przez Gorzów Wlkp. „Długoterminowej Strategii Zarządzania Marką Gorzów”. Szczegółowe kryteria określające Kluczowe Dyscypliny Sportu zostały przedstawione w rozdziale 6.

Zadanie 1.1 – Określenie kryteriów wyboru Kluczowych Dyscyplin Sportu dla rozwoju sportu

Celem jest stworzenie precyzyjnych i obiektywnych kryteriów, które pozwolą wskazać dyscypliny o strategicznym znaczeniu dla rozwoju sportu w Gorzowie Wlkp. Uzasadnieniem dla wprowadzenia Kluczowych Dyscyplin Sportu jest fakt, że obecne finansowanie sportu ze strony miasta jest bardzo mocno rozproszone, znaczna część dotacji przeznaczana jest na dyscypliny o bardzo małym potencjale rozwoju, a kryteria podziału środków są mało precyzyjne.

Zadanie 1.2 – Wybór Kluczowych Dyscyplin Sportu

Na podstawie stworzonych w zadaniu 1.1 kryteriów, miasto wskazuje określone Kluczowe Dyscypliny Sportu, na których rozwoju będzie koncentrowało środki finansowe oraz wsparcie organizacyjne. Lista Kluczowych Dyscyplin Sportu będzie regularnie aktualizowana.

Zadanie 1.3 – Określenie przywilejów przyznawanych Kluczowym Dyscyplinom Sportu

Po wyborze Kluczowych Dyscyplin Sportu miasto określa szczegółowe przywileje, przyznawane wybranym dyscyplinom, związane przede wszystkim z preferencyjnym dostępem do obiektów sportowych, a także wsparciem organizacyjnym czy promocyjnym.

Cel 2 – Określenie zasad finansowego wspierania sportu profesjonalnego

Konieczne jest wyznaczenie, jako jednego z celów Strategii, nowych zasad finansowania sportu profesjonalnego, które pozwolą na efektywne wydatkowanie dotacji przez miasto i w sposób wymierny przysłużą się rozwojowi sportu w Gorzowie Wlkp. Wskazano następujące zadania:

Zadanie 2.1 – Zwiększenie środków finansowych przeznaczanych na wspieranie rozwoju sportu

Wielkość obecnie przekazywanych środków budzi powszechne niezadowolenie i uniemożliwia sprawny rozwój sportu. Dodatkowo, w porównaniu z innymi miastami o profilu zbliżonym do Gorzowa Wlkp., widać znaczącą różnicę w kwotach przeznaczanych na wspieranie sportu, na niekorzyść Gorzowa Wlkp.

Zadanie 2.2 – Określenie jasnych kryteriów przyznawania dotacji klubom na rozwój sportu profesjonalnego

Podniesienie efektywności finansowania sportu przez Gorzów Wlkp. wymaga wprowadzenia całkowicie nowych zasad udzielania wsparcia finansowego dla gorzowskich klubów. Należy stworzyć kryteria, które w obiektywny sposób będą oceniały oferty klubów, uwzględniając m.in. wyniki sportowe, znaczenie dyscypliny dla rozwoju sportu w mieście, kwestie organizacyjne i zarządzanie klubem.

Zadanie 2.3 – Oddzielenie finansowania sportu dziecięcego i młodzieżowego od sportu profesjonalnego

W celu podniesienia efektywności finansowania rozwoju sportu przez miasto Gorzów Wlkp., należy wprowadzić odpowiednie zapisy prawne, które oddziela finansowanie sportu dziecięcego i młodzieżowego od sportu profesjonalnego. Obecny sposób podziału może prowadzić do wydatkowania środków na inny cel niż ten wskazany w zadaniu, a zwłaszcza wykorzystanie środków na sport seniorski.

Zadanie 2.4 – Stworzenie nowego systemu stypendialnego

Opracowanie projektu nowego systemu stypendialnego, który będzie premiował gorzowskich sportowców osiągających wysokie wyniki w rywalizacji sportowej. Zakłada się, że miasto podnosi wysokość środków finansowych, przeznaczanych na stypendia i inne nagrody, premiujące wysokie wyniki. Przy tworzeniu systemu, konieczne jest podkreślenie priorytetowego znaczenia Kluczowych Dyscyplin Sportu. Opracowany został przykładowy system stypendialny, który został przedstawiony w Załączniku nr 2 – System stypendialny.

Zadanie 2.5 – Wspieranie profesjonalizacji organizacyjnej klubów sportowych

Miasto realizuje działania, mające na celu podniesienie poziomu profesjonalizacji gorzowskiego sportu, poprzez uwzględnienie w dotacjach na rzecz klubów sportowych wydatków na zatrudnienie odpowiednio wykwalifikowanych osób, które będą odpowiadały za rozwój działań marketingowych oraz poprawę sytuacji organizacji wewnątrz klubów. Miasto w drodze dialogu z klubami powinno wskazać wymagania dotyczące kwalifikacji takiej osoby, a także szczegółowe zasady zatrudnienia.

Szczegółowa propozycja nowych kryteriów finansowania sportu profesjonalnego i sportu młodzieżowego została przedstawiona w rozdziale 6.

Cel 3 – Wysoki poziom szkolenia sportowego w sporcie dziecięcym i młodzieżowym

Priorytet 3 dotyczy nie tylko sportu profesjonalnego, ale jest silnie związany z rozwojem sportu dziecięcego i młodzieżowego, którego wysoki poziom stanowi doskonałe zaplecze sportu profesjonalnego. Celem jest stworzenie odpowiednich warunków szkoleniowych, rozumianych jako zapewnienie ciągłości szkolenia w ramach pełnej piramidy szkoleniowej, a także dostępu do infrastruktury sportowej.

Zadanie 3.1 – Wspieranie szkolenia sportowego w Kluczowych Dyscyplinach Sportu

Miasto priorytetowo traktuje rozwój szkolenia w Kluczowych Dyscyplinach Sportu, wspierając je odpowiednio wysokimi środkami finansowymi oraz organizacyjnymi. Ma to zapewnić istnienie stabilnych warunków do rozwoju i pełnej piramidy szkoleniowej.

Zadanie 3.2 – Wspieranie szkolenia sportowego w pozostałych dyscyplinach sportu

Wsparcie ma charakter finansowy i organizacyjny, umożliwiającą realizowanie celów statutowych klubów sportowych. Miasto uwzględnia jednak priorytetowość Kluczowych Dyscyplin Sportu.

Zadanie 3.3 – Podnoszenie kompetencji trenerów grup dziecięcych i młodzieżowych

Miasto kładzie szczególny nacisk w swoich działaniach na regularne podnoszenie poziomu szkolenia dzieci i młodzieży, co jest kluczowym warunkiem rozwoju sportu profesjonalnego. Wskazane jest zaangażowanie do współpracy związków sportowych oraz wyższych uczelni, które dysponują odpowiednimi zasobami, umożliwiającymi podnoszenie kompetencji trenerów gorzowskich klubów. Miasto realizuje inicjatywy, takie jak konferencje oraz szkolenia, skierowane do trenerów grup młodzieżowych gorzowskich klubów. Kluczowe znaczenie ma ukierunkowanie kształcenia trenerskiego na kluczowe dyscypliny dla rozwoju miasta oraz podnoszenie poziomu wydziałów uczelni. Rozwój kierunków na uczelniach wyższych powinien uwzględniać założenia Strategii.

Zadanie 3.4 – Rozwijanie funkcjonujących w gorzowskich szkołach klas sportowych

W Gorzowie Wlkp. funkcjonują m.in. Akademickie Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego, działające pod patronatem Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Gorzowie Wlkp., które zajmuje się szkoleniem w koszykówce kobiet, a także Zespół Szkół Mistrzostwa Sportowego, który szkoli uczniów w sportach wodnych i lekkoatletyce od poziomu szkoły podstawowej do szkoły średniej. Istniejące w ramach tych szkół klasy sportowe docelowo mają być „inkubatorami” dla młodych sportowców, dlatego też miasto dąży do rozwijania tej koncepcji. Szczególne znaczenie w realizowanych działaniach wspierających istnienie i rozwój klas sportowych powinny mieć Kluczowe Dyscypliny Sportu. Zaleca się weryfikację poziomu szkolenia i organizacji klas sportowych w szkołach.

4.3 Priorytet 3 – Infrastruktura sportowa

Niezbędnym obszarem do prawidłowego rozwoju sportu – rozumianym zarówno jako sport dla wszystkich, sport dzieci i młodzieży oraz sport profesjonalny – jest infrastruktura sportowa.

Miasto, tworząc atrakcyjną ofertę aktywności o charakterze sportowym oraz wydarzeń dla mieszkańców, zapewnia niezbędne zaplecze obiektów sportowych wysokiej jakości. Zagwarantowanie odpowiedniej infrastruktury jest również bardzo istotne z punktu widzenia podnoszenia wyników gorzowskich sportowców, szczególnie uwzględniając strategiczne dla rozwoju miasta dyscypliny sportu.

Cele szczegółowe:

1. Modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej.
2. Rozbudowa bazy sportowej o nowe, niezbędne obiekty.
3. Skuteczne zarządzanie miejską infrastrukturą sportową.

Cel 1 – Modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej

Przeprowadzenie działań, które umożliwią modernizację najważniejszych obiektów, zagwarantowanie wysokiej jakości infrastruktury sportowej, a także wysokiego poziomu bezpieczeństwa w obiektach. Bardzo ważne jest zapewnienie maksymalnej użyteczności i funkcjonalności modernizowanych obiektów, a także ich potencjalnej komercjalizacji. Sugeruje się konsultowanie rozbudowy bazy sportowej z AWF w celu wykorzystania jej do działalności dydaktycznej, co podniesie rangę uczelni i zbuduje przewagę konkurencyjną. W tym celu wyznaczono następujące zadania do realizacji:

Zadanie 1.1 – Modernizacja istniejącej ogólnodostępnej bazy sportowej zgodnie z potrzebami mieszkańców, umożliwiającej aktywne spędzanie czasu

Przeprowadzenie niezbędnej modernizacji należących do miasta obiektów sportowych, która umożliwi realizację aktywności fizycznych mieszkańcom oraz klubom i stowarzyszeniom sportowym.

Zadanie 1.2 – Przeprowadzenie modernizacji obiektów sportowych dla potrzeb rozwoju sportu profesjonalnego, ze szczególnym uwzględnieniem Kluczowych Dyscyplin Sportu

W celu zapewnienia nowoczesnej infrastruktury sportowej na potrzeby gorzowskich klubów, miasto przeprowadza modernizację istniejących obiektów sportowych, tak aby umożliwić realizację podstawowych zadań gorzowskim klubom sportowym.

Zadanie 1.3 – Modernizacja stadionu Ośrodka Sportu i Rekreacji przy ul. Olimpijskiej 32 w Gorzowie Wlkp.

Miasto w ramach swoich kompetencji prowadzi działania polegające na przygotowaniu inwestycji, którą jest modernizacja istniejącego stadionu piłkarskiego zarządzanego przez Ośrodek Sportu i Rekreacji (OSiR), wspierając tym samym rozwój piłki nożnej w mieście. Wskazane jest opracowanie takiego projektu, który pozwoli na stworzenie w ramach stadionu powierzchni biurowej, która będzie wykorzystywana przez lokalne organizacje sportowe oraz jednostki publiczne.

Zadanie 1.4 – Adaptacja istniejących obiektów sportowych dla potrzeb osób niepełnosprawnych

Umożliwienie i usprawnienie organizacji sportu osób niepełnosprawnych przez przeprowadzenie prac modernizacyjnych i dostosowanie istniejących obiektów do odpowiednich standardów.

Zadanie 1.5 – Pozyskiwanie wsparcia finansowego na modernizację infrastruktury z funduszy Unii Europejskiej

Miasto Gorzów Wlkp., w ramach wspierania inwestycji infrastrukturalnych wspomagających funkcjonowanie gorzowskiego sportu, przeprowadza odpowiednie działania umożliwiające pozyskanie dodatkowych środków finansowych, pochodzących z Unii Europejskiej. W obecnie realizowanej perspektywie finansowej na lata 2014-2020 nie ma konkretnych programów zorientowanych wyłącznie na sport, istnieją jednak szerokie możliwości wykorzystania środków finansowych na poprawę warunków infrastrukturalnych gorzowskiego sportu, np. w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, z którego można pozyskać fundusze na termomodernizację obiektów użyteczności publicznej.

Cel 2 – Rozbudowa bazy sportowej o nowe, kluczowe obiekty

W Gorzowie Wlkp. brakuje obecnie obiektów sportowych, które w znaczący sposób przyczyniają się do rozwoju sportu i mogą być wykorzystywane przez zawodników kilku dyscyplin sportowych. Infrastruktura sportowa wymaga inwestycji, które określają poniższe zadania:

Zadanie 2.1 – Budowa hali widowiskowo-sportowej na 2,5 – 3 tysiące widzów

Zaplanowanie i rozpoczęcie prac dotyczących budowy hali widowiskowo-sportowej na około 2,5 – 3 tys. widzów. W Gorzowie Wlkp. funkcjonuje drużyna koszykówki kobiet oraz zespoły związane z innymi sportami halowymi, które również będą regularnym użytkownikiem obiektu. Należy zwrócić uwagę na wielofunkcyjny charakter hali umożliwiający organizowanie, oprócz wydarzeń sportowych, także imprez komercyjnych. Obiekt ma spełniać przede wszystkim charakter widowiskowo-rozrywkowy oraz zaspokajać potrzeby sportowe. Doświadczenia powstałych obiektów w Polsce dowodzą, że obiekt zdecydowanie łatwiej jest utrzymać, posiadając przynajmniej 2 zespoły w sportach halowych rywalizujące w najwyższych klasach rozrywkowych.

Zadanie 2.2 – Budowa stadionu lekkoatletycznego z bieżnią tartanową

Rozpoczęcie działań mających na celu realizację inwestycji, którą jest budowa stadionu lekkoatletycznego z bieżnią tartanową. Podobnie jak w przypadku hali widowiskowo-sportowej, również ten obiekt został wskazany jako priorytetowy przez mieszkańców Gorzowa Wlkp., wynika to również z przeprowadzonej analizy rynku sportowego. W mieście funkcjonują kluby lekkoatletyczne osiągające wysokie wyniki oraz AWF Gorzów Wlkp., które mogłyby być regularnym użytkownikiem obiektu. Wskazane jest wykorzystanie wsparcia Ministerstwa Sportu, które prowadzi program budowy Orlików lekkoatletycznych.

Zadanie 2.3 – Budowa pełnowymiarowego boiska piłkarskiego ze sztuczną nawierzchnią

Miasto realizuje działania ukierunkowane na rozpoczęcie budowy pełnowymiarowego boiska piłkarskiego ze sztuczną nawierzchnią. Obecnie nie ma w Gorzowie Wlkp. tego typu obiektu, którego istnienie jest uzasadnione zarówno potrzebami mieszkańców miasta, wyrażonymi w przeprowadzonych badaniach marketingowych, jak i wynika z przeprowadzonej analizy istniejących w mieście obiektów sportowych.

Zadanie 2.4 – Budowa skateparku

Miasto prowadzi działania, które mają na celu przygotowanie inwestycji pod budowę skateparku. Niezbędne jest przeprowadzenie odpowiednich konsultacji z zainteresowanymi podmiotami, a także wybór optymalnej lokalizacji, która będzie atrakcyjna dla potencjalnych użytkowników. Wskazane jest wykorzystanie rozwiązań stosowanych w innych miastach

Zadanie 2.5 - Rozbudowa istniejącej przystani wioślarskiej

Miasto opracowuje projekt modernizacji oraz rozbudowy istniejącej przystani wioślarskiej, regularnie wykorzystywanej przez gorzowskie kluby związane ze sportami wodnymi. Docelowo wskazana jest budowa toru regatowego, który będzie umożliwiał rozgrywanie zawodów w sportach wodnych na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym.

Zadanie 2.6 – Uwzględnienie nowych, priorytetowych obiektów sportowych przy tworzeniu Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gorzowa Wlkp.

Przeprowadzona analiza istniejącego zaplecza obiektów sportowych wskazuje priorytetowe inwestycje, a osoby odpowiedzialne za sport w mieście powinny lobbować na rzecz uwzględnienia ich w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym, wskazując przy tym korzyści społeczne i ekonomiczne.

Na potrzeby realizacji powyższych zadań przedstawionych w ramach Celu 2, opracowany został zbiór wskazówek oraz istotnych uwag dotyczących budowy nowego obiektu (hali), które powinny być brane pod uwagę przez miasto i ewentualnych inwestorów. Został on przedstawiony w Załączniku nr 3.

Cel 3 – Skuteczne zarządzanie miejską infrastrukturą sportową

Ważnym obszarem, związanym z infrastrukturą sportową w Gorzowie Wlkp., który wymaga uregulowania, jest zarządzanie obiektami sportowymi należącymi do miasta. Zasady ich udostępniania i wynajmu budzą wiele wątpliwości oraz kontrowersji. Rozwiązaniem tego problemu jest określenie nowych, jasnych reguł. W tym celu wyznaczono następujące zadania:

Zadanie 3.1 – Określenie szczegółowych zasad udostępniania bazy sportowej mieszkańcom oraz klubom sportowym na realizację określonych zadań

Miasto tworzy nowe zasady udostępniania i wynajmu obiektów sportowych, będących jego własnością. Należy szczególnie podkreślić znaczenie klubów prowadzących szkolenie dzieci i młodzieży.

Zadanie 3.2 – Podniesienie standardu zarządzania szkolną bazą sportową

Opracowanie wykazu szkół z określeniem terminów, w których przyszkolna baza sportowa jest niewykorzystywana. Spis należy aktualizować w regularnych odstępach czasowych. Umożliwi to podniesienie efektywności wykorzystania tych obiektów oraz umożliwi dodatkowe wykorzystanie hal sportowych przez stowarzyszenia sportowe,

uczniów i mieszkańców. Docelowo sugeruje się stworzenie systemu informatycznego, który pomoże efektywnie zagospodarować dostępne obiekty (więcej w Priorytecie 4, Cel 1).

Propozycja zasad udostępniania i wynajmu obiektów sportowych w Gorzowie Wlkp. została przedstawiona w Załączniku nr 4 – Udostępnianie i wynajem obiektów sportowych.

4.4 Priorytet 4 – Promocja miasta przez sport

W dzisiejszych czasach prowadzenie działań promocyjnych jest bardzo istotnym elementem funkcjonowania wszystkich podmiotów, w tym również miast. Zjawisko to, nazywane marketingiem terytorialnym, ma coraz większe znaczenie również w Polsce.

Specyfika Gorzowa Wlkp. sprawia, że miasto bardzo trudno jednoznacznie skojarzyć z jedną, konkretną wartością. Jak wskazały badania przeprowadzone przez firmę Pentagon Research w 2014 roku, zdecydowanie najwięcej respondentów określiło, że Gorzów Wlkp. jest znany przede wszystkim ze sportu, konkretnie z żużla i klubu Stal Gorzów Wlkp.

Wspomniany już charakter Gorzowa Wlkp., związany z lokalizacją czy wielkością sprawia, że miasto ma bardzo ograniczone możliwości promocji. Obecnie w mieście realizowana jest Strategia Długookresowego Zarządzania Marką.

Bardzo ważnym elementem, który związany jest z promocją Gorzowa Wlkp. przez sport jest postrzeganie miasta przez pryzmat istniejących od wielu lat napięć i konfliktów pomiędzy kibicami gorzowskich klubów sportowych. Jest to aspekt, który bardzo negatywnie rzutuje zarówno na postrzeganie gorzowskiego sportu i miasta przez jego mieszkańców, jak i stanowią bardzo niesprzyjający czynnik warunkujący wizerunek Gorzowa Wlkp. eksponowany na zewnątrz.

W ramach Priorytetu 4 – „Promocja miasta przez sport” wskazano cele szczegółowe, które należy zrealizować, aby maksymalnie usprawnić i zoptymalizować promocję miasta przez sport.

Cele szczegółowe:

1. Wysoki poziom identyfikacji mieszkańców ze sportem lokalnym – promocja do wewnątrz.
2. Wzmocnienie wizerunku Gorzowa Wlkp. jako ważnego ośrodka sportowego w regionie i w kraju – promocja na zewnątrz.
3. Poprawa relacji między gorzowskimi klubami ze szczególnym uwzględnieniem środowisk kibicowskich.

Cel 1 – Wysoki poziom identyfikacji mieszkańców ze sportem lokalnym – promocja do wewnątrz

Promocja skierowana do wewnątrz odpowiada za budowanie pozytywnego wizerunku Gorzowa Wlkp. wśród jego mieszkańców. Jest to bardzo istotny element, który skutecznie

realizowany pozwoli na stworzenie nowej lub wzmocnienie już istniejącej więzi emocjonalnej pomiędzy mieszkańcami a klubami czy sportowcami, którzy mają szczególnie potencjał do osiągnięcia wysokich wyników sportowych.

Zadanie 1.1 – Promowanie sukcesów lokalnych sportowców

Prowadzenie działań promujących sukcesy lokalnych sportowców i drużyn sportowych, z wykorzystaniem takich narzędzi jak komunikaty w prasie czy artykuły na oficjalnych stronach internetowych Gorzowa Wlkp. Ważne, aby osoby odpowiedzialne za strategię marketingową miasta uwzględniały sport jako jej kluczowy element.

Zadanie 1.2 – Uzgodnienie z gorzowskimi klubami zasad eksponowania logotypu Gorzowa Wlkp. na strojach podczas zawodów sportowych o znaczeniu lokalnym

Ścisła współpraca z wspieranymi przez miasto gorzowskimi klubami sportowymi, uczestniczącymi w rozgrywkach sportowych w zakresie eksponowania logotypu Gorzowa Wlkp. (na strojach zawodników, w obiektach sportowych). Dostosowanie do wytycznych identyfikacji wizualnej marki miasta.

Zadanie 1.3 – Wykorzystanie lokalnych sportowców w działaniach promocyjnych skierowanych do mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dyscyplin sportu o strategicznym znaczeniu dla rozwoju miasta

Miasto w trakcie prowadzenia działań o charakterze promocji sportu i aktywnego trybu życia wśród mieszkańców, wykorzystuje lokalnych sportowców o dużej popularności z ukierunkowaniem na strategiczne dyscypliny sportu.

Zadanie 1.4 – Stworzenie platformy interaktywnej lub aplikacji mobilnej, zawierającej m.in. bazę obiektów sportowych w Gorzowie Wlkp. i system rezerwacji obiektów

Stworzenie portalu internetowego, który będzie zawierał dokładny opis istniejącej bazy sportowej w mieście, z systemem rezerwacji czy forum dla użytkowników (np. dla szukających chętnych do wspólnego uprawiania sportu). Portal powinien zawierać takie elementy jak katalog wydarzeń sportowych, organizowanych w mieście czy spis wszystkich klubów funkcjonujących w Gorzowie Wlkp.

Cel 2 – Wzmocnienie wizerunku Gorzowa Wlkp. jako ważnego ośrodka sportowego w regionie i w kraju – promocja na zewnątrz

Bardzo ważnym elementem w kontekście Priorytetu 3 – „Promocja miasta przez sport”, jest realizowanie działań o charakterze promocji na zewnątrz, które pozwolą na wzmocnienie wizerunku Gorzowa Wlkp. jako ważnego ośrodka sportowego w regionie, ale również w całym kraju a nawet za granicą. Potencjał Gorzowa Wlkp. z tym związany wynika przede wszystkim z funkcjonowania w mieście klubów, które występują na najwyższym szczeblu rozgrywek. Wskazane jest wykorzystanie ich do promocji miejsca. Bardzo duże znaczenie mają wydarzenia sportowe, które są organizowane w Gorzowie Wlkp. przy współudziale miasta. Wydarzenia te mają znaczący zasięg i cieszą się dużą renomą.

W celu wzmocnienia wizerunku Gorzowa Wlkp. jako ważnego ośrodka sportowego przez promocję zewnętrzną, wskazano następujące zadania:

Zadanie 2.1 – Ekspozycja identyfikacji wizualnej Gorzowa Wlkp. w trakcie organizowanych w mieście wydarzeń sportowych

Wykorzystywanie wydarzeń sportowych o dużym, ponadlokalnym znaczeniu (wymienione w Priorytecie 1 – Cel 4), do promowania marki miasta przez ekspozycję logotypu na dostępnej powierzchni reklamowej. Na mocy współpracy z gorzowskimi klubami, miasto zyskuje prawo do ekspozycji swojego logotypu w trakcie rozgrywek sportowych na szczeblu krajowym i międzynarodowym, wykorzystując do tego celu dostępne powierzchnie reklamowe.

Zadanie 2.2 – Wykorzystywanie wszystkich gorzowskich sportowców do prowadzenia działań promocyjnych skierowanych na zewnątrz, jednak ze szczególnym uwzględnieniem Kluczowych Dyscyplin Sportu

Gorzowskie gwiazdy sportu biorą udział w organizowanych przez miasto działaniach mających na celu promocję Gorzowa Wlkp. na zewnątrz. Szczególnie należy uwzględnić sportowców związanych z Kluczowymi Dyscyplinami Sportu, a działania promocyjne warto intensyfikować w miastach partnerskich, w celu wzmocnienia relacji.

Cel 3 – Poprawa relacji między gorzowskimi klubami ze szczególnym uwzględnieniem środowisk kibicowskich

Konieczne jest prowadzenie działań, które pozwolą na rozwiązanie sytuacji konfliktowych i prowadzenie wspólnych działań, integrujących środowiska sportowe i kibicowskie w Gorzowie Wlkp. W tym celu wyznaczono następujące zadanie:

Zadanie 3.1 – Integracja gorzowskich środowisk sportowych i kibicowskich

Prowadzenie działań pozwalających rozwiązać istniejące spory i konflikty pomiędzy środowiskami związanymi z poszczególnymi klubami gorzowskimi. Organizacja cyklu spotkań o charakterze „okrągłego stołu” dla zważonych stron, które pozwolą na prowadzenie dialogu z zachowaniem zasad kultury i szacunku oraz umożliwią wypracowanie wspólnych stanowisk i rozwiązań. W procesie integracji ważna jest współpraca na szczeblu zarządów klubów. Obecna sytuacja nie przyczynia się do rozwoju sportu profesjonalnego, nie poprawia wizerunku miasta jego władz, a długofalowo ogranicza decyzje o większych inwestycjach miasta w sport seniorski czy infrastrukturę. Rozwiązanie tej sytuacji może bardzo pozytywnie wpłynąć na postrzeganie zarówno lokalnych klubów, jak i miasta. Wyniki badań dowodzą również, że uczestnictwo mieszkańców w wydarzeniach sportu seniorskiego jest stosunkowo małe (59% respondentów nie wzięła udziału w żadnym wydarzeniu sportowym w ostatnich 12 miesiącach).

4.5 Priorytet 5 – Turystyka

Funkcjonowanie turystyki w Gorzowie Wlkp. jest warunkowane realizacją przez odpowiednie organy prawne oraz inne podmioty licznych programów o charakterze strategicznym,

które regulują wszelkiego rodzaju aspekty związane z turystyką, zarówno na szczeblu krajowym, wojewódzkim, jak i lokalnym.

Dokumentem o nadrzędnym znaczeniu dla rozwoju turystyki w Polsce jest Strategia „Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”. Konieczność realizacji tej strategii wynika z uczestnictwa Polski w Unii Europejskiej, wyznaczana ona ogólne kierunki i priorytety które następnie są szczegółowo rozwijane przez odpowiednie dokumenty krajowe, wojewódzkie i lokalne.

Na poziomie kraju, rozwój turystyki związany jest z realizacją Programu Rozwoju Turystyki do 2020 roku, który jest spójny z unijnymi wytycznymi w obszarze turystyki. W przypadku Gorzowa Wlkp., bezpośrednim narzędziem, odpowiadającym za obszar turystyki, jest Program Rozwoju Lubuskiej Turystyki do rok 2020, którego realizacja należy do Marszałka Województwa Lubuskiego. Program zawiera szczegółową analizę aspektów związanych z funkcjonowaniem turystyki w regionie, w tym również w Gorzowie Wlkp., na podstawie której wskazane zostały szczegółowe priorytety i cele.

Przedstawione w dalszej części poniższego dokumentu cele szczegółowe oraz zadania, wyznaczone w ramach Priorytetu 5 – Turystyka, są zgodne z najważniejszymi założeniami wszystkich omawianych dokumentów, które mogą mieć wpływ na funkcjonowanie turystyki w Gorzowie Wlkp.

Należy jednak podkreślić, że o ile opracowanie i realizacja strategii rozwoju sportu w przypadku Gorzowa Wlkp. jest relatywnie nieskomplikowane, ponieważ w mieście funkcjonują kluby o dużym znaczeniu ponadregionalnym, obszar turystyki jest zdecydowanie bardziej wymagający. Ze względu na niską atrakcyjność turystyczną Gorzowa Wlkp. konieczne jest wykreowanie nowej oferty turystycznej, która będzie wykorzystywała możliwości i potencjał miasta. Założenia wskazują, że przygotowując ofertę turystyczną, a także przy jej komunikowaniu na rynku, należy podkreślić nadrzędny charakter miasta oraz przygraniczne położenie. Wskazane jest również wykorzystanie jako atutu wielkości Gorzowa Wlkp., które nie aspiruje do miana dużych metropolii, a zachęca właśnie możliwością życia w stosunkowo niewielkiej, przyjaznej społeczności.

Analiza sektora turystycznego wskazała na jego złożoność, wynikającą z dużej dywersyfikacji i rozproszenia źródeł finansowania (środki unijne, środki ministerialne), a także wpływu wielu czynników na rozwój strategicznych inwestycji oraz obszarów turystycznych. Choć specyfika miasta sprawia, że sport ma duże znaczenie w generowaniu ruchu turystycznego w Gorzowie Wlkp. zasadnym wydaje się wydzielenie turystyki w kontekście opracowywania kolejnych strategicznych dokumentów, a także przy planowaniu wydatków budżetowych do realizowania działań w ramach Priorytetu 5 – Turystyka. Należy także wskazać, że obecny poziom finansowania turystyki z budżetu w Gorzowie Wlkp. jest bardzo niski, nieodzowne jest jego zwiększenie, aby miasto mogło realizować zakładane cele.

Gorzów wizerunkowo to miasto zachwycające spokojnym tempem i komfortem życia, zwrócone do rzeki, oferujące miejsce na wszelkie nietypowe działania, dumne ze swojej skali i zorientowane na organiczne działanie na rzecz mieszkańców własnych i okolicy.

[Długoterminowa Strategia Zarządzania Marką Gorzów]

Cele szczegółowe:

1. Kreowanie produktów turystycznych o wysokiej konkurencyjności.
2. Rozwój infrastruktury na potrzeby rozwoju turystyki w Gorzowie Wlkp.
3. Informacja i promocja turystyczna Gorzowa Wlkp.

Cel 1 – Kreowanie produktów turystycznych o wysokiej konkurencyjności

Nadrzędnym celem jest podniesienie atrakcyjności Gorzowa Wlkp. jako miejsca przyjazdów turystycznych. Cel 1 traktowany jest jako nadrzędny w stosunku do pozostałych. Istnienie w mieście atrakcyjnej oferty produktów turystycznych jest punktem wyjścia do prowadzenia dalszych działań związanych z turystyką. Poniżej przedstawiono założenia Programu Rozwoju Lubuskiej Turystyki, które odnoszą się bezpośrednio do Gorzowa Wlkp. i powinny być brane pod uwagę, w procesie kreowania produktów turystycznych:

Cechą charakterystyczną ostatnich lat jest dynamiczny wzrost ruchu turystycznego w kraju, w regionie i w mieście Gorzowie Wlkp. Jest to wypadkowa położenia nadgranicznego miasta, walorów przyrodniczych regionu oraz niewielkiej odległości od Berlina. Gorzów Wlkp. stał się z tej racji miastem bazowym dla turystów chcących wypocząć na Pojezierzu Lubuskim. Potencjalnych turystów przyciągają walory krajobrazowe i możliwości wypoczynku, jakie te tereny posiadają: duża ilość lasów, jezior i niezwykle malownicza rzeźba krajobrazu.

[Program Rozwoju Lubuskiej Turystyki]

Oprócz uwarunkowań przedstawionych w Programie Rozwoju Lubuskiej Turystyki, na szczególną uwagę zasługuje atrakcyjne, nadrzeczne położenie Gorzowa Wlkp., które wielokrotnie było wskazywane jako jeden z atutów miasta. Powyższe elementy mają istotne znaczenie dla tworzenia produktów turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki kwalifikowanej, której znaczenie jest coraz większe. Na potrzeby realizacji Celu 1 wyznaczono następujące zadania:

Zadanie 1.1 – Stworzenie Gorzowskiej Plaży Miejskiej

Jednym z kluczowych czynników, warunkujących rozwój turystyki w Gorzowie Wlkp. jest atrakcyjne, nadrzeczne położenie miasta. Aby to wykorzystać, miasto realizuje działania, które pozwalają na stworzenie w wybranej lokalizacji Gorzowskiej Plaży Miejskiej. Zakłada się, że Gorzowska Plaża Miejska będzie przedsięwzięciem sezonowym, które umożliwi spędzenie czasu nad rzeką, korzystając z takich atrakcji jak ogólnodostępny sprzęt sportowy, boiska do siatkówki plażowej, leżaki, koce, zaplecze restauracyjne itd. Miasto Gorzów Wlkp. powinno wzorować się na rozwiązaniach zastosowanych w innych miastach, odnosząc na zasadzie benchmarkingu jeśli chodzi o położenie, wielkość miasta i przyjęte rozwiązania

logistyczne. Miasto realizuje również inne przedsięwzięcia, które pozwalają na turystyczne wykorzystanie nadrzecznego położenia.

Zadanie 1.2 – Stworzenie Miejskiej Wypożyczalni Sprzętu Wodnego

Miasto Gorzów Wlkp., aby wykorzystać potencjał związany z nadrzecznym położeniem tworzy Miejską Wypożyczalnię Sprzętu Wodnego. Zakłada się, że do realizacji tego zadania wykorzystane zostaną obiekty przedstawione w Priorytecie 3 – Infrastruktura sportowa, a także Gorzowska Plaża Miejska, gdzie będzie możliwość wypożyczenia przez mieszkańców i turystów sprzętu wodnego – łódek, kajaków, rowerów wodnych. Wypożyczalnia będzie również znaczącym wsparciem dla rozwoju turystyki kwalifikowanej.

Zadanie 1.3 – Gorzowski Rower Miejski

Miasto realizuje projekt, zakładający stworzenie systemu samoobsługowych wypożyczalni rowerów miejskich. Jest to bardzo popularne rozwiązanie w wielu miastach w całym kraju skierowane zarówno do mieszkańców, jak i dla turystów. Koncepcja tworzenia systemu Gorzowskiego Roweru Miejskiego jest bezpośrednio związana z rozbudową ścieżek rowerowych (Zadanie 1.4). Ponadto Miasto wyznacza słuzy rowerowe czyli fragment jezdni na wlocie skrzyżowania, zajmujący całą jej szerokość. Na słuzy nie mogą wjeżdżać samochody zatrzymujące się przed sygnalizatorem - jest przeznaczona dla rowerzystów. Skutecznym rozwiązaniem są również kontrpasy rowerowe czyli pasy wydzielone na drodze jednokierunkowej w kierunku przeciwnym dla ruchu ogólnego. Gorzowski Rower Miejski, wraz z propozycją rozbudowy ścieżek rowerowych, będzie stanowić atrakcyjne wsparcie dla rozwoju turystyki kwalifikowanej w Gorzowie Wlkp.

Zadanie 1.4 – Stworzenie atrakcji o dużym znaczeniu dla regionu, która będzie zachęcała turystów do odwiedzania miasta

Miasto Gorzów Wlkp. dąży do stworzenia atrakcji turystycznej, o szczególnym znaczeniu dla regionu, która będzie elementem wyróżniającym miasto. Przykładem może być fontanna multimedialna, pokaz iluminacji świetlnej czy inne kreatywne przedsięwzięcia, które pozwolą zbudować przewagę konkurencyjną Gorzowa Wlkp. Przy realizacji należy jednak pamiętać o specyfice miasta oraz cechach, które wynikają z Długoterminowej Strategii Zarządzania Marką Gorzów.

Zadanie 1.5 – Stworzenie pieszego szlaku turystycznego po Gorzowie Wlkp.

Miasto przygotowuje trasę pieszego szlaku turystycznego, który prowadzi przez Gorzów Wlkp. i umożliwi zwiedzanie najważniejszych miejsc i budynków. Szlak będzie przebiegał przez takie miejsca jak Bulwary Nadwarciańskie, katedra Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta, mury obronne, zabytkowe budynki, takie jak Czerwony Spichlerz, Filharmonia Gorzowska, Stadion im. E. Jancarza. Potrzebne jest przeprowadzenie odpowiednich konsultacji społecznych oraz z lokalnymi organizacjami turystycznymi, które określą, jaka powinna być dokładna trasa. Miasto Gorzów Wlkp. zapewnia odpowiednie oznakowanie szlaku i promowanie go wśród mieszkańców oraz turystów. Ma to

również na celu tworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju turystyki kwalifikowanej.

Zadanie 1.6 – Wspieranie komercyjnych przedsięwzięć o charakterze turystycznym w Gorzowie Wlkp.

Miasto, korzystając z odpowiednich narzędzi, oferuje wsparcie dla podmiotów zainteresowanych prowadzeniem działalności o charakterze turystycznym, której specyfika jest zgodna z miejską koncepcją rozwoju turystyki. Miasto oferuje wsparcie finansowe, organizacyjne, rzeczowe oraz obejmuje programami patronackimi komercyjne przedsięwzięcia turystyczne.

Zadanie 1.7 – Rozwój turystyki sportowej w Gorzowie Wlkp.

Wykorzystanie cyklicznych wydarzeń sportowych, odbywających się w Gorzowie Wlkp. do tworzenia atrakcyjnych produktów turystycznych. Turystyka sportowa cieszy się coraz większą popularnością, dlatego też należy wykorzystać potencjał z tym związany. W Gorzowie Wlkp. organizowane są wydarzenia sportowe o dużym znaczeniu i oddziaływaniu ponadregionalnym, których uwzględnienie w tworzeniu oferty turystycznej jest w pełni uzasadnione – szczególnie Grand Prix Polski na żużlu.

Zadanie 1.8 – Opracowanie atrakcyjnej oferty wynajmu lokali komunalnych na cele związane z turystyką (restauracja, hotel, hostel)

Podniesienie atrakcyjności turystycznej Gorzowa Wlkp. wiąże się z rozwiniętym zapleczem gastronomiczno-hotelowym. Celem jest stworzenie przez miasto atrakcyjnej oferty wynajmu lokali komunalnych na potrzeby związane z turystyką, w lokalizacjach o szczególnym potencjale turystycznym (obszary nadrzeczne). Liczba miejsc hotelowych jest niewystarczająca dla realizacji strategii. Już teraz przy organizacji jednej dużej imprezy sportowej, np. Mistrzostwa Polski w Pływaniu, zauważa się brak wystarczającej liczby miejsc noclegowych.

Zadanie 1.9 – Intensywna współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami wspierającymi rozwój turystyki w Gorzowie Wlkp.

Rozwój turystyki w Gorzowie Wlkp. wymaga nie tylko zaangażowania zasobów organizacyjnych i finansowych miasta, ale także intensywnej współpracy z innymi podmiotami, które bezpośrednio uczestniczą w funkcjonowaniu rynku turystycznego w Gorzowie Wlkp. W tym celu zakłada się prowadzenie działań integrujących lokalne środowisko turystyczne, aby wspólnie wykorzystywać potencjał Gorzowa Wlkp. w tym zakresie. Do współpracy należy zaangażować także podmioty, które funkcjonują na szczeblu ponadregionalnym, które mogą mieć wpływ na rozwój lokalnej turystyki.

Cel 2 – Rozwój infrastruktury na potrzeby turystyki w Gorzowie Wlkp.

Pierwszy z celów szczegółowych obejmował swoim zakresem kreowanie atrakcyjnych produktów turystycznych, które będą wyróżniały Gorzów Wlkp. spośród innych miast i umożliwią podniesienie znaczenia turystyki dla rozwoju miasta. Niezbędne jest jednak zapewnienie odpowiednich warunków infrastrukturalnych, bez których niemożliwy jest rozwój

turystyki na wysokim poziomie. Konieczne jest zatem wyznaczenie celu szczegółowego, precyzyjnego rozwój infrastruktury na potrzeby turystyki w Gorzowie Wlkp.

Zadanie 2.1 – Wsparcie infrastrukturalne dla tworzenia Gorzowskiej Plaży Miejskiej

Miasto Gorzów Wlkp. przygotowuje szczegółowy plan inwestycji, który będzie wsparciem dla rozwoju Gorzowskiej Plaży Miejskiej. Jego szczegóły uzależnione są od obranej koncepcji. Konieczne jest jednak zapewnienie takich elementów jak przygotowanie terenu, budynki na cele gastronomiczne, zaplecze sanitarne i socjalne, oświetlenie, a także wyposażenie plaży – leżaki, ławki, stoły, krzesła itd. przy współpracy z partnerami, w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego lub w ramach dzierżawy.

Zadanie 2.2 – Wsparcie infrastrukturalne dla Miejskiej Wypożyczalni Sprzętu Wodnego

Miasto Gorzów Wlkp. przygotowuje szczegółowy plan inwestycji, który będzie stanowił wsparcie dla Miejskiej Wypożyczalni Sprzętu Wodnego. Zakres przedsięwzięcia jest uzależniony od ostatecznej koncepcji wypożyczalni, należy jednak zapewnić takie elementy, jak: magazyn sprzętu wodnego, pomost startowy, budynek z pomieszczeniem socjalnym i sanitarnym, oświetlenie itd.

Zadanie 2.3 – Pozyskanie środków finansowych z programu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na dalszą rozbudowę i modernizację istniejących w mieście ścieżek rowerowych, szlaków pieszych i ścieżek dydaktycznych

W związku z realizacją przez władze nowego programu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, miasto Gorzów Wlkp. zabiega o pozyskanie środków finansowych na prowadzenie rozbudowy i modernizacji ścieżek rowerowych w mieście, co jest jednym z obszarów priorytetowych programu. Zadanie przewiduje także pozyskiwanie środków na rozbudowę szlaków pieszych i ścieżek dydaktycznych, z wykorzystaniem obszarów o dużym potencjale turystycznym.

Zadanie 2.4 - Modernizacja wybranych obiektów o dużym znaczeniu dla rozwoju turystyki z wykorzystaniem środków unijnych

Miasto Gorzów Wlkp. zabiega o pozyskanie środków finansowych na przeprowadzenie modernizacji obiektów o szczególnym znaczeniu turystycznym, z wykorzystaniem programów Unii Europejskiej oraz innych źródeł finansowania. Szczególnie należy skupić się na termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, co jest uwzględnione w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Zadanie 2.5 - Przebudowa jednego z obecnie niewykorzystanych obiektów na Międzynarodowe Schronisko Turystyczne (Hostelling International)

Miasto Gorzów Wlkp., wspólnie z odpowiednimi organizacjami turystycznymi i społecznymi, wskazuje obecnie niewykorzystywany obiekt, w celu adaptacji go na potrzeby stworzenia Międzynarodowego Schroniska Turystycznego, które będzie ważnym elementem infrastruktury turystycznej w mieście.

Konieczne jest przeprowadzenie analizy dostępnych obiektów, aby uniknąć ewentualnych komplikacji natury prawnej oraz ograniczyć koszty adaptacji.

Cel 3 – Informacja i promocja turystyczna Gorzowa Wlkp.

Efektywna realizacja działań w zakresie turystyki, wynikających z założeń Strategii, wymaga wsparcia o charakterze promocyjnym i marketingowym. Aby to umożliwić, wyznaczono dla miasta Gorzowa Wlkp. Cel 3. Miasto w ramach prowadzenia działań o charakterze promocyjnym, uwzględnia aspekty związane z rozwojem turystyki, wynikające ze Strategii. W przypadku promocji skierowanej na zewnątrz, konieczne jest uwzględnienie aspektów geograficznych lokalizacji Gorzowa Wlkp. w szczególności podkreślenie roli Gorzowa Wlkp. jako miasta tranzytowego na trasie Polska – Niemcy.

Zadanie 3.1 – Intensywne promowanie cyklicznych wydarzeń kulturalnych i sportowych o dużym znaczeniu i potencjale turystycznym, odbywających się w Gorzowie Wlkp. – Reggae nad Wartą, Romane Dyvesa, Gorzów Jazz Celebrations, Grand Prix Polski na żużlu

Gorzów Wlkp. może się pochwalić wydarzeniami o charakterze kulturalnym i rozrywkowym, które mają duży potencjał turystyczny, jednak nie jest on w pełni wykorzystywany. W tym celu przewiduje się prowadzenie przez miasto przemyślanych działań promujących wybrane wydarzenia zarówno wśród mieszkańców, jak i na zewnątrz, dobierając odpowiednie narzędzia do grupy docelowej. Szczególną uwagę miasto zwraca na cykliczne imprezy związane historycznie z Gorzowem Wlkp. oraz współorganizuje własne wydarzenia, uniezależniając się od silnej pozycji negocjacyjnej organizatorów koncertów, imprez sportowych etc. wymagających dużych nakładów organizacyjno-finansowych.

Zadanie 3.2 – Promocja na zewnątrz miasta Gorzowa Wlkp. w zakresie turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem miast partnerskich

Miasto w celu podniesienia znaczenia turystyki prowadzi intensywne działania promocji zewnętrznej, które skupiają się na walorach turystycznych Gorzowa Wlkp., uwzględniając nową ofertę. W komunikacji należy również podkreślać cechy Gorzowa Wlkp., wynikające z realizacji Długoterminowej Strategii Zarządzania Marką Gorzów. Uwzględniając możliwości miasta w pierwszej kolejności wskazane jest skupienie działań promocyjnych na miastach partnerskich oraz budowanie z nimi relacji, poprzez wymianę wiedzy, doświadczenia i koncepcji.

Zadanie 3.3 – Prowadzenie działań promocyjnych w zakresie turystyki do wewnątrz

Zakłada się, że promocja skierowana do wewnątrz jest bardzo istotnym elementem budowania atrakcyjnego wizerunku Gorzowa Wlkp. i podnoszenia znaczenia turystyki dla miasta. Mieszkańcy mając świadomość celowości określonych działań podejmowanych przez Miasto, stają się jego najlepszymi promotorami, wyrażając pozytywne opinie o jego rozwoju. Kampanie, zachęcające gorzowian do uczestniczenia w życiu miasta, szczególnie w wydarzeniach i inicjatywach o charakterze turystycznym przyczynią się do pozytywnego kreowania wizerunku miasta.

Zadanie 3.4 – Stworzenie platformy internetowej, promującej ofertę turystyczną w Gorzowie Wlkp.

W ramach zadań podnoszących znaczenie turystyki dla rozwoju miasta, Gorzów Wlkp., korzystając z własnych zasobów lub wykorzystując podmioty zewnętrzne, tworzy platformę internetową, promującą ofertę turystyczną miasta. Platforma powinna zawierać takie elementy, jak: dostępne atrakcje turystyczne w mieście, baza hotelowa i restauracyjna, wydarzenia rozrywkowo-kulturalne, imprezy turystyczne, szlaki turystyczne możliwość oceniania poszczególnych usług.

Zadanie 3.5 – Poprawa oznakowania szlaków turystycznych, tras dojazdowych, atrakcji turystycznych oraz obiektów noclegowych

Miasto Gorzów Wlkp., w celu podniesienia efektywności prowadzonych działań promocyjnych, poprawia wszelkiego rodzaju oznakowania, które mają potencjalny wpływ na rozwój turystyki, szczególnie oznakowania elementów przedstawionych w Celu 1, a także innych atrakcji turystycznych, obiektów noclegowych czy gastronomicznych. Równocześnie rozwijane są punktu informacji turystycznej oraz wspierane podmioty realizujące projekty wymiennie wpływające na rozwój turystyki.

Zadanie 3.6 - Wdrożenie programu zajęć turystycznej edukacji regionalnej dla uczniów gorzowskich szkół

Miasto Gorzów Wlkp. inicjuje współpracę pomiędzy lokalnymi szkołami, uczelniami odpowiednimi wydziałami Urzędu Miasta (Wydział Kultury i Sportu, Wydział Edukacji) oraz lokalnymi organizacjami turystycznymi, która ma na celu opracowanie planu wdrożenia programu zajęć turystycznej edukacji regionalnej dla gorzowskich uczniów.

Należy podkreślić, że niezależnie od przedstawionych powyżej celów szczegółowych, a także zadań, które zostały wyznaczone dla miasta Gorzowa Wlkp. w zakresie turystyki, sugerowane jest rozdzielenie od siebie kwestii związanych z rozwojem sportu oraz turystyki. Oba te obszary są na tyle specyficzne i niezależne od siebie, że wymagają osobnego traktowania, w celu uzyskania wysokiej efektywności prowadzonych działań. Jedynym aspektem, który w dalszym ciągu powinien być realizowany wspólnie w ramach działań strategicznych w obrębie sportu oraz turystyki w Gorzowie Wlkp. jest turystyka sportowa, posiadająca w mieście duży potencjał rozwojowy i posiadająca pełne uzasadnienie dla obu omawianych obszarów. W bezpośrednim przełożeniu na działania miasta Gorzowa Wlkp. są to wszelkie inicjatywy i przedsięwzięcia, które – zgodnie z definicją Światowej Organizacji Turystyki – umożliwiają aktywne uczestnictwo w wydarzeniach sportowych w roli zawodnika lub pasywny udział w roli widza – podczas pobytu poza miejscem zamieszkania dłużej niż 1 dobę.

5. Monitorowanie i ewaluacja realizacji celów Strategii

Wdrożenie Strategii wiąże się z koniecznością dokonywania regularnego audytu, który ma za zadanie monitorowanie realizacji celów. Podstawowym założeniem tego działania jest sprawdzenie stopnia wdrożenia Strategii oraz zdefiniowanie ewentualnych zmian

zachodzących w danym sektorze i upewnienie się, iż przyjęta strategia jest nadal odpowiednia i wystarczająca do realizacji założonych celów.

Ewaluacja działań będzie opierała się na dwóch rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań pozwoli na racjonalność przyjętych rozwiązań i określenie, w jaki sposób strategia przyczyni się do poprawy sytuacji sportu i turystyki w Gorzowie Wlkp.,
- ocena po realizacji działań umożliwi rzeczywistą ocenę wpływu Strategii na sport i turystykę w Gorzowie Wlkp. oraz trwałość uzyskanych efektów. Umożliwi także modyfikację priorytetów lub ich zmianę.

Opracowany został przykładowy sposób ewaluacji realizowanych zadań przez miasto Gorzów Wlkp., które wynikają z wdrażania Strategii rozwoju sportu i turystyki. Poniższa tabela zawiera kryteria będące podstawą do oceny, prowadzonych przez miasto oraz odpowiednie podmioty, działań służących realizacji celów strategicznych.

Tabela 2. Przykładowe wskaźniki ewaluacji Strategii w obszarze sportu

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (rok)	Źródło danych
	2015	2018	
Aktywność fizyczna mieszkańców			
Odsetek osób uprawiających sport	63%	75%	Badanie ankietowe
Odsetek osób uprawiających sport w grupie wiekowej 50 – 59	64%	75%	Badanie ankietowe
Liczba masowych imprez sportowych dla mieszkańców	23	35	UM
Długość ścieżek rowerowych	40 km	80 km	UM
Sport profesjonalny i młodzieżowy			
Pozycja Gorzowa Wlkp. we współzawodnictwie sportowym dzieci i młodzieży	13	10	Ranking
Liczba klubów w najwyższych klasach rozgrywkowych	2	2	UM
Liczba ćwiczących w klubach sportowych	4000	6500	UM

Źródło: Opracowanie własne

W przypadku turystyki konieczne jest prowadzenie oddzielnego systemu monitoringu realizacji Strategii. Podobnie jak w przypadku sportu, zakłada się prowadzenie dwukrotnego pomiaru parametrów, mających istotne znaczenie dla mierzenia efektów realizowanych przedsięwzięć, czyli przed rozpoczęciem konkretnych działań (szczegółowe określenie stanu początkowego) i po ich zakończeniu (wskazanie wyników Strategii). Ocena po zakończeniu działań jest najbardziej istotna z punktu widzenia rozwoju turystyki w Gorzowie Wlkp.

Ocenianie oddziaływania podmiotów publicznych na rozwój turystyki musi być merytorycznie uzasadnione kontekstem potrzeb turystycznych, realizacją celów oraz poniesionymi nakładami. Specyfika turystyki jako przedmiotu oceny wymaga zaangażowania społecznego, szczególnie współpracy z podmiotami funkcjonującymi na gorzowskim rynku turystycznym. Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji Strategii mogą być:

1. Źródła pierwotne:

- badania sondażowe, w tym wywiady, z wykorzystaniem zestandaryzowanego lub częściowo zestandaryzowanego kwestionariusza,
- wypowiedzi podczas spotkań, szkoleń itd.,
- zapisy z forów dyskusyjnych,
- aktywność na wybranych witrynach internetowych, rejestrowana poprzez urządzenia mobilne,
- inne.

2. Źródła wtórne:

- raporty z badań i ekspertyz,
- statystyki, w tym Urzędu Statystycznego oraz innych jednostek i instytucji,
- informacje medialne oraz raporty, biuletyny, sprawozdania z działalności i inne pochodzące od podmiotów turystycznych (np. Polska Organizacja Turystyczna itp.),
- inne.

Na potrzeby poniższej Strategii opracowane zostały proponowane kryteria, które powinny być brane pod uwagę przez miasto Gorzów Wlkp. do oceny efektywności realizacji Strategii w obszarze turystyki. Ze względu na długi czasokres Strategii i dużą dynamikę czynników determinujących poziom poszczególnych zjawisk wybrano perspektywę do roku 2018, którą należy zmieniać na potrzeby następnych okresów. Opracowane wskaźniki zostały podzielone na 2 części: strategiczne oraz szczegółowe, odnoszące się do różnych poziomów realizacji Strategii.

Tabela 3. Przykładowe kryteria ewaluacji Strategii w obszarze turystyki

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (rok)	Źródło danych
-----------------	----------------------	------------------------	---------------

	2015	2018	
Wielkość ruchu turystycznego			
Liczba ogółem odwiedzających krajowych i zagranicznych	Wartość na koniec 2015 roku	Wzrost o 15% w stosunku do wartości bazowej	Badania ruchu turystycznego w Gorzowie Wlkp.
Zainteresowanie gorzowskimi produktami turystycznymi			
Zamiar ponownego przyjazdu do miasta	Rozpoczęcie pomiaru – obecnie poziom zerowy	Wzrost zainteresowania	Badania ruchu turystycznego w Gorzowie Wlkp.
Średnia ocena jakości usług turystycznych			
Średnia ocena jakości obsługi turysty w skali 1-10	Rozpoczęcie pomiaru – obecnie poziom zerowy	Średnia wartość równa 6 lub więcej	Badanie ruchu turystycznego w Gorzowie Wlkp.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4. Przykładowe kryteria szczegółowe ewaluacji Strategii w obszarze turystyki

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (rok)	Źródło danych
	2015	2018	
Kreowanie produktów turystycznych o wysokiej konkurencyjności			
Wydatki na kreowanie produktów turystycznych, w ramach realizacji zadań 1.1 – 1.9	Wartość na koniec 2015 roku	Wzrost o 15% w stosunku do wartości bazowej	Budżet Miasta
Rozwój infrastruktury na potrzeby rozwoju turystyki w Gorzowie Wlkp.			
Wydatki na rozwój infrastruktury na potrzeby rozwoju turystyki, w ramach realizacji zadań 2.1 – 2.4	Wartość na koniec 2015 roku	Wzrost o 15% w stosunku do wartości bazowej	Budżet Miasta
Informacja i promocja turystyczna Gorzowa Wlkp.			
Wydatki na informację i promocję turystyczną, w ramach realizacji zadań 3.1 – 3.5	Wartość na koniec 2015 roku	Wzrost o 15% w stosunku do wartości bazowej	Budżet Miasta

Źródło: Opracowanie własne

W odniesieniu do turystyki, wskazane jest uzupełnienie ewaluacji efektów Strategii następującymi kryteriami oceny:

1. Wskaźnik Baretje'a i Deferta - wskaźnik funkcji turystycznej miejscowości, wyrażony liczbą turystycznych miejsc noclegowych, pomnożoną przez 100, przypadającą na liczbę ludności miejscowej.
2. Wskaźnik Charvata - wskaźnik nasycenia bazą turystyczną, wyrażony liczbą miejsc noclegowych przypadających na km² powierzchni całkowitej.

3. Wskaźnik Schneidera - wskaźnik intensywności ruchu turystycznego, wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów, przypadającą na 1000 mieszkańców stałych.

Szczegółowe kryteria ewaluacji strategii w odniesieniu do turystyki wymagają konsultacji eksperckiej uwzględniającej rozwój komplementarnych branż tj. rozwój bazy noclegowej, infrastruktury, oferty gastronomicznej, sposobu finansowania oraz analizy dostępnych źródeł informacji (w tym dane Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze).

6. Zasady finansowania sportu w Gorzowie Wlkp.

Główne założenia

1. Wybór Kluczowych Dyscyplin Sportu (KDS) dla Gorzowa Wlkp. mający na celu efektywny podział środków finansowych.
2. Rozdzielenie finansowania sportu dzieci i młodzieży od sportu seniorskiego oraz wyodrębnienie finansowania sportu masowego skierowanego głównie do dzieci i młodzieży.
3. W sporcie dziecięcym i młodzieżowym stawianie na kluby zapewniające na wysokim poziomie ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego aż do seniorów oraz uczestniczące w rozgrywkach ligowych na szczeblu makroregionalnym oraz krajowym.
4. Współpraca z uczelniami wyższymi w celu stworzenie atrakcyjnych ścieżek kariery dla zawodników i zatrzymanie ich w gorzowskich klubach w sporcie seniorskim.
5. Zwiększenie budżetu przeznaczanego na wyróżnienia, stypendia i nagrody. Wsparcie zawodników osiągających sukcesy oraz zawodników pretendujących do wysokich wyników sportowych. Zakładany wzrost kwoty z 5% do 10%.
6. Systematyczny i zaplanowany wzrost finansowania sportu w Gorzowie od 2016 r. do 2018 r.
7. Promowanie klubów systematycznie zwiększających jakość szkolenia, poziom organizacyjny i marketingowy.
8. W sporcie masowym rozszerzenie programów skierowanych do dzieci mających na celu naukę pływania oraz prowadzenie zajęć wychowania fizycznego na etapie nauczania początkowego przez wykwalifikowane osoby.

6.1 Sport profesjonalny

1. Na podstawie art. 27, ust. 2 Ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dziennik Ustaw nr 127 z 2010 r. poz. 857 ze zm.) Gorzów Wlkp. tworzy warunki, w tym organizacyjne, sprzyjające rozwojowi sportu przez udzielanie dotacji celowych klubom sportowym realizującym cele publiczne określone w niniejszym dokumencie.

Uchwała określa:

- 1) Cele publiczne z zakresu sportu, które miasto Gorzów Wlkp., zamierza osiągnąć.
  - 2) Warunki i tryb finansowania rozwoju sportu w Gorzowie Wlkp.
2. Środki finansowe na wspieranie rozwoju sportu zabezpiecza się corocznie w uchwale budżetowej.
  3. Celem publicznym jest osiąganie wysokich wyników sportowych w dyscyplinach indywidualnych i drużynowych.

4. Finansowanie udzielone zostanie gorzowskim klubom sportowym, niedziałającym w celu osiągnięcia zysku, oraz klubom sportowym będącym spółkami spełniającymi dodatkowo następujące przesłanki:
  - przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych,
  - nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.
5. O dotację mogą ubiegać się tylko kluby sportowe realizujące cele publiczne i działające przez minimum jeden rok.
6. Podstawowym założeniem, mającym na celu efektywny podział środków finansowych na wspieranie sportu, jest stworzenie listy Kluczowych Dyscyplin Sportu (KDS) dla Gorzowa Wlkp. Podstawą do jej tworzenia powinny być takie czynniki, jak: popularność dyscypliny w mieście, istnienie w mieście odpowiednio rozwiniętej bazy sportowej, sprawdzona kadra szkoleniowa, dobre wyniki i ciągłość w szkoleniu dzieci i młodzieży oraz wszelkie inne aspekty, które zapewnią stabilizację organizacyjną i szkoleniową.
  - Należy corocznie aktualizować listę Kluczowych Dyscyplin Sportu, uwzględniając wymienione powyżej czynniki.
  - Na wspieranie finansowe Kluczowych Dyscyplin Sportu przeznaczone zostaje 85%-90% dostępnych środków finansowych na wspieranie sportu profesjonalnego w danym roku, 10%-15% na pozostałe dyscypliny sportowe.
7. Punktem wyjścia dla przyznania środków finansowych jest przydzielenie Kluczowym Dyscyplinom Sportu współczynników budżetu w postaci wag [w], które będą przedstawiały udział danej dyscypliny w rozdysponowywanych środkach
  - Współczynnik budżetu powinien zawierać się w przedziale: w $\in (0;1)$,
  - Suma współczynników budżetu dla wszystkich KDS i PDS jest równa 1.
  - Należy corocznie aktualizować wagi przypisane poszczególnym dyscyplinom sportu. Propozycje współczynników ustala co roku miasto Gorzów Wlkp.

W tabeli 9 przedstawiono propozycję podziału dyscyplin według współczynników budżetu na rok 2016.

8. Najważniejszym przywilejami Kluczowych Dyscyplin Sportu są:
  - pierwszeństwo w otrzymywaniu nagród i stypendiów miejskich za wybitne osiągnięcia sportowe,
  - pierwszeństwo w dostępie do miejskiej infrastruktury sportowej w wymiarze niezbędnym do pełnej realizacji założeń szkoleniowych wynikających ze specyfiki dyscypliny,
  - priorytet w ubieganiu się o miejskie dotacje.

KRYTERIA WSPARCIA SPORTU PROFESJONALNEGO W GORZOWIE WLKP.

Kluby sportowe, realizujące cele publiczne określone w niniejszym dokumencie, muszą spełniać *Kryteria ogólne* opisane poniżej w zależności od reprezentowanej dyscypliny sportu i podziału na Kluczowe Dyscypliny Sportu i pozostałe dyscypliny.

Następnie kluby, które spełniają *Kryteria ogólne* zostają poddane weryfikacji na podstawie *Kryteriów szczegółowych* bazujących na tabeli punktowej. Kryteria zostały podzielone na mierzalne i jakościowe, a za każde przyznawane są punkty, które następnie są sumowane i obliczana jest wysokość dotacji na podstawie przedstawionych poniżej założeń.

Kluby wielosekcyjne składają osobne wnioski w ramach poszczególnych sekcji w celu uzyskania dotacji we wskazanej dyscyplinie sportu.

Schemat przedstawiający procedurę przyznania dotacji stanowi Załącznik nr 5 – Procedura przyznawania dotacji.

I. Kryteria ogólne

Kluczowe Dyscypliny Sportu

1) Sporty zespołowe

- a. Klub występuje w rozgrywkach ogólnopolskich na szczeblu makroregionalnym lub wyższym.
- b. Klub uczestniczy w rozgrywkach ogólnopolskich w dyscyplinie posiadającej co najmniej dwie klasy rozgrywkowe.
- c. Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego aż po zespół seniorski uczestniczący w rozgrywkach ligowych zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT*.
- d. Klub szkoli w dyscyplinach olimpijskich lub dyscyplinach określonych przez miasto jako Kluczowe Dyscypliny Sportu.

2) Sporty indywidualne

- a. Klub szkoli w dyscyplinach olimpijskich lub dyscyplinach określonych przez miasto jako Kluczowe Dyscypliny Sportu.
- b. Klub posiada kadrowicza w dyscyplinie olimpijskiej w reprezentacji seniorów lub młodzieżowców.
- c. Reprezentanci klubu uczestniczą w zawodach na poziomie makroregionalnym lub wyższym.
- d. Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego aż po seniorów uczestniczący w zawodach rangi mistrzowskiej zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT*.

* Aby ciągłość szkolenia była zachowana, szkolenie musi być w całości prowadzone przez jeden podmiot prawny. Należy również uwzględnić specyfikę danej dyscypliny sportu, np. przypadku sportu żużlowego ciągłość szkolenia oznacza prowadzenie szkolenia od 15. roku życia.

Pozostałe dyscypliny sportu

1. Sporty zespołowe

- a. Klub uczestniczy w rozgrywkach na poziomie co najmniej makroregionalnym w dyscyplinie posiadającej co najmniej dwie klasy rozgrywkowe.
- b. Klub zapewnia ciągłość szkolenia w ramach minimum trzech kolejnych, następujących po sobie roczników, oraz posiada zespół seniorski, uczestniczący w rozgrywkach ligowych zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT*., w tym również sport osób niepełnosprawnych.
- c. Klub posiada finansowe wsparcie sponsorskie lub inne (środki z innych źródeł z wykluczeniem łącznych kwot wszystkich uzyskanych dotacji z miasta Gorzowa Wlkp., w tym jednostek podległych) na poziomie minimum 25% budżetu klubu.

2. Sporty indywidualne

- a. Klub szkoli w dyscyplinach olimpijskich lub paraolimpijskich.
- b. Klub zapewnia ciągłość szkolenia w ramach trzech kolejnych, następujących po sobie roczników, oraz posiada seniorów, uczestniczących w zawodach rangi mistrzowskiej zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiP.*
- c. Klub posiada kadrowicza w dyscyplinie olimpijskiej w reprezentacji seniorów lub młodzieżowców.
- d. Klub posiada finansowe wsparcie sponsorskie lub inne (środki z innych źródeł z wykluczeniem łącznych kwot wszystkich uzyskanych dotacji z miasta Gorzowa Wlkp., w tym jednostek podległych) na poziomie minimum 25% budżetu klubu.

* Aby ciągłość szkolenia była zachowana, szkolenie musi być w całości prowadzone przez jeden podmiot prawny. Należy również uwzględnić specyfikę danej dyscypliny sportu, np. przypadku sportu żużlowego ciągłość szkolenia oznacza prowadzenie szkolenia od 15. roku życia.

II. Kryteria szczegółowe

Wagi przedstawione w tabeli nr 4 określają maksymalny możliwy udział w finansowaniu klubów sportowych realizujących Kluczowe Dyscypliny Sportu. Realna wielkość dotacji zostaje uzależniona od oceny merytorycznej oferty klubów przez same kluby oraz odpowiedni organ miasta Gorzowa Wlkp. Kryteriom szczegółowym podlegają również kluby reprezentujące pozostałe dyscypliny sportu. Kryteria, na których opiera się końcowa wysokość dotacji przedstawiają poniższe tabele:

- Dla klubów reprezentujących sporty zespołowe – Tabela 5,
- Dla klubów reprezentujących sporty indywidualne – Tabela 6.

Sporty Zespołowe

Tabela 5. Kryteria szczegółowe – sporty zespołowe

KRYTERIA MIERZALNE		LICZBA PUNKTÓW	OCENA KLUBU	OCENA KOMISJI
Poziom rozgrywek	Poziom I	20		
	Poziom II	15		
	Poziom III	10		
	Poziom IV i niżej			
Zajęte miejsce w rozgrywkach w poprzednim sezonie	I miejsce	10		
	II-III	8		
	IV-VI	6		
	VII-IX	5		
	X i niżej	3		
Liczba drużyn w rozgrywkach	Powyżej 15	5		
	10-14	4		
	5-9	3		
	Poniżej 4	1		

Zainteresowanie wśród społeczności lokalnej (średnia frekwencja na meczach)	80-100% pojemności obiektu	10		
	60-79% pojemności obiektu	8		
	40-59% pojemności obiektu	5		
	1 – 39% pojemności obiektu	3		
Organizacja otwartych zajęć, zawodów, wydarzeń sportowych dla mieszkańców miasta w ciągu roku	4 wydarzenia	5		
	2 wydarzenia	3		
	1 wydarzenie	1		
	0 wydarzeń	0		
Popularność dyscypliny wśród mieszkańców (na podstawie badań marketingowych)	Powyżej 70%	10		
	50-69%	8		
	40-49%	6		
	31-39%	5		
	Poniżej 30%	4		
Udział środków publicznych w budżecie organizacji	Poniżej 10%	10		
	11 – 29%	7		
	30 – 49%	5		
	50 – 69%	3		
	Powyżej 70%	1		
Dyscyplina olimpijska	Tak	5		
	Nie	0		
Procent wychowanków w kadrze seniorów	Powyżej 50%	15		
	30% - 50%	12		
	21% - 30%	10		
	Poniżej 20%	5		
	0%	0		

KRYTERIA JAKOŚCIOWE				
Ocena sytuacji finansowej klubu (zadłużenie, rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, struktura organizacyjna)	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 25		
Ocena sposobu zarządzania klubem - ocena wewnętrzna	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 25		
Ocena działań marketingowych klubu i działań promocyjnych	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 10		
Medialność klubu	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 10		
Rozpoznawalność klubu w regionie i potencjał historyczny marki	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 10		

Źródło: Opracowanie własne

Sporty Indywidualne

Tabela 6. Kryteria szczegółowe – sporty indywidualne

KRYTERIA MIERZALNE		LICZBA PUNKTÓW	OCENA KLUBU	OCENA KOMISJI
Udział w zawodach	Udział w IO i MŚ	30		
	Udział w ME	20		
	Udział w finale zawodów rangi mistrzostw Polski	10		
Liczba zarejestrowanych zawodników	Powyżej 80	15		
	50-79	10		
	Poniżej 50	5		
Zajęte miejsca w zawodach w poprzednim sezonie	Medal IO, medal MŚ	30		
	Medal ME	20		
	Medal MP	10		
Organizacja otwartych zajęć, zawodów, wydarzeń sportowych dla mieszkańców miasta w ciągu roku	4 wydarzenia	5		
	2 wydarzenia	3		
	1 wydarzenie	1		
	0 wydarzeń	0		
Popularność dyscypliny wśród mieszkańców (na podstawie badań marketingowych)	Powyżej 70%	10		
	50-69%	8		
	40-49%	6		
	31-39%	5		
	Poniżej 30%	3		
Udział środków publicznych w budżecie organizacji	Poniżej 10%	10		
	11-29%	7		
	30-49%	5		
	50-69%	3		
	Powyżej 70%	1		
Dyscyplina olimpijska	Tak	5		
	Nie	0		

Procent wychowanków w kadrze seniorów	Powyżej 50%	15		
	30-50%	10		
	21-30%	7		
	Poniżej 20%	3		
	0%	0		
KRYTERIA JAKOŚCIOWE				
Ocena sytuacji finansowej klubu (zadłużenie, rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, struktura organizacyjna)	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 25		
Ocena sposobu zarządzania klubem – ocena wewnętrzna	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 25		
Ocena działań marketingowych klubu i działań promocyjnych	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 10		
Medialność klubu	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 10		

Rozpoznawalność marki klubu w regionie i potencjał historyczny marki	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 10		
--	---------------------------	------------	--	--

Źródło: Opracowanie własne

Zasady obliczania dotacji

Przedstawione powyżej tabele wchodzi w skład wniosku, który wypełniają kluby starające się uzyskać dotację z budżetu Miasta Gorzowa Wlkp.. Tabele zostały podzielone na kryteria mierzalne i kryteria jakościowe. Klub sportowy zobowiązany jest do wypełnienia obu tabel. Następnie komisja powołana przez Miasto Gorzów Wlkp. poddaje weryfikacji zaproponowaną punktację. W przypadku zgodności komisja zatwierdza, a w przypadku zmian, proponuje własną ocenę, która nie podlega zmianom i jest oceną wiążącą składającą się na sumę punktów. Klubowi przysługuje prawo do odwołania, ale Komisja nie ma obowiązku uwzględnić przesłanej argumentacji.

Dokładny opis kryteriów i zasad interpretacji poszczególnych punktów znajduje się w Tabeli 7 i Tabeli 8 – *Szczegółowy opis kryteriów*

- Obliczanie dotacji w przypadku, gdy w Kluczowych Dyscyplinach Sportu występuje tylko **jeden zespół reprezentujący daną dyscyplinę:**

Wartość wsparcia finansowego za każdy uzyskany punkt obliczana jest przez dzielenie całkowitej kwoty wsparcia dla danej kluczowej dyscypliny sportu przez maksymalną sumę punktów możliwych do zdobycia (175 pkt.), a wysokość wsparcia przez mnożenie liczby punktów uzyskanych przez ofertę przez tak wyliczoną wartość punktu.

Niewykorzystane środki zostają przesunięte do budżetu przeznaczonego na zwiększenie budżetu na sport masowy.

- Obliczanie dotacji w przypadku, gdy w danej kategorii, zarówno w Kluczowych Dyscyplinach Sportu, jak i w pozostałych dyscyplinach sportu, występuje **więcej niż jeden zespół:**

Wartość wsparcia finansowego za każdy uzyskany punkt obliczana jest przez dzielenie całkowitej kwoty wsparcia dla danej Kluczowej Dyscypliny Sportu lub łącznej kwoty dla pozostałych dyscyplin sportu przez sumę punktów uzyskanych przez wszystkich oferentów, a wysokość wsparcia dla każdej z ofert przez mnożenie liczby punktów uzyskanych przez ofertę przez tak wyliczoną wartość punktu.

Tabela 7. Szczegółowy opis kryteriów – sporty zespołowe

KRYTERIA MIERZALNE		LICZBA PUNKTÓW
Poziom rozgrywek	Poziom I	Liczba punktów uzależniona jest od szczebla rozgrywek ligowych w danej dyscyplinie sportu, w której występował klub w poprzednim sezonie.
	Poziom II	
	Poziom III	
	Poziom IV i niżej	
Zajęte miejsce w rozgrywkach w poprzednim sezonie	I miejsce	Liczba punktów za zajęte miejsce w rozgrywkach ligowych w poprzednim sezonie.
	II-III	
	IV-VI	
	VII-IX	
	X i niżej	

Liczba drużyn w rozgrywkach	Powyżej 15	Liczba punktów uzależniona jest od liczby drużyn występujących w jednej lidze na danym szczeblu rozgrywkowym.
	10-14	
	5-9	
	Poniżej 4	
Zainteresowanie wśród społeczności lokalnej (średnia frekwencja na meczach)	80-100% pojemności obiektu	Liczba punktów uzależniona jest od procentowego udziału zapelnienia obiektu sportowego kibicami na meczach w poprzednim sezonie. Źródło danych stanowią oficjalne informacje ze związków sportowych. Brana pod uwagę jest średnia frekwencja. <i>Przykład: maksymalna pojemność obiektu to 3500 widzów, średnia frekwencja to 2000. $2000/3500 \times 100\% = 57\%$.</i>
	60-79% pojemności obiektu	
	40-59% pojemności obiektu	
	1-39% pojemności obiektu	
Organizacja otwartych zajęć, zawodów, wydarzeń sportowych dla mieszkańców miasta w ciągu roku	4 wydarzenia	Pod pojęciem „wydarzenie” rozumiemy spotkanie, festyn, otwarte zajęcia, piknik dla mieszkańców Gorzowa Wlkp.. Wydarzenie musi mieć charakter ogólnodostępny, darmowy i powinno mieć na celu popularyzację zdrowego i aktywnego trybu życia. Krótki opis zrealizowanych wydarzeń należy dołączyć do składanego wniosku.
	2 wydarzenia	
	1 wydarzenie	
	0 wydarzeń	
Popularność dyscypliny wśród mieszkańców (na podstawie badań marketingowych)	Powyżej 70%	Na reprezentatywnej grupie mieszkańców Gorzowa Wlkp. będą przeprowadzane badania, które pozwolą określić popularność dyscypliny.
	50-69%	
	40-49%	
	31-39%	
	Poniżej 30%	
Udział środków publicznych w budżecie organizacji	Poniżej 10%	W zależności od poziomu procentowego udziału środków publicznych w budżecie organizacji przyznawane są punkty. Przez środki publiczne rozumiemy tylko i wyłącznie dotacje od miasta Gorzowa Wlkp.
	11-29%	
	30-49%	
	50-69%	
	Powyżej 70%	
Dyscyplina olimpijska	Tak	Jeżeli klub reprezentuje dyscyplinę olimpijską otrzymuje 5 pkt.
	Nie	

Procent wychowanków klubu w kadrze seniorów	Powyżej 50%	Pod pojęciem wychowanka klubu rozumiemy każdego zawodnika, który był zgłoszony do rozgrywek jako zawodnik danego klubu przez dwa pełne sezony lub przez 24 miesiące pomiędzy dwunastymi a dwudziestymi pierwszymi urodzinami (lub początkiem sezonu, w którym kończył 12 lat, a końcem sezonu, w którym kończył 21 lat). W przypadku sportu żużlowego za wychowanka klubu uznaje się zawodnika, który będąc członkiem danego klubu sportowego zdał egzamin na licencję żużlową. Dopuszcza się uwzględnienie specyfiki dyscypliny oraz przepisów wewnętrznych związku, co do traktowania zawodnika jako wychowanka.
	30-50%	
	21-30%	
	Poniżej 20%	
	0%	
KRYTERIA JAKOŚCIOWE		

Ocena sytuacji finansowej klubu	Ocena merytoryczna miasta	Ocena na podstawie przedstawionych dokumentów opisanych we wniosku bieżącej sytuacji finansowej klubu, weryfikacja rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, a także ocena struktury organizacyjnej klubu
Ocena sposobu zarządzania klubem - ocena wewnętrzna	Ocena merytoryczna miasta	Ocena sposobu zarządzania klubem i dokonanie oceny wewnętrznej.
Ocena działań marketingowych klubu i działań promocyjnych	Ocena merytoryczna miasta.	Poddanie ocenie efektywności działań marketingowych i promocyjnych. Ocena obecności marki Gorzów Wlkp. w działaniach marketingowych klubu, organizowane przez klub imprezy skierowane dla mieszkańców. Komisja weryfikuje posiadanie i prowadzenie oficjalnej strony internetowej klubu, aktualność informacji na stronie, a także częstotliwość pojawiania się aktualności. Dodatkowo oceniane są także działania w mediach społecznościowych oraz wykorzystywanie innych narzędzi marketingu internetowego.
Medialność klubu	Ocena merytoryczna miasta	Ocena medialności klubu, czyli częstotliwości, zasięgu i rodzaju publikacji o samym klubie i wynikach sportowych. Na medialność składają się również kwestie związane z transmisjami telewizyjnymi – ocena uzależniona jest od częstotliwości transmisji, czy stacja jest kodowana czy transmisja jest otwarta oraz jaki jest zasięg transmisji. Raport medialny stanowi element wniosku dotacyjnego.
Rozpoznawalność marki klubu w regionie i potencjał historyczny marki	Ocena merytoryczna miasta	Ocena stopnia rozpoznawalności klubu w regionie oraz określenie jaki jest potencjał historyczny marki. Jak marka związana jest z regionem, jakie znaczenie ma dla mieszkańców i jakie są perspektywy jej rozwoju. Brane pod uwagę jest również posiadanie przez wnioskodawcę praw do marki.

Tabela 8. Szczegółowy opis kryteriów – sporty indywidualne

KRYTERIA MIERZALNE		LICZBA PUNKTÓW
Udział w zawodach	Udział w IO i MŚ	Punkty za udział zawodnika w zawodach rangi igrzysk olimpijskich, mistrzostw świata, mistrzostw Europy oraz zawodach rangi mistrzostw Polski. Klub otrzymuje punkty tylko raz, za najwyższe rangą zawody. Jeżeli zawodnik brał udział w ME i IO – to otrzymuje tylko maksymalną liczbę punktów za udział w IO.
	Udział w ME	
	Udział w finale zawodów rangi mistrzostw Polski	
Liczba zarejestrowanych zawodników	Powyżej 80	Klub otrzymuje punkty za liczbę zarejestrowanych zawodników w związkach sportowych.
	50-79	
	Poniżej 50	
Zajęte miejsca w zawodach	Medal IO, medal MŚ	Punkty za osiągnięcia poszczególnych zawodników w poprzednim sezonie.
	Medal ME	

w poprzednim sezonie	Medal MP	Punktowany jest już sukces jednego zawodnika. Punkty przyznawane są jednorazowo za największy sukces zawodnika.
Organizacja otwartych zajęć, zawodów, wydarzeń sportowych dla mieszkańców miasta w ciągu roku	4 wydarzenia	Pod pojęciem „wydarzenie” rozumiemy spotkanie, festyn, otwarte zajęcia, piknik dla mieszkańców Gorzowa Wlkp. Wydarzenie ma charakter ogólnodostępny, darmowy i powinno mieć na celu popularyzację zdrowego i aktywnego trybu życia. Krótki opis zrealizowanych wydarzeń oraz sposobu ich promowania należy dołączyć do składanego wniosku.
	2 wydarzenia	
	1 wydarzenie	
	0 wydarzeń	
Popularność dyscypliny wśród mieszkańców (na podstawie badań marketingowych)	Powyżej 70%	Na reprezentatywnej grupie mieszkańców Gorzowa Wlkp. będą przeprowadzane badania, które pozwolą określić popularność dyscypliny.
	50-69%	
	40-49%	
	31-39%	
	Poniżej 30%	
Udział środków publicznych w budżecie organizacji	Poniżej 10%	W zależności od poziomu procentowego udziału środków publicznych w budżecie organizacji przyznawane są punkty. Przez środki publiczne rozumiemy tylko i wyłącznie dotacje od miasta Gorzowa Wlkp..
	11-29%	
	30-49%	
	50-69%	
	Powyżej 70%	
Dyscyplina olimpijska	Tak	Jeżeli klub reprezentuje dyscyplinę olimpijską otrzymuje 5 pkt.
	Nie	

Procent wychowanków klubu w kadrze seniorów	Powyżej 50%	Pod pojęciem wychowanka klubu rozumiemy każdego zawodnika, który był zgłoszony do rozgrywek jako zawodnik danego klubu przez dwa pełne sezony lub przez 24 miesiące pomiędzy dwunastymi a dwudziestymi pierwszymi urodzinami (lub początkiem sezonu, w którym kończył 12 lat, a końcem sezonu, w którym kończył 21 lat). W przypadku sportu żużlowego za wychowanka klubu uznaje się zawodnika, który będąc członkiem danego klubu sportowego zdał egzamin na licencję żużlową. Dopuszcza się uwzględnienie specyfiki dyscypliny oraz przepisów wewnętrznych związku, co do traktowania zawodnika jako wychowanka.
	30-50%	
	21-30%	
	Poniżej 20%	
	0%	
KRYTERIA JAKOŚCIOWE		

Ocena sytuacji finansowej klubu	Ocena merytoryczna miasta	Ocena na podstawie przedstawionych dokumentów opisanych we wniosku bieżącej sytuacji finansowej klubu, weryfikacja rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, a także ocena struktury organizacyjnej klubu.
Ocena sposobu zarządzania klubem – ocena wewnętrzna	Ocena merytoryczna miasta	Ocena sposobu zarządzania klubem i dokonanie oceny wewnętrznej.
Ocena działań marketingowych klubu i działań promocyjnych	Ocena merytoryczna miasta	Poddanie ocenie efektywności działań marketingowych i promocyjnych. Ocena obecności marki Gorzów Wlkp. w działaniach marketingowych klubu, organizowane przez klub imprezy skierowane dla mieszkańców. Komisja weryfikuje posiadanie i prowadzenie oficjalnej strony internetowej klubu, aktualność informacji na stronie, a także częstotliwość pojawiania się aktualności. Dodatkowo oceniane są także działania w mediach społecznościowych oraz wykorzystywanie innych narzędzi marketingu internetowego.
Medialność klubu	Ocena merytoryczna miasta	Ocena medialności klubu, czyli częstotliwości, zasięgu i rodzaju publikacji o samym klubie i wynikach sportowych. Na medialność składają się również kwestie związane z transmisjami telewizyjnymi – ocena uzależniona jest od częstotliwości transmisji, czy stacja jest kodowana czy transmisja jest otwarta oraz jaki jest zasięg transmisji. Raport medialny stanowi element wniosku dotacyjnego.
Rozpoznawalność marki klubu w regionie i potencjał historyczny marki	Ocena merytoryczna miasta	Ocena stopnia rozpoznawalności klubu w regionie oraz określenie jaki jest potencjał historyczny marki. Jak marka związana jest z regionem, jakie znaczenie ma dla mieszkańców i jakie są perspektywy jej rozwoju. Brane pod uwagę jest również posiadanie przez wnioskodawcę praw do marki.

CEL DOTACJI

Dotacje dla klubów sportowych mogą być przeznaczone w szczególności na:

1. Realizację programów szkolenia sportowego, w tym:
  - a. koszty udziału w zgrupowaniach i obozach sportowych, w tym transport, noclegi i wyżywienie zawodników i sztabu szkoleniowego,
  - b. koszty udziału w zawodach kontrolnych,
  - c. koszty specjalistycznej opieki medycznej oraz okresowych badań lekarskich,
  - d. koszty współpracy międzynarodowej,
  - e. koszty zakupu odżywek oraz innych suplementów diety niezbędnych do właściwej regeneracji organizmu.
2. Zakup sprzętu sportowego niezbędnego do uprawiania właściwej dyscypliny sportu.
3. Pokrycie kosztów organizowania zawodów sportowych lub uczestnictwa w zawodach, w tym:

- a. koszty opłat związkowych i rejestracyjnych związanych z udziałem w rozgrywkach,
  - b. koszty licencji oraz zezwoleń,
  - c. koszty delegacji sędziowskich,
  - d. koszty zabezpieczenia imprez masowych (np. wynajem firmy ochroniarskiej),
  - e. koszty obsługi medialnej zawodów,
  - f. koszty transportu na zawody,
  - g. koszty noclegów i wyżywienia podczas wyjazdowych zawodów sportowych.
4. Pokrycie kosztów korzystania z obiektów sportowych dla celów szkolenia sportowego.
  5. Stypendia sportowe sportowców i wynagrodzenia kadry szkoleniowej.
  6. Koszty pośrednie związane z realizacją zadania stanowiące do 10% wysokości wsparcia, w tym:
    - a. koszty obsługi księgowej,
    - b. koszty obsługi biurowej zadania, w tym artykuły biurowe, sprzęt oraz wynagrodzenie dla osób niezbędnych do właściwego funkcjonowania klubu sportowego,
    - c. koszty połączeń telefonicznych oraz zużycia energii elektrycznej, ogrzewania i wody, a także inne koszty eksploatacyjne związane w właściwym funkcjonowaniem klubu sportowego.

Z dotacji nie mogą być finansowane:

1. koszty transferu z tytułu pozyskania zawodnika z innego klubu,
2. opłaty z tytułu kar, mandatów i innych nałożonych na klub sportowy lub zawodnika tego klubu,
3. zobowiązania klubu sportowego z tytułu zaciągniętej pożyczki, kredytu lub wykupu papierów wartościowych oraz kosztów obsługi zadłużenia,
4. zobowiązania podejmowane w stosunku do osób trzecich.

Propozycja współczynników budżetu dla KDS i pozostałych dyscyplin sportu

Tabela 9. Proponowane współczynniki budżetu

Dyscypliny sportu	Waga
Kluczowe Dyscypliny Sportu	do 90%
Żużel	do 35%
Koszykówka kobiet	do 30%
Piłka nożna mężczyzn	do 15%

Sporty wodne – wioślarstwo, kajakarstwo	do 10%
Pozostałe dyscypliny sportu	do 10%

Źródło: Opracowanie własne

Podstawą do określania powyższych współczynników budżetu była sytuacja sportowa i organizacyjna gorzowskich klubów sportowych i stowarzyszeń na koniec rozgrywek w poszczególnych dyscyplinach w sezonie 2014/2015. Mają one charakter przykładowy i modelowy, wskazują jedynie logikę i sposób przyznawania dotacji, zgodnie z treścią całej Strategii. Ostateczny dobór współczynników powinien uwzględniać zachodzące zmiany i ewentualny rozwój poszczególnych dyscyplin, oczekiwania władz miasta oraz podmiotów, zaangażowanych w gorzowski sport.

6.2 Sport dzieci i młodzieży

Kluby sportowe, realizujące cele publiczne w obszarze szkolenia dzieci i młodzieży muszą spełniać *Kryteria ogólne* opisane poniżej w zależności od reprezentowanej dyscypliny sportu i podziału na Kluczowe Dyscypliny Sportu i pozostałe dyscypliny. Podstawą do uzyskania środków finansowych jest zgłoszenie oferty przez zainteresowane podmioty w konkursie na podstawie odpowiedniej uchwały Rady Miasta.

Głównym kryterium uznania za Kluczową Dyscyplinę Sportu w sporcie dzieci i młodzieży jest posiadanie pełnej piramidy szkoleniowej, wraz z możliwością kontynuowania kariery sportowej w drużynie/sekcji seniorskiej, w ramach jednego klubu. Wszystkie kryteria zostały wymienione w dalszej części opracowania.

Następnie kluby, które spełniają *Kryteria ogólne* zostają poddane weryfikacji na podstawie *Kryteriów szczegółowych* bazujących na tabeli punktowej. Kryteria zostały podzielone na mierzalne i jakościowe, a za każde przyznawane są punkty, które następnie są sumowane i obliczana jest wysokość dotacji na podstawie przedstawionych poniżej założeń.

Kluby wielosekcyjne składają osobne wnioski w ramach poszczególnych sekcji w celu uzyskania dotacji we wskazanej dyscyplinie sportu.

Schemat przedstawiający procedurę przyznania dotacji stanowi Załącznik nr 5 – Procedura przyznawania dotacji.

Kluczowe Dyscypliny Sportu i pozostałe dyscypliny sportu.

I. Kryteria ogólne

1) Sporty zespołowe

- Klub uczestniczy w młodzieżowych zawodach od poziomu województwa.
- Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego aż do najwyższej możliwej kategorii młodzieżowej zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT.
- Klub posiada drużynę seniorską występującą w rozgrywkach ligowych na szczeblu minimum makroregionalnym lub posiada klasy sportowe w szkołach w Gorzowie Wilkp. zgodnie z wytycznymi Wydziału Oświaty.

2) Sporty indywidualne

- Klub uczestniczy w młodzieżowych zawodach od poziomu województwa.
- Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego aż do najwyższej możliwej kategorii młodzieżowej zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT.
- Klub posiada kadrowicza w dyscyplinie olimpijskiej w reprezentacji seniorów/ młodzieżowców lub posiada klasy sportowe w szkołach w Gorzowie Wlkp. zgodnie z wytycznymi Wydziału Oświaty.

Kryteria szczegółowe

Tabela 10. Kryteria szczegółowe – sport dzieci i młodzieży

KRYTERIA MIERZALNE		LICZBA PUNKTÓW	SAMODZIELNA OCENA KLUBU	OCENA KOMISJI
Liczba punktów za szkolenie wyczynowe	*Szczegółowy opis w tabeli poniżej			
Liczba punktów za wyniki we współzawodnictwie Ministerstwa Sportu	*Szczegółowy opis w tabeli poniżej			
KRYTERIA JAKOŚCIOWE				
Ocena sytuacji finansowej klubu (zadłużenie, rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, struktura organizacyjna)	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 25		
Ocena działań marketingowych klubu i działań promocyjnych	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 10		
Rozpoznawalność klubu w regionie i potencjał historyczny marki	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 10		

Źródło: Opracowanie własne

Wartość wsparcia finansowego za każdy uzyskany punkt obliczana jest przez dzielenie całkowitej kwoty wsparcia przez sumę punktów uzyskanych przez wszystkich oferentów, a wysokość wsparcia dla każdej z ofert przez mnożenie liczby punktów uzyskanych przez ofertę przez tak wyliczoną wartość punktu.

Tabela 11. Szczegółowy opis kryteriów – sport dzieci i młodzieży

KRYTERIA MIERZALNE	
Liczba punktów za szkolenie wyczynowe	Liczba grup biorących udział w zawodach i rozgrywkach organizowanych przez związki sportowe. Szkolenie wyczynowe =

	$100 * \frac{\text{Liczba grup oferenta zrzeszonych w PZS} *}{\text{Liczba wszystkich grup oferentów zrzeszonych w PZS}}$ <p>*Grupa musi liczyć minimum 12 zawodników</p> <p>** W przypadku dyscyplin indywidualnych należy podać liczbę zawodników</p> <p>PZS – Polski Związek Sportowy</p>
Liczba punktów za wyniki we współzawodnictwie Ministerstwa Sportu	$\text{Współzawodnictwo} = 100 * \frac{\text{Liczba punktów zdobyta przez oferenta}}{\text{Suma punktów zdobyta przez wszystkich oferentów}}$
KRYTERIA JAKOŚCIOWE	
Ocena sytuacji finansowej klubu (zadłużenie, rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, struktura organizacyjna)	Ocena na podstawie przedstawionych dokumentów opisanych we wniosku bieżącej sytuacji finansowej klubu, weryfikacja rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, a także ocena struktury organizacyjnej klubu.
Ocena działań marketingowych klubu i działań promocyjnych	Poddanie ocenie efektywności działań marketingowych i promocyjnych. Ocena obecności marki Gorzów Wlkp. w działaniach marketingowych klubu, organizowane przez klub imprezy skierowane dla mieszkańców. Komisja weryfikuje posiadanie i prowadzenie oficjalnej strony internetowej klubu, aktualność informacji na stronie, a także częstotliwość pojawiania się aktualności. Dodatkowo oceniane są także działania w mediach społecznościowych oraz wykorzystywanie innych narzędzi marketingu internetowego.
Rozpoznawalność marki klubu w regionie i potencjał historyczny marki	Ocena stopnia rozpoznawalności klubu w regionie oraz określenie jaki jest potencjał historyczny marki. Jak marka związana jest z regionem, jakie znaczenie ma dla mieszkańców i jakie są perspektywy jej rozwoju. Brane pod uwagę jest również posiadanie przez wnioskodawcę praw do marki.

Zródło: Opracowanie własne

6.3 Sport powszechny

Kluby i organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej sportu i turystyki, a także zadań ratownictwa wodnego oraz zajęć sportowych dla uczniów w ramach programu przeciwdziałania alkoholizmowi ubiegające się o dotację na sport dzieci i młodzieży, realizują zadania miasta.

Podstawowym celem klubów i organizacji ubiegających się o finansowanie jest upowszechnienie sportu, rekreacji i aktywności fizycznej wśród jak największej grupy dzieci i młodzieży. Zadaniem jest także udostępnienie jak najszerszej społeczności ofert dyscyplin sportowych uprawianych w Gorzowie Wlkp. i atrakcji mających na celu popularyzację aktywności ruchowej.

Procedura przyznania dotacji na sport powszechny podzielona została na organizacje mające za zadanie realizowanie zadań z obszaru sportu powszechnego masowego i turystyki oraz organizacje reprezentujące sport osób niepełnosprawnych.

W pierwszej kolejności podmioty muszą spełniać kryteria ogólne, aby móc ubiegać się o dotację. Następnie określić rodzaj zadania publicznego, które zamierzają zrealizować, a w ostatnim etapie kluby, które spełniają *Kryteria ogólne* zostają poddane weryfikacji na podstawie *Kryteriów szczegółowych* bazujących na tabeli punktowej.

W kryteriach nie można uwzględniać tych samych grup szkoleniowych i/lub zawodników w ramach dwóch różnych wniosków dotacyjnych, chyba, że wytyczne szczegółowe wskazują inaczej.

Dopuszcza się ubieganie o dotacje instytucje naukowe, w tym w szczególności uczelnie wyższe, które spełnią kryteria konkursowe w ramach zadań przewidzianych dla sportu powszechnego.

6.3.1 Sport powszechny masowy

I. Kryteria ogólne

1) Sporty zespołowe

- Klub uczestniczy w młodzieżowych zawodach od poziomu województwa.
- Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego przez przynajmniej 3 kategorie następujące po sobie zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT.

2) Sporty indywidualne

- Klub uczestniczy w młodzieżowych zawodach od poziomu województwa.
- Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego przez przynajmniej 3 kategorie następujące po sobie (zgodnie ze specyfiką dyscypliny).
- Klub posiada kadrowicza w dyscyplinie olimpijskiej w reprezentacji seniorów/ młodzieżowej lub posiada klasy sportowe w Szkole Mistrzostwa Sportowego w Gorzowie Wlkp.

3) Organizacja lub stowarzyszenie turystyczne, posiadające w swoich strukturach dzieci, młodzież, dorosłych cyklicznie uczestniczących w realizowanych turystycznych wycieczkach, rajdach, obozach, pieszych, rowerowych, krajoznawczych i spływach kajakowych itd.

II. Zadania finansowane ze środków pozostających w dyspozycji Prezydenta Miasta Gorzowa Wielkopolskiego

1. Organizacja szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz sportowców niepełnosprawnych.
2. Organizacja szkolenia, przygotowań zawodników i uczestnictwo reprezentantów Polski w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata, Europy i imprezach równorzędnych.
3. Organizacja przedsięwzięć dotyczących sportu dla wszystkich, ze szczególnym uwzględnieniem niepełnosprawnych, młodzieży nieprzystosowanej, osób w starszym wieku (w tym 50+) oraz środowisk o niskim statusie materialnym i bezrobotnych.
4. Przygotowanie i uczestnictwo w regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych imprezach sportowych (w tym współzawodnictwo ogólnopolskie i międzynarodowe).
5. Promocja sportu dzieci i młodzieży.

6. Utrzymanie i wyposażenie obiektów sportowych i sportowo-rekreacyjnych oraz ich przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
7. Szkolenie i doskonalenie instruktorów, trenerów, sędziów sportowych oraz organizatorów kultury fizycznej.
8. Wydawanie niekomercyjnych opracowań promujących kulturę fizyczną, sport, dobre praktyki zdrowego trybu życia.
9. Tworzenie warunków do uprawiania turystyki wśród mieszkańców Gorzowa Wlkp.
10. Organizacja imprez sportowych i turystycznych: miejskich, regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych.
11. Wysokospecjalistyczne badania i konsultacje w młodzieżowym sporcie wyczynowym.
12. Ratownictwo wodne, w tym obsługa sportowych i rekreacyjnych imprez miejskich na wodzie.

Kryteria szczegółowe dla podmiotów ubiegających się o dotacje w ramach sportu powszechnego

Tabela 12. Kryteria – sport powszechny

KRYTERIA MIERZALNE		LICZBA PUNKTÓW	SAMODZIELNA OCENA KLUBU	OCENA KOMISJI
Liczba punktów za szkolenie podstawowe	*Szczegółowy opis w tabeli poniżej			
KRYTERIA JAKOŚCIOWE				
Ocena sytuacji finansowej klubu (zadłużenie, rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, struktura organizacyjna)	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 25		
Ocena działań marketingowych klubu i działań promocyjnych	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 10		
Rozpoznawalność klubu w regionie i potencjał historyczny marki	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 10		

Źródło: Opracowanie własne

Wartość wsparcia finansowego za każdy uzyskany punkt obliczana jest przez dzielenie całkowitej kwoty wsparcia przez sumę punktów uzyskanych przez wszystkich oferentów, a wysokość wsparcia dla każdej z ofert przez mnożenie liczby punktów uzyskanych przez ofertę przez tak wyliczoną wartość punktu.

Tabela 13. Szczegółowy opis kryteriów

KRYTERIA MIERZALNE	
Liczba punktów za szkolenie podstawowe	Liczba grup biorących udział w szkoleniu podstawowym.

	$\text{Szkolenie podstawowe} = 100 * \frac{\text{Liczba grup szkolonych przez oferenta} *}{\text{Liczba wszystkich grup szkolonych przez oferentów} **}$ <p>*Grupa musi liczyć minimum 12 zawodników</p> <p>** W przypadku dyscyplin indywidualnych należy podać liczbę zawodników</p>
KRYTERIA JAKOŚCIOWE	
Ocena sytuacji finansowej klubu (zadłużenie, rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, struktura organizacyjna)	Ocena na podstawie przedstawionych dokumentów opisanych we wniosku bieżącej sytuacji finansowej klubu, weryfikacja rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, a także ocena struktury organizacyjnej klubu.
Ocena działań marketingowych klubu i działań promocyjnych	Poddanie ocenie efektywności działań marketingowych i promocyjnych. Ocena obecności marki Gorzów Wlkp. w działaniach marketingowych klubu, organizowane przez klub imprezy skierowane dla mieszkańców. Komisja weryfikuje posiadanie i prowadzenie oficjalnej strony internetowej klubu, aktualność informacji na stronie, a także częstotliwość pojawiania się aktualności. Dodatkowo oceniane są także działania w mediach społecznościowych oraz wykorzystywanie innych narzędzi marketingu internetowego.
Rozpoznawalność klubu w regionie i potencjał historyczny marki	Ocena stopnia rozpoznawalności klubu w regionie oraz określenie jaki jest potencjał historyczny marki. Jak marka związana jest z regionem, jakie znaczenie ma dla mieszkańców i jakie są perspektywy jej rozwoju. Brane pod uwagę jest również posiadanie przez wnioskodawcę praw do marki.

Źródło: Opracowanie własne

6.3.2 Sport osób niepełnosprawnych

Kluby reprezentujące sport osób niepełnosprawnych będą rozliczane w sposób zadaniowy. Muszą spełniać kryteria ogólne, aby móc ubiegać się o dotację. Następnie określić rodzaj zadania publicznego, które zamierzają zrealizować w ramach swojej działalności, a w ostatnim etapie kluby, które spełniają *Kryteria ogólne* zostają poddane weryfikacji na podstawie *Kryteriów szczegółowych* bazujących na tabeli punktowej.

I. Kryteria ogólne

- a. Klub szkoli w zakresie dyscyplin paraolimpijskich.
- b. Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego przez przynajmniej 3 kategorie następujące po sobie zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT.
- c. Klub lub sportowiec uczestniczy co najmniej w zawodach rangi mistrzostw Polski.

II. Zadania finansowane ze środków pozostających w dyspozycji Prezydenta Miasta Gorzowa Wielkopolskiego

1. Organizacja szkolenia sportowców niepełnosprawnych (dzieci i młodzieży) uzdolnionej sportowo.
2. Organizacja szkolenia, przygotowań zawodników i uczestnictwo reprezentantów Polski w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata, Europy i imprezach równorzędnych.
3. Organizacja sportu dla wszystkich, ze szczególnym uwzględnieniem niepełnosprawnych, młodzieży nieprzystosowanej, osób w starszym wieku oraz środowisk o niskim statusie materialnym i bezrobotnych.

4. Przygotowanie i uczestnictwo w regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych imprezach sportowych (w tym współzawodnictwo ogólnopolskie i międzynarodowe).
5. Promocja sportu dzieci i młodzieży.
6. Utrzymanie i wyposażenie obiektów sportowych i sportowo-rekreacyjnych oraz ich przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
7. Organizacja imprez sportowych: miejskich, regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych.
8. Wysokospecjalistyczne badania i konsultacje w sporcie wyczynowym.
9. Ratownictwo wodne, w tym obsługa sportowych i rekreacyjnych imprez miejskich na wodzie.

III. Kryteria szczegółowe

W przypadku finansowania sportu osób niepełnosprawnych o wysokości dofinansowania zadecyduje Komisja, która oprócz kryteriów ogólnych i wskazanych zadań, weźmie pod uwagę kryteria jakościowe:

1. Ocena sytuacji finansowej klubu (zadłużenie, rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, struktura organizacyjna).
2. Ocena działań marketingowych klubu i działań promocyjnych.
3. Rozpoznawalność klubu w regionie i potencjał historyczny marki.

Tabela 14. Kryteria szczegółowe – sport niepełnosprawnych

KRYTERIA JAKOŚCIOWE		LICZBA PUNKTÓW	SAMODZIELNA OCENA KLUBU	OCENA KOMISJI
Ocena sytuacji finansowej klubu (zadłużenie, rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, struktura organizacyjna)	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 25		
Ocena działań marketingowych klubu i działań promocyjnych	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 10		
Rozpoznawalność klubu w regionie i potencjał historyczny marki	Ocena merytoryczna miasta	od 1 do 10		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 15. Szczegółowy opis kryteriów

KRYTERIA JAKOŚCIOWE

Ocena sytuacji finansowej klubu (zadłużenie, rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, struktura organizacyjna)	Ocena na podstawie przedstawionych dokumentów opisanych we wniosku bieżącej sytuacji finansowej klubu, weryfikacja rozliczenie z poprzednio udzielonych dotacji, a także ocena struktury organizacyjnej klubu.
Ocena działań marketingowych klubu i działań promocyjnych	Poddanie ocenie efektywności działań marketingowych i promocyjnych. Ocena obecności marki Gorzów Wlkp. w działaniach marketingowych klubu, organizowane przez klub imprezy skierowane dla mieszkańców. Komisja weryfikuje posiadanie i prowadzenie oficjalnej strony internetowej klubu, aktualność informacji na stronie, a także częstotliwość pojawiania się aktualności. Dodatkowo oceniane są także działania w mediach społecznościowych oraz wykorzystywanie innych narzędzi marketingu internetowego.
Rozpoznawalność klubu w regionie i potencjał historyczny marki	Ocena stopnia rozpoznawalności klubu w regionie oraz określenie jaki jest potencjał historyczny marki. Jak marka związana jest z regionem, jakie znaczenie ma dla mieszkańców i jakie są perspektywy jej rozwoju. Brane pod uwagę jest również posiadanie przez wnioskodawcę praw do marki.

Źródło: Opracowanie własne

7. Finansowanie rozwoju turystyki w ramach Strategii

Ze względu na specyfikę turystyki, niemożliwe jest wskazanie jednego konkretnego źródła finansowania działań miasta Gorzowa Wlkp. w tym obszarze. Część wydatków budżetowych, związanych z rozwojem turystyki można odnaleźć w uchwale budżetowej, w pozycji Kultura Fizyczna. Finansowanie turystyki pochodzi również z budżetów promocyjnych, czy infrastrukturalnych miast oraz innych, podobnych źródeł.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania w zakresie finansowania rozwoju turystyki, środki finansowane na realizację zadań określonych w poniższym dokumencie w ramach Priorytetu V – Turystyka, podzielono z punktu widzenia następujących źródeł finansowania:

1. Wewnętrzne:

- środki własne miasta Gorzowa Wlkp., w tym jednostek organizacyjnych miasta, zabezpieczone w budżetach operacyjnych (bieżących) oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

2. Zewnętrzne:

- Skarb Państwa, w tym środki celowe w poszczególnych ministerstwach, w szczególności Ministerstwa Sportu i Turystyki, Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego,
- środki Unii Europejskiej, w tym fundusze przeznaczone na rozwój regionów (Regionalny Program Operacyjny dla województwa lubuskiego do roku 2020),
- pozaunijne fundusze celowe,

- dotacje celowe przyznawane przez różnego typu organizacje pozarządowe,
- kapitał prywatny w tym środki inwestorów prywatnych, także w ramach partnerstwa publiczno–prywatnego.

Szczegółowe finansowanie uzależnione jest od warunków realizowania wybranych projektów w ramach środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014–2020, dlatego też prognozowanie konkretnych kwot na etapie tworzenia Strategii jest niemożliwe. Specyfika programów unijnych powoduje jednak znaczące utrudnienia w dostępie do zewnętrznego wsparcia finansowego ze strony prywatnych przedsiębiorców. Z kolei realizacja dużej części inwestycji o charakterze publicznym, w tym m.in. w zakresie infrastruktury sportowej, rowerowej czy parkingów, może być związana z partnerstwem publiczno-prywatnym, które w Polsce dopiero się rozwija i wymaga szczególnej kontroli prawnej oraz organizacyjnej, a do tego obciążone jest dużą presją polityczną.

Spis tabel

TABELA 1. PODSUMOWANIE STRATEGII ROZWOJU SPORTU I TURYSTYKI GORZOWA WLKP. DO 2026 ROKU.....	9
TABELA 2. PRZYKŁADOWE WSKAŹNIKI EWALUACJI STRATEGII W OBSZARZE SPORTU	31
TABELA 3. PRZYKŁADOWE KRYTERIA EWALUACJI STRATEGII W OBSZARZE TURYSTYKI	32
TABELA 4. PRZYKŁADOWE KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE EWALUACJI STRATEGII W OBSZARZE TURYSTYKI	33
TABELA 5. KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE – SPORTY ZESPOŁOWE.....	37
TABELA 6. KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE – SPORTY INDYWIDUALNE	39
TABELA 7. SZCZEGÓŁOWY OPIS KRYTERIÓW – SPORTY ZESPOŁOWE	40
TABELA 8. SZCZEGÓŁOWY OPIS KRYTERIÓW – SPORTY INDYWIDUALNE	42
TABELA 9. PROPONOWANE WSPÓŁCZYNNIKI BUDŻETU	45
TABELA 10. KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE – SPORT DZIECI I MŁODZIEŻY	47
TABELA 11. SZCZEGÓŁOWY OPIS KRYTERIÓW – SPORT DZIECI I MŁODZIEŻY.....	47
TABELA 12. KRYTERIA – SPORT POWSZECHNY	50
TABELA 13. SZCZEGÓŁOWY OPIS KRYTERIÓW	50
TABELA 14. KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE – SPORT NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	52
TABELA 15. SZCZEGÓŁOWY OPIS KRYTERIÓW	52

Analiza szczegółowa sportu i turystyki w Gorzowie Wlkp.

Załącznik nr 1 do Strategii rozwoju sportu i turystyki dla Miasta Gorzowa
Wlkp. do roku 2026

Spis treści

Wstęp	3
1. Ogólne kierunki rozwoju sportu w Polsce i w regionie	5
1.1 Akty prawne regulujące wspieranie sportu	5
1.2 Sport w Polsce	6
2. Analiza sportu w Gorzowie Wlkp.	9
2.1. Analiza gorzowskich klubów sportowych	9
2.1.1 KSSSE AZS PWSZ Gorzów Wielkopolski.....	9
2.1.2 Stal Gorzów Wielkopolski.....	10
2.1.3 ZKS Stilon Gorzów	11
2.1.4 AZS AWF Gorzów Wielkopolski	12
2.2 Analiza obiektów sportowych w Gorzowie Wlkp.	14
2.3 Analiza wydarzeń sportowych o dużym znaczeniu w Gorzowie Wlkp.....	19
2.4 Wysokie wyniki sportowe gorzowskich sportowców.....	26
2.5 Aktywność sportowa mieszkańców Gorzowa Wlkp.....	27
2.6 Finansowanie kultury fizycznej w Gorzowie Wlkp. w 2015 roku.....	29
2.6.1 Sport wyczynowy:	29
2.6.2 Wspieranie kultury fizycznej Gorzowie Wlkp. w 2015 roku	32
2.6.3 Podział środków finansowych na sport z budżetu miasta Gorzowa Wlkp. w 2015 roku	34
3. Analiza porównawcza miast konkurencyjnych.....	38
3.1 Zielona Góra	39
3.1.1 Sport w Zielonej Górze.....	39
3.1.2 Finansowanie sportu w Zielonej Górze	39
3.2 Tarnów	40
3.2.1 Sport w Tarnowie	41
3.2.2 Finansowanie sportu w Tarnowie.....	41
3.3 Koszalin	42
3.3.1 Sport w Koszalinie.....	42
3.3.2 Finansowanie sportu w Koszalinie	43
3.4 Tychy	43
3.4.1 Sport w Tychach	44
3.4.2 Finansowanie sportu w Tychach.....	45
4. Analiza SWOT Gorzowa Wlkp. w kontekście sportu.....	47
5. Analiza turystyki w Gorzowie Wlkp.	53
5.1. Prawne funkcjonowanie turystyki	53
5.2 Warunki naturalne Gorzowa Wlkp. i regionu	54
5.3 Lubuski rynek turystyczny	54
5.3.1 Baza turystycznych obiektów noclegowych	55
5.3.2 Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych	55
5.4 Turystyka w Gorzowie Wlkp.....	56
Spis tabel.....	60
Spis wykresów	61

Wstęp

W dzisiejszych czasach znaczenie sportu jako zjawiska społecznego regularnie wzrasta. Dynamicznie postępujące zmiany, zwłaszcza w sferach gospodarczych, ekonomicznych i społecznych, mają bardzo istotny wpływ na postrzeganie sportu, a także na obszary związane z jego rozwojem. Szczególnie mocno podkreślane jest znaczenie sportu – rozumianego przede wszystkim jako aktywność fizyczna – dla podtrzymania zdrowia, dobrej kondycji fizycznej i psychicznej społeczeństwa. W tym kontekście, dbanie o odpowiedni rozwój obszarów związanych ze sportem, staje się bardzo istotnym aspektem funkcjonowania władz publicznych. Oprócz tego, takie zjawiska jak postępująca globalizacja, rozwój gospodarczy oraz rozwój środków masowego przekazu sprawiają, że sport sam w sobie staje się bardzo istotnym obszarem gospodarki. Uwzględnienie powszechnego zainteresowania sportem wśród społeczeństwa, zarówno w wydaniu amatorskim (aktywne uprawianie sportu), jak i profesjonalnym (wspieranie klubów sportowych, sportowców), dodatkowo podnosi znaczenie sportu na całym świecie, w tym także w Polsce.

Systematycznie wzrasta także znaczenie turystyki. Staje się ona jednym z najbardziej dynamicznych sektorów gospodarki, będąc dodatkowo istotnym instrumentem polityki regionalnej. Przede wszystkim, sprawnie funkcjonująca turystyka pozwala na aktywizację społeczeństw lokalnych, poprzez budowanie świadomości społecznej i identyfikacji regionalnej ludności. Co ważne, rozwój turystyki dynamizuje i wspiera rozwój innych gałęzi gospodarki, które w sposób komplementarny uzupełniają ofertę turystyczną. Sprawia to, że turystyka – podobnie jak sport – staje się obszarem gospodarki, który zasługuje na szczególną uwagę władz publicznych.

Uwzględniając powyższe uwarunkowania, na zlecenie Miasta Gorzowa Wlkp. opracowana została „Strategia rozwoju sportu i turystyki w Gorzowie Wlkp. do roku 2026”. Poniższy dokument przedstawia szczegółową analizę obszarów związanych z funkcjonowaniem sportu i turystyki w Gorzowie Wlkp. Analiza była punktem wyjścia do dalszych działań, związanych z tworzeniem Strategii.

Zaangażowanie władz publicznych w rozwój sportu związane jest z realizacją przez jednostki samorządu terytorialnego zadania własnego tych jednostek, jakim jest popularyzacja kultury fizycznej i sportu, na co wskazuje Ustawa o Sporcie Sejmu RP z dnia 25.06.2010 roku.

Wspieranie sportu przez organy władzy publicznej

Art. 27.

- 1. Tworzenie warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu stanowi zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego.*
- 2. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może określić, w drodze uchwały, warunku trybu finansowania zadania własnego, o którym mowa w ust. 1 wskazując w uchwale cel publiczny z zakresu sportu, który jednostka ta zamierza osiągnąć.*

[Ustawa o Sporcie]

Celem poniższej analizy było wskazanie najważniejszych kierunków rozwoju sportu i turystyki w Gorzowie Wlkp., a także potencjału miasta w obu tych obszarach, który efektywnie wykorzystany, pozwoli na jego dalszy rozwój.

W analizie zostały wskazane najważniejsze akty prawne, które regulują funkcjonowanie sportu na szczeblu krajowym oraz regionalnym. Uwzględnione zostały także różnego rodzaju dokumenty o charakterze strategicznym, które w jakikolwiek sposób mają lub mogą mieć wpływ na funkcjonowanie sportu i prowadzenie aktywności fizycznej, a także realizowanie działań z zakresu turystyki.

Na potrzeby tworzenia Strategii zlecone zostało badanie marketingowe, które pozwoliło na określenie sposobu, w jaki mieszkańcy Gorzowa Wlkp. postrzegają różnego rodzaju kwestie, związane z funkcjonowaniem w mieście sportu i turystyki.

Badanie zostało przeprowadzone przez niezależną agencję badawczo consultingową Sponsoring Insight, we współpracy z instytutem badawczym Otawa Group, w dniach 12-16 października 2015 roku metodą CATI. Próbę badawczą stanowiły 502 osoby, które były reprezentatywne dla dorosłych mieszkańców miasta Gorzowa Wlkp.

Agencja Sponsoring Insight odpowiadała także za przeprowadzenie badania monitoringu marek w kontekście meczu żużlowego Stali Gorzów oraz Miasta Gorzowa Wlkp. w kontekście Grand Prix Polski 2015 na żużlu. Wybrane elementy, będące wynikiem przeprowadzonych badań, zostały wykorzystane dla uzupełnienia analizy poszczególnych elementów rynku sportowego i turystycznego. Szczegółowe raporty z badań zostały przedstawione w Załącznikach 7 i 8.

Na potrzeby analizy szczegółowej sportu i turystyki w Gorzowie Wlkp. przeprowadzono również wywiady pogłębione z następującymi podmiotami, które są potencjalnymi beneficjentami Strategii lub mogą mieć wpływ na funkcjonowanie analizowanych obszarów:

1. AZS AWF Gorzów Wlkp.
2. AZS PWSZ Gorzów Wlkp.
3. ZKS Stilon Gorzów Wlkp.
4. G-Power Gorzów Wlkp.
5. MKP Słowianka
6. Stal Gorzów Wlkp.
7. AWF Gorzów Wlkp.
8. Społeczna Rada Sportu Gorzowa Wlkp.

1. Ogólne kierunki rozwoju sportu w Polsce i w regionie

Intensywny rozwój sportu w skali globalnej wpływa na coraz silniejsze znaczenie tego obszaru dla poprawnego funkcjonowania społeczeństwa. Odpowiednie organy władzy publicznej starają się więc realizować działania, które zagwarantują niezbędne warunki do rozwoju różnego rodzaju aspektów, związanych z funkcjonowaniem sportu.

Podobnie wygląda sytuacja w Polsce, gdzie władze – na różnych szczeblach i w ramach różnych kompetencji ustawowych – tworzą odpowiednie warunki do rozwoju sportu, poprzez przygotowywanie niezbędnych aktów prawnych, regulujących funkcjonowanie sportu – zarówno w wydaniu amatorskim, jak i profesjonalnym, szczególnie jednak podkreślając znaczenie sportu dzieci i młodzieży.

1.1 Akty prawne regulujące wspieranie sportu

Najważniejszym aktem prawnym w polskim ustawodawstwie, wskazującym na zainteresowanie państwa sportem, jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, która w art. 68 ust. 5, w części „Wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne.” stanowi, że *„Władze publiczne popierają rozwój kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.”*

Przywołany zapis wskazuje, że władze publiczne są zobowiązane do wspierania kultury fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Wynika to z faktu, że sport traktowany jest jako dobro publiczne, które państwo powinno wspierać ze względu na jego znaczenie społeczne (zdrowie, promocja kraju, spójność społeczna) i edukacyjne (wychowanie młodzieży przez sport).

Kolejnym aktem prawnym na szczeblu krajowym, który odpowiada za funkcjonowanie sportu, jest Ustawa o Sporcie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25.06.2010 roku. Jest to akt prawny, który w całości odpowiada za regulowanie wszelkich aspektów związanych z funkcjonowaniem sportu w państwie. Obecna Ustawa o Sporcie uchylła dwie następujące ustawy – o sporcie kwalifikowanym oraz o kulturze fizycznej, które do 2010 roku odpowiadały za prawne funkcjonowanie sportu.

Bardzo istotnym elementem obowiązującej Ustawy o Sporcie jest regulacja kwestii prawnych, odnoszących się do finansowego wsparcia sportu przez jednostki samorządu terytorialnego. Poprzednie przepisy budziły liczne kontrowersje, które skutkowały interwencjami sądów administracyjnych. Ustawa o Sporcie z 2010 roku wskazała, że tworzenie warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu stanowi zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego, realizowane w drodze uchwały określającej tryb jego finansowania, wskazując przy tym cel publiczny z zakresu sportu.

Poza wymienionymi dokumentami, należy wskazać jeszcze inne dokumenty, które regulują obszary związane z funkcjonowaniem sportu:

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

- Uchwała Nr XXXV/394/2012 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 25 września 2012 roku, określająca warunki i tryb finansowania sportu w Gorzowie Wlkp. oraz zmieniająca jej treść w wybranych obszarach Uchwała Nr LVII/657/2013 z dnia 30 października 2013 roku.
- Treść otwartych konkursów ofert na wykonanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań samorządu gminy przez organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu.

Poza wymienionymi dokumentami należy wskazać także te, które regulują funkcjonowanie turystyki w Polsce. W tym zakresie, najważniejszym dokumentem o charakterze ustawowym, jest Ustawa Sejmu RP z dnia 29 sierpnia 1997 o usługach turystycznych. Określa ona warunki świadczenia usług turystycznych przez przedsiębiorców na terytorium RP.

Poniższa Strategia uwzględnia również różnego rodzaju dokumenty o charakterze strategicznym, obowiązujące na szczeblu krajowym, wojewódzkim i miejskim, które regulują obszary związane ze sportem i turystyką. Zostały one przedstawione na wykresie poniżej:

Wykres 1. Dokumenty strategiczne warunkujące Strategię rozwoju sportu i turystyki w Gorzowie Wlkp. do 2026 roku

Źródło: Opracowanie własne

1.2 Sport w Polsce

Rozwój sportu na całym świecie sprawia, że staje się to coraz ważniejszy aspekt życia społecznego, w tym także w Polsce. Ludzie stają się coraz bardziej świadomi wpływu, jaki ma prowadzenie aktywnego trybu życia na zdrowie i samopoczucie. Regularnie wzrastają również wskaźniki ekonomiczne, wskazujące na podnoszenie się poziomu życia w Polsce. Sprawia to, że Polacy stają się bardziej skłonni do wydawania większych kwot na realizowanie różnego rodzaju aktywności, w tym również o charakterze sportowym.

Równocześnie coraz sprawniej funkcjonuje sport profesjonalny – polscy sportowcy odnoszą znaczące sukcesy na arenie międzynarodowej, zarówno w sportach drużynowych (siatkówka, piłka nożna, piłka ręczna), jak i indywidualnych (sporty zimowe, lekkoatletyka, sporty wodne). Sukcesy w wydarzeniach o randze Mistrzostw Europy, Świata czy Igrzysk Olimpijskich skłaniają Polaków do zainteresowania sportem, którzy w efekcie tego bardzo często sami podejmują aktywność fizyczną.

Jeżeli chodzi o samo zagadnienie aktywności fizycznej społeczeństwa, należy wskazać na istniejące zalecenia z tym związane, opracowane przez Światową Organizację Zdrowia (WHO). Zgodnie z nimi, aby utrzymać ciało w odpowiedniej kondycji i zdrowiu, osoby w różnym wieku powinny podejmować następujący wysiłek fizyczny:

1. Dla dzieci i młodzieży szkolnej:
  - 60 minut lub dłużej umiarkowanej lub intensywnej aktywności fizycznej codziennie z uwzględnieniem atrakcyjnych jej form, dostosowanych do wieku, w celu rozwoju zdolności motorycznych.
2. Dla zdrowej osoby dorosłej (18–65 lat):
  - 30 minut umiarkowanej aktywności fizycznej przez 5 dni w tygodniu;
lub
  - 20 minut bardzo intensywnej aktywności fizycznej przez 3 dni w tygodniu; takiej, która uwzględnia 2 lub 3 razy w tygodniu ćwiczenia zwiększające siłę mięśni i wytrzymałość.
3. Dla osób powyżej 65. roku życia:
  - powinno się dążyć do osiągnięcia tych samych celów co zdrowe osoby dorosłe,
  - zadbać o wysiłek siłowy i aktywność poprawiającą koordynację ruchową.

Jednocześnie we wszystkich grupach wiekowych zaleca się zminimalizowanie do maksymalnie 2 godzin dziennie czas spędzany w pozycji siedzącej (przed ekranem TV, komputerem itp.).

Jak pokazują badania przeprowadzone w 2015 roku przez firmę GfK dla Ministerstwa Sportu i Turystyki, odsetek Polaków w wieku 15-69 lat, spełniających powyższe kryteria WHO, kształtuje się na poziomie 18,5%. Wśród mężczyzn, udział osób spełniających zalecenia jest większy niż w grupie kobiet (21,5% wobec 16%). Co do zasady, odsetek osób aktywnych w stopniu zalecanym przez WHO jest większy wśród osób młodych, zamożniejszych oraz posiadających wyższe wykształcenie.

Z kolei badania przeprowadzone przez firmę TNS „Aktywność fizyczna Polaków” z 2015 roku wskazują, że Polska pod tym względem wypada poniżej średniej dla krajów Unii Europejskiej. Raport z badania wskazuje jednak na istnienie tendencji wzrostowych, zmieniają się jednak formy aktywności fizycznej. Uzasadnia to intensywny rozwój międzynarodowych sieci klubów fitness i siłowni, które są coraz popularniejsze w całym kraju. Polacy zaczynają powszechnie uczestniczyć w światowym trendzie „Być FIT”, co wiąże się nie tylko ze wzrostem aktywności fizycznej, ale także wzrostem świadomości jeżeli chodzi o dietę i potrzeby własnego organizmu.

Jak wskazują dane zawarte w raporcie TNS, jedna trzecia Polaków deklaruje regularne uprawianie sportu lub inne aktywności fizyczne (co najmniej 3 razy w tygodniu). Bardzo

zbliżony jest jednak odsetek osób, które nie podejmują żadnej aktywności sportowej (32%). Najczęściej podejmowane aktywności fizyczne to: jazda na rowerze (53% aktywnych fizycznie), bieganie (33%) oraz pływanie (29%). Dyscypliny te cieszą się największą popularnością we wszystkich grupach wiekowych, niezależnie od takich czynników jak miejsce zamieszkania, płeć czy poziom wykształcenia. Sporty zespołowe, cieszące się największą popularnością wśród Polaków, to przede wszystkim piłka nożna, siatkówka oraz koszykówka.

Podsumowując, różnego rodzaju badania i opracowania wskazują na relatywnie niski poziom aktywności fizycznej wśród Polaków, zwłaszcza w odniesieniu do innych państw Unii Europejskiej. Należy jednak uwzględnić różne podejścia do aktywności fizycznej w różnych badaniach, szczególnie należy podkreślić wysokie wymagania, określone przez WHO. Pomimo tego, obserwowany jest wzrost jeżeli chodzi o poziom aktywności w stosunku do poprzednich lat, dynamika różnego rodzaju wskaźników przedstawiających uczestnictwo Polaków w sporcie wyraźnie wzrasta.

2. Analiza sportu w Gorzowie Wlkp.

Na potrzeby Strategii rozwoju sportu i turystyki w Gorzowie Wlkp., przeprowadzona została szczegółowa analiza rynku sportowego w mieście, która była punktem wyjścia do opracowywania elementów strategicznych dokumentu.

Pierwszym obszarem analizy były gorzowskie kluby sportowe, ponieważ to właśnie one w największym stopniu odpowiadają za realizowanie aktywności fizycznej. Skupiono się przede wszystkim na przedstawieniu ich obecnej sytuacji, w szczególności takich aspektów jak poziom sportowy, kwestie finansowe i organizacyjne. W dalszej części analiza sportu skupiła się na takich obszarach jak istniejąca w mieście infrastruktura sportowa, wydarzenia sportowe organizowane w mieście, a także sportowcy lub marki sportowe, które mają duże znaczenie dla mieszkańców.

2.1. Analiza gorzowskich klubów sportowych

Jak podają dane Głównego Urzędu Statystycznego, w Gorzowie Wlkp. na koniec 2014 roku funkcjonowały 42 kluby sportowe (w tym Uczniowskie Kluby Sportowe i kluby wyznaniowe). Statystyki wskazują, że w grudniu 2014 w klubach zarejestrowanych było 3 621 członków, z czego ćwiczących łącznie było 3 206. Spośród nich, 2 139 osób to byli mężczyźni, pozostałe 1 067 ćwiczących było kobietami. W ramach wspomnianych 42 klubów działało 78 sekcji sportowych, realizujących swoje zadania w licznych dyscyplinach sportu. Za prowadzenie szkoleń w tych klubach oraz sekcjach odpowiadało 52 trenerów i 87 instruktorów. Liczby te obejmują wszelkie podmioty, określane przez GUS jako jednostki organizacyjne prowadzące działalność sportową, funkcjonujące jako osoba prawna.

Poniżej przedstawiona została analiza klubów sportowych o największym znaczeniu w Gorzowie Wlkp., które uzyskały w roku 2015 dotacje na sport wyczynowy z Urzędu Miasta.

2.1.1 KSSSE AZS PWSZ Gorzów Wielkopolski

KSSSE AZS PWSZ Gorzów Wlkp. - klub koszykarski, stworzony na bazie Gorzowskiego Towarzystwa Koszykówki, które było bezpośrednim spadkobiercą sekcji koszykówki żeńskiej Stilonu Gorzów Wielkopolski, rozwiązanej w 1998. AZS PWSZ od sezonu 2003/2004 nieprzerwanie występuje w najwyższej klasie rozgrywek koszykówki kobiet w Polsce, w latach 2007-2011 regularnie kończąc sezon w pierwszej trójce najlepszych klubów w kraju. W tym okresie zespół występował również w rozgrywkach na szczeblu europejskim, Pucharze Europy Kobiet FIBA oraz w Eurolidze Kobiet.

Klub prowadzi szkolenie młodzieży, które stoi na wysokim poziomie (m.in. v-ce mistrzostwo Polski junierek starszych 2015). Szkolenie ma charakter ciągły, klub posiada kompletną piramidę szkoleniową. W jej skład wchodzi między innymi 23 trenerów, którzy odpowiadają za szkolenie 578 zawodniczek. Zawodniczki AZS PWSZ regularnie występują w reprezentacjach narodowych w poszczególnych kategoriach wiekowych.

Źródła finansowania klubu:

- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jakuba z Paradyża
- Dotacja miejska na sport kwalifikowany - miasto Gorzów Wlkp.

- Sponsor tytularny: Kostrzyńsko – Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna.
- Sponsor techniczny: DACCO (stroje sportowe).
- Akademicki Związek Sportowy.
- Około 70 sponsorów wspomagających klub.

Tabela 1. KSSSE AZS PWSZ Gorzów Wlkp.

Logo klubu	
Rok założenia	2001
Dyscypliny sportu	Koszykówka kobiet
Poziom rozgrywek	Najwyższy – Tauron Basket Liga Kobiet
Główny sponsor	Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna
Wysokość dotacji UM	460 000 zł
Obiekt sportowy	Hala PWSZ (1 500 miejsc siedzących)

Źródło: Opracowanie własne

2.1.2 Stal Gorzów Wielkopolski

Stal Gorzów – wielosekcyjny klub sportowy (obecnie w ramach różnych podmiotów prawnych), w którym największe znaczenie ma żużel. W tym sporcie Stal jest jednym z najbardziej utytułowanych klubów w kraju (114 medali Mistrzostw Polski), ostatni raz w sezonie 2014 zdobywając drużynowe Mistrzostwo Polski.

Żużlowcy swoje mecze rozgrywają na Stadionie im. Edwarda Jancarza, zbudowanym w 1951 roku i kompleksowo zmodernizowanym w 2011 roku, który mieści ponad 15 000 osób, będąc jednym z najnowocześniejszych tego typu obiektów w Europie. W latach 2010-2015 Stal Gorzów wraz z Miastem Gorzów Wlkp. była współorganizatorem Grand Prix Polski na żużlu, korzystając z wykupionej od firmy BSI licencji na organizację tego cyklicznego wydarzenia.

Jak wykazały zleczone na potrzeby Strategii badania marketingowe, przeprowadzone wśród mieszkańców Gorzowa Wlkp., Stal Gorzów cieszy się wśród nich największą popularnością.

Drużynowe Mistrzostwa Polski:

- 8 złotych medali: 1969, 1973, 1975, 1976, 1977, 1978, 1983, 2014
- 12 srebrnych medali: 1964, 1965, 1966, 1968, 1971, 1974, 1979, 1981, 1984, 1992, 1997, 2012
- 4 brązowe medali: 1982, 1987, 2000, 2011

Młodzieżowe Drużynowe Mistrzostwa Polski:

- 4 złote medale: 1986, 1999, 2010, 2013
- 6 srebrnych medali: 1987, 1994, 2004, 2007, 2009, 2014
- 3 brązowe medale: 1985, 1991, 1995.

Tabela 2. Stal Gorzów Wlkp.

Logo klubu	
Rok założenia	1947
Dyscypliny sportu	Żużel, piłka ręczna, futbol amerykański, piłka nożna (dziecięca)
Poziom rozgrywek	Żużel – najwyższy, PGE Speedway Ekstraliga Piłka ręczna – II Liga Pomorska Futbol amerykański – PLFA J-8
Główny sponsor	moneymakesmoney.pl – żużel
Wysokość dotacji UM	600 000 zł
Obiekt sportowy	Stadion im. Edwarda Jancarza (15 000 miejsc)

Źródło: Opracowanie własne

2.1.3 ZKS Stilon Gorzów

Stilon Gorzów – klub piłkarski, wywodzący się z nieistniejącego już wielosekcyjnego klubu ZKS Stilon. W latach 1996-2011 klub funkcjonował jako Gorzowski Klub Piłkarski, po sezonie 2010/2011 został reaktywowany znowu jako Stilon Gorzów i zaczął występować w IV lidze lubuskiej. Klub przechodził liczne problemy, zarówno organizacyjne jak i finansowe. W ostatnim czasie pojawiła się dyskusja dotycząca budowy nowego lub modernizacji istniejącego stadionu dla Stilonu, przy współdziałaniu finansowym Miasta Gorzowa Wlkp. Stilon prowadzi również akademię piłkarską dla dzieci i młodzieży. Posiada obecnie 14 grup szkoleniowych, które obejmują 350 dzieci. Od 2015 roku w Akademickim Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego otwarta została klasa piłki nożnej dla chłopców, zajęcia sportowe z piłki nożnej prowadzone są przy współdziałaniu Stilonu.

Tabela 3. Stilon Gorzów Wlkp.

Logo klubu	
Rok założenia	1947
Dyscypliny sportu	Piłka nożna
Poziom rozgrywek	III liga – grupa dolnośląsko-lubuska (4 poziom rozgrywek)
Główny sponsor	AJ Lex
Wysokość dotacji UM	145 000 zł
Obiekt sportowy	Stadion OSiR Gorzów (5 000 miejsc)

Źródło: Opracowanie własne

2.1.4 AZS AWF Gorzów Wielkopolski

KS AZS-AWF Gorzów Wielkopolski – wielosekcyjny klub sportowy, funkcjonujący przy Zamiejscowym Wydziale Kultury Fizycznej w Gorzowie Wlkp. Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu. W ramach KS AZS-AWF sekcje, które mają największe znaczenie i regularnie notują wysokie wyniki, to przede wszystkim wioślarstwo i kajakarstwo, a także lekkoatletyka.

Tabela 4. AZS AWF Gorzów Wlkp.

Logo klubu	
Rok założenia	1972
Dyscypliny sportu	Akrobatyka sportowa Judo Sporty wodne – kajakarstwo, wioślarstwo Lekkoatletyka
Poziom rozgrywek	Nie dotyczy
Wysokość dotacji UM	165 000 zł
Obiekt sportowy	Hala sportowa Stadion lekkoatletyczny Przystań sportów wodnych

Źródło: Opracowanie własne

Oprócz opisanych powyżej klubów, dotacje z Urzędu Miasta na rok 2015 uzyskały następujące kluby:

- KS G`Power – gorzowski klub kajakarski, przekształcony w 2014 roku z Międzyszkolnego Kajakowego Klubu Sportowego „Gorzów”, prowadzi szkolenia we wszystkich grupach wiekowych. Klub wyszkolił 2 medalistów olimpijskich, 6 olimpijczyków, a także wielu medalistów Mistrzostw Świata i Europy w kategoriach juniorskich i seniorskich. W 2015 roku KS G`Power otrzymało wsparcie z Urzędu Miasta w wysokości 20 000 zł.
- Piast Karnin – klub piłkarski pochodzący z gorzowskiej dzielnicy Karnin, występujący obecnie w III lidze (4 poziom rozgrywek), w grupie dolnośląsko-lubuskiej. Klub prowadzi szkolenie młodzieży w grupach od trampkarza przez juniora młodszego, do juniora starszego. W 2015 roku Piast Karnin uzyskał wsparcie z Urzędu Miasta w wysokości 10 000 zł.

Tabela 5. Pozostałe kluby sportowe w Gorzowie Wlkp.

Klub	Sekcje
Admira Gorzów Wielkopolski, MKKS Gorzów Wielkopolski	kajakarstwo
BKS Gorzów Wielkopolski	boks
GKPW-59 Gorzów Wielkopolski	piłka wodna
GKS Gorzovia Gorzów Wielkopolski	tenis stołowy
Grizzlies Gorzów Wielkopolski	futbol amerykański
Rajbud Meprozet GTPS Gorzów Wielkopolski	siatkówka
JUST FUN Speedway Wawrów	miniżużel
Orlęta Gorzów Wielkopolski	kolarstwo, łucznictwo
MKP Słowianka Gorzów Wielkopolski	pływanie
Iskra Gorzów Wielkopolski, Warta Gorzów Wielkopolski	piłka nożna

Źródło: Opracowanie własne

Elementem, który ma bardzo istotny wpływ na rozwój sportu w Gorzowie Wlkp. jest powołany w 2005 roku Zespół Szkół Sportowych, w skład którego wchodzi szkoła podstawowa, gimnazjum i liceum sportowe. Uczniowie trenują przede wszystkim sporty wodne: pływanie,

kajakarstwo i wioślarstwo, a także lekkoatletykę. Zespół Szkół Sportowych współpracuje ściśle z czołowymi klubami sportowymi Gorzowa Wlkp.: MKP "Słowianka", G`Power, KS "Admira", AZS AWF i AZS PWSZ. Warunkiem uczęszczania do Szkół Sportowych jest członkostwo w jednym z klubów, z którym Szkoła współpracuje.

Od września 2014 zostało stworzone Akademickie Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego, wspólnie z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową, w ramach którego powstała klasa koszykówki dziewcząt. Planowane jest stworzenie piramidy szkoleniowej poprzez utworzenie w kolejnych latach szkoły średniej, w której młode koszykarki będą mogły kontynuować naukę i szkolenie.

2.2 Analiza obiektów sportowych w Gorzowie Wlkp.

Wśród obiektów sportowych, znajdujących się na terenie Gorzowa Wlkp., wyróżnić należy przede wszystkim 2 główne stadiony oraz 2 hale sportu wyczynowego. Oprócz tego, w Gorzowie Wlkp. znajduje się centrum rekreacyjno-sportowe oraz wiele innych obiektów sportowych, takich jak przyszkolne boiska wielofunkcyjne i Orliki.

Stadiony:

- Stadion im. Edwarda Jancarza – stadion żużlowy, pojemność 15 161 miejsc.
- Stadion Ośrodka Sportu i Rekreacji w Gorzowie Wlkp. – stadion piłkarski, pojemność 5 000 miejsc.
- Stadion lekkoatletyczny – pojemność 340 miejsc.
- Stadion Warty – pojemność 1 000 miejsc.

Hale:

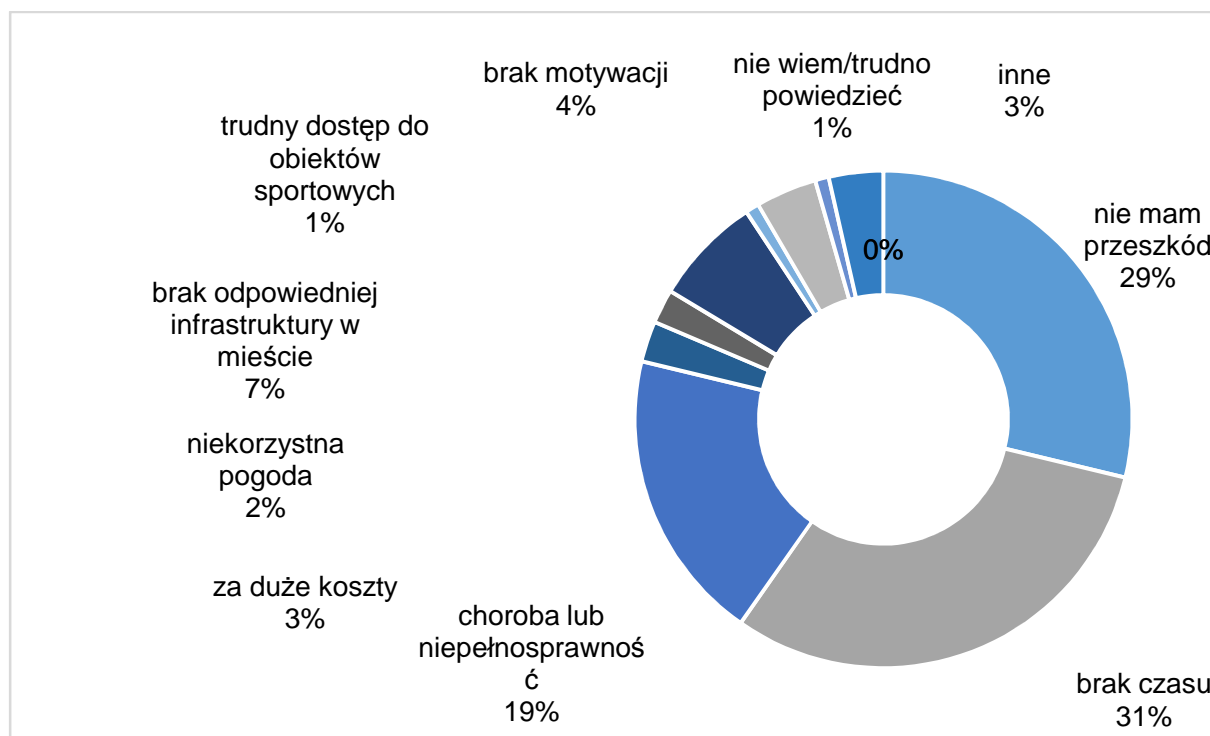
- Hala PWSZ w Gorzowie Wlkp. – pojemność 1 500 miejsc.
- Hala ZSTiO w Gorzowie Wlkp. – pojemność 1 100 miejsc.
- Hala ZS nr 20 w Gorzowie Wlkp. – pojemność 650 miejsc.
- Hala sportowa (dawna Łaźnia Miejska, przystosowana na potrzeby tenisistów stołowych) – pojemność 300 miejsc.

Pozostałe

- Centrum Sportowo-Rehabilitacyjne Słowianka – kompleks sportowy, w skład którego wchodzi basen sportowy i rekreacyjny, zaplecze odnowy biologicznej, lodowisko i hala sportowa, pojemność trybun przy basenie sportowym wynosi 500 miejsc.
- Pole Golfowe „Zawarcie” – 9-dołkowe pole golfowe z zadaszonymi i oświetlonymi stanowiskami. Obiekt pełni funkcję ośrodka szkoleniowego, dzięki utworzeniu „Akademii Golfa” dla dzieci i młodzieży.
- 15 boisk wielofunkcyjnych, wybudowanych m.in. w ramach programu Orlik 2012 w latach 2006 – 2012.
- Boiska szkolne.

Przeprowadzone badania marketingowe poruszały także temat bazy obiektów sportowych, dostępnych w Gorzowie Wlkp., szczegóły prezentuje wykres 2.

Wykres 2. Jaka przeszkoda ogranicza Pana/Panią w uprawianiu sportu/ w aktywności fizycznej?

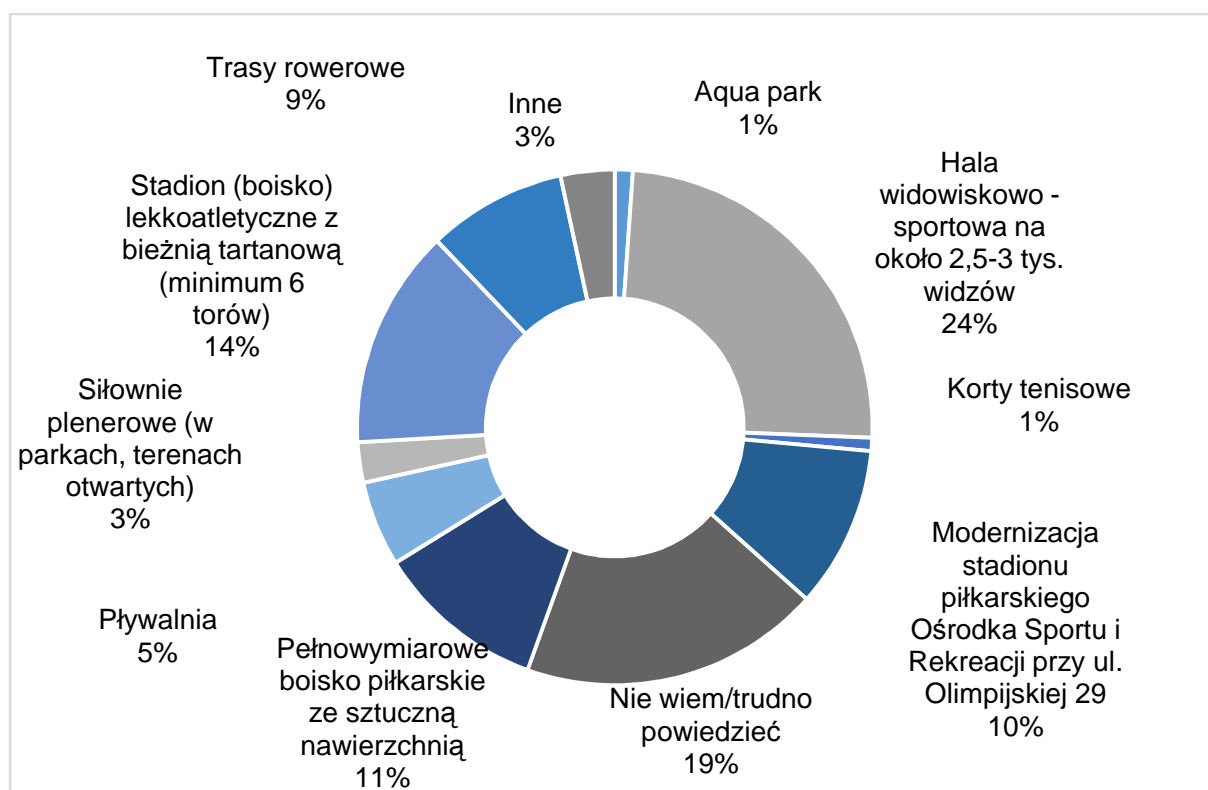

Źródło: Badanie mieszkańców miasta Gorzów Wielkopolski [Sponsoring Insight, 2015]

Na pytanie dotyczące przeszkód, które dostrzegają respondenci w uprawianiu sportu, 7% badanych wskazało na brak odpowiedniej infrastruktury w mieście, zaś 1% wskazał na trudny dostęp do istniejących obiektów sportowych. Należy podkreślić, że najczęściej wymieniane przeszkody, czyli brak czasu i choroba lub niepełnosprawność są przeszkodami, na które Miasto nie ma praktycznie żadnego wpływu. Mając to na uwadze, ograniczenia infrastrukturalne stają się najistotniejszą przeszkodą, na której zmniejszenie Miasto może pośrednio lub bezpośrednio wpłynąć swoimi działaniami.

Kolejnym elementem, wynikającym z przeprowadzonego badania marketingowego, który dotyczy problematyki infrastruktury sportowej w Gorzowie Wlkp., było pytanie o najważniejsze – zdaniem respondentów – inwestycje, związane z modernizacją lub rozbudową zaplecza obiektów sportowych w mieście.

Wykres 3. Budowę lub modernizację jakiego obiektu sportowego w pierwszej kolejności powinno wykonać Miasto Gorzów Wlkp.?

Źródło: Badanie mieszkańców miasta Gorzów Wielkopolski [Sponsoring Insight, 2015]

Zdecydowanie najczęściej wybieraną odpowiedzią była budowa nowej hali widowiskowo – sportowej, o pojemności około 2,5 – 3 tys. widzów, odpowiedź ta została wskazana przez 24% respondentów. Kolejną odpowiedzią był stadion lekkoatletyczny z bieżnią tartanową, co wybrało 14% respondentów. Trzecim najpopularniejszym obiektem wśród respondentów było pełnowymiarowe boisko piłkarskie ze sztuczną nawierzchnią, odpowiedź ta została wskazana przez 11% respondentów. Należy zaznaczyć, że 19% respondentów wskazało odpowiedź „Nie wiem/trudno powiedzieć”.

Jako ostatni element analizy obiektów sportowych istniejących w Gorzowie Wlkp. przedstawiono listę wszystkich obiektów, uwzględniając takie aspekty jak podmiot użytkujące, zasady odpłatności, formę zarządzania, a także najważniejsze cechy poszczególnych obiektów.

Tabela 6. Baza sportowa w dyspozycji Miasta

Lp.	Baza	Forma zarządzania	Kto korzysta
1.	Kompleks piaszczystych boisk do piłki nożnej i siatkówki plażowej przy ul. Czereśniowej	ZTKKF Stilon - użyczenie	TKKF Stilon
2.	Urządzenia do szkolenia i organizacji imprez w kajakarstwie	KS „Admira” – użytkowanie wieczyste	KS Admira
3.	Ośrodek kajakowy przy ul. Fabrycznej	MOS – użyczenie	MKKS
4.	Stadion żużlowy przy ul. Śląskiej	OSiR	Stal Gorzów S.A.
5.	Stadion piłkarski i tory łucznicze przy ul. Myśluborskiej	OSiR	ZKS Stilon, TKKF Stilon, Kłos Małyszyn
6.	Korty tenisowe w Parku Kopernika	OSiR	Nieczynne
7.	Obiekt piłkarski Piasta Karnin	Stowarzyszenie Karnin – użyczenie	Piast Karin
8.	Boisko piłkarskie w Małyszynie	OSiR	Kłos Małyszyn
9.	Hala do tenisa stołowego przy ul. Jagiełły	GKS Gorzovia – użyczenie	GKS Gorzovia
10.	Sala bokserska	BKS Orkan – użyczenie	BKS Orkan
11.	Hangar dla sekcji wioślarskiej i kajakowej przy ul. Fabrycznej	OSiR	KS AZS-AWF
12.	Hala sportowo-dydaktyczna przy ul. Słowiańskiej	OSiR	W trakcie adaptacji
13.	Boisko lekkoatletyczne przy ul. Wyszyńskiego	OSiR	KP Warta, KS AZS-AWF, KS ALKS-PWSZ
14.	Boisko piłkarskie przy ul. Krasieńskiego	OSiR	Nieczynne
15.	Przystań wioślarska z infrastrukturą socjalną przy ul. Fabrycznej	OSiR	KS AZS-AWF

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 7. Baza sportowa innych instytucji

Lp.	Właściciel i rodzaj bazy	Kto korzysta – zasady odpłatności
1.	AWF Poznań – ZWKF w Gorzowie Wlkp.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ hala sportowa przy ul. Słowiańskiej, ▪ dwie sale sportowe przy ul. Estkowskiego. 	KS AZS AWF- odpłatnie GSZS na potrzeby Gorzowskiej Spartakiady Młodzieży w lekkoatletyce - odpłatnie
2.	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa: <ul style="list-style-type: none"> ▪ hala sportowa, ▪ boisko ze sztuczną nawierzchnią. 	KS AZS PWSZ - nieodpłatnie
3.	CSR „Słowianka” Spółka z o.o., w 100% udział Miasta: <ul style="list-style-type: none"> ▪ kompleks basenowy, ▪ minilodowisko, ▪ korty tenisowe, ▪ rzutnia do bulle. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odpłatnie udostępniana baza na potrzeby gorzowskich klubów, ▪ umowa z Urzędem Miasta na naukę pływania ▪ na podstawie umowy z PFRON-em Miasto umożliwia dostęp osobom niepełnosprawnym
4.	Gracja – Józef Kuczyński: <ul style="list-style-type: none"> ▪ basen pływacki 	Dostępny odpłatnie

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8. Baza sportowa w dyspozycji gorzowskich szkół

Lp.	Szkolne hale i sale pełnowymiarowe
1.	ZSO nr 20/SP20/ ul. Szarych Szeregów – hala sportowa
2.	ZSO nr 21/SP21/ ul. Taczaka – hala sportowa
3.	Liceum Ogólnokształcące nr I ul. Puszkina – sala sportowa
4.	Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących ul. Czereśniowa – hala sportowa
5.	Liceum Ogólnokształcące nr II ul. Przemysłowa – sala sportowa
6.	Szkoła Podstawowa nr 1 ul. Dąbrowskiego – sala sportowa
7.	Liceum Ogólnokształcące nr V ul. Okólna – sala sportowa

8.	Liceum Ogólnokształcące nr 16 ul. Dunikowskiego – sala sportowa
9.	ZSO nr 13 ul. Szwoleżerów – sala sportowa
10.	ZSO nr 7/SP7/ ul. Estkowskiego – sala sportowa
11.	Zespół Szkół Sportowych ul. Stanisławskiego – sala sportowa
12.	Gimnazjum nr 4 ul. Grobla – sala sportowa
13.	Liceum Ogólnokształcące nr III ul. Warszawska – sala sportowa
14.	Zespół Szkół Mechanicznych ul. Dąbrowskiego – sala sportowa

Źródło: Opracowanie własne

2.3 Analiza wydarzeń sportowych o dużym znaczeniu w Gorzowie Wlkp.

Gorzów Wlkp. ze względu na swoją specyfikę (demografia, położenie geograficzne) jest umiarkowanie atrakcyjną lokalizacją dla organizatorów dużych wydarzeń sportowych. Dlatego też największe znaczenie mają te wydarzenia, które są związane z regularnymi rozgrywkami ligowymi gorzowskich drużyn:

- Mecze żużlowe **Stali Gorzów** w ramach PGE Speedway Ekstraligi – średnia frekwencja na meczach ligowych w roku 2015 wyniosła 11 743 widzów, najwyższa w całej Ekstralidze.
- Mecze koszykówki **KSSSE AZS PWSZ Gorzów Wielkopolski** w ramach Tauron Basket Ligi Kobiet – w sezonie 2013/2014 zespół miał jedną z najwyższych frekwencji w lidze.
- Mecze piłkarskie **ZKS Stilon Gorzów** w ramach rozgrywek III ligi – organizowane są jako imprezy niemasowe, maksymalnie może uczestniczyć 999 widzów.

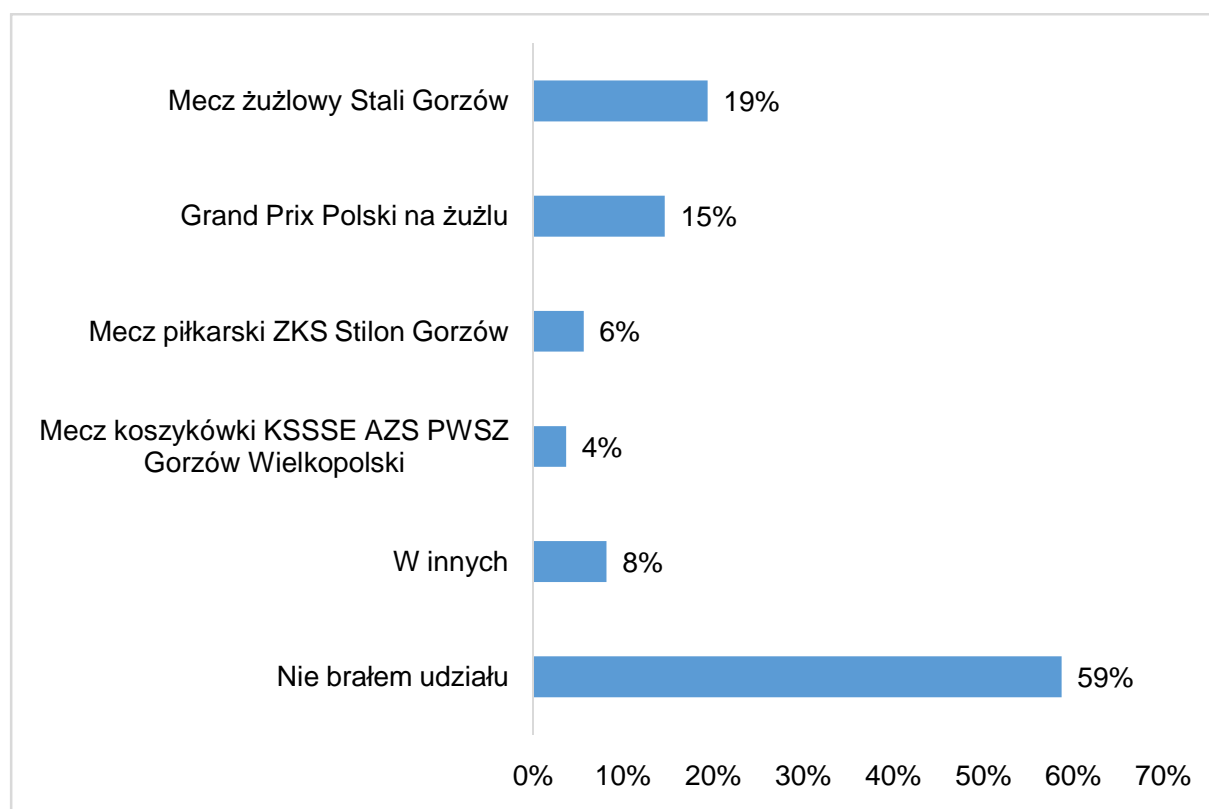
Za organizację tych wydarzeń odpowiadają kluby sportowe, jednak należy zauważyć, że część kosztów z tym związanych pokrywana jest z budżetu Urzędu Miasta, który zgodnie z obowiązującymi dotychczas zasadami wspierał kluby finansowo dotacjami celowymi, w tym właśnie na organizację zawodów sportowych.

Spośród wydarzeń sportowych organizowanych w Gorzowie Wlkp., na szczególną uwagę zasługuje Grand Prix Polski, jedna z rund kwalifikacyjnych Grand Prix Indywidualnych Mistrzostw Świata na żużlu. W latach 2010-2015 zawody te były organizowane między innymi właśnie w Gorzowie Wlkp., przy współpracy Stali Gorzów i Miasta. Szacuje się, że koszt jednorazowego pozyskania licencji na imprezy z cyklu Grand Prix wynosił około 3 milionów złotych, rozdzielonych na Urząd Miasta oraz Stal Gorzów. Przez długi czas prowadzone były rozmowy w sprawie dalszej organizacji imprez z tego cyklu w mieście, ostatecznie została podpisana umowa z firmą BSI, będącą właścicielem praw do cyklu, na mocy której Gorzów Wlkp. będzie organizatorem Grand Prix do roku 2018. Z jednej strony jest to koszt i obciążenie finansowe, który zostaje podzielony między Miasto oraz Stal

Gorzów. Z drugiej jednak strony, imprezy Grand Prix stanowią bardzo dobry sposób na promocję marki Miasta Gorzowa Wlkp., wykorzystując potencjał marketingowy i zasięg imprezy tej rangi, przyczyniając się do wzrostu ruchu turystycznego.

Zlecone na potrzeby opracowania Strategii badania marketingowe poruszały temat wydarzeń sportowych, organizowanych w Gorzowie Wlkp. Respondenci zostali zapytani zarówno o Grand Prix na żużlu, organizowane w Gorzowie Wlkp., a także uczestnictwo w rozgrywkach gorzowskich drużyn. Odpowiedzi na te pytania prezentują poniższe wykresy.

Wykres 4. W jakich imprezach sportowych odbywających się w Gorzowie Wlkp. brał/a Pan/Pani udział w ostatnich 12 miesiącach? (Procent osób badanych, które wskazały daną odpowiedź)

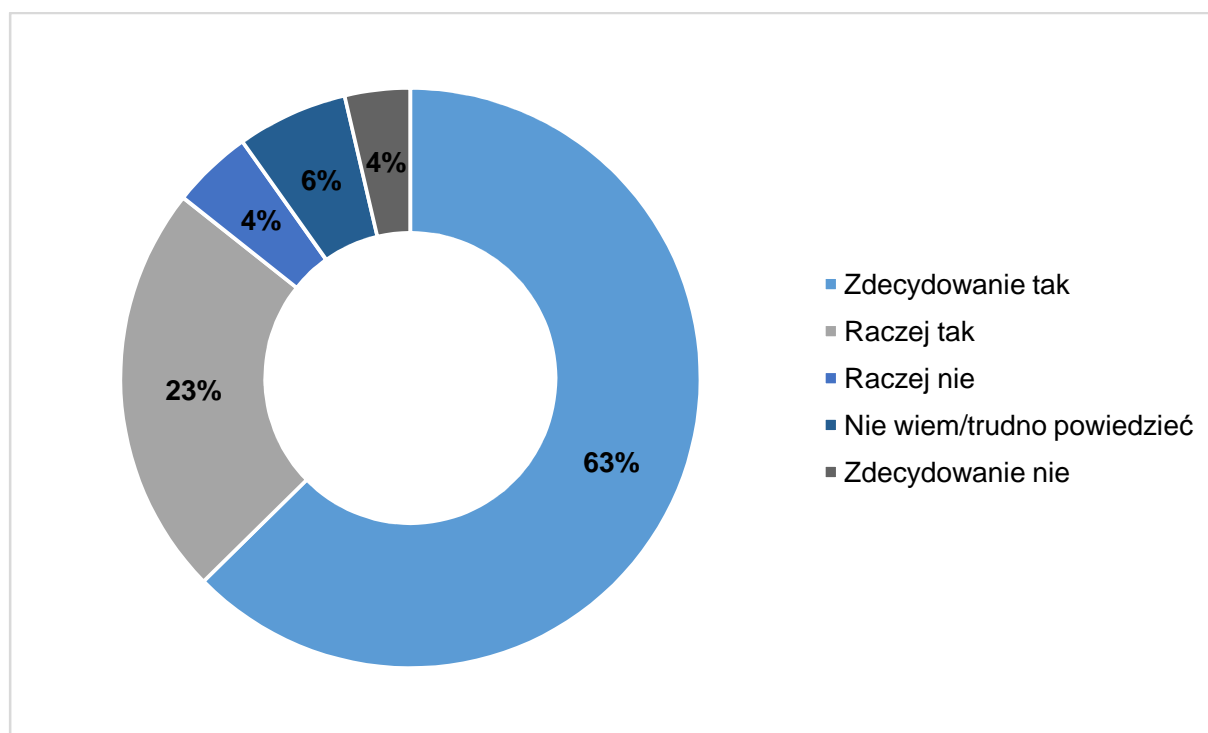

Źródło: Badanie mieszkańców miasta Gorzów Wielkopolski [Sponsoring Insight, 2015]

Nie licząc respondentów którzy nie brali udziału w żadnym z wymienionych wydarzeń, zdecydowanie największe znaczenie mają mecze żużlowe Stali Gorzów – odpowiedź ta została wskazana przez 19% badanych. Kolejnym wydarzeniem o dużym znaczeniu jest inna impreza żużlowa, czyli Grand Prix Polski. Uczestnictwo w tym wydarzeniu zadeklarowało 15% respondentów. Pozostałe wydarzenia mają o wiele mniejsze znaczenie, 8% respondentów wskazało inne wydarzenia, zaś odpowiednio 6% i 4% respondentów wskazało na uczestnictwo w meczach piłkarskich ZKS Stilon Gorzów oraz meczach koszykarskich KSSSE AZS PWSZ Gorzów Wlkp.

Wykres 5. Czy według Pana/Pani organizacja w Gorzowie Wlkp. Grand Prix Polski promuje miasto i wpływa na jego rozpoznawalność?

Źródło: Badanie mieszkańców miasta Gorzów Wielkopolski [Sponsoring Insight, 2015]

Na pytanie związane z organizacją w mieście Grand Prix Polski na żużlu większość respondentów – 63% – udzieliła odpowiedzi, że organizacja w Gorzowie Wlkp. imprez z cyklu Grand Prix zdecydowanie promuje miasto i wpływa na jego rozpoznawalność, 23% badanych wskazało odpowiedź „Raczej tak”. Negatywne zdanie miało w sumie 8% respondentów, którzy wskazywali odpowiedzi „Raczej nie” i „Zdecydowanie nie”.

Mówiąc o organizacji w Gorzowie Wlkp. imprez z cyklu Grand Prix Polski na żużlu, zdecydowanie należy podkreślić aspekty promocyjne i turystyczne dla Miasta, które są z tym związane. Na potrzeby poniższej Strategii zlecony został monitoring mediów, obejmujący ekspozycję telewizyjną Miasta Gorzowa Wlkp. w kontekście Grand Prix Polski na żużlu. Badanie, przeprowadzone w okresie 1 stycznia – 30 lipca 2015, miało na celu określenie potencjału ekspozycji promujących miasto Gorzów Wlkp. w telewizji.

Metoda badania efektywności ekspozycji sponsoringowych w TV polega na analizie transmisji oraz relacji telewizyjnych (w tym także w magazynach i programach informacyjnych) z wydarzeń, w których udział biorą podmioty sponsorowane przez daną markę, identyfikacji ekspozycji (jednokrotnej/wielokrotnej) logotypu marki sponsora i określeniu, czy ekspozycja była zauważalna dla widzów.

Ekspozycje, które zostaną skategoryzowane jako efektywne, są przedmiotem wyceny, której celem jest określenie, ile należałoby zapłacić za reklamę TV w postaci sportu reklamowego w tej samej stacji TV, o tej samej porze danego dnia. Wycena ekwiwalentu reklamowego ekspozycji jest wypadkową:

- liczby ekspozycji marki,
- częstotliwości ekspozycji,
- oglądalności danej transmisji.

Badanie zostało przeprowadzone wśród następujących stacji telewizyjnych: Canal+, Canal+ Sport, Canal+ Sport 2, Eurosport, Eurosport2, nSport+, Polsat, Polsat News, Polsat Sport, Polsat Sport Extra, Polsat Sport News, TVN, TVN24, TVP1, TVP2, TVP INFO, TVP Sport.

Tabela 9. Łączny czas ekspozycji miasta Gorzowa Wlkp.

Mecze, programy informacyjne, magazyny sportowe w kontekście Stali Gorzów Wlkp.		
Marka	Analizowany okres	Łączny czas ekspozycji
Gorzów Wielkopolski	styczeń 2014 – sierpień 2015	58:14:53

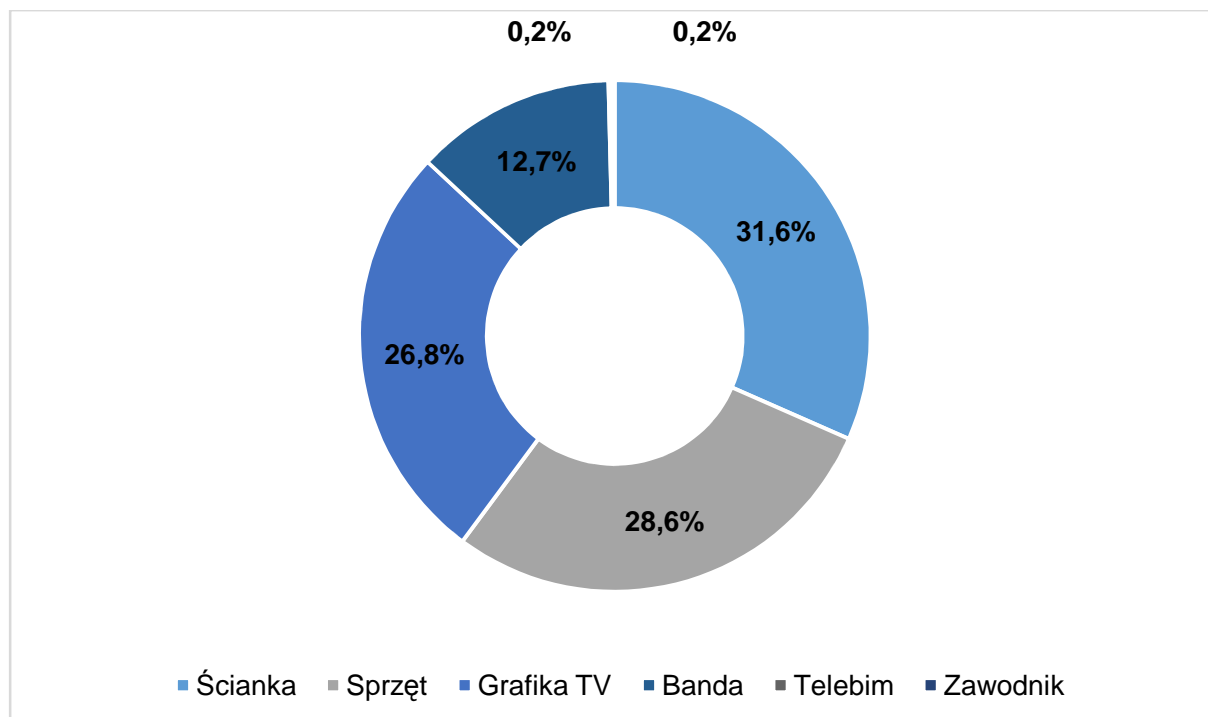
Źródło: Monitoring ekspozycji sponsoringowych podczas transmisji telewizyjnych [Sponsoring Insight, 2015]

Tabela 10. Monitoring ekspozycji telewizyjnych – Grand Prix Polski w Gorzowie Wlkp.

Grand Prix Polski w Gorzowie Wlkp.							
Stacja	Data	Godzina	Nośnik	Liczba ekspozycji	Oglądalność	Udział	Ekwiwalent
Canal+	2015-08-29	18:29:56	Ścianka	157	143 245	1,29%	78 713,13 zł
Canal+	2015-08-29	18:29:56	Sprzęt	142	143 245	1,29%	71 192,77 zł
Canal+	2015-08-29	18:29:56	Grafika TV	133	143 245	1,29%	66 680,55 zł
Canal+	2015-08-29	18:29:56	Banda	63	143 245	1,29%	31 585,52 zł
Canal+	2015-08-29	18:29:56	Telebim	1	143 245	1,29%	501,36 zł
Canal+	2015-08-29	18:29:56	Zawodnik	1	143 245	1,29%	501,36 zł
SUMA				497	143 245	1,29%	249 174,69 zł

Źródło: Monitoring ekspozycji sponsoringowych podczas transmisji telewizyjnych [Sponsoring Insight, 2015]

Wykres 6. Monitoring ekspozycji telewizyjnych – Grand Prix Polski w Gorzowie Wlkp.

Źródło: Monitoring ekspozycji sponsoringowych podczas transmisji telewizyjnych [Sponsoring Insight, 2015]

Prezentowane powyżej tabele i wykresy prezentują kluczowe informacje, dotyczące badania monitoringu mediów w kontekście ekspozycji telewizyjnej Miasta Gorzowa Wlkp. Podsumowując te wnioski, w badanym okresie Miasto Gorzów Wielkopolski było eksponowane w przekazach telewizyjnych 58 godzin, 14 minut i 53 sekundy. Ekspozycja ta rozumiana jest jako prezentowanie różnego rodzaju elementów identyfikacji wizualnej Gorzowa Wlkp. w transmisjach telewizyjnych, głównie oficjalny logotyp Gorzów Przystań. Był on przede wszystkim eksponowany na ściankach (31,6% całkowitego czasu), na sprzęcie sportowym (28,6%) oraz na telebimach (26,8%). Łączny ekwiwalent reklamowy, oszacowany na podstawie ekspozycji Miasta Gorzowa Wlkp. w badanych kanałach telewizyjnych został wyliczony na niespełna 250 000 zł. Poniższe zdjęcie prezentuje przykłady ekspozycji Miasta Gorzowa Wlkp. w trakcie Grand Prix Polski na żużlu.

Źródło: Monitoring ekspozycji sponsoringowych podczas transmisji telewizyjnych [Sponsoring Insight, 2015]

Z punktu widzenia miasta, bardzo istotnymi wydarzeniami organizowanymi w Gorzowie Wlkp., o charakterze cyklicznym, są mecze ligowe klubu żużlowego Stal Gorzów, rozgrywane na Stadionie im. E. Jancarza. Mając to na uwadze, zlecone zostało również badanie monitoringu mediów, ze względu na ekspozycję miasta Gorzowa Wlkp. Badanie zostało przeprowadzone w trakcie meczu ligowego Stali Gorzów ze SPAR Falubazem Zielona Góra. Wyniki tego badania zaprezentowano poniżej.

Tabela 11. Oglądalność meczów domowych Stali Gorzów

Oglądalność według miesiący	
Miesiąc	Skumulowana oglądalność
kwiecień 2014	210 605
czerwiec 2014	209 374
lipiec 2014	271 975
sierpień 2014	178 016
wrzesień 2014	318 590
październik 2014	247 923
listopad 2014	2 838
grudzień 2014	10 006
styczeń 2015	13 581
marzec 2015	54 356
kwiecień 2015	65 476
maj 2015	160 994
czerwiec 2015	363 174
lipiec 2015	56 461
sierpień 2015	212 386
SUMA	2 375 755

Źródło: Monitoring ekspozycji sponsoringowych podczas transmisji telewizyjnych [Sponsoring Insight, 2015]

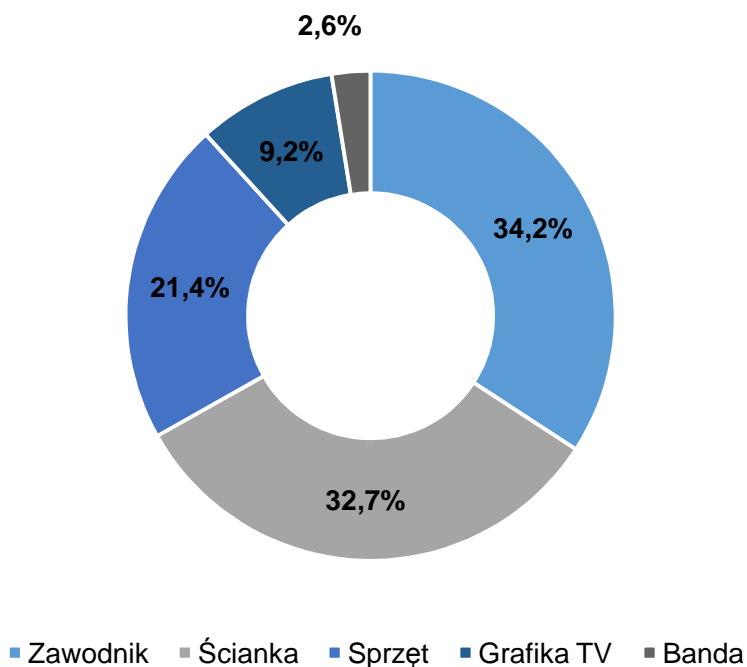
Pod względem oglądalności meczów domowych Stali Gorzów zdecydowanie zauważalna jest duża sezonowość wahań, która jest związana z terminarzem ligowym. W analizowanym okresie łączna oglądalność wybranych spotkań wyniosła ponad 2 300 000 widzów. Największa oglądalność była odnotowana we wrześniu 2014 oraz w czerwcu 2015 roku.

Tabela 12. Monitoring ekspozycji telewizyjnych - PGE Ekstraliga: Stal Gorzów– SPAR Falubaz Zielona Góra

PGE Ekstraliga: Stal Gorzów– SPAR Falubaz Zielona Góra							
Stacja	Data	Godzina	Nośnik	Liczba ekspozycji	Oglądalność	Udział	Ekwiwalent
nSport+	2015-08-09	16:57:18	Zawodnik	67	126255	1,31%	29 606,80 zł
nSport+	2015-08-09	16:57:18	Ścianka	64	126255	1,31%	28 281,12 zł
nSport+	2015-08-09	16:57:18	Sprzęt	42	126255	1,31%	18 559,49 zł
nSport+	2015-08-09	16:57:18	Grafika TV	18	126255	1,31%	7 954,07 zł
nSport+	2015-08-09	16:57:18	Banda	5	126255	1,31%	2 209,46 zł
SUMA				196	126255	1,31%	86 610,94 zł

Źródło: Monitoring ekspozycji sponsoringowych podczas transmisji telewizyjnych [Sponsoring Insight, 2015]

Wykres 7. Monitoring ekspozycji telewizyjnych - PGE Ekstraliga: Stal Gorzów – SPAR Falubaz Zielona Góra

Źródło: Monitoring ekspozycji sponsoringowych podczas transmisji telewizyjnych [Sponsoring Insight, 2015]

Ekspozycja telewizyjna, uwzględniająca nośniki, które były eksponowane w transmisjach telewizyjnych, największe znaczenie ma zawodnik, oszacowany ekwiwalent reklamowy

wyniósł ponad 29 000 zł. Następnym ważnym nośnikiem była ścianka, dla której oszacowany ekwiwalent przekroczył 28 000 zł. Jest to również zauważalne jeżeli chodzi o czas, w jakim dany nośnik był widoczny w trakcie transmisji, zawodnik i ścianka były eksponowane odpowiednio 34,2% i 21,4% czasu.

Spośród innych wydarzeń sportowych organizowanych w Gorzowie Wlkp., wyodrębnić należy wszelkiego rodzaju inicjatywy skierowane na pobudzanie i rozwój sportu masowego. Jest to jedno z zadań Urzędu Miasta, które władze Gorzowa Wlkp. realizują na różne sposoby, wspólnie z klubami i stowarzyszeniami sportowymi. Miasto posiada własną bazę sportową, przedstawioną we wcześniejszej części dokumentu, która umożliwia upowszechnianie sportu masowego.

Szczególne znaczenie ma tutaj OSiR, który jest organizatorem lub współorganizatorem imprez rekreacyjno-sportowych dla mieszkańców, wykorzystując do tego celu zarządzane przez siebie obiekty. Jak podają oficjalne dokumenty Urzędu Miasta Gorzowa Wlkp., rocznie z tych wydarzeń korzysta około 60 000 osób. Ważna jest również rola wspomnianego już ośrodka CSR Słowianka, który w ciągu roku odwiedza łącznie około 150 000 osób – profesjonalnych sportowców, amatorów i mieszkańców Gorzowa Wlkp., chcących aktywnie spędzić czas.

Wydarzenia związane ze sportem masowym są również inicjowane przez Miejski Ośrodek Sportowy, który jest organizatorem Gorzowskiej Spartakiady Młodzieży dla dzieci i młodzieży z gorzowskich szkół. Rocznie bierze w nich udział około 5 800 uczniów.

Korzystając z faktu, że coraz większą popularność zdobywa bieganie, czyli najłatwiejsza forma rekreacji i sportu, chętni mogą brać udział w różnego rodzaju biegach organizowanych w Gorzowie Wlkp., takich jak „Grand Prix Gorzowa Wlkp.”, „III Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych – Wilczym Tropem”, „Bieg Trzech Jezior” czy „Gorzowska Dycha”, które przyciągały około 150-250 biegaczy.

2.4 Wysokie wyniki sportowe gorzowskich sportowców

Regularne, dobre wyniki sportowe lokalnych sportowców są bardzo istotnym elementem z punktu widzenia Miasta. Przede wszystkim jest to bardzo dobra możliwość do prowadzenia działań promocyjnych, o szerokim zasięgu. Jest to również istotny argument w dyskusji o finansowaniu sportu z budżetu Miasta, co często spotyka się z krytyką.

Gorzów Wlkp. może się pochwalić znaczącą liczbą sportowców, którzy zarówno w przeszłości, jak i obecnie, odnoszą sukcesy na imprezach krajowych i zagranicznych o wysokiej randze. Największe sukcesy związane są z żużlem, sportami wodnymi i koszykówką kobiet. Reprezentanci wymienionych specjalności są medalistami Igrzysk Olimpijskich, Mistrzostw Świata, Europy i Polski. Lokalnie duże znaczenie mają przede wszystkim zawodnicy gorzowskich klubów, żużlowcy Stali Gorzów, koszykarki AZS-PWSZ Gorzów piłkarze Stilonu czy w ostatnim okresie piłkarze ręczni występujący pod marką Stal Gorzów.

Sportem o zdecydowanie największym znaczeniu w Gorzowie Wlkp. jest żużel, co jest bezpośrednio związane z dobrymi wynikami Stali Gorzów i jej zawodników. Potwierdzeniem

tego jest Mistrzostwo Polski 2014, a także liczne medale i wyróżnienia indywidualne dla zawodników Stali. Ostatnim dużym sukcesem dla gorzowskiego żużla było zajęcie przez Bartosza Zmarzlika, młodzieżowca Stali Gorzów 4. miejsca w zawodach z cyklu Grand Prix Polski 2015, rozgrywanych w Gorzowie Wlkp. Wychowanek Stali to aktualny indywidualny mistrz świata juniorów i młodzieżowy indywidualny mistrz Polski, indywidualny mistrz Europy juniorów w 2012 roku, 2-krotny drużynowy mistrz świata juniorów (2012 i 2014) oraz 2-krotny drużynowy mistrz Europy juniorów (2013–2014).

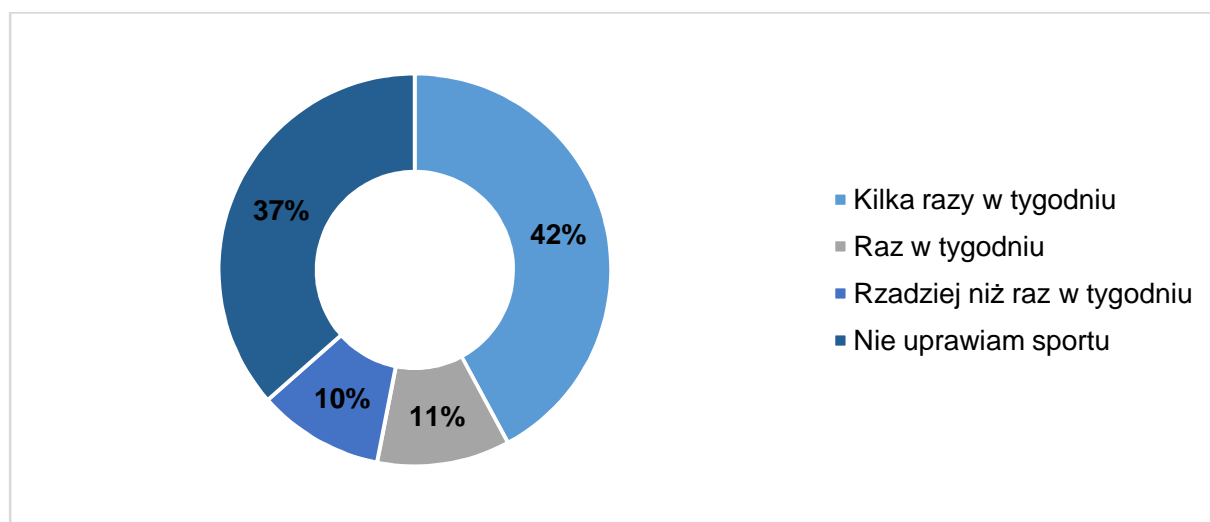
Indywidualnie, najważniejszymi ambasadorami gorzowskiego sportu są przede wszystkim wioślarze. Tomasz Kucharski dwukrotnie zdobywał tytuł Mistrza Olimpijskiego (Sydney 2000, Ateny 2004) w dwójce podwójnej wagi lekkiej. Również złoto, podczas Igrzysk Olimpijskich w Pekinie w 2008 roku, zdobył Michał Jeliński w czwórce podwójnej. Obaj zawodnicy byli i nadal są związani z klubem AZS-AWF Gorzów Wlkp.

Należy także wymienić takich sportowców jak Aneta Konieczna, która jest medalistką Igrzysk Olimpijskich z Sydney, Aten i Pekinu, a swoją karierę rozpoczynała właśnie w Gorzowie Wlkp., kajakarki Beata Sokołowska-Kulesza, Karolina Sadalska-Głazewska, Joanna Skowron - Podyma, które regularnie były medalistkami Mistrzostw Polski. Duże znaczenie mają również pływacy, zwłaszcza zawodnicy klubu MKP Słowianka Gorzów. Paulina Zachoszcz, Alicja Tchórz czy Kinga Cichowska regularnie zdobywały medale w kategoriach juniorskich, a obecnie odnoszą duże sukcesy w seniorskich zawodach na szczeblu krajowym i międzynarodowym.

2.5 Aktywność sportowa mieszkańców Gorzowa Wlkp.

Kolejnym elementem analizy jest aktywność sportowa gorzowian. Znajomość tego obszaru, a także związanych z nim elementów, takich jak uprawianie sportu przez mieszkańców Gorzowa Wlkp., ich zainteresowania i postrzegania przez nich lokalnego sportu, jest kluczowa przy formułowaniu dalszych elementów strategicznych. Jak pokazują wnioski z badania, aktywność sportowa mieszkańców Gorzowa Wlkp. prezentuje się następująco:

Wykres 8. Jak często uprawia Pan/i sport?

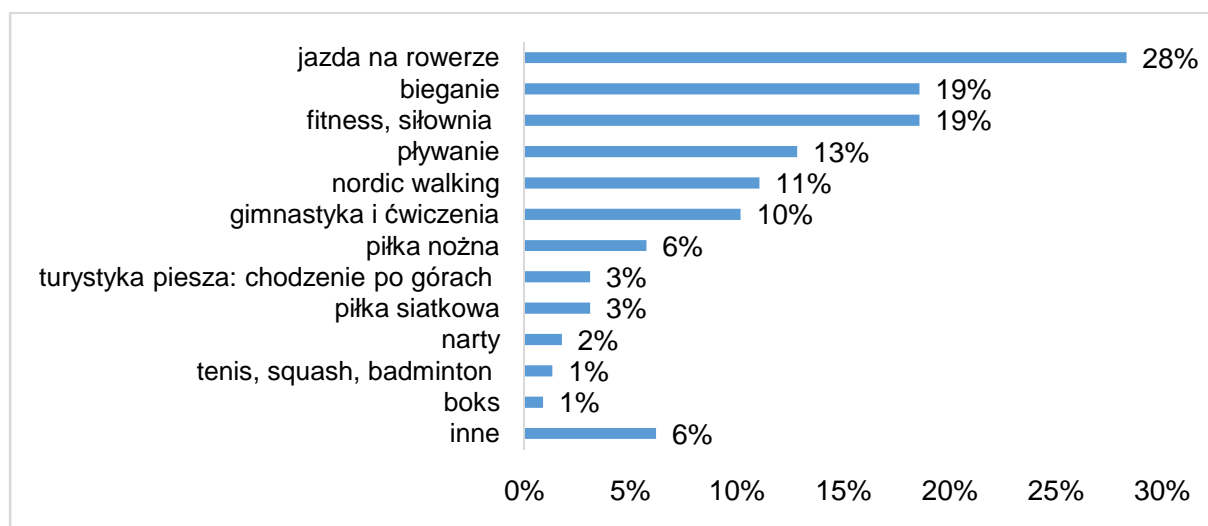

Źródło: Badanie mieszkańców miasta Gorzów Wielkopolski [Sponsoring Insight, 2015]

Na pytanie związane z regularnym uprawianiem sportu przez mieszkańców Gorzowa Wlkp., 42% respondentów udzieliło odpowiedzi, że uprawia sport kilka razy w tygodniu, jest to najliczniejsza grupa respondentów. 37% respondentów odpowiedziało, że w ogóle nie uprawia sportu, odpowiednio 11% i 10% uprawia rzadziej niż raz w tygodniu i raz w tygodniu.

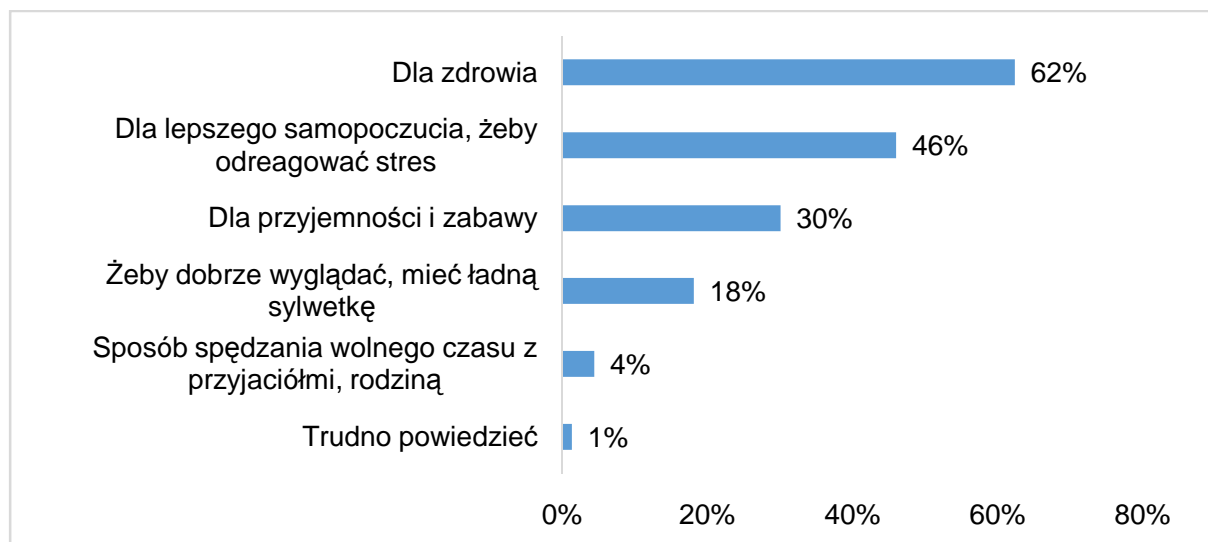
Wykres 9. Jaką dyscyplinę Pan/i uprawia? (procent osób uprawiających sport, które wskazały dane odpowiedzi)

Źródło: Badanie mieszkańców miasta Gorzów Wielkopolski [Sponsoring Insight, 2015]

Zdecydowanie najpopularniejszym sportem wśród respondentów okazała się jazda na rowerze, odpowiedzi takiej udzieliło 28% badanych. Następne w kolejności są bieganie oraz fitness/siłownia, co zadeklarowało po 19% respondentów. Dużą popularnością cieszą się również takie sporty jak pływanie (13%), nordic walking (11%) oraz gimnastyka i ćwiczenia (10%).

Wykres 10. Jakie są główne powody, dla których uprawia Pan/Pani sport? (procent osób uprawiających sport, które wskazały dane odpowiedzi)

Źródło: Badanie mieszkańców miasta Gorzów Wielkopolski [Sponsoring Insight, 2015]

Jeżeli chodzi o motywację respondentów badania do uprawiania sportu, najczęstszą odpowiedzią było dbanie o zdrowie (62%). 42% badanych wskazało, że uprawiają sport dla lepszego samopoczucia i żeby odreagować stres. Z kolei 30% zadeklarowało uprawianie sportu dla przyjemności i zabawy.

2.6 Finansowanie kultury fizycznej w Gorzowie Wlkp. w 2015 roku

2.6.1 Sport wyczynowy:

Do roku 2013 podstawą do rozdzielania środków finansowych na sport wyczynowy była Uchwała Nr XXXV/394/2012 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 25 września 2012 roku, określająca warunki i tryb finansowania sportu w Gorzowie Wlkp. Uchwała ta w paragrafie 4 wskazywała następujące cele publiczne:

- 1) Osiągnięcie wysokich wyników sportowych w dyscyplinach indywidualnych i drużynowych.
- 2) Poprawa warunków uprawiania sportu w Mieście poprzez rozwój bazy i infrastruktury sportowej.

Zgodnie z paragrafem 5 Uchwały, realizacja tych celów mogła nastąpić tylko poprzez uzyskanie następujących efektów:

- 1) Osiągnięcie wysokich wyników sportowych:
  - a) jako udział w finale zawodów rangi Mistrzostw Polski oraz udział w zawodach Mistrzostw Europy, Mistrzostw świata, Paraolimpiady i Igrzysk Olimpijskich w następujących wiodących dyscyplinach indywidualnych: wioślarstwo, kajakarstwo i pływanie,
  - b) jako udział w rozgrywkach o Mistrzostwo Polski na żużlu i w koszykówce kobiet oraz udział w rozgrywkach centralnych w piłce nożnej mężczyzn.
- 2) Budowę oraz rozbudowę obiektów sportowych, a także bieżące remontowanie i utrzymywanie na wysokim poziomie aktualnie funkcjonujących.

W roku 2013 Rada Miasta Gorzowa Wlkp. przyjęła Uchwałę Nr LVII/657/2013 z dnia 30 października 2013 roku, zmieniającą dotychczasową uchwałę w sprawie określenia warunków i trybu finansowania rozwoju sportu w Gorzowie Wlkp., której główne założenia zostały opisane powyżej. Na mocy nowej uchwały zmieniony został wyłącznie § 5, precyzujący „osiąganie wysokich wyników sportowych”. Obecne brzmienie paragrafu 5 jest następujące:

„Realizacja celów określonych w §4 może nastąpić tylko przez uzyskanie następujących efektów:

1) Osiąganie wysokich wyników sportowych:

- a) jako udział w finale zawodów rangi Mistrzostw Polski oraz udział w zawodach Mistrzostw Europy, Mistrzostw Świata, Paraolimpiady i Igrzysk Olimpijskich w następujących wiodących dyscyplinach indywidualnych: wioślarstwo, kajakarstwo i pływanie,
- b) jako udział w rozgrywkach o Mistrzostwo Polski na żużlu i w koszykówce kobiet oraz w rozgrywkach centralnych piłki nożnej mężczyzn,
- c) jako udział w rozgrywkach III ligi (czwarty poziom rozgrywek), w piłce nożnej mężczyzn z jednoczesnym spełnieniem warunku pełnego szkolenia grup młodzieżowych co oznacza, że klub posiada zespoły biorące udział w rozgrywkach mistrzowskich pod egidą PZPN lub Wojewódzkiego bądź Okręgowego Związku Piłki Nożnej we wszystkich kategoriach tj. żak, orlik, młodzik trampkarz, junior młodszy, junior starszy.

2) Budowę oraz rozbudowę obiektów sportowych, a także bieżące remontowanie i utrzymywanie na wysokim poziomie aktualnie funkcjonujących.”

Dalsza treść Uchwały Nr XXXV/394/2012 pozostaje bez zmian. Określa ona, że finansowanie wynikające z realizacji powyższych celów ma formę dotacji celowych, na realizację zadań przez gorzowskie kluby sportowe, rywalizujących w wymienionych dyscyplinach. Warunkiem dla podmiotów ubiegających się o dotacje było nie działanie w celu osiągnięcia zysku, w przypadku klubów sportowych będących spółkami spełnianie następujących przesłanek:

- 1) przeznaczanie całości dochodu na realizację celów statutowych.
- 2) nie przeznaczanie zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Paragraf 6 wskazuje dalsze przesłanki, które mają wpływ na udzielenie dotacji:

- Dotacje zostają udzielone na podstawie wniosków złożonych przez ubiegające się kluby sportowe, z zastrzeżeniem, że złożenie wniosku nie jest równoznaczne z przyznaniem dotacji.
- Dotacja może być przyznana w wysokości mniejszej niż wnioskowania.
- Dotację może otrzymać klub, który angażuje się we współpracę z miejskimi jednostkami organizacyjnymi przy realizacji zadań publicznych z zakresu sportu na rzecz mieszkańców miasta.

Zgodnie z treścią paragrafu 7 Uchwały, dotacja może być przeznaczona w szczególności na:

- 1) Realizację programów szkolenia sportowego, w tym:

- a) koszty udziału w zgrupowaniach i obozach sportowych, w tym transport, noclegi i wyżywienie zawodników i sztabu szkoleniowego,
  - b) koszty udziału w zawodach kontrolnych,
  - c) koszty specjalistycznej opieki medycznej oraz okresowych badań lekarskich,
  - d) koszty współpracy międzynarodowej,
  - e) koszty zakupu odżywek oraz innych suplementów diety niezbędnych do właściwej regeneracji organizmu.
- 2) Zakup sprzętu sportowego niezbędnego do uprawiania właściwej dyscypliny sportu.
- 3) Pokrycie kosztów organizowania zawodów sportowych lub uczestnictwa w zawodach, w tym:
- a) koszty opłat związkowych i rejestracyjnych związanych z udziałem w rozgrywkach,
  - b) koszty licencji oraz zezwoleń,
  - c) koszty delegacji sędziowskich,
  - d) koszty zabezpieczenia imprez masowych (np. wynajem firmy ochroniarskiej),
  - e) koszty obsługi medialnej zawodów,
  - f) koszty transportu na zawody,
  - g) koszty noclegów i wyżywienia podczas wyjazdowych zawodów sportowych.
- 4) Pokrycie kosztów korzystania z obiektów sportowych dla celów szkolenia sportowego.
- 5) Stypendia sportowe sportowców i wynagrodzenia kadry szkoleniowej.
- 6) Koszty pośrednie związane z realizacją zadania stanowiące do 10% wysokości wsparcia, w tym:
- a) koszty obsługi księgowej.
  - b) koszty obsługi biurowej zadania, w tym artykuły biurowe, sprzęt oraz wynagrodzenie dla osób niezbędnych do właściwego funkcjonowania klubu sportowego.
  - c) koszty połączeń telefonicznych oraz zużycia energii elektrycznej, ogrzewania i wody, a także inne koszty eksploatacyjne związane z właściwym funkcjonowaniem klubu sportowego.

Z dotacji nie mogą być finansowane:

- 1) Koszty transferu z tytułu pozyskania zawodnika z innego klubu.
- 2) Opłaty z tytułu kar, mandatów i innych nałożonych na klub sportowy lub zawodnika tego klubu.
- 3) Zobowiązania klubu sportowego z tytułu zaciągniętej pożyczki, kredytu lub wykupu papierów wartościowych oraz kosztów obsługi zadłużenia.
- 4) Zobowiązania podejmowane w stosunku do osób trzecich za ubiegły rok rozliczeniowy.

Do wniosku podmioty zainteresowane pozyskaniem dotacji musiały dołączyć oświadczenie o nie zaleganiu do ZUS i US, o braku zobowiązań finansowych w stosunku do zawodników, sztabu szkoleniowego oraz osób trzecich za ubiegły rok rozliczeniowy, a także poświadczone za zgodność z oryginałem przez osoby upoważnione do działania w imieniu wnioskodawcy kopie następujących dokumentów:

- 1) Licencje klubu uprawniające do udziału w rozgrywkach i zawodach odpowiedniego polskiego związku sportowego lub podmiotu działającego w jego imieniu.
- 2) Aktualny odpis z rejestru lub odpowiednio wyciąg z ewidencji potwierdzający status prawny wnioskodawcy.

Przy opiniowaniu wniosków uwzględniane powinny być szczególnie następujące aspekty:

- 1) Znaczenie zadania dla Miasta Gorzów Wlkp.
- 2) Zgodność wniosku z przynajmniej jednym z celów określonych w §4.
- 3) Wysokość budżetu planowanego na realizację wnioskowanego zadania.
- 4) Oczekiwana wielkość wsparcia realizacji zadania z budżetu Miasta.
- 5) Możliwość realizacji zadania przez wnioskodawcę w sposób efektywny, oszczędny i terminowy.
- 6) Wyniki sportowe ostatniego sezonu rozgrywkowego.

Zgodnie z treścią przedstawionych powyższej Uchwał Nr XXXV/394/2012 oraz Nr LVII/657/2013, Prezydent Miasta Gorzowa Wlkp., który jest wskazany jako jej wykonawca, dokonał podziału środków finansowych na sport wyczynowy na rok 2015 w wysokości 1 400 000 zł.

2.6.2 Wspieranie kultury fizycznej Gorzowie Wlkp. w 2015 roku

Obecnie obowiązujące zasady wspierania przez Urząd Miasta Gorzowa Wlkp. sportu zakładały wyodrębnienie sportu wyczynowego (co zostało przedstawione w punkcie 2.6.1), a także wsparcie dla wszelkiego rodzaju innych form uprawiania sportu poprzez ogłaszanie przez Prezydenta Miasta Gorzowa Wlkp. konkursu ofert.

W 2015 roku ogłoszony został otwarty konkurs ofert na wykonanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań samorządu gminy w 2015 roku przez organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu, a także zadań ratownictwa wodnego oraz zajęć sportowych dla uczniów w ramach programu profilaktyki przeciwdziałania alkoholizmowi.

Treść ogłoszenia o konkursie wskazywała na ściśle określony rodzaj i formy realizacji zadań, o których mowa w tytule konkursu. W 2015 roku były one następujące:

1. Realizacja szkolenia sportowego dzieci i młodzieży w gorzowskich klubach sportowych prowadzących dyscypliny objęte współzawodnictwem sportowym dzieci i młodzieży oraz dyscypliny sportowe opisane w „Długoterminowej Strategii Zarządzania Marką Gorzów” jako zadanie ciągłe całoroczne.
2. Zajęcia sportowe dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów realizowane w ramach programu profilaktyki przeciwdziałania alkoholizmowi w dyscyplinach objętych współzawodnictwem sportowym dzieci i młodzieży jako zadanie ciągłe całoroczne.
3. Sport osób niepełnosprawnych.
4. Organizacja cyklicznych zajęć oraz imprez rekreacyjno-sportowych dla mieszkańców Gorzowa Wlkp. powyżej 55 roku życia.
5. Ratownictwo wodne (w tym obsługa sportowych i rekreacyjnych imprez na Warcie w Gorzowie Wlkp.).

Na potrzeby realizacji przez oferentów wskazanych zadań przeznaczone zostały środki finansowe w wysokości 2.020.000,00 PLN, o następującym podziale:

1. Na zadanie określone w pkt. 1. – 1.035.000,00 PLN,
2. Na zadanie określone w pkt. 2. – 900.000,00 PLN,
3. Na zadanie określone w pkt. 3. – 50.000,00 PLN,
4. Na zadanie określone w pkt. 4. – 15.000,00 PLN,
5. Na zadanie określone w pkt. 5. – 20.000,00 PLN,

Wymienione kwoty mogły ulec zmianie w chwili przyjęcia przez Radę Miasta Gorzowa Wlkp. uchwały budżetowej na 2015 rok.

W treści ogłoszenia o konkursie wskazane zostały również zasady przyznawania dotacji, które zostały przedstawione poniżej.

- 1) Warunkiem przystąpienia do konkursu było wypełnienie formularza oferty, zgodnego ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz. U. z 2011 r., Nr 6 poz.25) wraz z wymaganymi załącznikami określony sposób i wskazanym terminie.
- 2) Oferent był zobowiązany do przedstawienia oferty zgodnie z zasadami uczciwej konkurencji, gwarantując wykonanie zadania w sposób efektywny, oszczędny i terminowy.
- 3) Do oferty należało dołączyć:
  - a) kopię aktualnego odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego, innego rejestru lub ewidencji,
  - b) zaświadczenie z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Urzędu Skarbowego o nie zaleganiu w opłatach składek na ubezpieczenie społeczne oraz na podatek,
- 4) Za rzetelność, poprawność i kompletność oferty oraz zawarte w niej informacje odpowiada oferent.
- 5) Wielkość oczekiwanej dotacji nie może przekroczyć 80% wartości planowanych kosztów realizacji zadania.
- 6) Środki z dotacji mogą być wykorzystane na pokrycie następujących wydatków:

Koszty merytoryczne obejmujące:

- a) transport (obejmujący wyjazdy na zawody, zgrupowania, obozy sportowe oraz niezbędne zabezpieczenie zajęć wioślarskich, kajakarskich i kolarskich),
- b) udział w zawodach, zgrupowaniach i obozach sportowych (noclegi, żywność, wynajem obiektów sportowych na potrzeby treningów, wpisowe),
- c) organizacja zawodów lub imprez sportowych (koszty sędziowskie, obsługa medyczna, obsługa multimedialna),
- d) opłaty licencyjne w tym rejestracja zawodników, ubezpieczenie OC,
- e) wynajem obiektów sportowych na potrzeby treningów i zawodów,
- f) zakup i konserwacja sprzętu sportowego (w tym jego pranie),
- g) wynagrodzenie trenerów prowadzących szkolenie sportowe dzieci i młodzieży,

Koszty obsługi zadania publicznego, w tym koszty administracyjne obejmujące:

- a) wynagrodzenie koordynatora realizacji zadania,
- b) wynagrodzenie księgowej,
- c) obsługę prawną,
- d) materiały biurowe,
- e) koszty eksploatacyjne (czynsz, media, koszty obsługi biura).

Inne koszty, w tym koszty wyposażenia i promocji:

- a) koszty druku plakatów, ulotek, programów, ogłoszeń,
- b) obsługa strony internetowej.

Treść ogłoszenia o konkursie wskazywała również inne aspekty, związane z rozstrzygnięciem o przyznawaniu dotacji:

- a) Terminowe złożenie poprawnej i kompletnej oferty do konkursu nie jest równoznaczne z przyznaniem dotacji.
- b) Dofinansowanie nastąpi w trybie wspierania realizacji zadań publicznych.
- c) W celu wyeliminowania podwójnego dofinansowania, z budżetu miasta może być przyznana tylko jedna dotacja na realizację konkretnej oferty zgłoszonej do konkursu w ramach poszczególnych zadań.
- d) W przypadku, gdy organizacja otrzymała dotację w wysokości niższej niż wnioskowana, Wydział Sportu i Turystyki Urzędu Miasta w Gorzowie Wlkp. oraz oferent dokonują uzgodnień, których celem jest doprecyzowanie warunków i zakresu realizacji zadania, zachowując podstawowe cele merytoryczne zadania i deklarowaną kwotę środków własnych zawartą w ofercie lub zaktualizowanych harmonogramie i kosztorysie.

2.6.3 Podział środków finansowych na sport z budżetu miasta Gorzowa Wlkp. w 2015 roku

Jak już wspomniano, w roku 2015 Urząd Miasta Gorzowa Wlkp. dysponował środkami w wysokości 2 020 000 zł, które były przeznaczone na realizowanie zadań z zakresu kultury fizycznej. Ostatecznie, w ogłoszonym przez UM konkursie, o pozyskanie środków finansowych ubiegały się 43 kluby i stowarzyszenia sportowe. Wielkość dotacji uzależniona była od oferty klubów, kluby mogły się ubiegać o środki finansowe w ramach realizowania kilku zadań równocześnie. Ostatecznie, po przeanalizowaniu ofert złożonych przez kluby, Prezydent Miasta dokonał podziału środków w wysokości 1 400 000 zł w I turze. Pozostałe środki zostały rozdysponowane w II turze po uzupełnieniu ofert, które z przyczyn proceduralnych nie spełniały wymogów konkursu. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 13. Podział dotacji miasta Gorzowa Wilkp. na sport wyczynowy oraz sport dzieci i młodzieży

		SUMA	SPORT WYCZYNOWY	SPORT DZIECI I MŁODZIEŻY		
				Zadanie 1	Zadanie 2	II tura
Stal Gorzów	Żużel	670 000,00 zł	600 000,00 zł			70 000,00 zł
KS AZS-PWSZ	Koszykówka kobiet	620 000,00 zł	460 000,00 zł			160 000,00 zł
KS AZS-AWF	5 sekcyjny klub sportowy	555 000,00 zł	165 000,00 zł	270 000,00 zł	120 000,00 zł	
ZKS Stilon	Piłka nożna III liga	280 000,00 zł	145 000,00 zł	65 000,00 zł	70 000,00 zł	
MKP Słowianka	Szkolenie w pływaniu	140 000,00 zł		80 000,00 zł	60 000,00 zł	
MUKS Stilon	Szkolenie w piłce nożnej kobiet	130 000,00 zł		85 000,00 zł	45 000,00 zł	
K.Szach. Stilon	Szkolenie w szachach	100 000,00 zł		55 000,00 zł	45 000,00 zł	
KS Orłęta	Szkolenie sportowe w kolarstwie i łucznictwie	95 000,00 zł				95 000,00 zł
KS Admira	Szkolenie w kajakarstwie	85 000,00 zł		50 000,00 zł	35 000,00 zł	
BKS Orkan	Szkolenie w boksie	80 000,00 zł		45 000,00 zł	35 000,00 zł	
GTPS	Szkolenie w siatkówce chłopców	70 000,00 zł		50 000,00 zł	20 000,00 zł	
GZSN START	Sport osób niepełnosprawnych	60 000,00 zł				60 000,00 zł
KS G-Power	Szkolenie w kajakarstwie	60 000,00 zł		60 000,00 zł		
ALKS PWSZ	Zajęcia sportowe dla uczniów w la.	52 000,00 zł				52 000,00 zł
KS G'Power	Kajakarstwo	50 000,00 zł	20 000,00 zł		30 000,00 zł	
GKPW '59	Szkolenie w piłce wodnej	45 000,00 zł		15 000,00 zł	30 000,00 zł	

		SUMA	SPORT WYCZYNOWY	SPORT DZIECI I MŁODZIEŻY		
				Zadanie 1	Zadanie 2	II tura
GKS Gorzovia	Zajęcia sportowe dla uczniów	45 000,00 zł				45 000,00 zł
Piast Karnin	Piłka nożna III liga	40 000,00 zł	10 000,00 zł		30 000,00 zł	
UKS Miś	Zajęcia sportowe dla uczniów w piłce ręcznej	40 000,00 zł			40 000,00 zł	
KS Alfa	Zajęcia sportowe dla uczniów w piłce wodnej	30 000,00 zł			30 000,00 zł	
MKK Basket	Zajęcia sportowe dla uczniów w kosz. ch.	25 000,00 zł			25 000,00 zł	
MUKS GCT	Szkolenie w tenisie	20 000,00 zł		20 000,00 zł		
Piast Karnin	Szkolenie w piłce nożnej	20 000,00 zł		20 000,00 zł		
PUKS Maksymilian	Szkolenie w piłce nożnej chłopców	17 000,00 zł		12 000,00 zł	5 000,00 zł	
UKS Mieszko	Zajęcia sportowe dla uczniów w sumo	16 000,00 zł				16 000,00 zł
Gorzowski Szkolny Związek Sportowy	Szkolenie w siatkówce dziewcząt	15 000,00 zł		15 000,00 zł		
GSSiR	Szkolenie sportowe w judo	15 000,00 zł				15 000,00 zł
KP Progres	Zajęcia sportowe dla uczniów w piłce nożnej	15 000,00 zł			15 000,00 zł	
KSW Sekret	Zajęcia sportowe dla uczniów w kickboxingu	15 000,00 zł			15 000,00 zł	
PS Petanque Słowianka	Szkolenie w bulle	12 000,00 zł		12 000,00 zł		

		SUMA	SPORT WYCZYNOWY	SPORT DZIECI I MŁODZIEŻY		
				Zadanie 1	Zadanie 2	II tura
Warta Gorzów	Zajęcia sportowe dla uczniów	12 000,00 zł				12 000,00 zł
UKS Chemik Sport Akademia	Zajęcia sportowe dla uczniów w piłce nożnej	11 000,00 zł			11 000,00 zł	
UKS Floorball	Szkolenie w unihokeju	11 000,00 zł		11 000,00 zł		
UKS Dragon	Szkolenie sportowe w kickboxingu	10 000,00 zł				10 000,00 zł
GMKS Kadet	Szkolenie w strzelectwie sport.	9 000,00 zł			9 000,00 zł	
Kłós Małyszyn	Szkolenie sportowe w piłce nożnej	8 000,00 zł				8 000,00 zł
Automobilklub Gorzowski	Udział w zawodach kartingowych	5 000,00 zł		5 000,00 zł		
Uniwersytet III W.	Zajęcia dla mieszkańców 55+	5 000,00 zł				5 000,00 zł
ZR LOK	Szkolenie w strzelectwie sport.	5 000,00 zł			5 000,00 zł	
JKS Rafi	Szkolenie w jeździectwie	4 000,00 zł		4 000,00 zł		

3. Analiza porównawcza miast konkurencyjnych

Obecnie coraz więcej miast w całym kraju decyduje się na tworzenie szczegółowych strategii dotyczących rozwoju sportu. Wynika to przede wszystkim ze wzrostu świadomości ogromnego wpływu sportu na rozwój społeczeństwa, a także szans, jakie dobrze funkcjonujący w mieście sport stwarza zarówno dla jego mieszkańców, jak i władz. Opracowywane strategie rozwoju sportu są to kompleksowe dokumenty, wyznaczające kierunki i obszary, na których należy się skupiać, mające na celu poprawę sytuacji w sporcie. Strategie obejmują takie obszary jak wspieranie finansowe z budżetu miasta klubów sportowych, rozwój sportu dzieci i młodzieży, rozwój odpowiedniej bazy obiektów sportowych, promowanie aktywnego trybu życia wśród mieszkańców, a także możliwości prowadzenia działań promocyjnych marki miasta korzystając z potencjału marketingowego sportu.

Na potrzeby tworzenia Strategii Rozwoju Sportu i Turystyki Gorzowa Wlkp. do 2026 roku, przygotowano analizę innych miast pod kątem zarządzania sportem, wspierania finansowego i realizowania ewentualnej strategii sportu przez odpowiednie władze.

Analizie poddano Tarnów, Koszalin, Tychy oraz Zieloną Górę. Najważniejszymi elementami, wpływającymi na wybór tych miast miały czynniki, które uzasadniają możliwość porównywania, czyli wielkość miasta rozumiana przez liczbę mieszkańców, wielkość PKB per capita oraz stopa bezrobocia. Uznano, że są to na tyle obiektywne kryteria, że umożliwią porównanie wybranych miast do Gorzowa Wlkp., bazując na podobieństwach między nimi. Na wybór Zielonej Góry do analizy dodatkowo wpłynął fakt istnienia dużej rywalizacji lokalnej pomiędzy tym miastem a Gorzowem Wlkp. Co bardzo istotne, wszystkie z analizowanych miast konkurencyjnych zostały wymienione w Diagnostyce Miejskiego Programu Rewitalizacji GORZÓW 2023+ w Grupie tła, jako miasta na tle których wskazane jest porównywanie Gorzowa Wlkp.

Tabela 14. Porównanie miast konkurencyjnych

Nazwa miasta	Gorzów Wielkopolski	Zielona Góra	Tarnów	Koszalin	Tychy
Liczba mieszkańców (stan na 30.06.2014)	124 274	138 512	111 376	108 605	128 621
Wielkość PKB per capita w zł (IV kw. 2014)	3 441,43	3 759,50	4 128,84	3 497,79	3 957,1
Stopa bezrobocia w % (IV kw. 2014)	6,1	7,3	18,6	10,4	5,2
Wysokość dotacji na zadania z zakresu kultury fizycznej w 2015 roku	3 420 000 zł	5 470 000 zł	1 315 000 zł	6 950 000 zł	8 630 000 zł
Wydatki budżetowe na rok 2015 (z Uchwały Budżetowej)	513 700 000 zł	623 000 000 zł	573 000 000 zł	505 000 000 zł	641 000 000 zł
Wydatki ogółem w pozycji Kultura fizyczna i sport (z Uchwały Budżetowej na rok 2015)	9 364 000 zł	26 583 024 zł	20 320 231 zł	11 066 600	56 791 913 zł
Udział wydatków na kulturę fizyczną w wydatkach ogółem	1,82%	4,27%	3,55%	2,19%	8,86%

Źródło: Opracowanie własne

3.1 Zielona Góra

Pierwszym z analizowanych miast jest Zielona Góra. Podobnie jak Gorzów Wlkp., Zielona Góra znajduje się w województwie lubuskim, oba miasta mają największe znaczenie dla funkcjonowania regionu. Zielona Góra jest siedzibą organów samorządu województwa: marszałka i zarządu województwa lubuskiego, a także Sejmiku Województwa Lubuskiego.

Jak pokazują dane zawarte w poniższej tabeli, Zielona Góra ma większą niż Gorzów Wlkp. liczbę mieszkańców (o około 14 000 osób), wyższa jest wielkość PKB per capita (o około 330 zł). Z kolei Gorzów Wlkp. posiada niższy o 1,2% wskaźnik bezrobocia.

Tabela 15. Zielona Góra – kryteria porównawcze

Nazwa miasta	Zielona Góra
Liczba mieszkańców	138 512 (stan na 30.06.2014)
Wielkość PKB per capita w zł	3 759,50 (IV kw. 2014)
Stopa bezrobocia w %	7,3 (IV kw. 2014)

Źródło: Opracowanie własne

3.1.1 Sport w Zielonej Górze

Podobnie jak w Gorzowie Wlkp., zielonogórski sport jest bardzo silnie związany z żużlem i funkcjonowaniem bardzo silnej marki jaką jest ZKŻ Falubaz Zielona Góra. Klub ten, występujący w PGE Speedway Ekstralidze, jest jednym z najbardziej utytułowanych w kraju. Falubaz ostatni raz zdobył Drużynowe Mistrzostwo Polski w 2013 roku, a w sumie ma 72 medale w rozgrywkach na szczeblu mistrzostw kraju. Klub swoje mecze rozgrywa na należącym do zielonogórskiego MOSIR-u stadionie żużlowym SPAR Arena, od 2012 roku prawa do nazwy posiada sponsor klubu – firma SPAR.

Innym klubem o bardzo dużym znaczeniu dla miasta Zielona Góra jest koszykarski Stelmet Zielona Góra, od sezonu 2010/2011 występujący w Tauron Basket Lidze Mężczyzn. Od tego czasu Stelmet zdominował polskie rozgrywki, między innymi zdobywając Mistrzostwo Polski w latach 2013 i 2015, a w 2014 roku klub był wicemistrzem kraju. Równocześnie Stelmet regularnie występuje w rozgrywkach europejskich Eurocup i w Eurolidze. Klub swoje mecze rozgrywa w nowoczesnej, wielofunkcyjnej hali MOSIR-u Zielona Góra, która została oddana do użytku w 2010 roku i może pomieścić 6 080 osób.

Oprócz wymienionych dwóch klubów, które zdecydowanie dominują w zielonogórskim sporcie, należy również wspomnieć o takich klubach jak AZS UZ Zielona Góra, czyli sekcja siatkówki męskiej klubu AZS w ramach Uniwersytetu Zielonogórskiego, występujący w II lidze (3 poziom rozgrywek), a także klub piłkarski UKP Zielona Góra. UKP Zielona Góra występuje obecnie w IV lidze (5 poziom rozgrywek).

3.1.2 Finansowanie sportu w Zielonej Górze

Zielona Góra obecnie nie posiada dokumentu strategicznego, odpowiadającego za rozwój sportu. Funkcjonowanie w tym obszarze wynika z realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego zadań w obrębie kultury fizycznej. W 2015 roku środki na wspieranie sportu zostały rozdzielone na dwa sposoby. Pierwszy z nich zakładał ogłoszenie otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych, sprzyjających rozwojowi sportu w Mieście Zielona Góra w 2015 roku w zakresie koszykówki i sportu żużlowego, wskazując tym samym

priorytetowe dyscypliny sportu dla miasta. Urząd Miasta Zielona Góra w 2015 roku na podstawie tego konkursu przyznał klubom dotacje o łącznej wysokości 2.000.000 zł, dokonując ich następującego podziału:

1. Grono Sportowa Spółka Akcyjna, będąca właścicielem klubu Stelmet, na realizację zadania „Udział drużyny koszykówki „Stelmet Zielona Góra” w rundzie zasadniczej ekstraklasowych rozgrywek Polskiej Ligi Koszykówki” został wsparty kwotą 1.000.000,00 zł.
2. Zielonogórski Klub Żużlowy Sportowa Spółka Akcyjna, na realizację zadania „Poprawa warunków uprawiania sportu żużlowego przez zawodników ekstraklasowej drużyny żużlowej SPAR Falubaz Zielona Góra w okresie przygotowawczym do sezonu 2015” został wsparty kwotą 1.000.000,00 zł

Poza wspieraniem dwóch najważniejszych klubów sportowych w Zielonej Górze w przedstawiony powyżej sposób, Urząd Miasta wspiera również rozwój sportu poprzez realizację ogłaszanie następujących otwartych konkursów ofert:

1. Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych miasta Zielona Góra w 2015 roku w zakresie upowszechniania i rozwoju kultury fizycznej (wsparcie w wysokości 3 390 000 zł).
2. Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych miasta Zielona Góra w 2015 roku w zakresie upowszechniania i rozwoju kultury fizycznej – piłka siatkowa kobiet (wsparcie w wysokości 80 000 zł).

W ramach pierwszego konkursu najwięcej środków otrzymał Uczniowski Klub Piłkarski - kwotę pół miliona złotych (na grę w rozgrywkach ligowych i szkolenie młodzieży). Z większych zielonogórskich podmiotów - ponad 300 tysięcy złotych otrzymał wielosekcyjny klub Gwardia. Pingpongiści ZKS Drzonków na grę w Superlidze otrzymali 200 tysięcy złotych, pływacki Korner otrzymał ponad 200 tysięcy złotych. Jeśli chodzi o AZS - piłkarze ręczni AZS otrzymali 175 tysięcy, a siatkarze 140 tysięcy złotych.

Łącznie Urząd Miast Zielona Góra rozdysponował **środki finansowe w wysokości 5 470 000 zł** na realizację różnego rodzaju zadań związanych ze sportem.

3.2 Tarnów

Kolejnym analizowanym miastem jest Tarnów, drugie pod względem liczby mieszkańców miasto Małopolski (za Krakowem). Pod tym względem Tarnów jest bardzo porównywalny z Gorzowem Wlkp., różnica między miastami wynosi około 13 000 osób. Pod względem PKB per capita Tarnów zdecydowanie przewyższa Gorzów Wlkp., jednak już w przypadku stopy bezrobocia o wiele lepiej wypada lubuskie miasto. Dokładne dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 16. Tarnów – kryteria porównawcze

Nazwa miasta	Tarnów
Liczba mieszkańców	111 376 (stan na 30.06.2014)
Wielkość PKB per capita w zł	4 128,84 (IV kw. 2014)
Stopa bezrobocia w %	18,6 (IV kw. 2014)

Źródło: Opracowanie własne

3.2.1 Sport w Tarnowie

Statystyki prowadzone przez Urząd Miasta Tarnowa wskazują, że na koniec roku 2014 w mieście funkcjonowało 55 klubów sportowych, które łącznie zrzeszały niespełna 3 500 zawodników, w różnych dyscyplinach. Ilościowo największe znaczenie miały kluby piłkarskie, piłki ręcznej oraz piłki siatkowej. Jednak podobnie jak w przypadku Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry, najważniejszym sportem w Tarnowie jest żużel. Oprócz tego, Tarnów jest bardzo ważnym ośrodkiem rozwoju wspinaczki sportowej

Zdecydowanie największe znaczenie w mieście ma żużlowy klub Unia Tarnów. Początkowo funkcjonował jako sekcja żużlowa Unii Tarnów, jednak od 2003 roku działa jako niezależny podmiot, który dodatkowo był pierwszym w Polsce klubem żużlowym – spółką (ŻSSA). Podobnie jak kluby z Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry, również Unia Tarnów występuje w PGE Speedway Ekstralidze, najwyższej klasie rozgrywek żużlowych. Największym sukcesem Unii są tytuły Drużynowego Mistrza Polski z 2004, 2005 i 2012 roku, a także wielokrotne zdobywanie przez zawodników Unii Indywidualnego Mistrzostwa Polski. W ostatnim sezonie (2015), Unia Tarnów zajęła 3 miejsce w PGE Speedway Ekstralidze. Żużlowcy Unii swoje mecze rozgrywają na Stadionie Miejskim Jaskółcze Gniazdo, będącym własnością Miasta Tarnowa. Obiekt, który spełnia również funkcje piłkarskie, w 2005 roku przeszedł gruntowną modernizację, obecnie może pomieścić prawie 15 000 widzów.

Traktując żużlowców ŻSSA Unii Tarnów jako niezależny klub, kolejnym klubem o dużym znaczeniu w Tarnowie jest wielosekcyjna Unia Tarnów. Początkowo w ramach Unii funkcjonowały między innymi sekcje piłkarska, koszykarska czy piłki ręcznej. W 2010 roku klub został zrestrukturyzowany, w wyniku czego utrzymane zostały tylko sekcje piłkarska i lekkoatletyczna. Piłkarze Unii Tarnów obecnie występują w II lidze (3 poziom rozgrywek). Klub ma dobrze rozwiniętą piramidę szkoleniową, swoje mecze rozgrywa również na Stadionie Miejskim Jaskółcze Gniazdo.

3.2.2 Finansowanie sportu w Tarnowie

Od 2014 roku, za rozwój sportu w Tarnowie, w tym także jego finansowanie, odpowiada Strategia Rozwoju Sportu w Mieście Tarnowie. Strategia wyznacza następujące 4 priorytety, związane ze sportem w mieście:

Priorytet I - aktywność sportowa mieszkańców

Priorytet II - komfortowa infrastruktura sportowa

Priorytet III - silne kluby sportowe: profesjonalna działalność sportowa i organizacyjna, w szczególności w zakresie sportu dzieci i młodzieży

Priorytet IV – promocja Tarnowa poprzez sport.

Sposobem na realizację założeń Strategii jest ogłaszanie przez Urząd Miasta Tarnowa otwartych konkursów ofert na realizację zadań, wynikających ze Strategii. Konkursy są skierowane do wszystkich podmiotów, spełniających wymogi i kryteria Urzędu Miasta, które są zainteresowane pozyskaniem środków finansowych.

Spośród zadań, wynikających z realizacji Strategii, w 2015 roku Urząd Miasta Tarnowa dokonał następującego podziału środków:

1. Sportowe talenty - prowadzenie w formie wyjazdowych, wakacyjnych zgrupowań sportowych oraz na terenie miasta Tarnowa, naboru i selekcji dzieci i młodzieży do sekcji klubów sportowych działających na terenie Gminy Miasta Tarnowa – 70 000 zł,

2. Poprawa warunków uprawiania sportu w klubach sportowych działających na terenie Gminy Miasta Tarnowa i osiągnięcia przez członków tych klubów wysokich wyników sportowych w międzynarodowym współzawodnictwie sportowym lub krajowym współzawodnictwie sportowym, w szczególności w zakresie sportu dzieci i młodzieży, w sportach określonych w Strategii Rozwoju Sportu w Mieście Tarnowie do roku 2020 jako dyscypliny priorytetowe – 500 000 zł.
3. Upowszechnianie sportu wśród niepełnosprawnych mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa poprzez szkolenie sportowe, udział w rozgrywkach i zawodach sportowych na szczeblu lokalnym, ogólnopolskim, międzynarodowym oraz organizację imprez sportowych w zakresie sportu osób niepełnosprawnych – 65 000 zł.
4. Organizacja wydarzeń sportowych na terenie miasta Tarnowa o zasięgu ponadlokalnym, w szczególności w wymiarze sportu amatorskiego i masowego – 80 000 zł.
5. Program Sportowe talenty - prowadzenie naboru i selekcji dzieci i młodzieży do sekcji klubów sportowych działających na terenie Gminy Miasta Tarnowa – 600 000 zł.

3.3 Koszalin

Następnym miastem, które zostało poddane analizie to Koszalin. Kryteria porównawcze wskazują, że jest to miasto bardzo zbliżone do Gorzowa Wlkp., wielkość wyrażona liczbą mieszkańców niewiele mniejsza niż w przypadku Gorzowa Wlkp. (różnica około 17 000). Bardzo porównywalna jest również wielkość dochodu, wyrażona w PKB per capita, różnica między Koszalinem a Gorzowem Wlkp. to zaledwie około 8 zł. Jeżeli chodzi o stopę bezrobocia, w przypadku Koszalina jest ona wyższa, jednak nadal nie jest to na tyle znacząca różnica, aby uniemożliwić porównanie z Gorzowem Wlkp. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 17. Koszalin – kryteria porównawcze

Nazwa miasta	Koszalin
Liczba mieszkańców	108 605 (stan na 30.06.2014)
Wielkość PKB per capita w zł	3497,79 (IV kw. 2014)
Stopa bezrobocia w %	10,4 (IV kw. 2014)

Źródło: Opracowanie własne

3.3.1 Sport w Koszalinie

Zgodnie z oficjalnymi informacjami przedstawionymi na stronie internetowej Urzędu Miasta Koszalin, w mieście funkcjonuje około 50 klubów, które łącznie zrzeszają ponad 8 000 zawodników, z czego zdecydowaną większość stanowią dzieci i młodzież. Wiele klubów sportowych rywalizuje w niższych ligach. Należy tutaj wskazać między innymi tenisistów stołowych KTS „Koszalinianin” Koszalin, którzy występują w II lidze, w III lidze grają piłkarze Gwardii Koszalin (4 poziom rozgrywek). W 2011 roku do I ligi weszły koszykarki KSKK Koszalin.

Duże znaczenie mają kluby wielosekcyjne, zwłaszcza wspomniana już Gwardia Koszalin, w której oprócz piłki nożnej funkcjonują także autonomiczne sekcje piłki ręcznej, judo czy tenisa. Ważnym klubem jest również Bałtyk Koszalin, którego sekcja piłkarska występuje również w III lidze (podobnie jak Gwardia). Klub posiada także sekcję tenisową i lekkoatletyczną.

W Koszalinie klubem, który ma zdecydowanie największe znaczenie, jest koszykarska drużyna AZS Koszalin, związana z Politechniką Koszalińską. Klub, występujący nieprzerwanie od 2003 roku na najwyższym szczeblu rozgrywek, może się pochwalić zdobyciem Pucharu Polski w 2010 roku oraz brązowym medalem Mistrzostw Polski w sezonie 2012/2013. AZS swoje mecze rozgrywa w Hali Widowisko Sportowej Koszalin, która jest współwłasnością Politechniki Koszalińskiej i miasta Koszalin. Obiekt, wybudowany w 2012 roku, może pomieścić 3 000 widzów. Z Politechniką Koszalińską związany jest również klub Energa AZS Koszalin, drużyna piłkarek ręcznych, która występuje w PGNiG Superlidze Kobiet, najwyższej klasie rozrywek. Podobnie jak koszykarze, również zawodniczki Energii AZS korzystają z Hali Widowiskowo Sportowej Koszalin.

3.3.2 Finansowanie sportu w Koszalinie

Wspieranie sportu przez Urząd Miasta Koszalina odbywa się poprzez udzielanie dotacji celowych, na mocy ogłaszanych przez Prezydenta Miasta otwartych konkursów ofert, na realizację zadań z zakresu sportu i kultury fizycznej.

Rozwiązaniem stosowanym przez Urząd Miasta, które ma na celu wspieranie sportu wyczynowego, jest dotowanie najważniejszych klubów w mieście, czyli AZS Koszalin w koszykówce mężczyzn oraz Energa AZS Koszalin w piłce ręcznej kobiet, na realizację następujących zadań:

1. Prowadzenie szkolenia sportowego, udział w meczach najwyższej klasy rozgrywkowej oraz Pucharze Polski w piłce ręcznej kobiet.
2. Prowadzenie szkolenia sportowego, udział w meczach najwyższej klasy rozgrywkowej w koszykówce mężczyzn.

Na realizację tych zadań władze Koszalina w 2015 roku przeznaczyły środki finansowe w wysokości 2 300 000 zł. Z tej kwoty 800 000 zł zostało przeznaczone na zadanie 1, czego bezpośrednim beneficjentem były piłkarki Energii AZS, z kolei 1 500 000 zł przekazano koszykarzom AZS Koszalin.

Pozostałe kwestie związane ze wspieraniem sportu Urząd Miasta Koszalina realizował poprzez zadania z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej. W 2015 roku łącznie dotowanych zostało 40 klubów, na łączną kwotę 4 650 000 zł. Głównymi beneficjentami były kluby Bałtyk – sekcja piłkarska, Gwardia – sekcja piłkarska, a także sekcja lekkoatletyczna Bałtyku.

3.4 Tychy

Ostatnim miastem, które wybrano do analizy porównawczej są Tychy, jeden z głównych ośrodków konurbacji dolnośląskiej. Pod względem liczby mieszkańców Tychy są praktycznie równej wielkości co Gorzów Wlkp. (różnica około 4 000 osób). Tychy górują nad Gorzowem Wlkp. pod względem wielkości PKB per capita o około 500 zł, nieznacznie niższa jest również tyska stopa bezrobocia (o niecały 1%). Szczegóły przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Tychy – kryteria porównawcze

Nazwa miasta	Tychy
Liczba mieszkańców	128 621 (stan 30.06.2014)
Wielkość PKB per capita w zł	3957,10 (IV kw. 2014)
Stopa bezrobocia w %	5,2 (IV kw. 2014)

Źródło: Opracowanie własne

3.4.1 Sport w Tychach

Zgodnie ze danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec roku 2014 w Tychach zarejestrowanych było 25 klubów sportowych, które realizowały szkolenie w 41 sekcjach, w różnych dyscyplinach. Zarejestrowanych w związkach sportowych było ponad 1 500 zawodników, jednak liczba wszystkich ćwiczących w klubie wynosiła niespełna 4 000.

Jeżeli chodzi o zarządzanie sportem w Tychach, zdecydowanie największe znaczenie ma powstała w 2011 roku spółka Tyski Sport S.A., której akcjonariuszem jest gmina Tychy. Celem stworzenia spółki było przeprowadzenie wszystkich prac związanych z budową nowoczesnego stadionu w Tychach, a także zarządzanie trzema sekcjami sportowymi – hokejową, piłkarską i koszykarską pod wspólną nazwą GKS Tychy.

To właśnie GKS Tychy oraz jego sekcje są najważniejszymi klubami sportowymi w mieście. Największymi sukcesami może się pochwalić sekcja hokejowa, która regularnie walczy o czołowe miejsca w Polskiej Lidze Hokejowej. GKS jest również wielokrotnym triumfotorem rozgrywek o Puchar Polski. Hokeiści swoje mecze rozgrywają na Stadionie Zimowym, nowoczesnej hali, zmodernizowanej w 2007 roku. Jej pojemność wynosi ponad 2 500 widzów.

Bardzo duże znaczenie ma również sekcja piłkarska GKS Tychy, która jest najpopularniejszym klubem w mieście. Drużyna, która obecnie występuje w rozgrywkach I ligi (2 poziom rozgrywek), od kilku lat regularnie się rozwija, uzyskując coraz lepsze rezultaty. Klub jest gospodarzem nowopowstałego Stadionu Miejskiego. Oddany do użytku w 2015 roku obiekt może pomieścić 15 000 widzów, koszt inwestycji wyniósł blisko 130 milionów złotych. W trwającym sezonie 2015/2016 GKS Tychy może pochwalić się najwyższą frekwencją kibiców na swoich meczach wśród wszystkich drużyn I ligi.

Sekcja koszykarzy GKS Tychy obecnie występuje w rozgrywkach I ligi (2 poziom rozgrywek). Koszykarze swoje mecze rozgrywają w Hali Sportowej, będącej własnością MOSiR-u Tychy. Obiekt może pomieścić 1 500 widzów.

Należy również wspomnieć o funkcjonowaniu w Tychach MOSM-u, czyli Miejskiego Ośrodka Sportu Młodzieży, który jest szczególną organizacją sportową skierowaną dla młodzieży. MOSM Tychy finansowany jest z budżetu miasta Tychy, treningi prowadzi kadra trenersko-instruktorów, w której skład wchodzi ok. 50 osób. Szkoleniem jest objętych ok. 1400 zawodników i zawodniczek. MOSM Tychy obejmuje takie dyscypliny jak lekkoatletyka, piłka nożna, pływanie, siatkówka, hokej na lodzie, piłka ręczna, tenis stołowy, kajakarstwo, koszykówka, boks i zapasy. Wychowankowie MOSM-u regularnie zasilają tyskie drużyny profesjonalne i odnoszą sukcesy w kraju i za granicą.

3.4.2 Finansowanie sportu w Tychach

Od roku 2009 do końca roku 2015 podział środków odbywa się na podstawie przyjętej przez Urząd Miasta Strategii Rozwoju Sportu. Wyznacza ona cele strategiczne dla miasta:

1. Strategiczne dyscypliny dla miasta
2. Zainteresowanie sportem kwalifikowanym młodzieży uzdolnionej ruchowo.
3. Powstrzymanie przed porzuceniem wyczynowego uprawiania sportu w okresie gimnazjalnym i licealnym.
4. Wspieranie grup uprawiających mniej popularne dyscypliny.
5. Udział tyszan w prestiżowych zawodach sportowych
6. Podnoszenie poziomu kadry trenerskiej

W przypadku celu 1 – Strategiczne dyscypliny dla miasta, Strategia przewiduje następujące kryteria:

Dyscyplina strategiczna to taka, która spełnia następujące warunki:

- a) jest sportem olimpijskim,
- b) prowadzi szkolenie od grup juniorskich do seniorów,
- c) w sportach indywidualnych, w ostatnich 2 latach zawodnicy zajęli co najmniej 6 miejsce w finale mistrzostw Polski.
- d) w grach zespołowych drużyna seniorów zajmuje miejsca:
  - w przypadku gdy w kraju jest tylko jedna liga – drużyna co najmniej dwa razy w ciągu trzech lat zdobyła medal mistrzostw Polski,
  - jeśli są dwie ligi - drużyna w ciągu trzech lat zajmuje co najmniej dwukrotnie miejsce w pierwszej piątce,
  - w przypadku 3 do 5 lig - zespół gra na najwyższym szczeblu rozgrywek organizowanych przez Polski Związek Sportowy,
  - powyżej 5 lig - przynajmniej jedna drużyna gra na szczeblu centralnym lub w ostatnich 10 latach przynajmniej dwóch tyskich wychowanków reprezentowało Polskę na imprezach rangi Igrzysk Olimpijskich, Mistrzostw Świata, Mistrzostw Europy.

Z racji dużego zainteresowania i popularności za dyscyplinę priorytetową uznaje się piłkę nożną. Po każdym sezonie następuje weryfikacja dyscyplin.

Najważniejszymi przywilejami dyscyplin strategicznych są:

- a) pierwszeństwo w otrzymywaniu nagród i stypendiów miejskich za wybitne osiągnięcia sportowe,
- b) pierwszeństwo w dostępie do infrastruktury sportowej zgodnie z dyscypliną,
- c) priorytet w ubieganiu się o miejskie dotacje,
- d) gwarancje kontynuowania szkolenia aż do ukończenia wieku juniora i utrzymywania przez miasto wszystkich grup dziecięcych i młodzieżowych oraz zgłaszanie ich do odpowiedniego szczebla rozgrywek.

Wsparcie finansowe dla tyskich klubów jest dokonywane przez udzielanie celowych dotacji na realizację zadań, w ramach otwartych konkursów ofert. Rozróżnione zostały dwa cele publiczne, które powinny być realizowane przez zainteresowane dotacjami podmioty:

1. Wspieranie rozwoju sportu w Mieście Tychy.
2. Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej.

W przypadku realizacji pierwszego z wymienionych celów publicznych, w roku 2015 Urząd Miasta Tychy rozdysponował środki finansowe o wartości 8 470 000 zł. Należy jednak zastrzec, że zdecydowana większość - 7 370 000 zł – została przekazana spółce Tyski

Sport, na realizację celu publicznego przez podległe mu sekcje piłkarską, koszykarską i hokejową.

Realizacja drugiego celu publicznego została podzielona na następujące zadania:

1. Współorganizacja imprez sportowo – rekreacyjnych – 50 000 zł.
2. Organizowanie zdań sportowych i animacja środowiskowych imprez sportowych dla dzieci i młodzieży w oparciu o bazę sportową przy ul. Tischnera 52 – 50 000 zł.
3. Organizowanie zdań sportowych i animacja środowiskowych imprez sportowych dla dzieci i młodzieży w oparciu o bazę sportową przy ul. Jedności 131 – 30 000 zł.
4. Organizowanie zdań sportowych i animacja środowiskowych imprez sportowych dla dzieci i młodzieży w oparciu o bazę sportową przy ul. Sportowej 6 – 30 000 zł.

4. Analiza SWOT Gorzowa Wlkp. w kontekście sportu

Tabela 19. Wyniki Analizy SWOT - szanse i zagrożenia

	Szanse	Waga	Ocena	Wynik	Zagrożenia	Waga	Ocena	Wynik
Czynniki zewnętrzne	Wzrost profesjonalizacji klubów sportowych poprzez zatrudnianie wykwalifikowanej kadry menadżerskiej	0,15	4	0,6	Brak dostatecznych środków finansowych w budżecie miasta na zwiększenie finansowania sportu	0,2	-4	-0,8
	Wzrost popularności sponsoringu jako formy promocji firm i wzrost zainteresowanie wsparciem gorzowskich klubów sportowych	0,08	3	0,24	Brak środków finansowych na modernizację i rozbudowę infrastruktury sportowej	0,1	-4	-0,4
	Wzrost świadomości prozdrowotnej, wspieranie różnych form aktywności fizycznej.	0,07	3	0,21	Ograniczony kapitał ludzki w Gorzowie Wlkp., brak wykwalifikowanej kadry zarządczej i trenerskiej	0,06	-2	-0,12
	Rozwój organizacyjny i sportowy seniorskich klubów w grach zespołowych w Gorzowie Wlkp. Zwiększenie zainteresowania mediów i zwiększenie frekwencji.	0,15	5	0,75	Ograniczenie środków przekazywanych przez prywatne podmioty na sport zarówno profesjonalny, jaki i amatorski	0,05	-2	-0,1
	Zmiany w zasadach finansowania gorzowskich klubów sportowych i zwiększenie finansowania sportu z budżetu miasta	0,2	5	1	Słabnący poziom sportu profesjonalnego	0,07	-2	-0,14
	Wzrost liczby organizowanych imprez sportowych skierowanych do mieszkańców Gorzowa Wlkp.	0,08	2	0,16	Trudna sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gorzowa Wlkp., brak możliwości czynnego uprawiania sportu	0,06	-2	-0,12
	Moda na sportowy tryb życia – istniejący i rosnący w ostatnich latach trend wśród mieszkańców kraju.	0,05	4	0,2	Brak rozwoju seniorskich drużyn sportowych, znaczna dominacja klubu żużlowego Stal Gorzów	0,08	-4	-0,32

	Szanse	Waga	Ocena	Wynik	Zagrożenia	Waga	Ocena	Wynik
	Rozwój masowych imprez sportowych	0,06	4	0,24	Istnienie alternatywnych do sportu sposobów spędzania czasu	0,06	-2	-0,12
	Modernizacja i rozbudowa istniejących obiektów sportowych	0,1	2	0,2	Wysokie wymagania federacji sportowych odnośnie obiektów sportowych	0,06	-2	-0,12
	Stabilność polskiej gospodarki na tle recesji występującej w ostatnich latach m.in. w krajach Europy zachodniej	0,03	4	0,12	Negatywne nastawienie mieszkańców do zwiększenia finansowania sportu z budżetu miasta	0,1	-4	-0,4
	Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi marketingowych do promocji sportu w Gorzowie Wlkp.	0,03	3	0,09	Spadające zainteresowania mediów sportem w Gorzowie Wlkp.	0,06	-3	-0,18
	Budżet obywatelski jako dodatkowe źródło finansowania, możliwość uwzględnienia inwestycji sportowych	0,03	3	0,09	Ujemne saldo migracji spowodowane wyjazdem młodych ludzi do większych ośrodków w Polsce i za granicę	0,08	-3	-0,24
					Ujemny przyrost naturalny – mniejsza liczba szkolonych dzieci	0,02	-2	-0,04
	SUMA	1		3,83		1		-3,1

Tabela 20. Wyniki Analizy SWOT - mocne i słabe strony

	Mocne strony	Waga	Ocena	Wynik	Słabe strony	Waga	Ocena	Wynik
Czynniki wewnętrzne	Duża rozpoznawalność Gorzowa Wlkp. szczególnie dzięki sportowi żużlowemu	0,09	4	0,36	Brak przejrzystych zasad i kryteriów finansowania sportu z budżetu miasta	0,2	-5	-1
	Duża liczba organizacji sportowych, prowadzących szkolenie w wielu dyscyplinach sportu	0,06	3	0,18	Rozproszenie środków dotacyjnych na dużą liczbę organizacji sportowych.	0,09	-5	-0,45
	Silna marka sportowa jaką jest klub sportowy Stal Gorzów i duże znaczenie na żużlowej mapie polski	0,2	4	0,8	Ograniczone finansowanie sportu z budżetu miasta	0,1	-5	-0,5
	Nowoczesny stadion żużlowy im. Edwarda Jancarza mogący ubiegać się organizację największych imprez żużlowych	0,06	4	0,24	Brak jasnych zasad korzystania i wynajmu obiektów sportowych przez kluby	0,05	-3	-0,15
	Wysoki poziom szkolenia w dyscyplinach olimpijskich takich jak wioślarstwo i kajakarstwo	0,08	4	0,32	Brak kontroli w wydatkowaniu dotacji przez kluby, na jaki dokładnie cel przeznaczone są środki	0,08	-4	-0,32
	Liczne sukcesy sportowe, w tym m. in. medale igrzysk olimpijskich w wioślarstwie i kajakarstwie	0,08	4	0,32	Ograniczona aktywność klubów sportowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych	0,05	-3	-0,15
	Rozwój koszykówki kobiet – drużyna seniorska KS PWSZ AZS Gorzów występująca nieprzerwanie od 2004 roku w najwyższej klasie rozgrywkowej	0,05	3	0,15	Brak jasnych kryteriów podziału środków sprawia, że Kluby nie mają pewności jakiej wysokości dotacje otrzymają i nie są w stanie zaplanować budżetu	0,06	-2	-0,12
	Wyspecjalizowana kadra i wysoki poziom szkolenia w koszykówce kobiet	0,05	3	0,15	Brak odpowiedniej infrastruktury sportowej w tym nowoczesnej hali widowiskowo-sportowej, stadionu piłkarskiego, brak pełnowymiarowego boiska piłkarskiego ze sztuczną nawierzchnią.	0,05	-4	-0,2

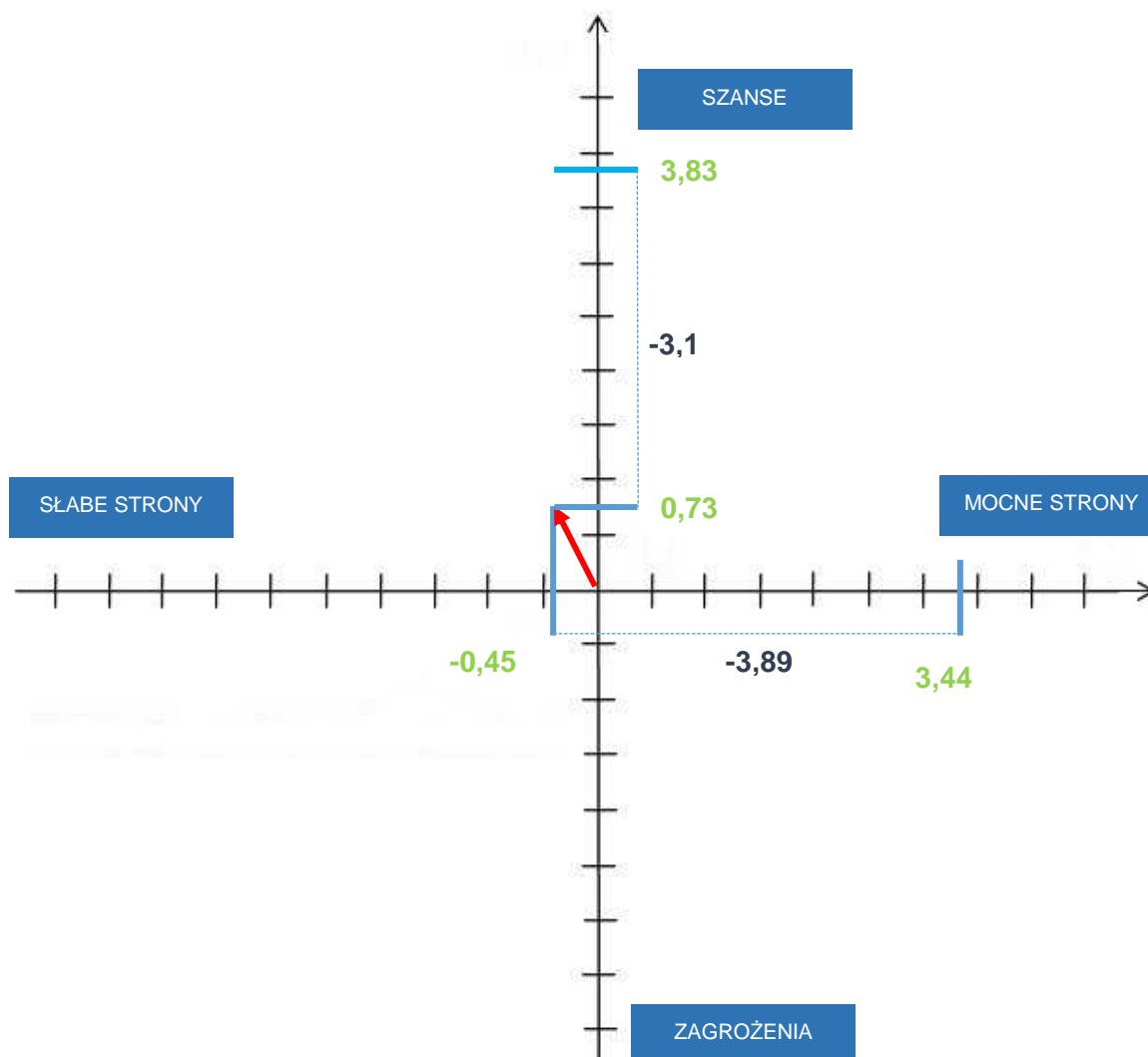
	Mocne strony	Waga	Ocena	Wynik	Słabe strony	Waga	Ocena	Wynik
	Różnorodność i atrakcyjność działań proponowanych przez organizacje sportowe na rzecz aktywnego spędzania wolnego czasu oraz promowania zdrowego stylu życia	0,02	2	0,04	Brak wykwalifikowanej kadry zarządczej w klubach sportowych wynikający z ograniczonego budżetu i konieczności łączenia wielu stanowisk oraz funkcji. Problemy z administrowaniem.	0,08	-3	-0,24
	Silny związek kibiców z klubami sportowymi, w szczególności Stali i Stilonu	0,02	2	0,04	Niewielki budżet przeznaczony na system stypendialny oraz system nagród dla młodych sportowców za osiągnięcia sportowe	0,06	-3	-0,18
	Możliwość połączenia uprawiania sportu i edukacji. Dobra oferta uczelni wyższych PWSZ i AWF	0,07	3	0,21	Rosnące animozje pomiędzy kibicami gorzowskich klubów, w szczególności Stali i Stilonu	0,03	-2	-0,06
	Dogodna lokalizacja i połączenia komunikacyjne umożliwiające organizację międzynarodowych turniejów i imprez	0,08	2	0,16	Niskie płace kadr sportowych w klubach	0,03	-3	-0,09
	Rosnące zainteresowanie szkołami mistrzostwa sportowego i klasami sportowymi	0,02	2	0,04	Brak dostatecznej liczby ogólnodostępnych obiektów sportowych przeznaczonych dla mieszkańców, w tym: otwartych siłowni plenerowych, ścieżek rowerowych i pieszych	0,04	-4	-0,16
	Funkcjonowanie od wielu lat programu Powszechnej Nauki Pływania. CSR Słowianka jako zaplecze do szkolenia w pływaniu i organizowania wydarzeń rangi krajowej i międzynarodowej	0,07	4	0,28	Mała liczba kibiców biorących udział w wydarzeniach sportowych poza rozgrywkami Stali Gorzów Wlkp.	0,05	-3	-0,15

	Mocne strony	Waga	Ocena	Wynik	Słabe strony	Waga	Ocena	Wynik
	Atrakcyjne nadrzeczne położenie do rozwoju sportów wodnych	0,05	3	0,15	Brak wydarzeń o charakterze sportowym, w których mieszkańcy Gorzowa Wlkp. mogliby wziąć czynny udział m.in. różnego rodzaju biegi, w tym maratony, zawody rowerowe, nordic walking itd.	0,03	-4	-0,12
	SUMA	1		3,44		1		-3,89

Z przeprowadzonej analizy wynika, że najkorzystniejszą strategią rozwoju sportu w Gorzowie Wlkp. jest **podejście konkurencyjne**. Strategia mini-maxi występuje w organizacji, w której przeważają słabe strony nad mocnymi, natomiast w otoczeniu szansę. Powyższa strategia polega na wykorzystaniu pojawiających się szans, przy jednoczesnej redukcji słabych stron.

Obecna sytuacja sportu w Gorzowie Wlkp. jest trudna i wynika w głównej mierze z niskiego poziomu finansowania klubów przez miasto oraz niejasnych zasad określających wysokość dotacji i sposób ich podziału. Miasto zmaga się z wieloma problemami w tym zakresie, dlatego analiza SWOT wyraźnie wskazała przewagę słabych stron nad mocnymi. Jednak największą szansą, przed którą stoi Gorzów Wlkp. jest wprowadzenie zmian pozwalających zniwelować słabe strony i wykorzystać możliwości, które dają wprowadzenie nowej strategii rozwoju sportu, a przede wszystkim nowych kryteriów przyznawania dotacji. Kolejnym krokiem powinno być systematyczne zwiększanie finansowania sportu z budżetu miasta.

Wykres 11. Analiza SWOT Gorzowa Wlkp. w kontekście sportu

Źródło: Opracowanie własne

5. Analiza turystyki w Gorzowie Wlkp.

5.1. Prawne funkcjonowanie turystyki

Funkcjonowanie turystyki w Gorzowie Wlkp., jest warunkowane realizacją przez odpowiednie organy prawne oraz inne podmioty licznych programów o charakterze strategicznym, które regulują wszelkiego rodzaju aspekty związane z turystyką, zarówno na szczeblu krajowym, wojewódzkim, jak i lokalnym.

Dokumentem o nadrzędnym znaczeniu dla rozwoju turystyki w Polsce jest Strategia „Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”. Konieczność realizacji tej strategii wynika z uczestnictwa Polski w Unii Europejskiej, wyznaczana ona ogólne kierunki i priorytety które następnie są szczegółowo rozwijane przez odpowiednie dokumenty krajowe , wojewódzkie i lokalne.

Na poziomie kraju, rozwój turystyki związany jest z realizacją Programu Rozwoju Turystyki do 2020 roku, który jest spójny z unijnymi wytycznymi w obszarze turystyki. W przypadku Gorzowa Wlkp., bezpośrednim narzędziem, które odpowiada za obszary turystyki jest Program Rozwoju Lubuskiej Turystyki do rok 2020. Jego realizacja należy do Marszałka Województwa Lubuskiego.

Za szczegółowe ramy prawne rozwoju turystyki w Polsce odpowiada ustawa wskazująca odpowiednie kompetencje ministra właściwego do spraw turystyki. Obecnie funkcje te pełni Minister Sportu i Turystyki. Ustawa o działach administracji rządowej z 4 września 1997 roku nakłada na niego zadanie obejmujące:

- zagospodarowanie turystyczne kraju,
- mechanizmy regulacji rynku turystycznego.

Aby umożliwić realizowanie powyższych zadań, wskazany został w budżecie państwa dział „turystyka”, w ramach którego zapisywane są wydatki, obejmujące następujące obszary:

- upowszechnianie turystyki,
- pozostała działalność turystyczna.

Elementem, który ma bardzo istotny wpływ na rozwój turystyki w Polsce ma funkcjonowanie Polskiej Organizacji Turystycznej, nad którą nadzór sprawuje minister właściwy do spraw turystyki. Do zadań POT należy przede wszystkim:

- promocja Polski, jako kraju atrakcyjnego turystycznie,
- zapewnianie funkcjonowania i rozwijania polskiego systemu informacji turystycznej w kraju i na świecie,
- inicjowanie, opiniowanie i wspomaganie planów rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej.

5.2 Warunki naturalne Gorzowa Wlkp. i regionu

Miasto Gorzów Wlkp. znajduje się w województwie lubuskim, jest jednym z ważniejszych ośrodków turystycznych w całym regionie. W skali całego kraju, zarówno Gorzów Wlkp., jak i całe województwo, są zdecydowanie jednymi z najrzadziej odwiedzanych regionów turystycznych.

Duże znaczenie dla rozwoju turystyki, zarówno w Gorzowie Wlkp., jak i w całym regionie ma fakt, że Lubuskie jest jednym z województw o najniższym zanieczyszczeniu środowiska, zaś obszary leśne stanowią prawie połowę jego powierzchni. Elementy charakterystyczne dla regionu, takie jak korzystne warunki naturalne i środowiskowe, a także bogactwo obszarów leśnych, stwarzają możliwości tworzenia ofert dla takich wyselekcjonowanych grup odbiorców, jak: miłośnicy przyrody, entuzjaści aktywnej i ekologicznej rekreacji, młodzież szkolna, osoby poszukujące odpoczynku w warunkach naturalnych. Specyfika regionu sprzyja rozwojowi coraz popularniejszych indywidualnych i grupowych form turystyki, tj. turystyki:

- poznawczej: turystyka przyrodnicza, birdwatching (obserwowanie ptaków w ich naturalnych siedliskach), turystyka krajoznawcza, kulturowa, sentymentalna, kulinarna (np. enoturystyka gdzie przedmiotem zainteresowania jest wino), ekoturystyka,
- wypoczynkowej: agroturystyka,
- kwalifikowanej: turystyka piesza, survival, turystyka rowerowa, jeździecka, żeglarska, nurkowa, kajakowa,
- zdrowotnej: turystyka spa i wellness,
- biznesowej: podróże służbowe, turystyka targowa, turystyka kongresowa,
- religijnej: pielgrzymki.

Na terenie województwa znajdują się: 2 parki narodowe (Ujście Warty i Drawieński), 8 parków krajobrazowych (Łagowsko-Sulęciński, Pszczewski, Barlinecko-Gorzowski, Gryżyński, Przemęcki, Ujście Warty, Krzesiński, Łuk Mużakowa – w 2004 r. uznany za pomnik historii i wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO) i 64 rezerваты przyrody. Atrakcją Ziemi Lubuskiej są także jeziora, wokół których intensywnie rozwija się ruch turystyczny. Naturalnym bogactwem są też rozległe skupiska leśne, a wśród nich puszce Notecka, Gorzowska, Drawska, Lubuska oraz Bory Zielonogórskie i Dolnośląskie.

5.3 Lubuski rynek turystyczny

Najważniejsze informacje, związane funkcjonowaniem turystyki w województwie lubuskim, zostały przedstawione w przygotowanym przez Urząd Statystyczny w Zielonej Górze dokumencie „Turystyka w województwie lubuskim w 2014 roku”. Kluczowe wnioski, wynikające z tego dokumentu są następujące:

- spadek wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych, zarówno przez turystów krajowych, jak i zagranicznych (w stosunku do roku poprzedniego),
- wzrost liczby miejsc noclegowych w obiektach hotelowych,
- spadek liczby miejsc w pozostałych obiektach, innych niż hotelowe,
- wzrost liczby udzielonych noclegów,
- spadek liczby wynajętych pokoi,

- wzrost stopnia wykorzystania miejsc noclegowych,
- spadek stopnia wykorzystania dostępnych pokoi.

5.3.1 Baza turystycznych obiektów noclegowych

Przeprowadzona analiza rynku turystycznego w całym województwie wskazała, że na koniec lipca 2014 roku istniały 283 obiekty noclegowe, posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych. Spośród nich, 196 oferowało miejsca całoroczne. Obiekty noclegowe w całym województwie oferowały 18,2 tys. miejsc noclegowych, co w badanym okresie stanowiło 2,6% ogólnej liczby miejsc noclegowych w całym kraju.

Spośród istniejących obiektów noclegowych, 127 z nich stanowiły obiekty o charakterze hotelowym, spośród których najwięcej było hoteli – 62 obiekty tego typu. Kolejną grupą było inne obiekty hotelowe (motele, pensjonaty, domy gościnne itd.) – takich obiektów było 40 w analizowanym okresie. Wśród pozostałych obiektów hotelowych najliczniejsze były ośrodki wczasowe, szkoleniowo-wypoczynkowe i kwatery agroturystyczne.

Obiekty hotelowe w całym regionie oferowały 3753 pokoi, z których 95,9% było wyposażonych we własną łazienkę i WC. W województwie działało 7 hoteli 4-gwiazdkowych (wzrost o 3 obiekty), 20 hoteli 3-gwiazdkowych (mniej o 2 obiekty), 18 hoteli 2-gwiazdkowych (bez zmian). Hoteli 1-gwiazdkowych było 13, pozostałe obiekty były w trakcie kategoryzacji.

5.3.2 Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych

W 2014 roku w turystycznych obiektach noclegowych w całym województwie lubuskim zatrzymało się 593 300 turystów – był to spadek o 2,8% w stosunku do poprzedniego roku. Turystom udzielono jednak 1 201 900 noclegów, co stanowi wzrost o 0,5% w stosunku do roku 2013. Spośród turystów korzystających z oferty noclegowej, zdecydowaną większość stanowili turyści krajowi – 71,6%, turyści zagraniczni stanowili pozostałe 28,4% przyjezdnych.

Analogicznie do poprzednich lat, również w 2014 najwięcej turystów korzystało z obiektów hotelowych, stanowili oni 53,9% ogółu korzystającego z obiektów noclegowych. Z innych obiektów hotelowych korzystało 10,4% odwiedzających, 9,5% stanowili turyści korzystający z oferty noclegowej moteli.

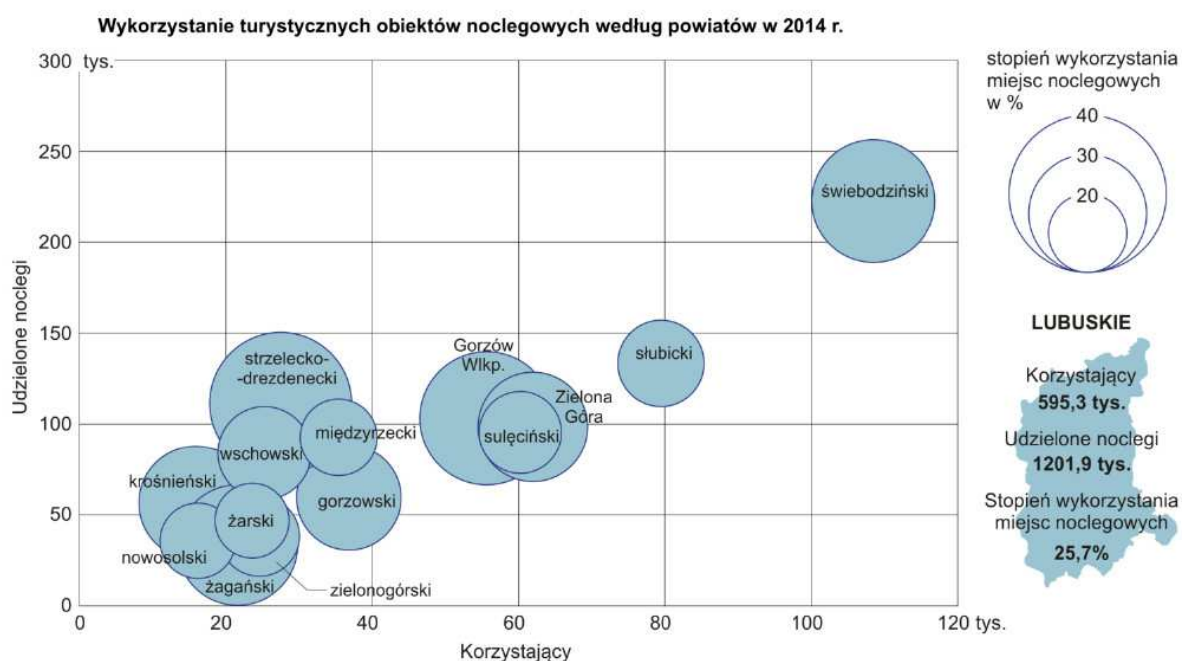
Jeżeli chodzi o dynamikę zmian w kwestii wykorzystania poszczególnych obiektów noclegowych, zdecydowanie największy wzrost został odnotowany w przypadku pensjonatów (+29,4%). Znacząco wzrosło także wykorzystanie obiektów szkoleniowo-wypoczynkowych (+14,5%), środkach kolonijnych o kempingach – kolejno 9,5% i 9,3%. Z kolei największy spadek wykorzystania przez turystów analizowanym okresie odnotowały schroniska (-73,5%).

Pod względem stopnia wykorzystania dostępnych miejsc noclegowych, wskaźnik ten średnio wynosił 25,7%, i co istotne, wzrósł o 0,5 punktu procentowego w stosunku do poprzedniego roku. Największy wzrost wykorzystania został odnotowany w ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych, gdzie nastąpił wzrost o 4,4 punkty procentowe. Wykorzystanie pokoi w obiektach hotelowych w ciągu 2014 roku było równe 32,6%, najwyższy poziom tego wskaźnika został odnotowany w sierpniu i wrześniu – 40%, najniższy w styczniu – 24,5%

Przeciętny czas pobytu turysty w obiekcie noclegowym w 2014 roku (podobnie jak w 2013) wyniósł 2 dni, co jest wielkością o niemal jeden dzień mniejszą niż wynosi średnia krajowa.

Pod względem poziomu rozwoju infrastruktury turystycznej region cechuje się wysokim stopniem koncentracji przestrzennej istniejących obiektów noclegowych, najwięcej tego typu obiektów znajduje się w powiecie świebodzińskim, jednak co bardzo istotne z punktu widzenia Strategii, miasto Gorzów Wlkp. jest jednym z najstabilniej rozwiniętych pod tym względem obszarów. Z drugiej jednak strony, Gorzów Wlkp. podobnie jak Zielona Góra, miał najwyższy wskaźnik gęstości bazy noclegowej, na 100 km² w Gorzowie Wlkp. przypadają 953 miejsca noclegowe. Poniższy wykres prezentuje podsumowanie dotyczące wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych według powiatów w 2014 roku.

Wykres 12. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych w województwie lubuskim

Źródło: Lubuska Turystyka 2014, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego

5.4 Turystyka w Gorzowie Wlkp.

Jak wskazują informacje zawarte w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gorzowa Wlkp. dotyczące turystyki, cechą charakterystyczną dla miasta jest dynamiczny wzrost ruchu turystycznego. Wynika to z takich czynników jak nadgraniczne położenie Gorzowa Wlkp. walory przyrodnicze regionu, niewielka odległość do Berlina. Gorzów Wlkp. stał się miastem bazowym dla turystów, którzy decydują się na wypoczynek na Pojezierzu Lubuskim.

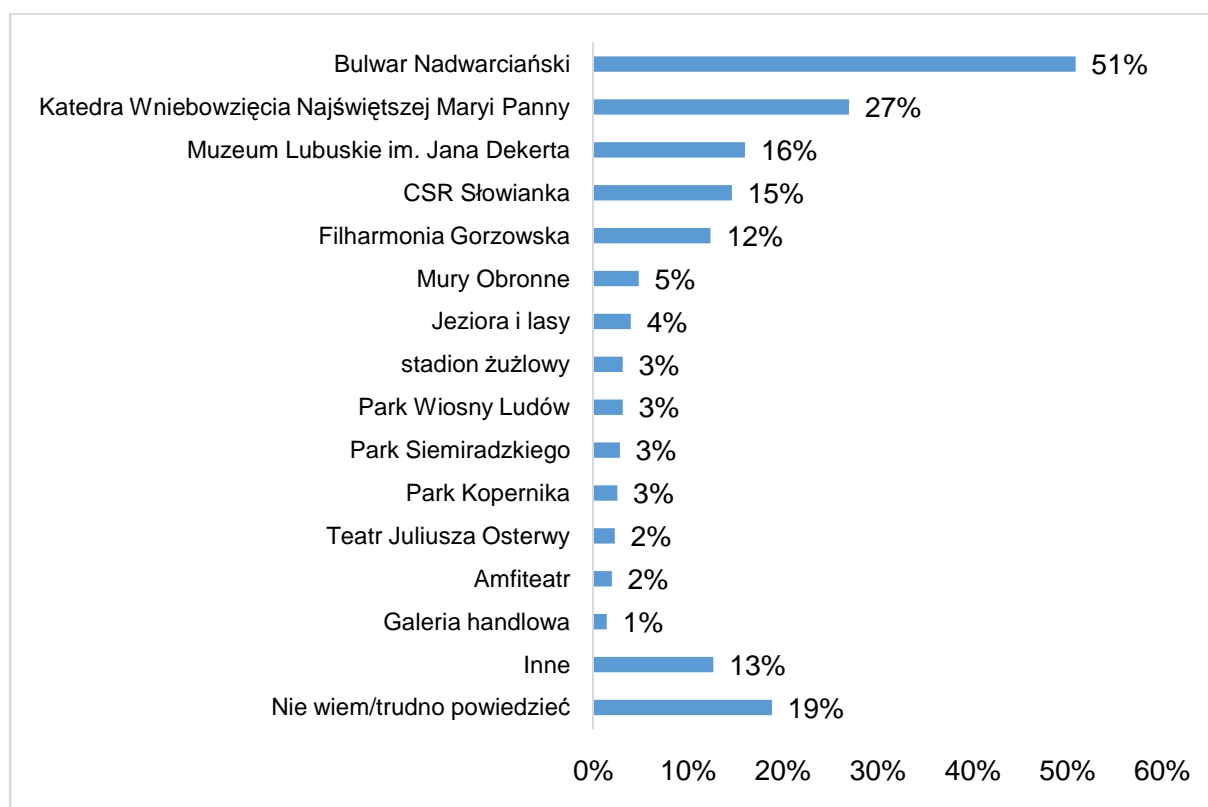
Elementy, które mają istotny wpływ na przyciąganie turystów do miasta to przede wszystkim liczne walory krajobrazowe oraz możliwości wypoczynku, wynikające z bogactwa regionu w lasy, jeziora czy malowniczą rzeźbę terenu. Bardzo duży wpływ na rozwój turystyki w Gorzowie Wlkp. ma istnienie dwóch ważnych szlaków turystyki pieszej, jeden szlak kajakowy na Warcie, a także systematycznie rozbudowywana sieć ścieżek rowerowych.

Jeżeli chodzi o dostęp do obiektów noclegowych w samym mieście Gorzowie Wlkp., specjalistyczne portale internetowe, zajmujące się katalogowaniem ofert tego typu obiektów wskazują, że w mieście istnieje 11 obiektów noclegowych różnych kategorii. Wyróżnia się wśród nich:

1. Hotele 4-gwiazdkowe:
  - Hotel Qubus,
  - Hotel Gracja.
2. Hotele 3-gwiazdkowe:
  - Hotel Pod Słońcem,
  - Hotel Fado,
  - Hotel MCM Plus,
  - Hotel Mieszko,
  - Hotel Gorzów,
  - Hotel U Marii
3. Hotele 2-gwiazdkowe i niższej kategorii:
  - Hotel MCM,
  - Hotel Huzar,
  - Motelik Lord.

W badaniu marketingowym przeprowadzonym na potrzeby tworzenia „Strategii rozwoju sportu i turystyki dla miasta Gorzowa Wlkp. do roku 2026”, uwzględniono zagadnienia dotyczące turystyki. Wnioski przedstawiają poniższe wykresy.

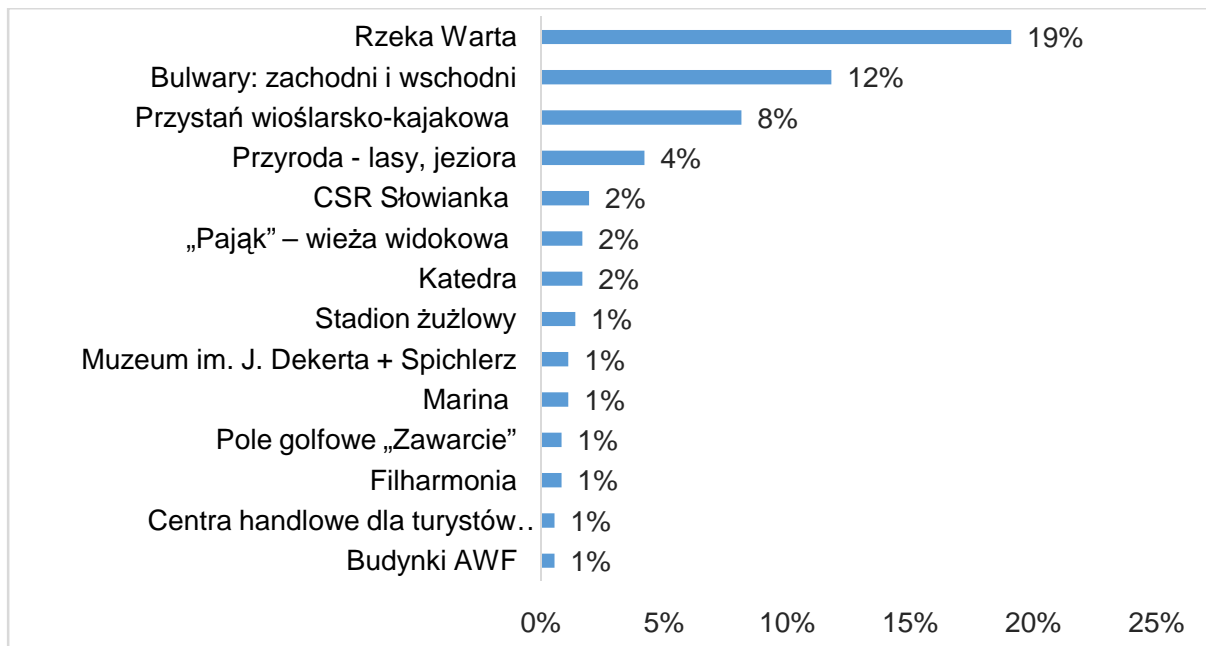
Wykres 13. Proszę wskazać największą atrakcję miasta Gorzowa Wlkp.

Źródło: Badanie mieszkańców miasta Gorzów Wielkopolski [Sponsoring Insight, 2015]

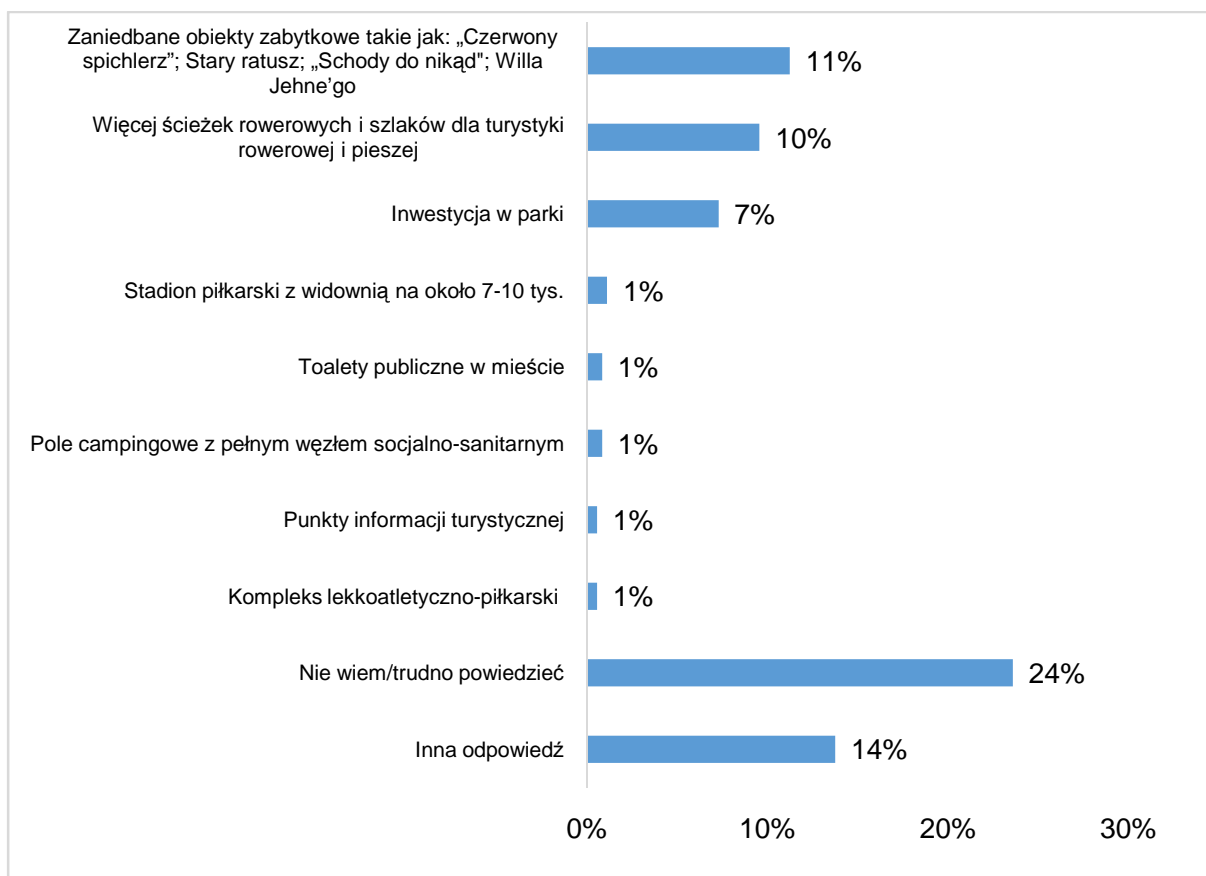

Wykres 14. Jakie walory turystyczno-przyrodnicze Gorzowa Wlkp. powinny zostać wykorzystane do promocji miasta?

Źródło: Badanie mieszkańców miasta Gorzów Wielkopolski [Sponsoring Insight, 2015]

Wykres 15. Co można stworzyć, odnowić, aby turyści chętnie odwiedzali miasto?

Źródło: Badanie mieszkańców miasta Gorzów Wielkopolski [Sponsoring Insight, 2015]

Podsumowując prezentowane wyniki badań, mieszkańcy Gorzowa Wlkp. wskazali, że walorem, który zdecydowanie należy wykorzystać w promocji, a także tworząc atrakcyjną ofertę turystyczną, jest rzeka Warta. Nadrzeczny charakter miasta był określany jako jeden z czynników, na którym należy się skupić. Mieszkańcy Gorzowa Wlkp. wśród największych atrakcji turystycznych wskazali przede wszystkim Bulwar Nadwarciański, a także Katedrę Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny oraz Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta. Jako elementy promujące Gorzów Wlkp. najchętniej wskazywano również specyficzne nadrzeczne położenie, a także bardzo bliską dostępność do lasów i terenów zielonych.

Jeżeli chodzi o konkretne obiekty, które respondenci uznali za przydatne w promocji Gorzowa Wlkp. oraz przy tworzeniu atrakcyjnej oferty turystycznej, wskazano modernizację zabytkowych obiektów znajdujących się w mieście, przede wszystkim Czerwony Spichlerz czy Stary Ratusz, a także rozbudowę sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych.

Spis tabel

TABELA 1. KSSSE AZS PWSZ GORZÓW WLKP.	10
TABELA 2. STAL GORZÓW WLKP.	11
TABELA 3. STILON GORZÓW WLKP.	12
TABELA 4. AZS AWF GORZÓW WLKP.	12
TABELA 5. POZOSTAŁE KLUBY SPORTOWE W GORZOWIE WLKP.	13
TABELA 6. BAZA SPORTOWA W DYSPOZYCJI MIASTA	17
TABELA 7. BAZA SPORTOWA INNYCH INSTYTUCJI.	18
TABELA 8. BAZA SPORTOWA W DYSPOZYCJI GORZOWSKICH SZKÓŁ.	18
TABELA 9. ŁĄCZNY CZAS EKSPozyCJI MIASTA GORZOWA WLKP.	22
TABELA 10. MONITORING EKSPozyCJI TELEWIZYJNYCH – GRAND PRIX POLSKI W GORZOWIE WLKP.	22
TABELA 11. OGLĄDALNOŚĆ MECZÓW DOMOWYCH STALI GORZÓW	24
TABELA 12. MONITORING EKSPozyCJI TELEWIZYJNYCH - PGE EKSTRALIGA: STAL GORZÓW– SPAR FALUBAZ ZIELONA GÓRA	25
TABELA 13. PODZIAŁ DOTACJI MIASTA GORZOWA WLKP. NA SPORT WYCZYNOWY ORAZ SPORT DZIECI I MŁODZIEŻY	35
TABELA 14. PORÓWNANIE MIAST KONKURENCYJNYCH	38
TABELA 15. ZIELONA GÓRA – KRYTERIA PORÓWNAWCZE	39
TABELA 16. TARNÓW – KRYTERIA PORÓWNAWCZE	40
TABELA 17. KOSZALIN – KRYTERIA PORÓWNAWCZE	42
TABELA 18. TYCHY – KRYTERIA PORÓWNAWCZE	44
TABELA 19. WYNIKI ANALIZY SWOT - SZANSE I ZAGROŻENIA	47
TABELA 20. WYNIKI ANALIZY SWOT - MOCNE I SŁABE STRONY.	49

Spis wykresów

WYKRES 1. DOKUMENTY STRATEGICZNE WARUNKUJĄCE STRATEGIĘ ROZWOJU SPORTU I TURYSTYKI W GORZOWIE WLKP. DO 2026 ROKU	6
WYKRES 2. JAKĄ PRZESZKODĄ OGRANICZA PANA/PANIĄ W UPRAWIANIU SPORTU/ W AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ?	15
WYKRES 3. BUDOWĘ LUB MODERNIZACJĘ JAKIEGO OBIEKTU SPORTOWEGO W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI POWINNO WYKONAĆ MIASTO GORZÓW WLKP.?	16
WYKRES 4. W JAKICH IMPREZACH SPORTOWYCH ODBYWAJĄCYCH SIĘ W GORZOWIE WLKP. BRAŁ/A PAN/PANI UDZIAŁ W OSTATNICH 12 MIESIĄCACH? (PROCENT OSÓB BADANYCH, KTÓRE WSKAZAŁY DANĄ ODPOWIEDŹ)	20
WYKRES 5. CZY WEDŁUG PANA/PANI ORGANIZACJA W GORZOWIE WLKP. GRAND PRIX POLSKI PROMUJE MIASTO I WPŁYWA NA JEGO ROZPOZNAWALNOŚĆ?	21
WYKRES 6. MONITORING EKSPOZYCJI TELEWIZYJNYCH – GRAND PRIX POLSKI W GORZOWIE WLKP.	23
WYKRES 7. MONITORING EKSPOZYCJI TELEWIZYJNYCH - PGE EKSTRALIGA: STAL GORZÓW – SPAR FALUBAZ ZIELONA GÓRA.....	25
WYKRES 8. JAK CZĘSTO UPRAWIA PAN/I SPORT?	27
WYKRES 9. JAKĄ DYSCIPLINĘ PAN/I UPRAWIA? (PROCENT OSÓB UPRAWIAJĄCYCH SPORT, KTÓRE WSKAZAŁY DANE ODPOWIEDZI)	28
WYKRES 10. JAKIE SĄ GŁÓWNE POWODY, DLA KTÓRYCH UPRAWIA PAN/PANI SPORT? (PROCENT OSÓB UPRAWIAJĄCYCH SPORT, KTÓRE WSKAZAŁY DANE ODPOWIEDZI) ...	29
WYKRES 13. WYKORZYSTANIE TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM.....	56
WYKRES 14. PROSZĘ WSKAZAĆ NAJWIĘKSZĄ ATRAKCJĘ MIASTA GORZOWA WLKP.....	57
WYKRES 15. JAKIE WALORY TURYSTYCZNO-PRZYRODNICZE GORZOWA WLKP. POWINNY ZOSTAĆ WYKORZYSTANE DO PROMOCJI MIASTA?	58
WYKRES 16. CO MOŻNA STWORZYĆ, ODNOWIĆ, ABY TURYSŒCI CHĘTNIE ODWIEDZALI MIASTO?	58

Załącznik nr 2

System stypendialny

Poniższy dokument stanowi załącznik do Strategii rozwoju sportu i turystyki Gorzowa Wlkp. do 2026 roku. Obejmuje on swoim zakresem analizę obecnego systemu stypendialnego, funkcjonującego w Gorzowie Wlkp., a także nową propozycję zgodną z założeniami Strategii.

Obecne zasady przyznawania stypendiów, nagród i wyróżnień w Gorzowie Wlkp. wynikają z realizacji przez Miasto Uchwały nr VIII/62/2015 z dnia 25 marca 2015 r. Uchwała określa szczegółowe kryteria, które umożliwiają Prezydentowi Gorzowa Wlkp. przyznawanie wyróżniającym się sportowcom stypendiów, nagród, wyróżnień, za osiągnięcie wysokich wyników w rywalizacji sportowej. Uchwała uzależnia wysokość stypendiów od osiągniętych przez gorzowskich sportowców wyników, gdzie najwyższym premiiowanym sukcesem jest medal Igrzysk Olimpijskich.

Omawiany akt prawny reguluje także zakres wysokości poszczególnych form gratyfikacji wysokich wyników sportowych w następujący sposób:

- 1) stypendia sportowe od 200,00 zł do 3.000,00 zł brutto,
- 2) nagrody pieniężne od 500,00 zł do 5.000,00 zł brutto,
- 3) nagrody rzeczowe do kwoty 760,00 zł brutto.

Zmiany, dotyczące obecnie obowiązującego systemu stypendialnego, powinny mieć na celu maksymalne zobiektywizowanie całej procedury. Należy również mieć na uwadze, że obecny poziom środków finansowych, przeznaczanych na wszelkiego rodzaju stypendia sportowe i inne formy uznania wysokich wyników sportowych, jest relatywnie niski. Wskazane jest podniesienie wysokości środków finansowych przeznaczanych na ten cel.

Nowy system stypendialny powinien być także maksymalnie szczegółowy, określając konkretne kwoty, o które zawodnicy mogą się ubiegać, za osiągnięcie ściśle określonych celów sportowych. Miasto powinno stworzyć jasne, obiektywne kryteria, na przykład w formie tabelarycznej, gdzie uwzględnione zostaną jak najszersze wymagania. Zakłada się, że stypendia będą miały charakter pieniężny, świadczony ze strony Urzędu Miasta przez okres do 6 miesięcy, w ramach jednej transzy stypendiów.

Priorytetowo należy traktować sportowców oraz kluby sportowe, związane z Kluczowymi Dyscyplinami Sportu, wyznaczonymi przez Miasto Gorzów Wlkp.

Niezależnie od stypendiów zakłada się, że prezydent ma możliwość uhonorowania gorzowskich sportowców w formie jednorazowej nagrody pieniężnej lub nagrody rzeczowej. Wysokość środków na te dwa rodzaje nagród będzie jednak uzależniona od sumy przyznanych stypendiów, które pozostają głównym narzędziem gratyfikującym wysokie wyniki sportowe.

Poniższe tabele przedstawiają propozycję konkretnych celów, które Miasto Gorzów Wlkp. powinno stawiać przed sportowcami, na podstawie których będą oni gratyfikowani.

Dyscypliny indywidualne					
Ranga zawodów	Miesięczna kwota stypendium				
Igrzyska Olimpijskie: I miejsce II miejsce III miejsce IV-VIII miejsce Poniżej VIII miejsca lub udział:	Kwoty ustalone przez Prezydenta Miasta, na podstawie Uchwały Budżetowej				
	Senior	Młodzieżowiec	Junior	Kadet, Junior młodszy	Młodzik
Mistrzostwa Świata: I miejsce II miejsce III miejsce IV-VIII miejsce	Kwoty ustalane przez Prezydenta Miasta, na podstawie corocznej Uchwały Budżetowej				
Mistrzostwa Europy: I miejsce II miejsce III miejsce IV-VIII miejsce					
Mistrzostwa Polski: I miejsce II miejsce III miejsce IV-VIII miejsce					
Mistrzostwa Województwa: I miejsce II-IV miejsce	Nie dotyczy				

Dyscypliny zespołowe					
Ranga zawodów	Miesięczna kwota stypendium				
Igrzyska Olimpijskie: I miejsce II miejsce III miejsce IV-VIII miejsce Poniżej VIII miejsca lub udział:	Kwoty ustalone przez Prezydenta Miasta, na podstawie Uchwały Budżetowej				
	Senior	Młodzieżowiec	Junior	Kadet, Junior młodszy	Młodzik
Mistrzostwa Świata: I miejsce II miejsce III miejsce IV-VIII miejsce	Kwoty ustalane przez Prezydenta Miasta, na podstawie corocznej Uchwały Budżetowej				
Mistrzostwa Europy: I miejsce II miejsce III miejsce IV-VIII miejsce					
Reprezentowanie Polski w oficjalnych zawodach					
Mistrzostwa Polski: I miejsce II miejsce III miejsce IV-VIII miejsce					
Mistrzostwa Województwa: I miejsce II-IV miejsce	Nie dotyczy				

Załącznik nr 3

Wskazówki rozbudowy infrastruktury sportowej

Poniższy dokument stanowi załącznik do Strategii rozwoju sportu i turystyki Gorzowa Wlkp. do 2026 roku, zawiera on wskazówki oraz porady dla miasta, związane z rozbudową infrastruktury sportowej, oparte na doświadczeniach i wiedzy eksperckiej z tego zakresu.

Uzasadnieniem istnienia poniższego załącznika jest fakt, iż przeprowadzona analiza rynku sportowego w Gorzowie Wlkp. wykazała, że w mieście brakuje obecnie profesjonalnej hali sportowej, która byłaby w stanie w pełni zaspokoić potrzeby gorzowskich klubów sportowych, a także mieszkańców. Należy także podkreślić, że kwestia budowy nowej hali widowiskowo-sportowej, o pojemności około 2 500 – 3000 widzów, została wskazana przez mieszkańców Gorzowa Wlkp. w przeprowadzonym badaniu marketingowym, jako najbardziej potrzebny obiekt sportowy.

1. Lokalizacja obiektu:

- Kubatura obiektu i dostępność terenu o powierzchni od 25 000 m² (w przypadku obiektów o pojemności do około 5 000 widzów).
- Dogodny i szybki dojazd komunikacją miejską.
- Lokalizacja przy węzłach komunikacyjnych.
- Szybkie skomunikowanie hali z dworcem kolejowym i autobusowym w mieście.
- Bliskość do centrum miasta i jego części zabytkowej.
- Bliskość innych obiektów o podobnym charakterze np. boisk i innych obiektów sportowych.
- Bliskość zaplecza hotelowego.

2. Funkcjonalność obiektu:

- Wielofunkcyjny parkiet, spełniający wymogi międzynarodowych federacji sportowych, do organizowania zawodów w jak największej liczbie dyscyplin sportowych (przede wszystkim siatkówka, koszykówka, piłka ręczna, tenis ziemny).
- Szatnie sportowe z pełnym zapleczem sanitarnym wysokiej jakości (gabinety odnowy biologicznej, sauny itd.).
- Pomieszczenia przeznaczone dla trenerów, sędziów, lekarzy, gabinet antydopingowy.
- Sala treningowa z trybunami na 200 – 300 osób (możliwość wykorzystania na potrzeby mniejszych imprez lub rozgrywek niższego szczebla).
- Łatwo dostępna, odpowiednio duża powierzchnia magazynowa na sprzęt sportowy, koniecznie na poziomie parkietu płyty głównej.
- Montaż systemów pozwalających na dzielenie płyty głównej na kilka równocześnie funkcjonujących boisk sportowych (kurtyny dzielące, piłkochwyty).
- Montaż części trybun teleskopowych, co umożliwi dostosowanie liczby miejsc do potrzeb pojedynczych wydarzeń (unikanie efektu „pustych trybun”).
- Zapewnienie łatwego w obsłudze systemu zabezpieczeń parkietu przy wydarzeniach niesportowych.
- Zapewnienie warunków do przeprowadzania sprawniej realizacji transmisji telewizyjnej (pomieszczenia dla dziennikarzy, reżyserka, podesty dla kamer itd.)

- Instalacja systemu audio pozwalającego na obsługę wydarzeń sportowych (muzyka w przerwach, komentarz, nagłośnienie kierunkowe umożliwiające niezależne nagłośnienie części hali).
- Garderoby dla muzyków i artystów o wysokim standardzie.
- Stworzenie powierzchni przeznaczonej na sale konferencyjne – możliwość komercyjnego najmu gdy obiekt nie jest wykorzystywany.
- Stworzenie powierzchni przeznaczonej na zaplecze gastronomiczne – wynajem powierzchni komercyjnym najemcom na cele gastronomiczne (restauracje, kawiarnie, puby itd.), stworzenie miejsc na montaż punktów gastronomicznych na czas organizowanych wydarzeń, automaty wendingowe.
- Odpowiednia do wielkości pojemności hali liczba toalet o wysokim standardzie.
- Zagwarantowanie pełnej dostępności obiektu dla osób niepełnosprawnych.
- Wybudowanie parkingu o pojemności około 10% pojemności obiektu (w tym dla autokarów), możliwość wynajmu miejsc parkingowych poza czasem organizowanych wydarzeń (parking buforowy).
- Stworzenie powierzchni komercyjnej na wynajem, z przeznaczeniem na biura, stałe punkty usługowe (np. sklepy, kręgielnia, siłownia, klub fitness).
- Zapewnienie bardzo dobrej akustyki obiektu na etapie projektowania, do realizowania wydarzeń rozrywkowych (zwłaszcza muzycznych).
- Przygotowanie optymalnej lokalizacji dla sceny tak, aby utrzymać maksymalnie dużą pojemność obiektu.
- Osobne wejścia techniczne na hale, możliwość wjechania na płytę obiektu ciężkim sprzętem z elementami scenicznymi itd. (uwzględnienie tego np. w wymiarach drzwi, wytrzymałości posadzki).
- Wejście z zewnątrz do powierzchni przeznaczonej na wynajem komercyjny (bez konieczności przechodzenia przez halę).
- Montaż elementów pozwalających na podwieszanie sprzętu scenicznego pod sufitem.
- Instalacja systemu biletowego, który będzie maksymalnie nieskomplikowany i uniwersalny tak, aby mógł być zintegrowany z systemami posiadanymi przez organizatorów i operatorów biletowych. Zwrócić szczególną uwagę na rodzaje bramek (kołowrotek) oraz system informatyczny.
- Stworzenie powierzchni reklamowej (tradycyjnej – banery, plakaty oraz nowoczesnej – ekrany LED, bandy elektroniczne). Uwzględnić stałą ekspozycję oraz możliwość elastycznego umieszczania lub podmieniania reklam.
- Stworzenie Strefy VIP, z niezależnym wejściem oraz możliwością pełnej obsługi cateringowej.

3. Zarządzanie obiektem:

- Docelowo obiekt powinien mieć profesjonalnego operatora - jak pokazuje praktyka, jest to zdecydowanie najskuteczniejszy sposób na efektywne zarządzanie nową halą. Jednostki budżetowe często nie są w stanie skutecznie zarządzać obiektem, ze względu na brak odpowiedniej struktury organizacyjnej i scentralizowany system przepływów pieniężnych - w razie problemów takie podmioty mogą być dotowane z budżetu miasta (wnioski z raportu NIK).
- Alternatywą może być znalezienie prywatnego operatora i wykorzystanie modelu opartego na partnerstwie publiczno-prywatnym z zagwarantowaniem w umowie korzystnych warunków dla miasta.

- Podstawowym modelem biznesowym dla nowego obiektu powinien być wynajem hali – bardzo mocno ograniczone ryzyko oraz odpowiedzialność, koszt wynajmu uwzględniający takie elementy jak:
  - rodzaj imprezy: sportowa, muzyczna, zamknięta, społeczna
  - ilość sprzedanych biletów - możliwość partycypacji w przychodach ze sprzedaży,
  - ilość dostępnych miejsc,
  - cykliczność imprezy – umowy ramowe,
  - koszty eksploatacyjne – obliczane jako ryczałt na podstawie porównywalnej imprezy lub według zużycia.
- Alternatywą może być pozyskanie praw do organizacji imprezy:
  - zakup licencji na wydarzenie klubu lub związku sportowego,
  - zakup praw promotorskich do wydarzenia rozrywkowego lub koncertu,
  - aplikowanie o organizację wydarzenia lub mistrzostw międzynarodowych federacji,
  - organizacja wydarzeń własnych.
- Obiekt powinien być regularnie wykorzystywany przez drużynę z najwyższej klasy rozgrywek, która będzie atrakcyjna dla mieszkańców regionu i zapewni wysoką frekwencję.
- Właściciel obiektu lub jego operator powinien zabiegać o pozyskanie sponsora tytularnego dla obiektu, który w zamian za określoną opłatę będzie dysponował prawami do nazwy obiektu.

Załącznik nr 4

Udostępnianie obiektów sportowych należących do Gorzowa Wlkp.

Poniższy dokument stanowi załącznik do Strategii rozwoju sportu Gorzowa Wlkp. do 2026 roku. Zawiera on propozycję nowych zasad udostępniania obiektów sportowych, należących do Miasta. Koncepcja przedstawiona poniżej jest spójna z założeniami Strategii.

Jak wskazała przeprowadzona analiza, Miasto Gorzów Wlkp. jest właścicielem licznych obiektów sportowych, które są regularnie wykorzystywane przez gorzowskie kluby. Obecnie kwestie związane z udostępnianiem tych obiektów na potrzeby gorzowskich szkół i klubów sportowych określa Zarządzenie nr 592/111/2012 Prezydenta Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 25 maja 2012r., które ustala wysokości opłat, zwolnień oraz ulg za korzystanie z obiektów i urządzeń, zarządzanych przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gorzowie Wlkp. Należy jednak zaznaczyć, że cennik, będący załącznikiem do powyższego Zarządzenia, nie w każdej sytuacji jest realizowany przez odpowiednie organy, co przyczynia się do powstawania sytuacji konfliktowych.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania, konieczne jest określenie nowych zasad udostępniania obiektów, które należą do Miasta Gorzowa Wlkp. Powinny one uwzględniać priorytetowe znaczenie sportu szkolnego i młodzieżowego, a także rolę Kluczowych Dyscyplin Sportu. Należy również uwzględnić bardzo często ograniczone możliwości finansowe gorzowskich klubów sportowych, korzystających z istniejącej bazy obiektów.

W celu określenia nowych zasad udostępniania obiektów gorzowskim klubom sportowym, a także innym zainteresowanym podmiotom, opracowane zostały poniższe wskazówki i kryteria, które Miasto powinno rozważyć, podejmując decyzje w tych kwestiach.

Zasady odpłatności za korzystanie z obiektów sportowych administrowanych przez Miasto Gorzów Wlkp.

1. Pełna odpłatność korzystania z obiektów sportowych należących do Miasta Gorzowa Wlkp., wynikająca z cennika obiektu, obowiązuje:
  - Kluby sportowe za prowadzenie treningów i zawodów grup seniorskich (za wyłączeniem wymienionych w pkt. 3);
  - Inne niż ww. organizacje, stowarzyszenia, kluby oraz osoby indywidualne, na cele związane z przeznaczeniem obiektu.
2. Odpłatność w wysokości 50% pełnej kwoty wynikającej z cennika obiektu obowiązuje:
  - Kluby sportowe i stowarzyszenia, prowadzące treningi i zawody sportowe przez sekcje młodzieżowe.
  - Zawody organizowane w ramach miejskich imprez sportowych.
3. Odpłatność w wysokości 25% pełnej kwoty wynikającej z cennika obiektu obowiązuje:
  - Kluby sportowe w Gorzowie Wlkp., występujące na pierwszym poziomie rozgrywek, na potrzeby treningowe i rozgrywania zawodów sportowych.
  - Kluby sportowe w Gorzowie Wlkp., występujące na drugim poziomie rozgrywek, na potrzeby treningowe i rozgrywania zawodów sportowych.
  - Lekcje, zawody i treningi organizowane przez szkoły.
  - Organizatorzy imprez niebiletowanych odbywających się pod patronatem Prezydenta Gorzowa Wlkp. – na podstawie uprzedniej zgody Prezydenta,
  - Szkoły realizujące obowiązkowe zajęcia wychowania fizycznego i szkolenia w ramach klas sportowych i klas mistrzostwa sportowego, nieposiadające wystarczającej bazy sportowej, dla których organem prowadzącym jest Miasto Gorzów Wlkp.
4. Zwolnienie z odpłatności obowiązuje:

- Inne podmioty, w tym w szczególności: organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne Miasta Gorzowa Wlkp., prowadzące działalność w zakresie kultury, kultury fizycznej i sportu, pomocy społecznej, rehabilitacji osób niepełnosprawnych, realizujące zadania Miasta Gorzowa Wlkp. oraz organizacje kombatanckie.
- Podmioty prowadzące nieodpłatne zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne dla dzieci i młodzieży.
- Organizację imprez, których współorganizatorem jest gmina lub jednostki gminne.

Priorytetowość dostępu do obiektów sportowych, administrowanych przez Miasto Gorzów Wlkp.

Na potrzeby określenia zasad pierwszeństwa dostępu do obiektów sportowych, administrowanych przez Miasto, ustala się pojęcie priorytetowości, które rozumiane jest jako możliwość korzystania z obiektu w najbardziej atrakcyjnych dla oferenta godzinach.

W kwestii priorytetowości dostępu do obiektów sportowych przez gorzowskie kluby sportowe, stowarzyszenia, szkoły oraz inne, zainteresowane podmioty zakłada się, że Miasto, zgodnie z wytycznymi wynikającymi z realizacji Strategii rozwoju sportu i turystyki, udostępnia administrowane przez siebie obiekty sportowe w następujący sposób:

1. Gorzowskie szkoły w pierwszej kolejności korzystają z posiadanych przez siebie obiektów sportowych, kwestie te powinny wynikać z regulacji Ministerstwa Edukacji oraz Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Gorzowa Wlkp.
2. Priorytetowy dostęp do obiektów sportowych zarządzanych przez Miasto zagwarantowany jest dla klubów sportowych, prowadzącym szkolenie w Kluczowych Dyscyplinach Sportu, dotowanych przez Miasto Gorzów Wlkp. na podstawie odpowiedniej Uchwały, dotyczącej sportu profesjonalnego lub sportu dzieci i młodzieży. Wykorzystanie obiektów przez te kluby nie może jednak uniemożliwiać wykorzystania obiektów przez pozostałe gorzowskie kluby.
3. W dalszej kolejności priorytetowo należy traktować oferentów nie określonych jako Kluczowe Dyscypliny Sportu, wykorzystujących obiekt do przeprowadzania szkolenia lub rozgrywania zawodów sportowych w grupach młodzieżowych dla mieszkańców Gorzowa Wlkp.
4. Następne w kolejności priorytetowo traktowani są oferenci nie określani jako Kluczowe Dyscypliny Sportu, wykorzystujący obiekt sportowy do przeprowadzania treningów lub rozgrywania zawodów sportowych przez grupy seniorskie.
5. Pozostałe godziny dostępności obiektów przeznaczane są na potrzeby oferentów indywidualnych, wykorzystujących obiekt do celów zgodnych z jego przeznaczeniem.

Sposób ustalenia wysokości opłat za korzystanie z obiektów sportowych

Określa się następujący sposób naliczania opłat za korzystanie z obiektów, będących administrowanych przez Miasto Gorzów Wlkp.:

1. Wysokość opłat ustala Prezydent Gorzowa Wlkp. na mocy odpowiedniego zarządzenia
2. Prezydent Gorzowa Wlkp. jest upoważniony do udzielania zniżek i zwalniania z opłat za korzystanie z obiektów i urządzeń, w szczególnie uzasadnionych przypadkach.
3. Wysokość opłat za pełnopłatne korzystanie z obiektów zostaje ustalona przez Prezydenta Gorzowa Wlkp. przy uwzględnieniu kosztów usług oraz podatku od towarów i usług
4. Wysokość stawki za najem lub dzierżawę obiektów i urządzeń wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej może być ustalana w drodze przetargu

Sposób zapłaty

Odpłatność za korzystanie z obiektu pobierana jest:

1. W przypadku korzystania okazjonalnego: z góry za cały okres,
2. W przypadku umów o charakterze ciągłym (dłuższym niż 1 miesiąc): z góry do 10 dnia każdego miesiąca za miesiąc bieżący.

W przypadku nieregulowania przez podmiot opłat za korzystanie z obiektu sportowego, wszczęte zostaje postępowanie mające na celu egzekucję należności z tytułu korzystania z obiektu. Podmiot, który zalega z opłatami za co najmniej 3 okresy rozliczeniowe, nie może zabiegać o dalsze korzystanie z obiektu, do czasu aż uregulowania zaległych opłat. Wyklucza się możliwość ubiegania się podmiotu zalegającego z płatnościami o dotacje miejskie lub startowania w innych konkursach ogłaszanych przez miasto.

Załącznik nr 5

Procedura przyznawania dotacji

SPORT PROFESJONALNY

Na podstawie uchwały Rady miasta Gorzowa Wlkp.

PRIORYTET 2

WYSOKIE WYNIKI GORZOWSKICH KLUBÓW

SPORT DZIECI I MŁODZIEŻY

Na podstawie uchwały Rady miasta Gorzowa Wlkp.

PRIORYTET 2

WYSOKIE WYNIKI GORZOWSKICH KLUBÓW

SPORT POWSZECHNY

Na podstawie konkursu ofert Prezydenta Gorzowa Wlkp.

PRIORYTET 1

SPORT DLA WSZYSTKICH

TURYSTYKA

Na podstawie konkursu ofert Prezydenta Gorzowa Wlkp.

PRIORYTET 5

TURYSTYKA

PRIORYTET 3

INFRASTRUKTURA SPORTOWA

PRIORYTET 4

PROMOCJA MIASTA POPRZEZ SPORT

PROCEDURA PRYZNANIA DOTACJI

SPORT PROFESJONALNY

Na podstawie uchwały Rady miasta Gorzowa Wlkp.

Reprezentuję jedną z Kluczowych Dyscyplin Sportu (żużel, koszykówkę kobiet, wioślarstwo, kajakarstwo)

TAK

NIE

KLUCZOWE DYSCYPLINY SPORTU

POZOSTAŁE DYSCYPLINY SPORTU

SPORTY ZESPOŁOWE

Klub występuje w rozgrywkach ogólnopolskich na szczeblu makroregionalnym lub wyższym.

Klub uczestniczy w rozgrywkach ogólnopolskich w dyscyplinie posiadającej co najmniej dwie klasy rozgrywkowe.

Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego aż po zespół seniorski uczestniczący w rozgrywkach ligowych zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT.

Klub szkoli w dyscyplinach olimpijskich lub dyscyplinach określonych przez miasto jako Kluczowe Dyscypliny Sportu.

Spełniam powyższe kryteria

TAK

NIE

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE TABELKA

DOTACJA NA SZKOLENIE W SPORCIE DZIECI I MŁODZIEŻY

ZŁOŻENIE WNIOSKU O DOTACJĘ

LUB
NA SPORT POWSZECHNY

SPORTY INDYWIDUALNE

Klub szkoli w dyscyplinach olimpijskich lub dyscyplinach określonych przez miasto jako Kluczowe Dyscypliny Sportu.

Klub posiada kadrowicza w dyscyplinie olimpijskiej w reprezentacji seniorów lub młodzieżowców.

Reprezentanci klubu uczestniczą w zawodach na poziomie makroregionalnym lub wyższym.

Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego aż po seniorów uczestniczących w zawodach rangi mistrzowskiej zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT.

Spełniam powyższe kryteria

TAK

NIE

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE TABELKA

DOTACJA NA SZKOLENIE W SPORCIE DZIECI I MŁODZIEŻY

ZŁOŻENIE WNIOSKU O DOTACJĘ

LUB
NA SPORT POWSZECHNY

SPORTY ZESPOŁOWE

Klub uczestniczy w rozgrywkach na poziomie co najmniej makroregionalnym w dyscyplinie posiadającej co najmniej dwie klasy rozgrywkowe.

Klub zapewnia ciągłość szkolenia w ramach minimum trzech kolejnych, następujących po sobie roczników, oraz posiada zespół seniorski, uczestniczący w rozgrywkach ligowych zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT*, w tym również sport osób niepełnosprawnych.

Klub posiada finansowe wsparcie sponsorskie lub inne (dotacje z innych źródeł z wykluczeniem miasta Gorzowa Wlkp.) na poziomie minimum 25%

Spełniam powyższe kryteria

TAK

NIE

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE TABELKA

DOTACJA NA SZKOLENIE W SPORCIE DZIECI I MŁODZIEŻY

ZŁOŻENIE WNIOSKU O DOTACJĘ

LUB
NA SPORT POWSZECHNY

SPORTY INDYWIDUALNE

Klub szkoli w dyscyplinach olimpijskich lub paraolimpijskich.

Klub zapewnia ciągłość szkolenia w ramach trzech kolejnych, następujących po sobie roczników, oraz posiada seniorów, uczestniczących w zawodach rangi mistrzowskiej zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT.*

Klub posiada kadrowicza w dyscyplinie olimpijskiej w reprezentacji seniorów lub młodzieżowców.

Klub posiada finansowe wsparcie sponsorskie na poziomie minimum 25% budżetu klubu.

Spełniam powyższe kryteria

TAK

NIE

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE TABELKA

DOTACJA NA SZKOLENIE W SPORCIE DZIECI I MŁODZIEŻY

ZŁOŻENIE WNIOSKU O DOTACJĘ

LUB
NA SPORT POWSZECHNY

PROCEDURA PRYZNANIA DOTACJI

SPORT DZIECI I MŁODZIEŻY

Na podstawie uchwały Rady miasta Gorzowa Wlkp.

Reprezentuję jedną z Kluczowych Dyscyplin Sportu (żużel, koszykówkę kobiet, wioślarstwo, kajakarstwo)

TAK

NIE

KLUCZOWE DYSCYPLINY SPORTU

POZOSTAŁE DYSCYPLINY SPORTU

SPORTY ZESPOŁOWE

Klub uczestniczy w młodzieżowych zawodach od poziomu województwa.

Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego aż do najwyższej możliwej kategorii młodzieżowej zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT.

Klub posiada drużynę seniorską występującą w rozgrywkach ligowych na szczeblu minimum makroregionalnym lub posiada klasy sportowe w szkołach w Gorzowie Wlkp. zgodnie z wytycznymi Wydziału Oświaty.

Spełniam powyższe kryteria

TAK

NIE

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE TABELKA

KONKURS OFERT PREZYDENTA GORZOWA WLKP.

ZŁOŻENIE WNIOSKU O DOTACJĘ PRZEZ KLUB

SPORT POWSZECHNY

SPORTY INDYWIDUALNE

Klub uczestniczy w młodzieżowych zawodach od poziomu województwa.

Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego aż do najwyższej możliwej kategorii młodzieżowej zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT.

Klub posiada kadrowicza w dyscyplinie olimpijskiej w reprezentacji seniorów/ młodzieżowców lub posiada klasy sportowe w szkołach w Gorzowie Wlkp. zgodnie z wytycznymi Wydziału Oświaty.

Spełniam powyższe kryteria

TAK

NIE

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE TABELKA

KONKURS OFERT PREZYDENTA GORZOWA WLKP.

ZŁOŻENIE WNIOSKU O DOTACJĘ PRZEZ KLUB

SPORT POWSZECHNY

SPORTY ZESPOŁOWE

Klub uczestniczy w młodzieżowych zawodach od poziomu województwa.

Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego aż do najwyższej możliwej kategorii młodzieżowej zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT.

Klub posiada drużynę seniorską występującą w rozgrywkach ligowych na szczeblu minimum makroregionalnym lub posiada klasy sportowe w szkołach w Gorzowie Wlkp. zgodnie z wytycznymi Wydziału Oświaty.

Spełniam powyższe kryteria

TAK

NIE

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE TABELKA

KONKURS OFERT PREZYDENTA GORZOWA WLKP.

ZŁOŻENIE WNIOSKU O DOTACJĘ PRZEZ KLUB

SPORT POWSZECHNY

SPORTY INDYWIDUALNE

Klub uczestniczy w młodzieżowych zawodach od poziomu województwa.

Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego aż do najwyższej możliwej kategorii młodzieżowej zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiT.

Klub posiada kadrowicza w dyscyplinie olimpijskiej w reprezentacji seniorów/ młodzieżowców lub posiada klasy sportowe w szkołach w Gorzowie Wlkp. zgodnie z wytycznymi Wydziału Oświaty.

Spełniam powyższe kryteria

TAK

NIE

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE TABELKA

KONKURS OFERT PREZYDENTA GORZOWA WLKP.

ZŁOŻENIE WNIOSKU O DOTACJĘ PRZEZ KLUB

SPORT POWSZECHNY

PROCEDURA PRYZNANIA DOTACJI

SPORT Powszechny

Na podstawie konkursu ofert Prezydenta Gorzowa Wlkp.

Realizuję jedno z poniższych zadań publicznych?

TAK

NIE

1. Organizacja szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz sportowców niepełnosprawnych.
2. Organizacja szkolenia, przygotowań zawodników i uczestnictwo reprezentantów Polski w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata, Europy i imprezach równorzędnych.
3. Organizacja przedsięwzięć dotyczących sportu dla wszystkich, ze szczególnym uwzględnieniem niepełnosprawnych, młodzieży nieprzystosowanej, osób w starszym wieku (w tym 50+) oraz środowisk o niskim statusie materialnym i bezrobotnych.
4. Przygotowanie i uczestnictwo w regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych imprezach sportowych (w tym współzawodnictwo ogólnopolskie i międzynarodowe).
5. Promocja sportu dzieci i młodzieży.
6. Utrzymanie i wyposażenie obiektów sportowych i sportowo-rekreacyjnych oraz ich przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
7. Szkolenie i doskonalenie instruktorów, trenerów, sędziów sportowych oraz organizatorów kultury fizycznej.
8. Wydawanie niekomercyjnych opracowań promujących kulturę fizyczną, sport, dobre praktyki zdrowego trybu życia.
9. Organizacja imprez sportowych: miejskich, regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych.
10. Wysokospecjalistyczne badania i konsultacje w młodzieżowym sporcie wyczynowym.
11. Ratownictwo wodne, w tym obsługa sportowych i rekreacyjnych imprez miejskich na wodzie.

Brak dotacji

SPORT OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Spełniam poniższe kryteria

Klub szkoli w zakresie dyscyplin paraolimpijskich.
Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego przez przynajmniej 3 kategorie następujące po sobie zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiP.
Klub lub sportowiec uczestniczy co najmniej w zawodach rangi Mistrzostw Polski.

TAK

NIE

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE TABELA NR 4

ZŁOŻENIE WNIOSKU O DOTACJĘ PRZEZ KLUB

SPORT Powszechny MASOWY

SPORT Powszechny MASOWY

Spełniam poniższe kryteria

Klub uczestniczy w młodzieżowych zawodach od poziomu województwa.

Klub zapewnia ciągłość szkolenia od wieku dziecięcego przez przynajmniej 3 kategorie następujące po sobie zgodnie z wytycznymi polskiego związku sportowego lub MSiP.

TAK

NIE

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE TABELA NR 3

ZŁOŻENIE WNIOSKU O DOTACJĘ PRZEZ KLUB

Załącznik nr 6

Raport badawczy

BADANIE MIESZKAŃCÓW MIASTA GORZÓW WIELKOPOLSKI

---

19 października 2015 r.

1. Podsumowanie menedżerskie

- Ponad połowa mieszkańców Gorzowa Wlkp. uprawia sport co najmniej raz w tygodniu (42% kilka razy w tygodniu, 11% raz w tygodniu). Aż 37% mieszkańców Gorzowa Wlkp. deklaruje, że nie uprawia aktywności fizycznej.
- Najpopularniejszymi dyscyplinami sportu są: jazda na rowerze, bieganie, fitness i sporty uprawiane na siłowni, pływanie i nordic walking.
- Motywacją do uprawiania aktywności fizycznej jest głównie zdrowie, odreagowanie stresu oraz przyjemność i zabawa.
- Jako przeszkody i ograniczenia w uprawianiu aktywności fizycznej mieszkańcy Gorzowa Wlkp. wskazują: brak czasu (31%), choroba lub niepełnosprawność (19%), brak odpowiedniej infrastruktury w mieście (7%). 29% mieszkańców wskazuje, że nie widzi takich przeszkód.
- Jeśli chodzi o zainteresowanie sportem, najpopularniejszą wśród mieszkańców dyscypliną jest piłka nożna - interesuje się nią 59% badanych. Kolejne dyscypliny to piłka siatkowa (48%) oraz żużel (32%).
- Najpopularniejszym wydarzeniem sportowym w ciągu ostatnich 12 miesięcy były mecze żużlowe Stali Gorzów oraz Grand Prix Polski na żużlu. 59% badanych nie brało udziału w żadnym wydarzeniu sportowym odbywającym się w Gorzowie Wlkp.
- Najpopularniejszym gorzowskim klubem jest Stal Gorzów - zainteresowanie nim deklaruje 55% osób biorących udział w badaniu. 27% osób nie kibicuje żadnemu klubowi sportowemu.
- Według większości mieszkańców (86%) organizacja Grand Prix Polski jest korzystna dla miasta.
- Obiektem sportowym, który według mieszkańców powinien być wyremontowany w pierwszej kolejności jest hala-widowiskowo sportowa na około 2,5-3 tys. widzów. Taką odpowiedź wskazuje 24% respondentów. Drugą z kolei najpopularniejszą odpowiedzią jest stadion (boisko) lekkoatletyczne z bieżnią tartanową.
- Według połowy mieszkańców korzystne byłoby wyznaczenie kluczowych dyscyplin sportu, na których finansowaniu powinno skupić się miasto. Najczęściej za takie dyscypliny uznawane są: żużel, piłka nożna, piłka siatkowa, koszykówka.
- 82% mieszkańców uważa, że żużel jest najważniejszą dla miasta dyscypliną sportu. 47% wskazuje na piłkę nożną, a 33% - na koszykówkę.
- 45% badanych chciałoby, żeby miasto zwiększyło finansowanie sportu seniorskiego.
- Najważniejszymi czynnikami, od których powinien zależeć poziom dotacji dla klubów sportowych, według respondentów są: wyniki sportowe, ciągłość szkolenia (od dziecka do seniora), liczba szkolonych dzieci i młodzieży, organizacja otwartych wydarzeń dla mieszkańców.
- Około połowa mieszkańców jako najważniejszą atrakcję turystyczną Gorzowa Wlkp. wskazuje Bulwar Nadwarciański. Atrakcjami są według mieszkańców również Katedra (27%), Muzeum Lubuskie (16%).
- Za walory Gorzowa Wlkp., które mogą być wykorzystywane do promocji miasta są najczęściej uznawane: Rzeką Warta (przez 19% respondentów), Bulwary wschodni i zachodni (12%), przystań wioślarsko kajakowa (4%) i okoliczna natura - lasy i jeziora (4%).

- Mieszkańcy uważają, że w celach zwiększenia atrakcyjności turystycznej warto odnowić zaniedbane obiekty zabytkowe (11%), oraz zainwestować w ścieżki rowerowe i piesze (10%), a także w parki i tereny zielone (7%).

Metodologia badania:

Wielkość próby: **502 osoby**

Termin realizacja badania: **12-16 października 2015**

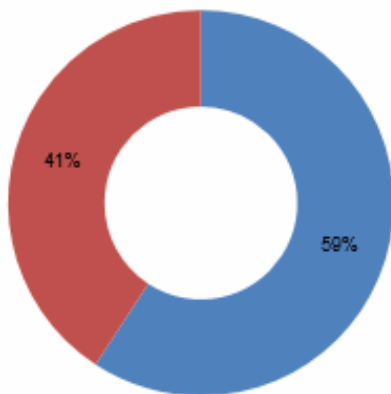
Technika realizacja badania: **CATI (ankieta telefoniczna wspomagana komputerowo)**

Charakterystyka próby badawczej: **reprezentatywna dla dorosłych mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego**

Dobór próby: **warstwowo-losowy**

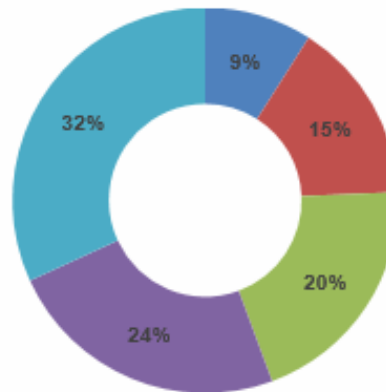
Struktura próby

Płeć

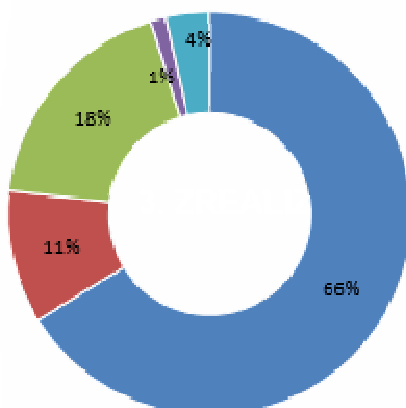
■ Kobiety ■ Mężczyźni

Wiek

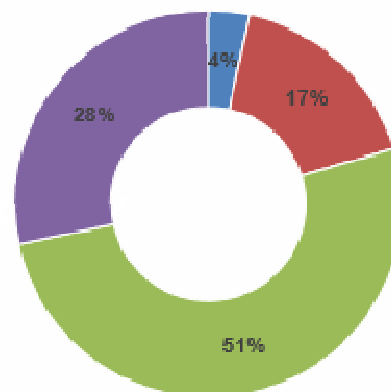
■ 18-29 ■ 30-39 ■ 40-49 ■ 50-59 ■ 60+

Stan cywilny

■ Żonaty/zamężna
 ■ wdowiec/wdowa
 ■ Kawaler/panna
 ■ Odmowa odpowiedzi
 ■ Rozwódnik

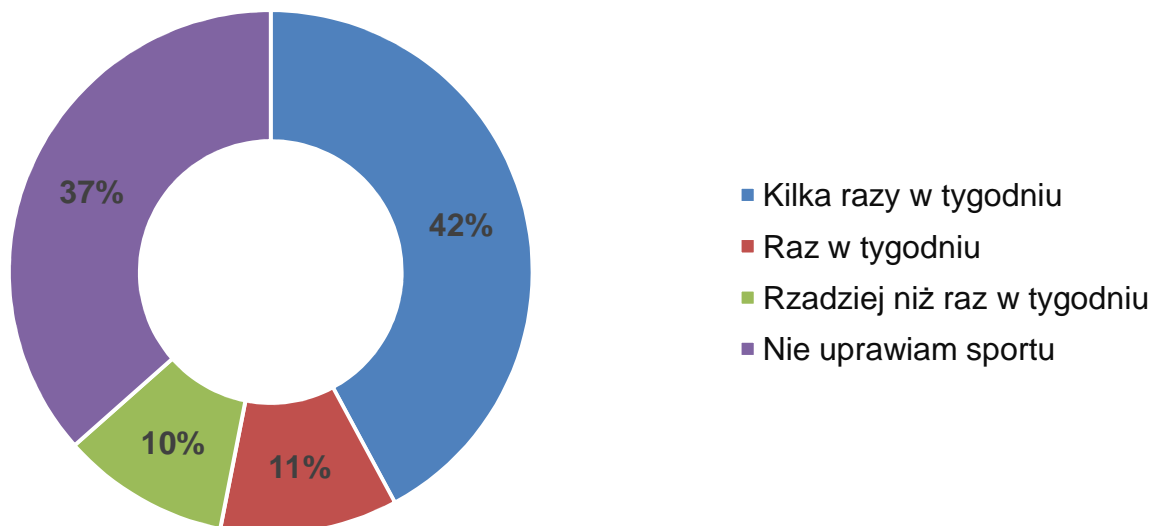
Wykształcenie

■ Podstawowe ■ Zasadnicze zawodowe
 ■ Średnie ■ Wyższe

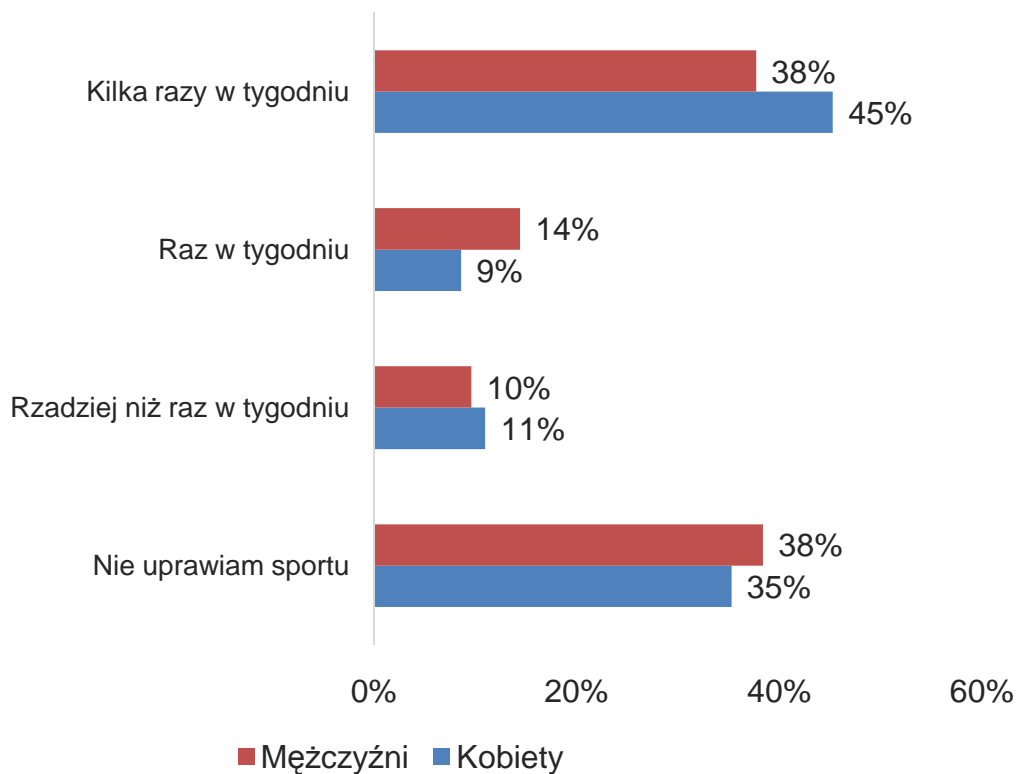
2. Aktywność sportowa mieszkańców

Jak często uprawia Pan/i sport?

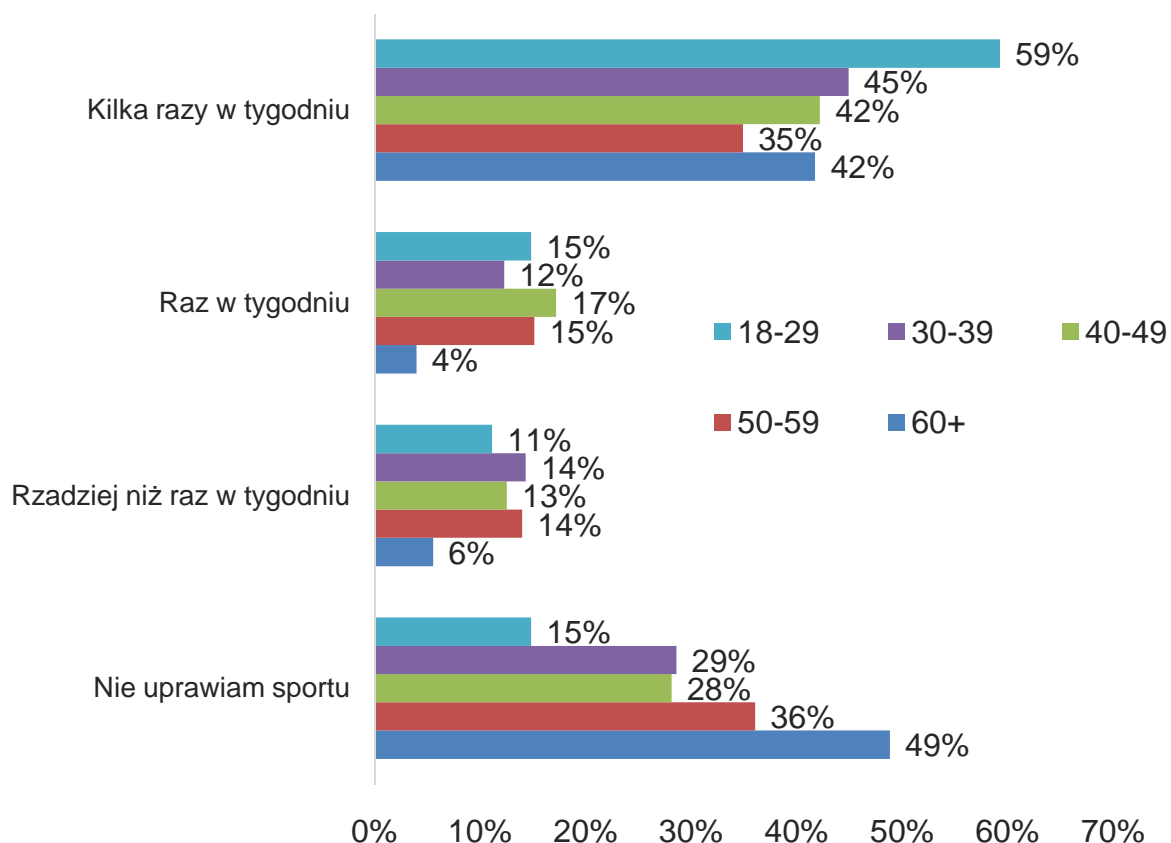
Częstotliwość uprawiania sportu – porównanie pod względem płci

(Procent kobiet i mężczyzn, które wybrało daną odpowiedź)

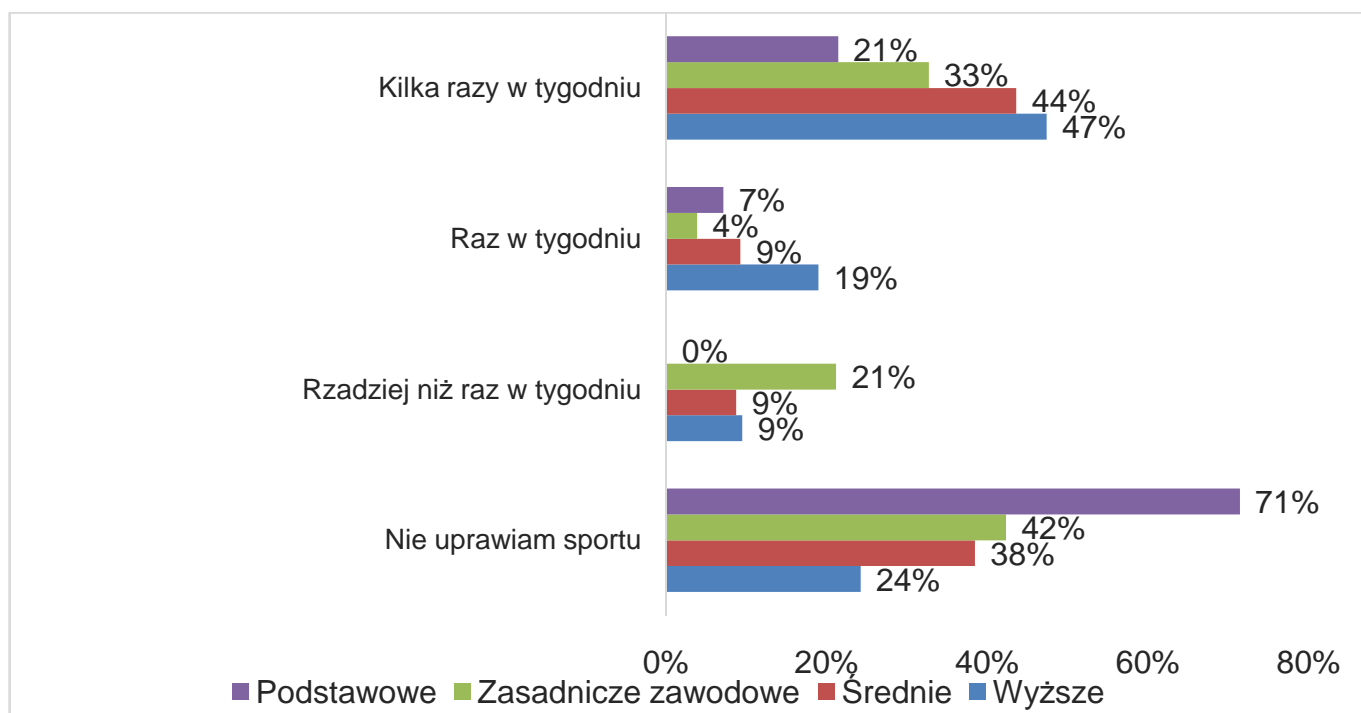
Częstotliwość uprawiania sportu – porównanie pod względem wieku

(Procent osób z danych kategorii wiekowych, które wybrało daną odpowiedź)

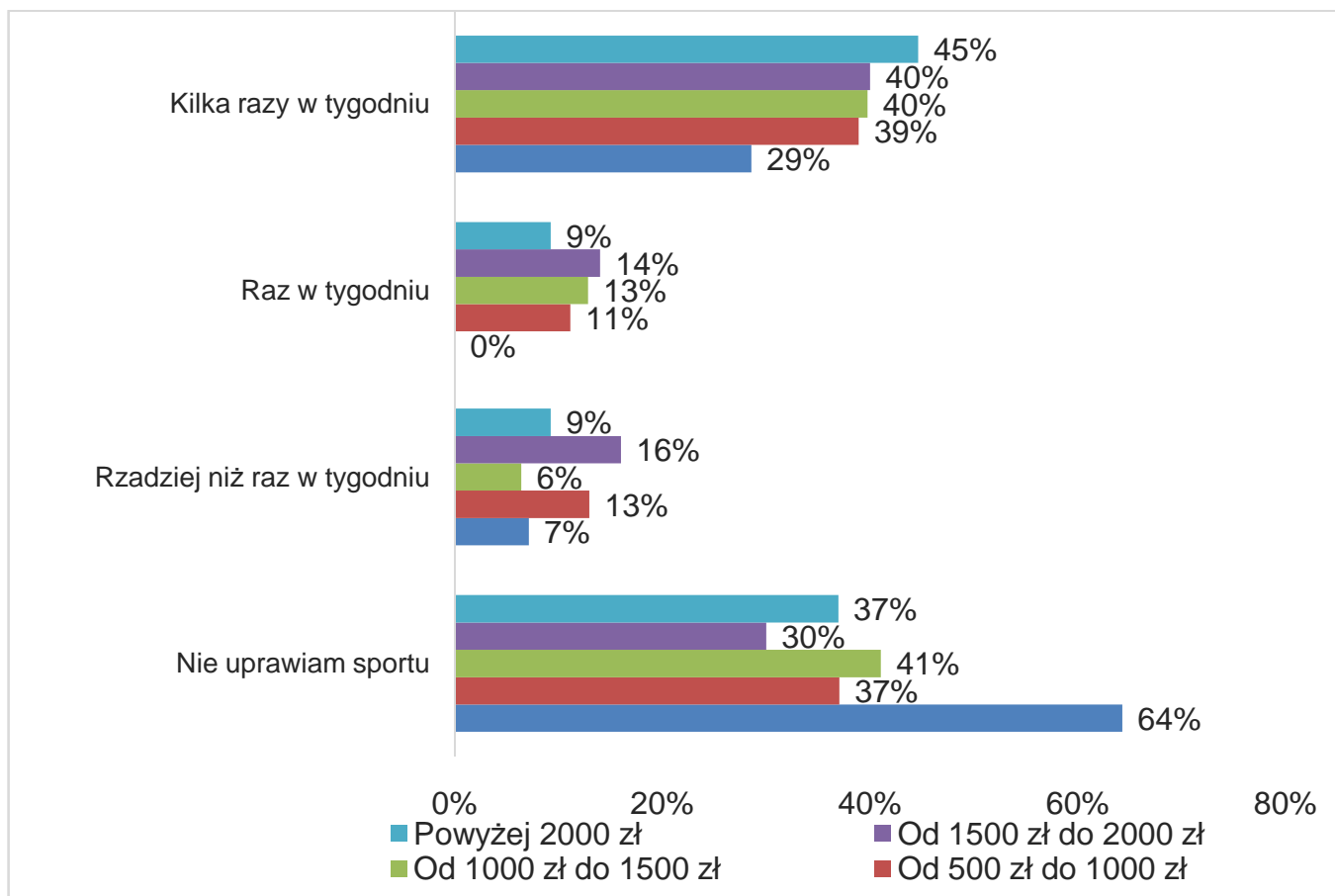
Częstotliwość uprawiania sportu – porównanie pod względem wykształcenia

(Procent osób z danych grup, które wybrało daną odpowiedź)

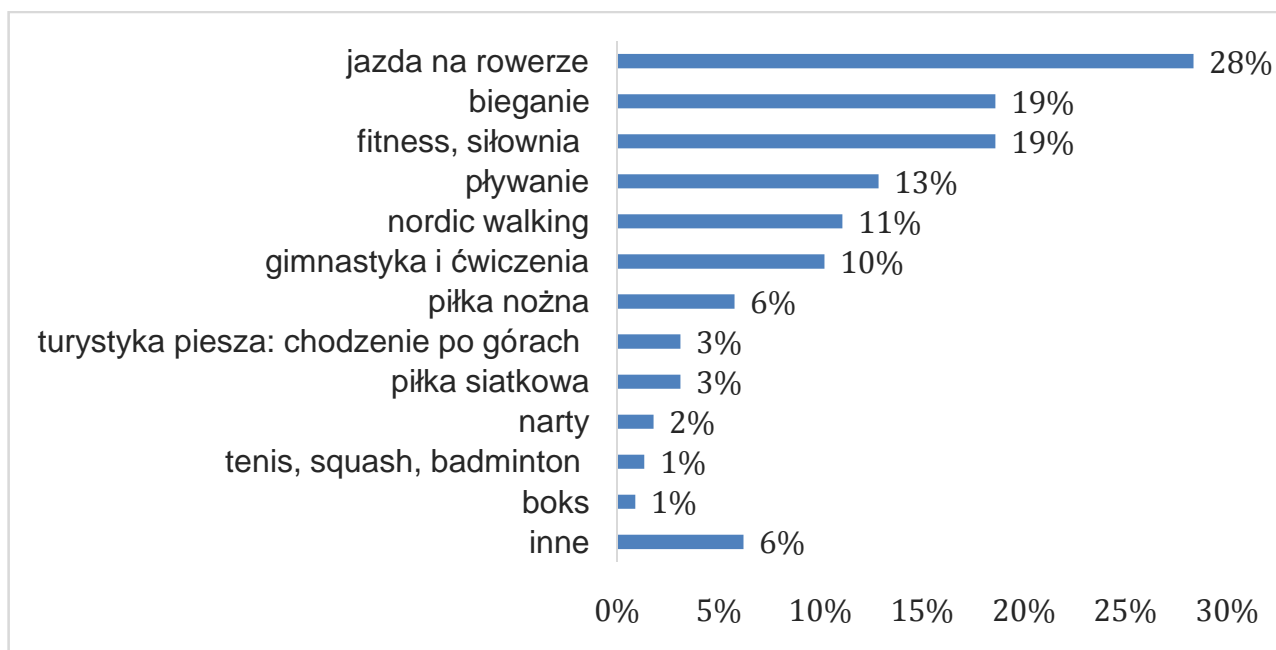
Częstotliwość uprawiania sportu – porównanie pod względem zarobków

(Procent osób z danych grup, które wybrało daną odpowiedź)

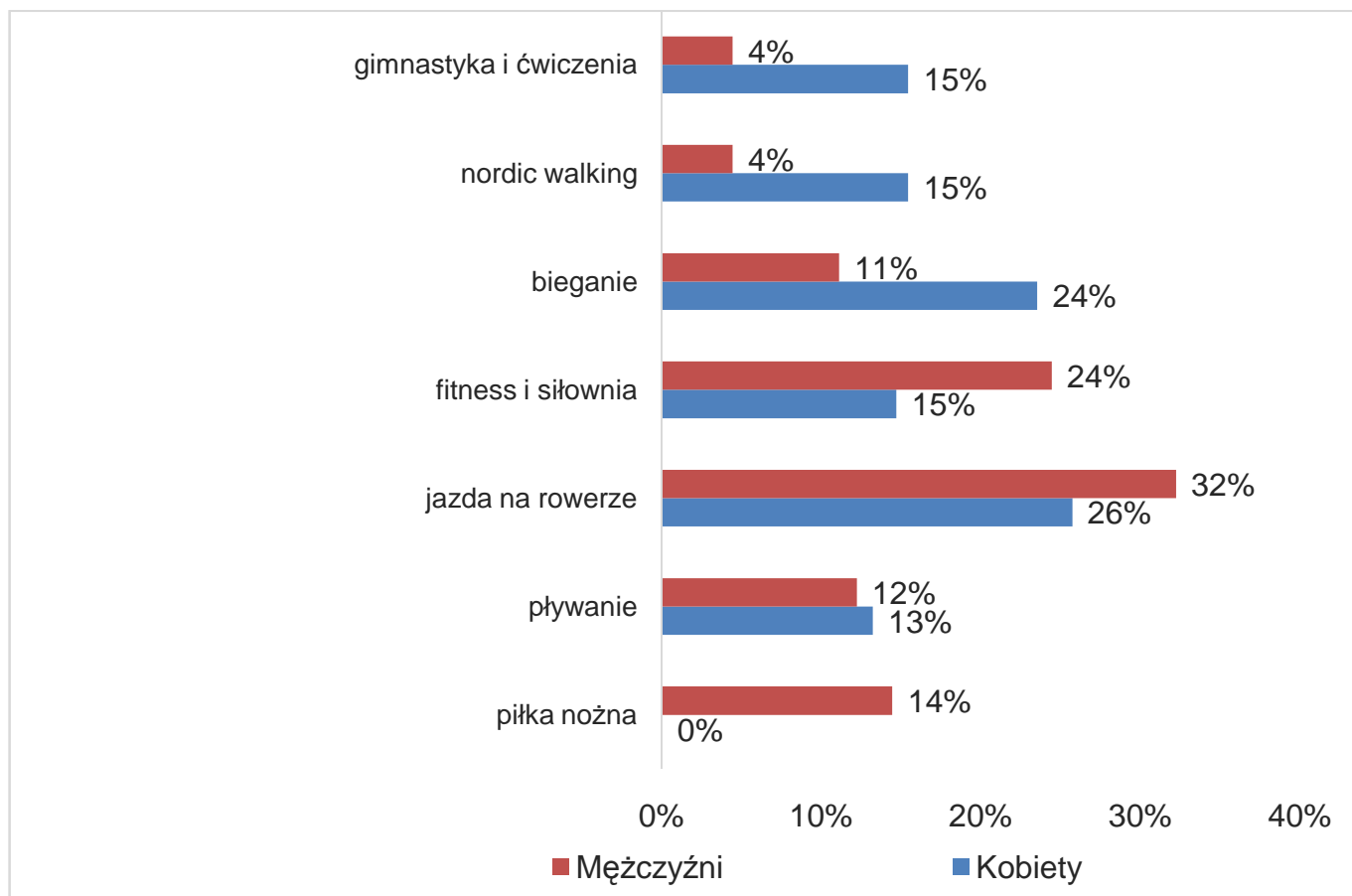
Jaką dyscyplinę Pan/i uprawia?

(procent osób uprawiających sport, które wskazały dane odpowiedzi)

Uprawiane dyscypliny sportu – porównanie pod względem płci

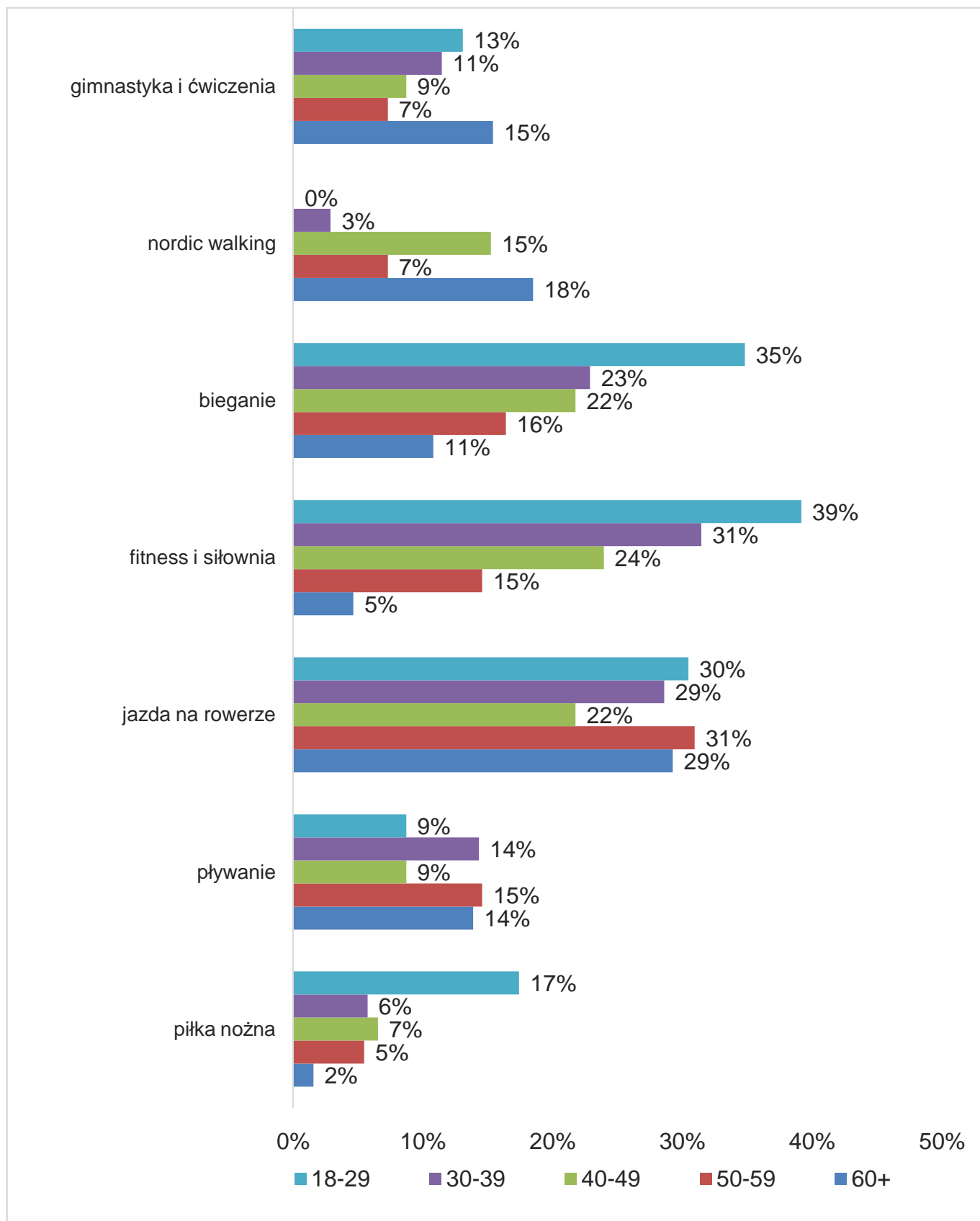
(procent kobiet i mężczyzn uprawiających sport, którzy wybrali daną odpowiedź)

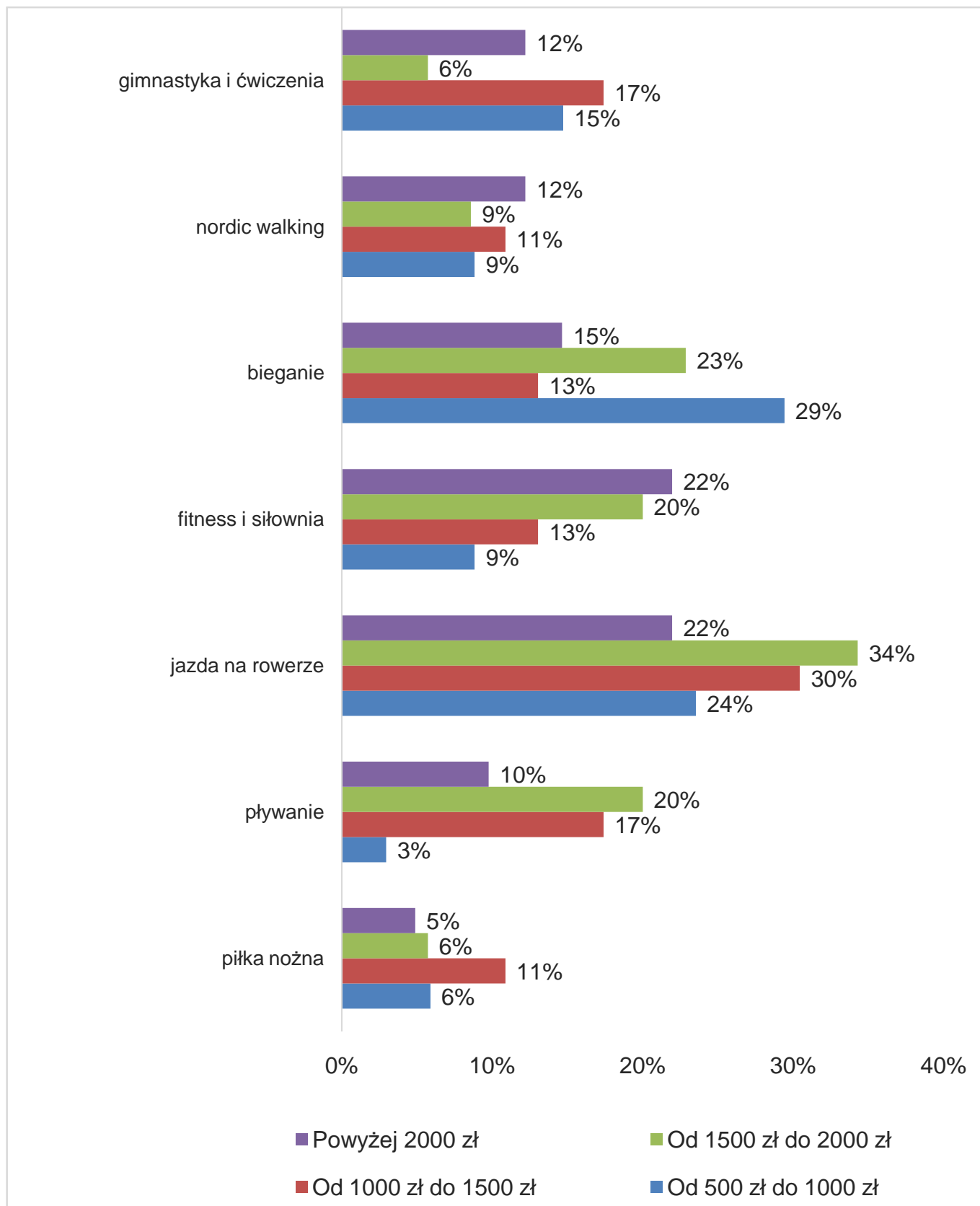
Uprawiane dyscypliny sportu – porównanie pod względem wieku

(procent osób uprawiających sport z danych kategorii wiekowych, które wybrały daną odpowiedź)

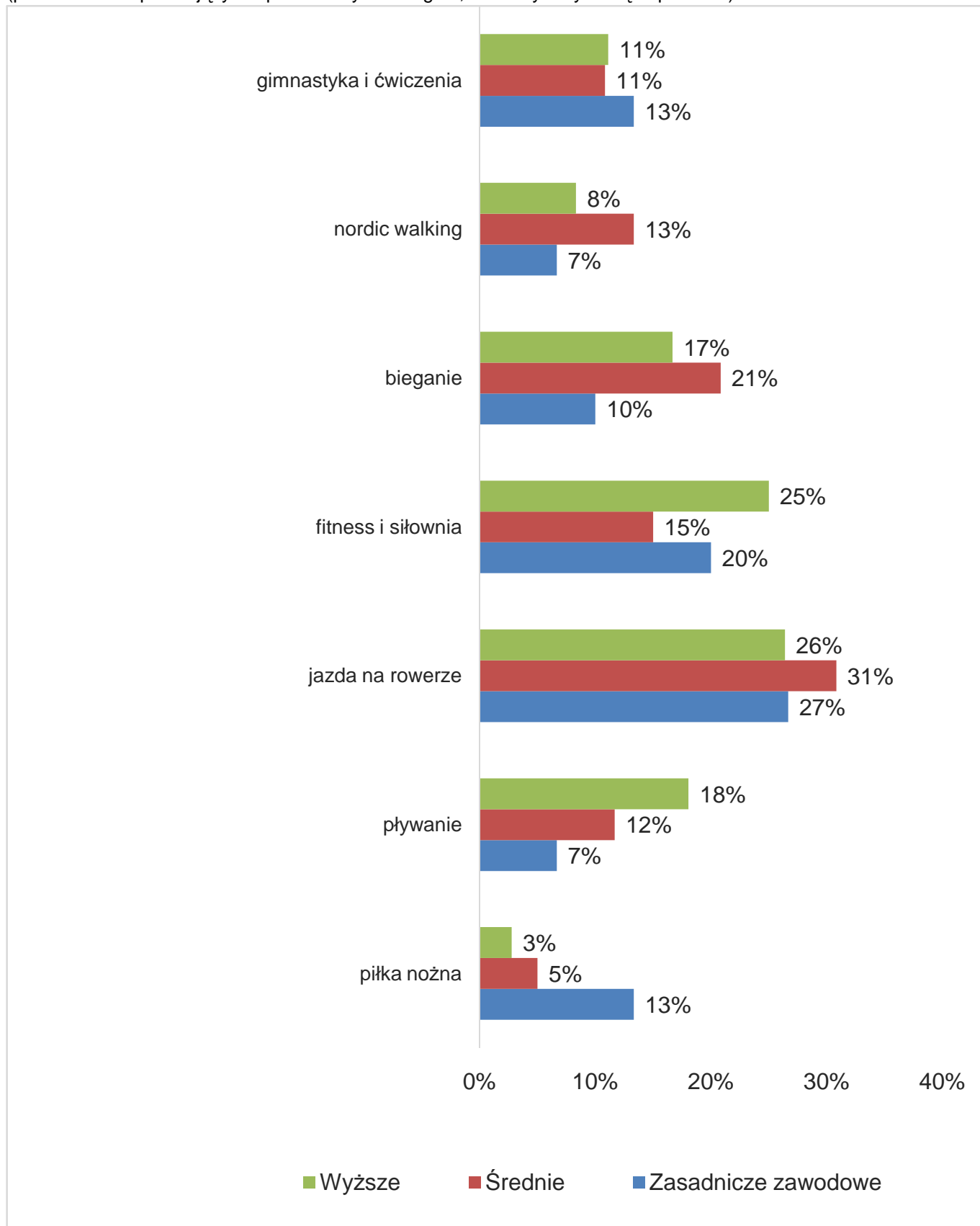
Uprawiane dyscypliny sportu – porównanie pod względem zarobków

(procent osób uprawiających sport z danych kategorii, które wybrały daną odpowiedź)

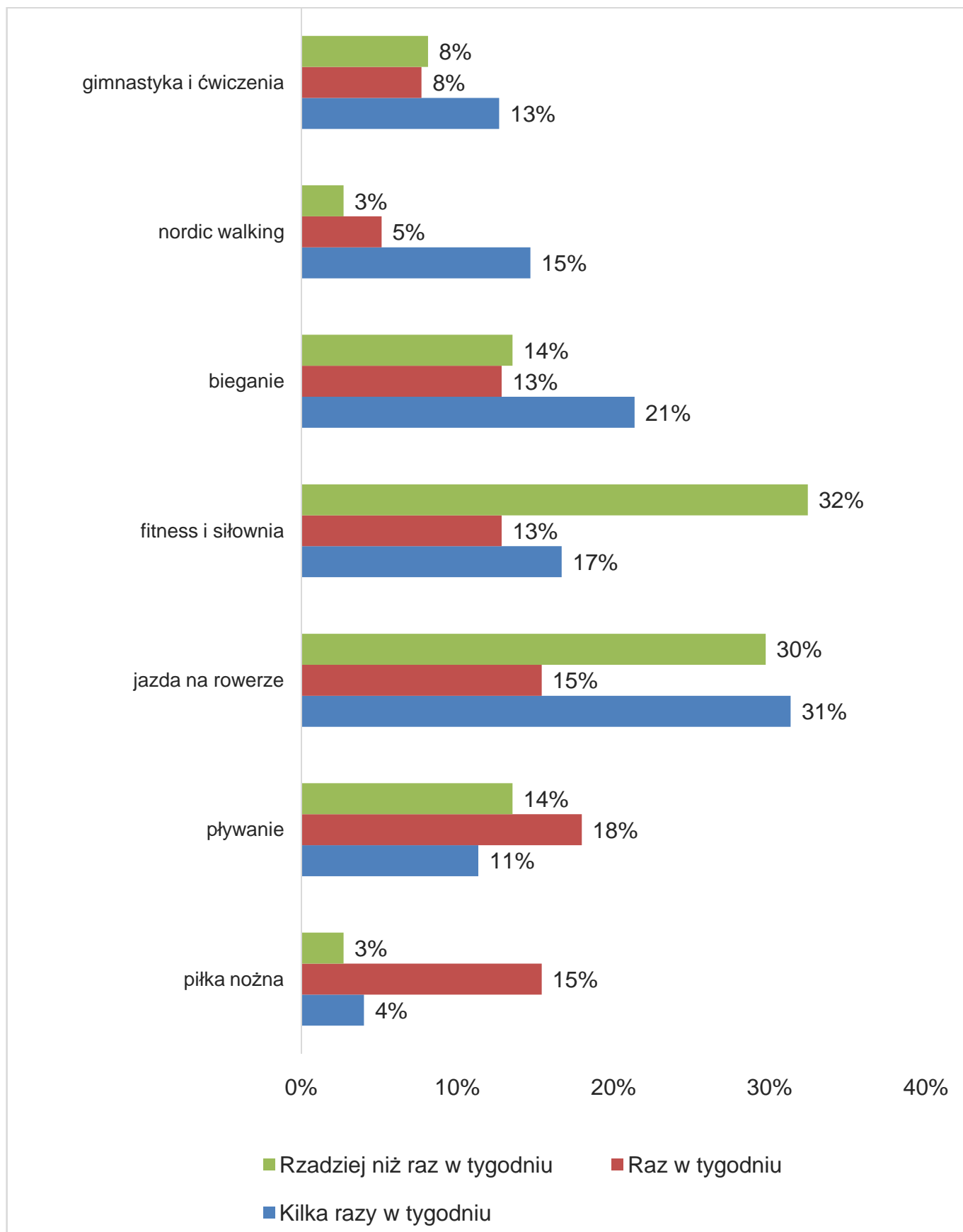
Uprawiane dyscypliny sportu – porównanie pod względem wykształcenia

(procent osób uprawiających sport z danych kategorii, które wybrały daną odpowiedź)

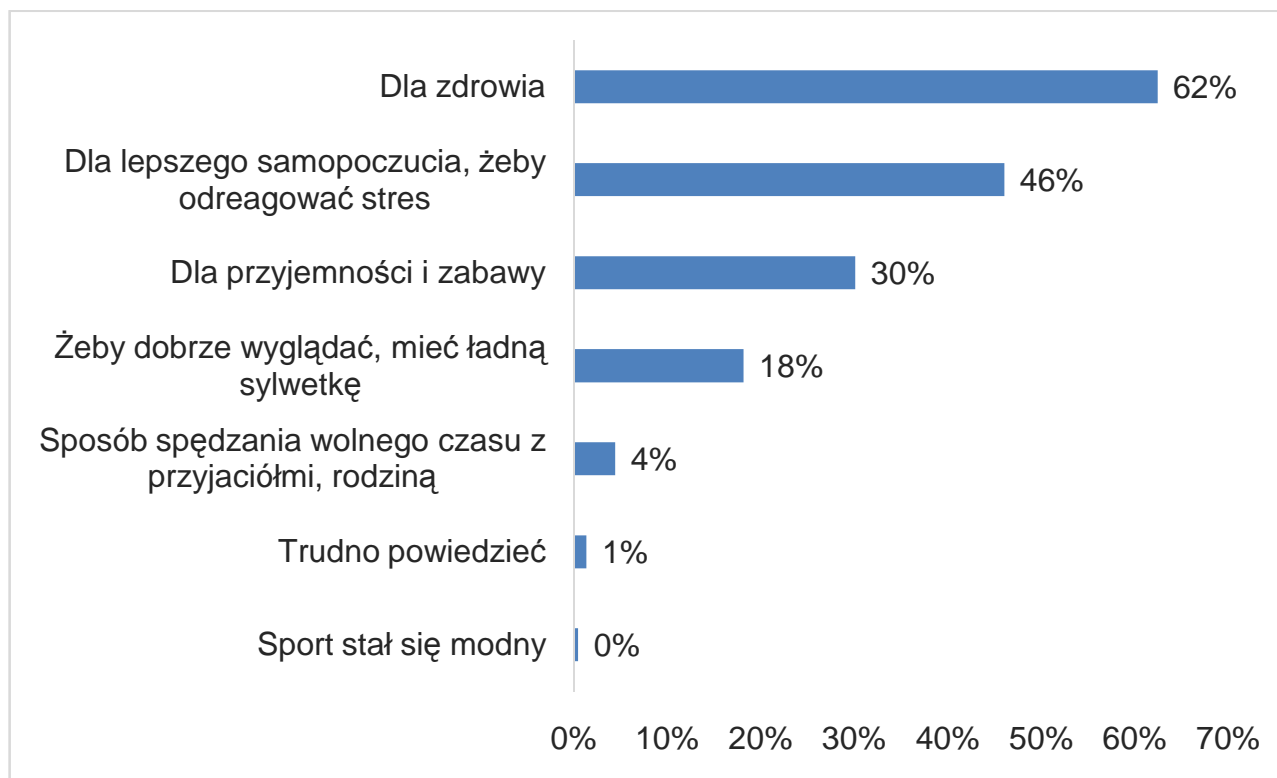
Uprawiane dyscypliny sportu a częstotliwość uprawiania sportu

(procent osób uprawiających sport w określonych częstotliwościach, które wybrały dane odpowiedzi)

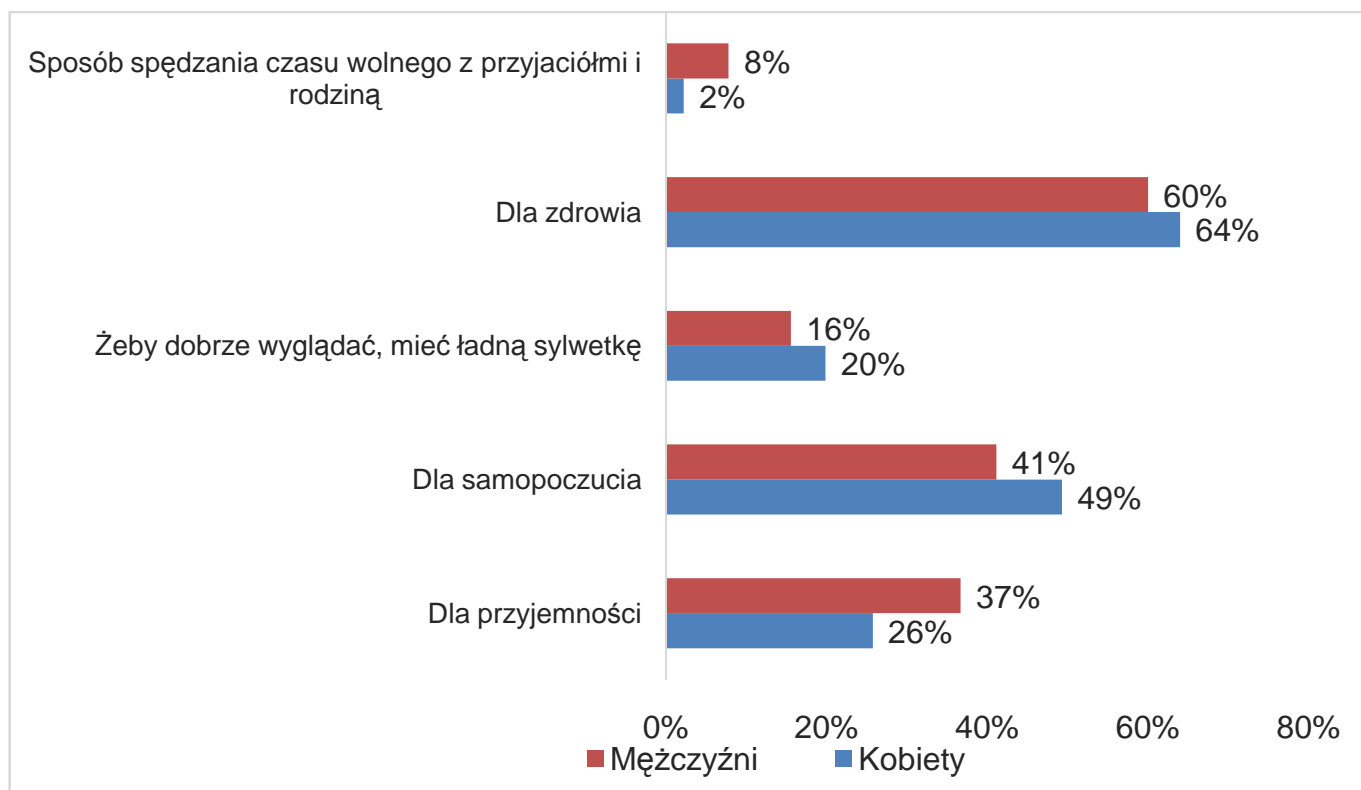
Jakie są główne powody, dla których uprawia Pan/Pani sport?

(procent osób uprawiających sport, które wskazały dane odpowiedzi)

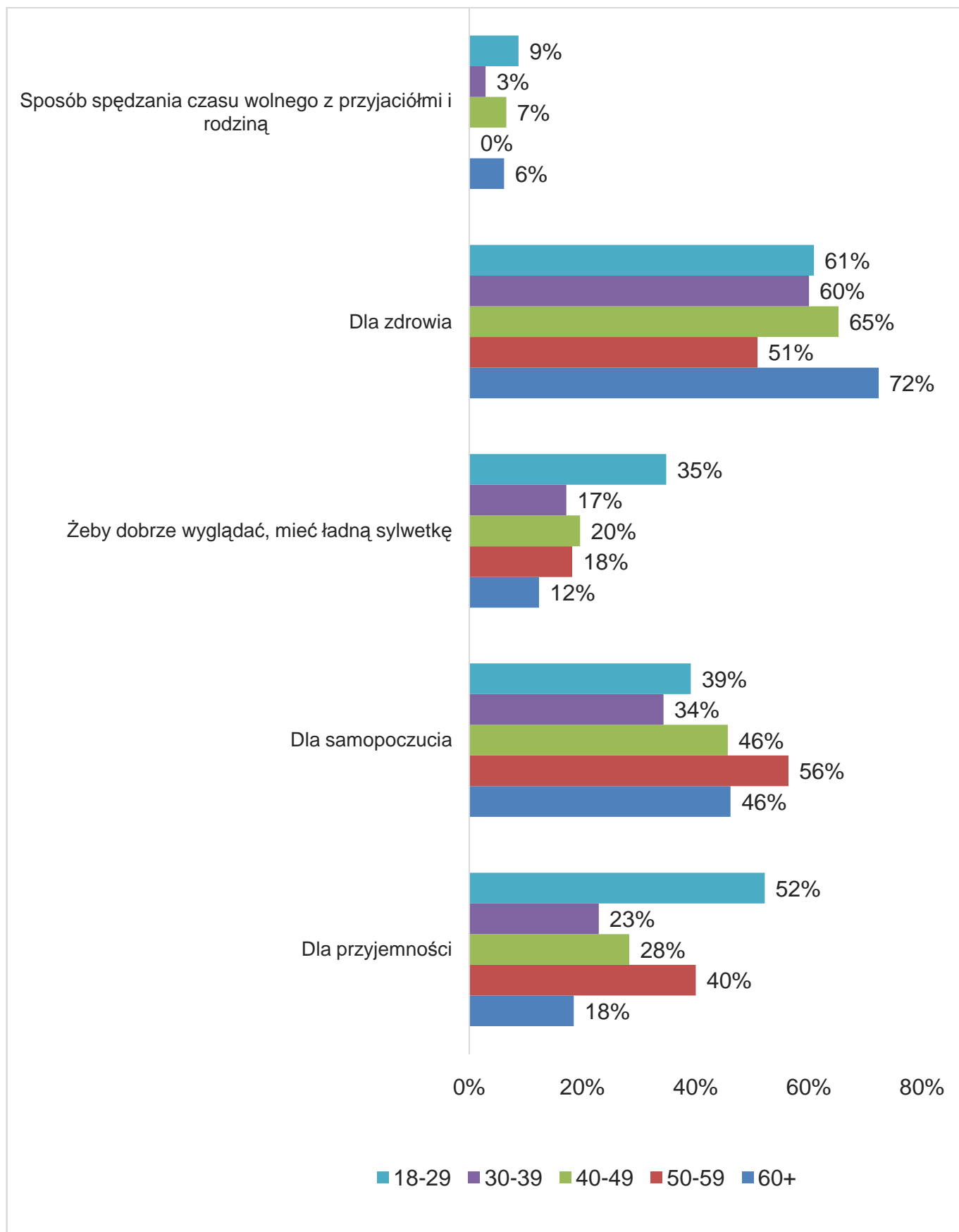
Powody uprawiania sportu – porównanie pod względem płci

(Procent osób z danych kategorii wiekowych, które wybrało daną odpowiedź)

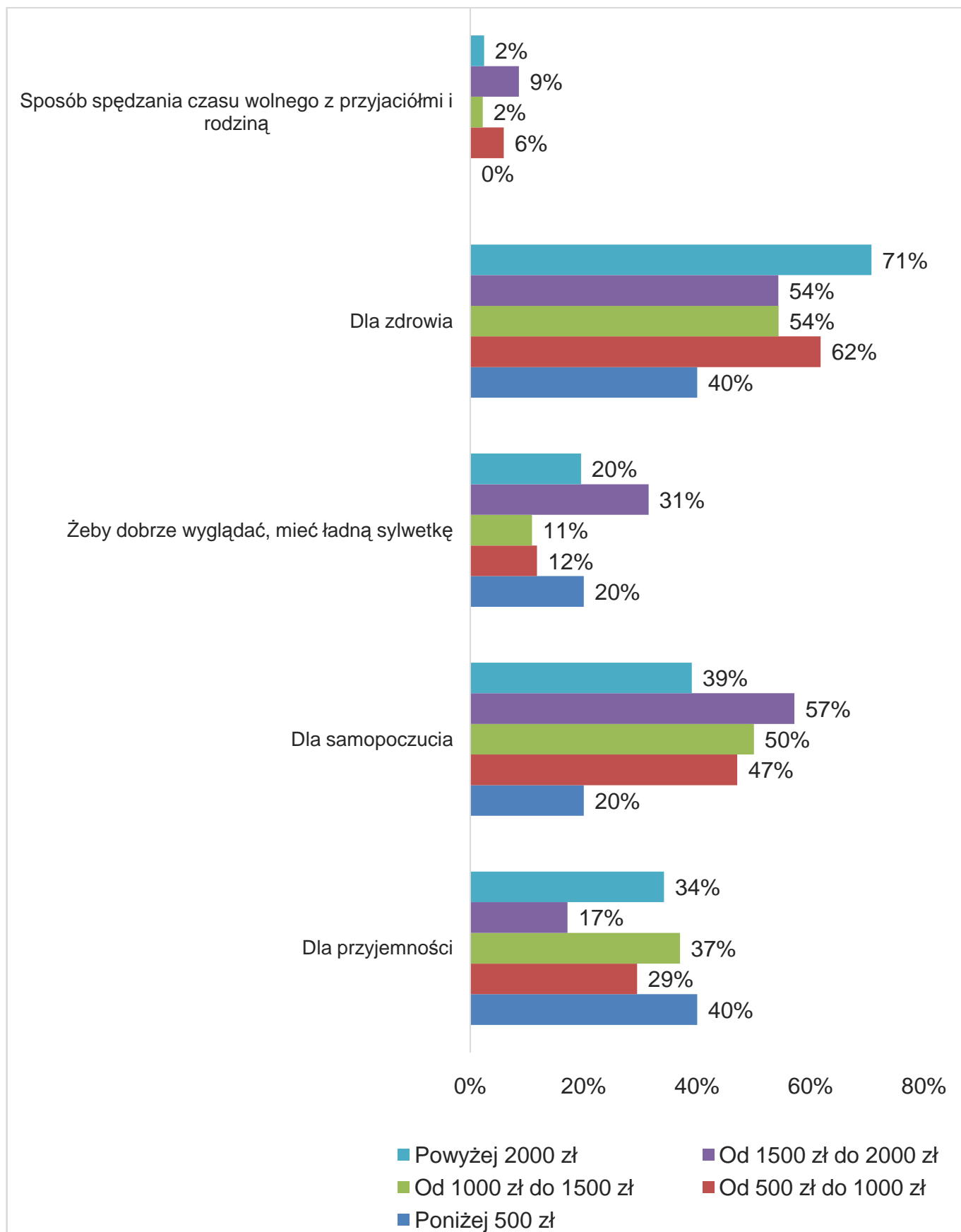
Powody uprawiania sportu – porównanie pod względem wieku

(Procent osób z danych kategorii wiekowych, które wybrało daną odpowiedź)

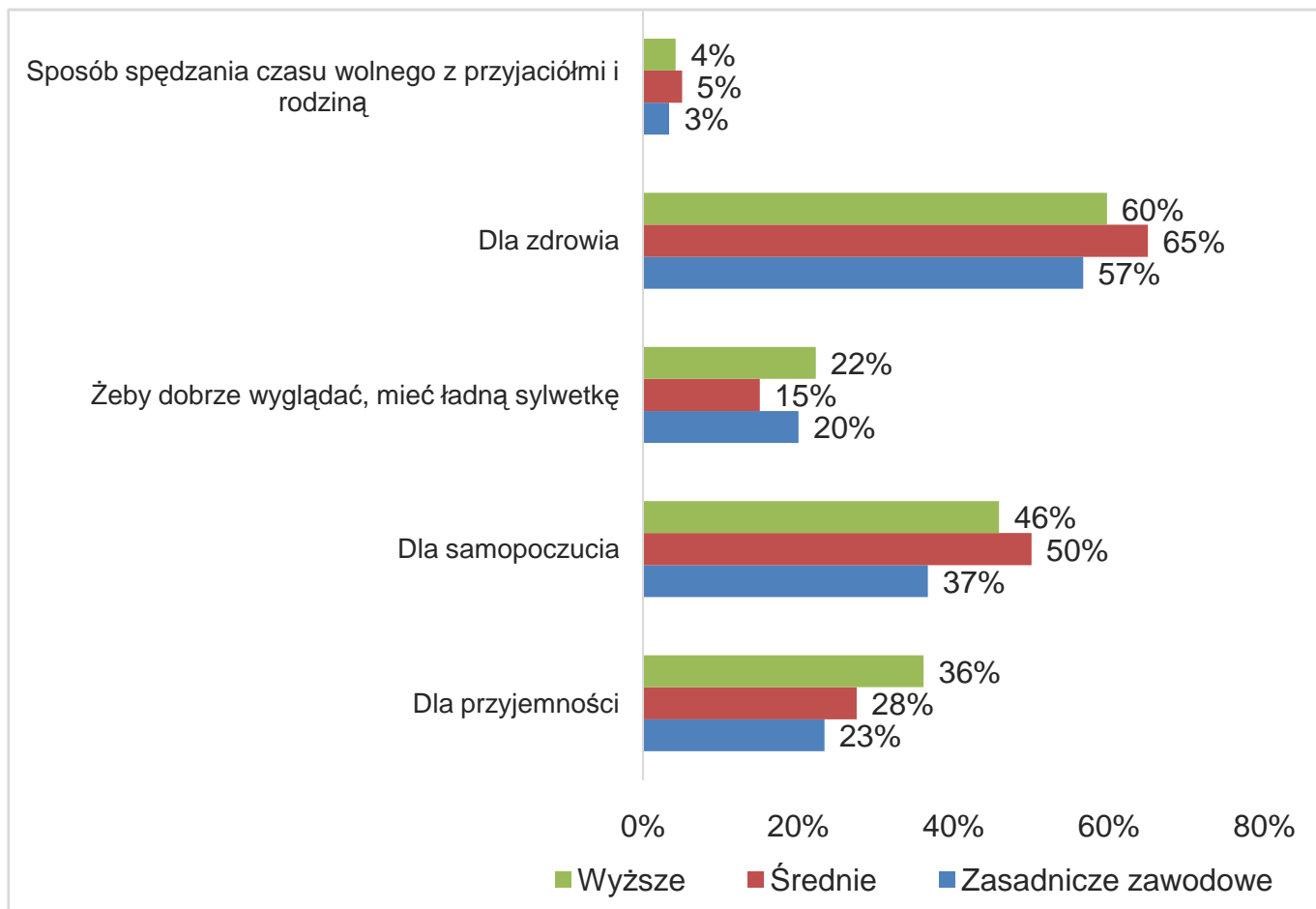
Powody uprawiania sportu – porównanie pod względem zarobków

(Procent osób z danych kategorii, które wybrało daną odpowiedź)

Powody uprawiania sportu – porównanie pod względem wykształcenia

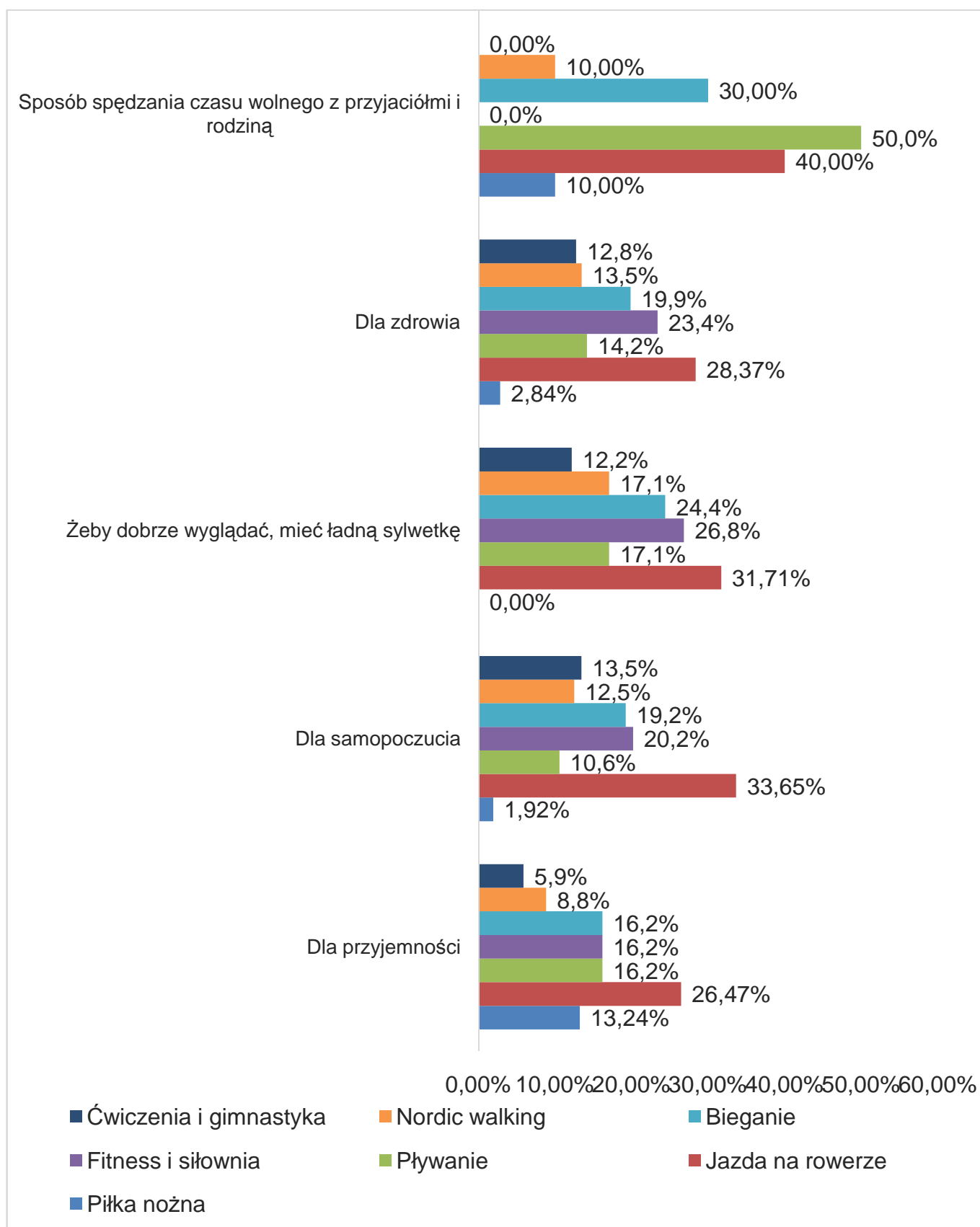
(Procent osób z danych kategorii wiekowych, które wybrało daną odpowiedź)

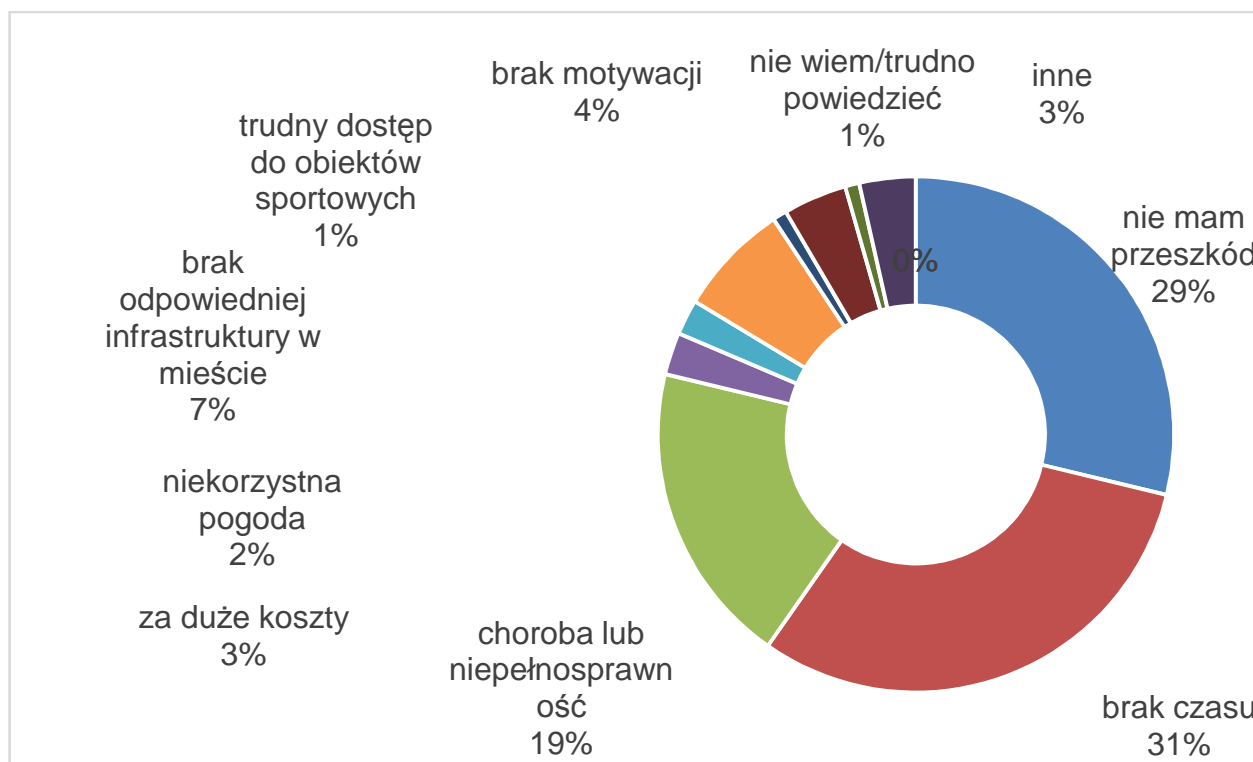

Powody uprawiania sportu a uprawiane dyscypliny

(Procent osób uprawiających sport z danego powodu, które wybrało daną odpowiedź)

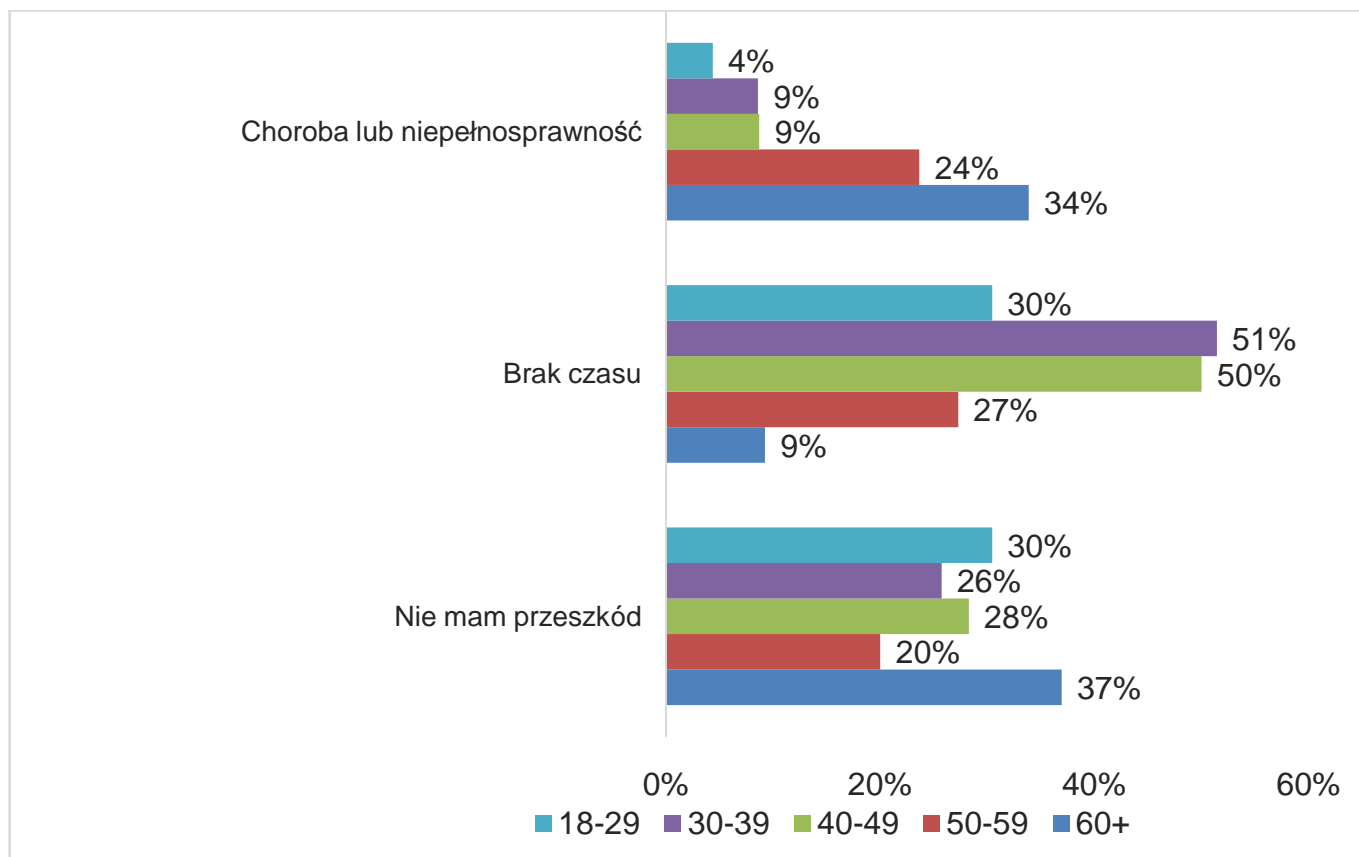

Jaka przeszkoda ogranicza Pana/Panią w uprawianiu sportu/ w aktywności fizycznej?

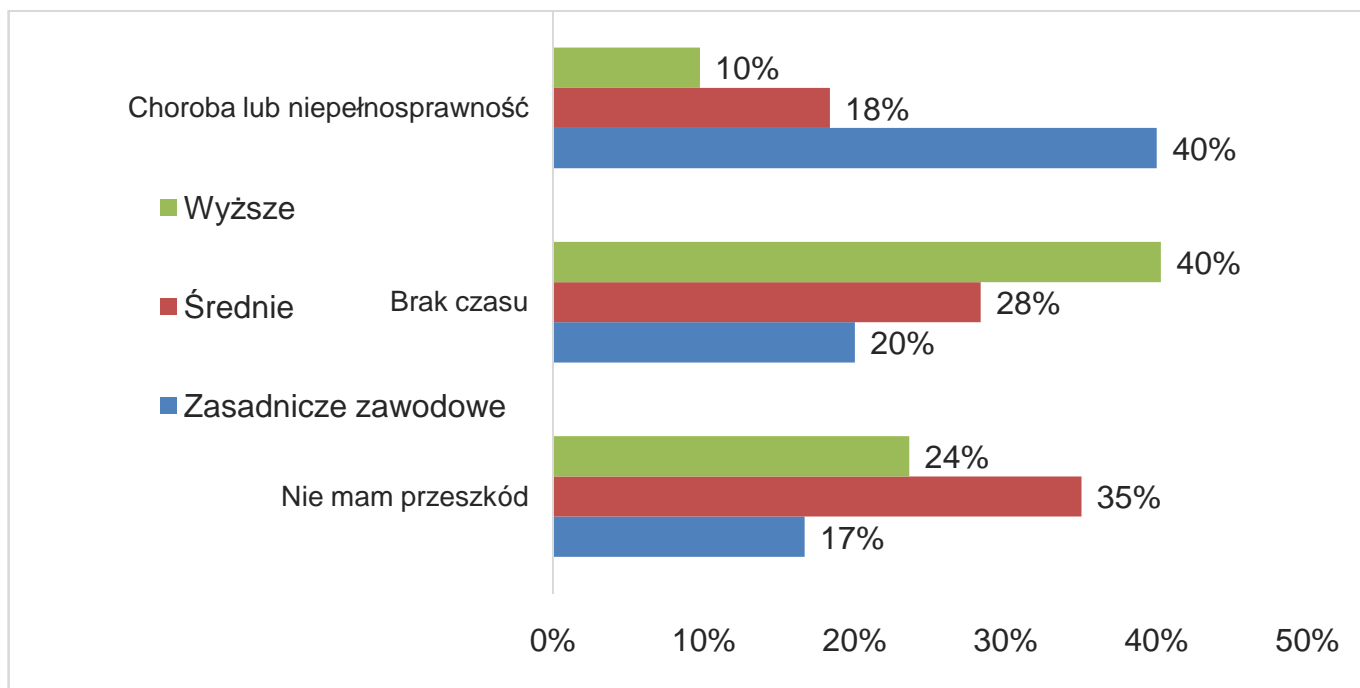
Ograniczenia w uprawianiu sportu – porównanie pod względem wieku

(Procent osób z danych kategorii wiekowych, które wybrało daną odpowiedź)

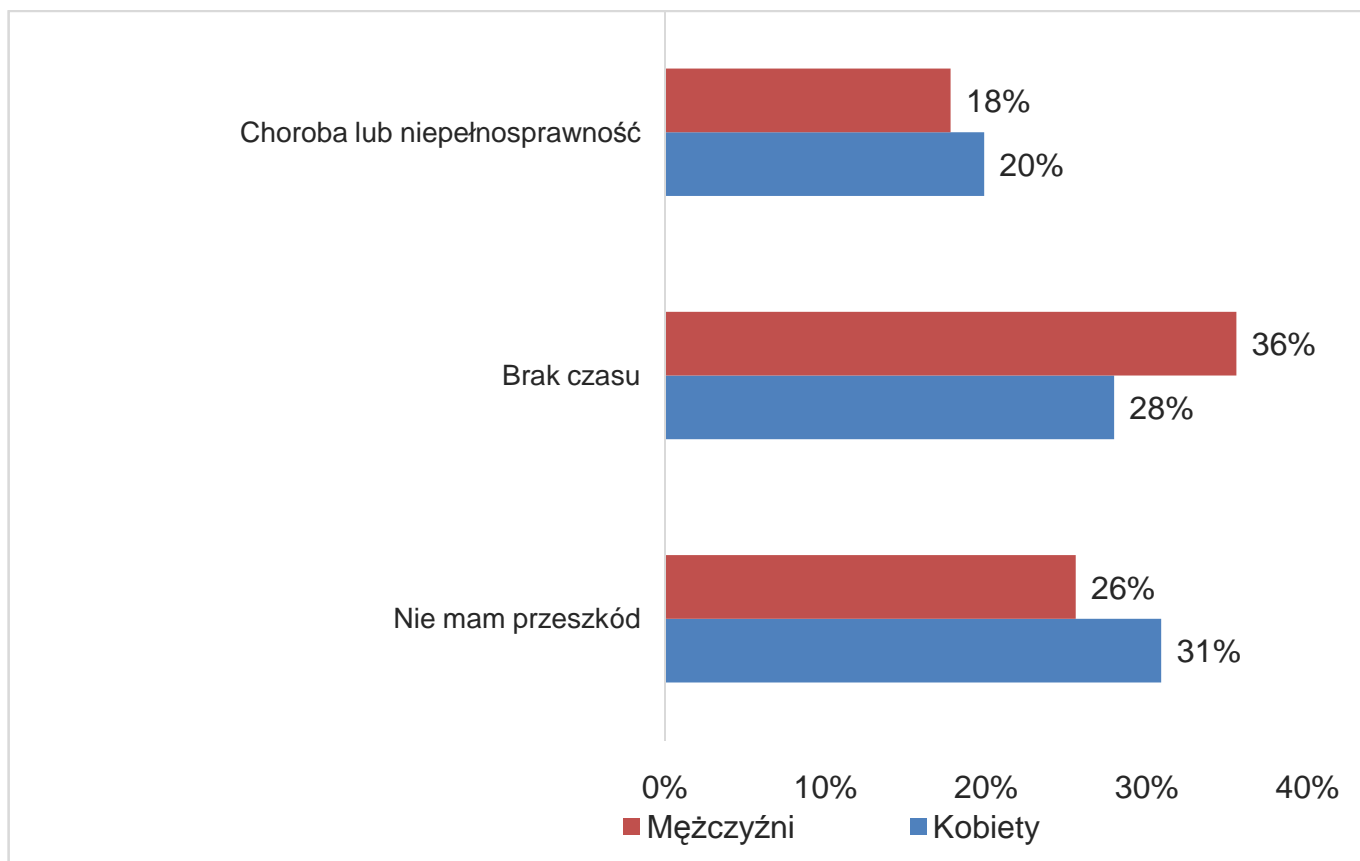
Ograniczenia w uprawianiu sportu – porównanie pod względem wykształcenia

(Procent osób z danych kategorii, które wybrało daną odpowiedź)

Ograniczenia w uprawianiu sportu – porównanie pod względem płci

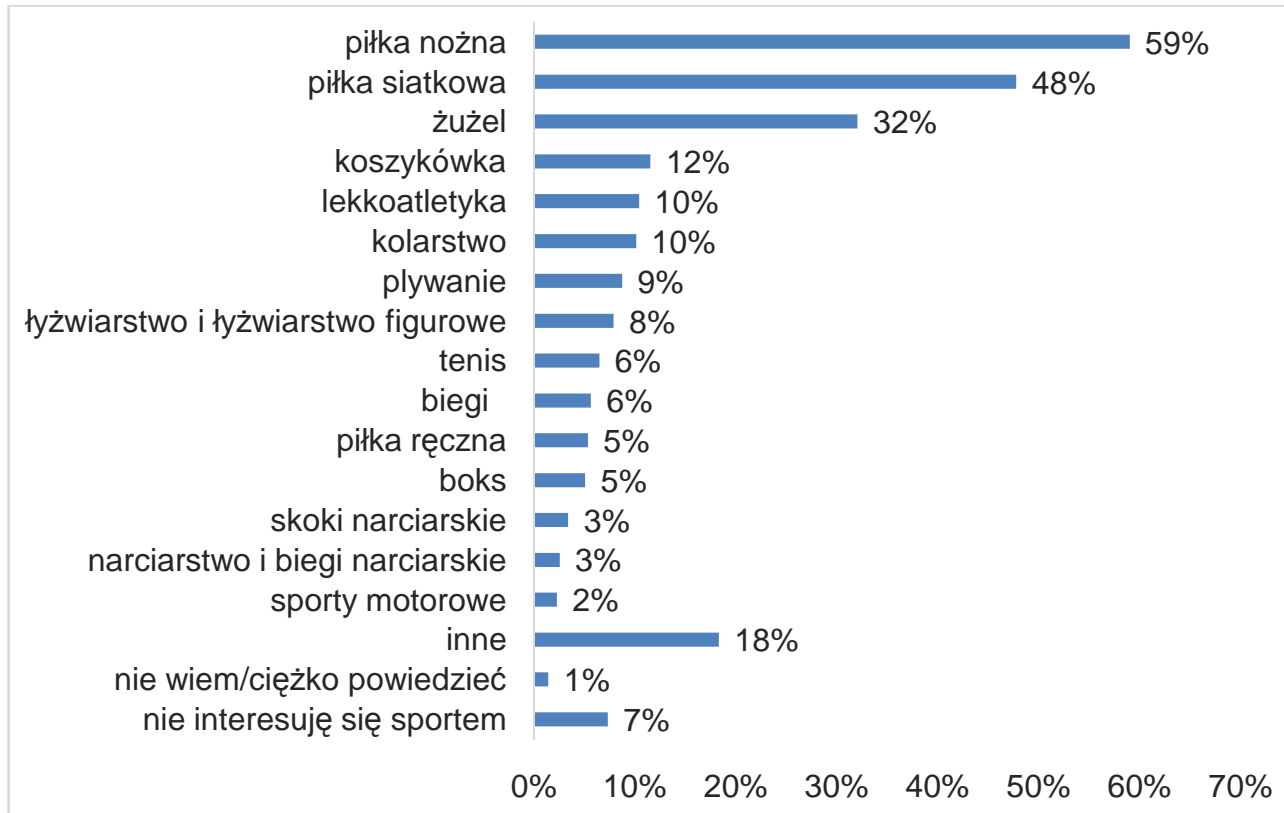
(Procent osób z danych kategorii wiekowych, które wybrało daną odpowiedź)

2. Zainteresowanie sportem

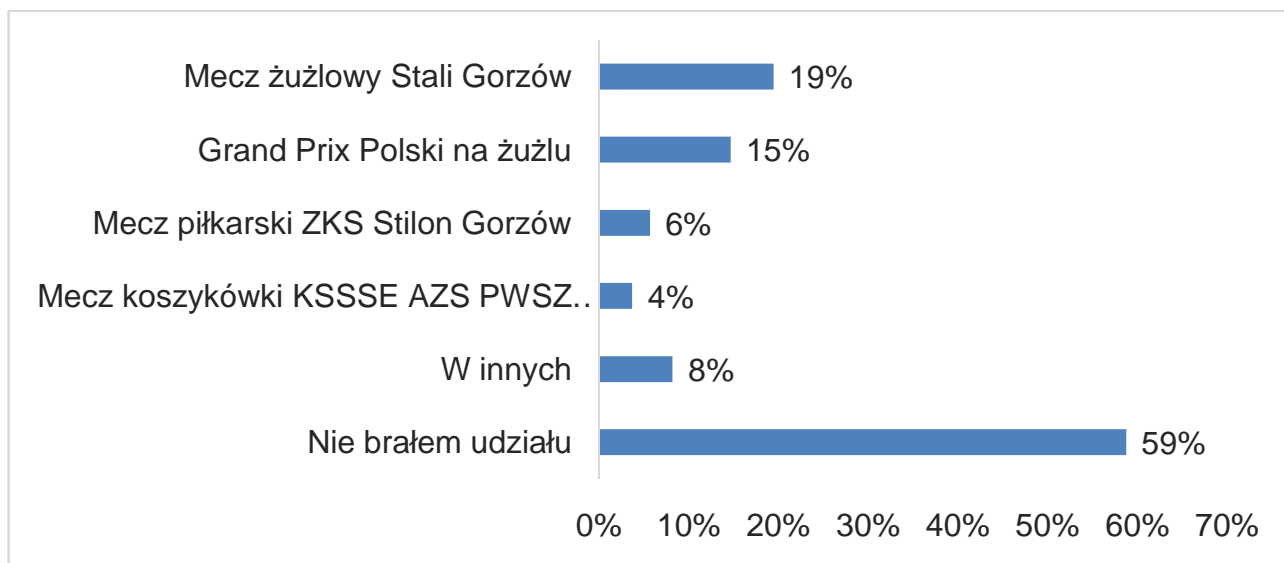
Proszę wymienić maksymalnie 3 dyscypliny sportowe, którymi Pani/Pan się interesuje?

(procent osób badanych, które wskazały dane odpowiedzi)

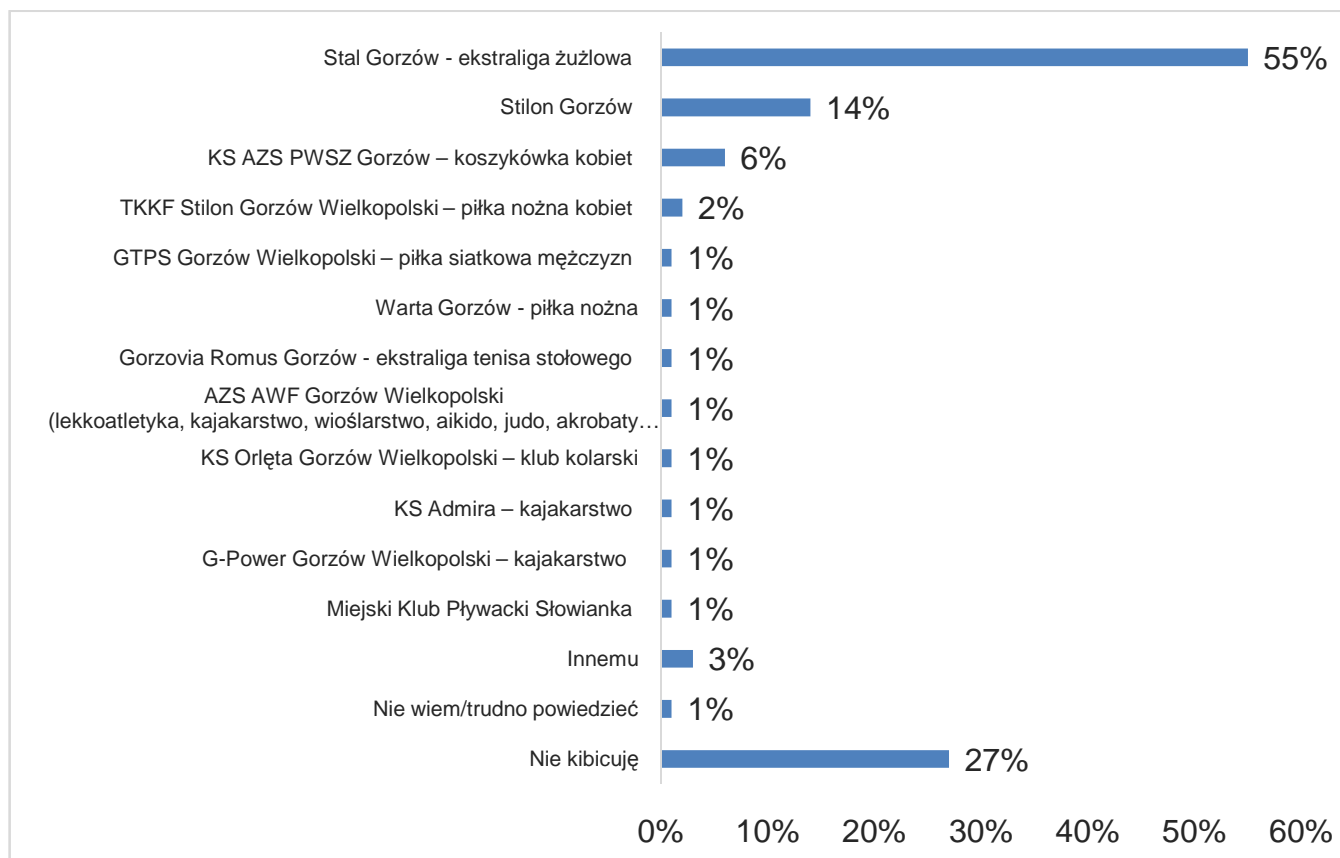
W jakich imprezach sportowych odbywających się w Gorzowie brał/a Pan/Pani udział w ostatnich 12 miesiącach?

(Procent osób badanych, które wskazały daną odpowiedź)

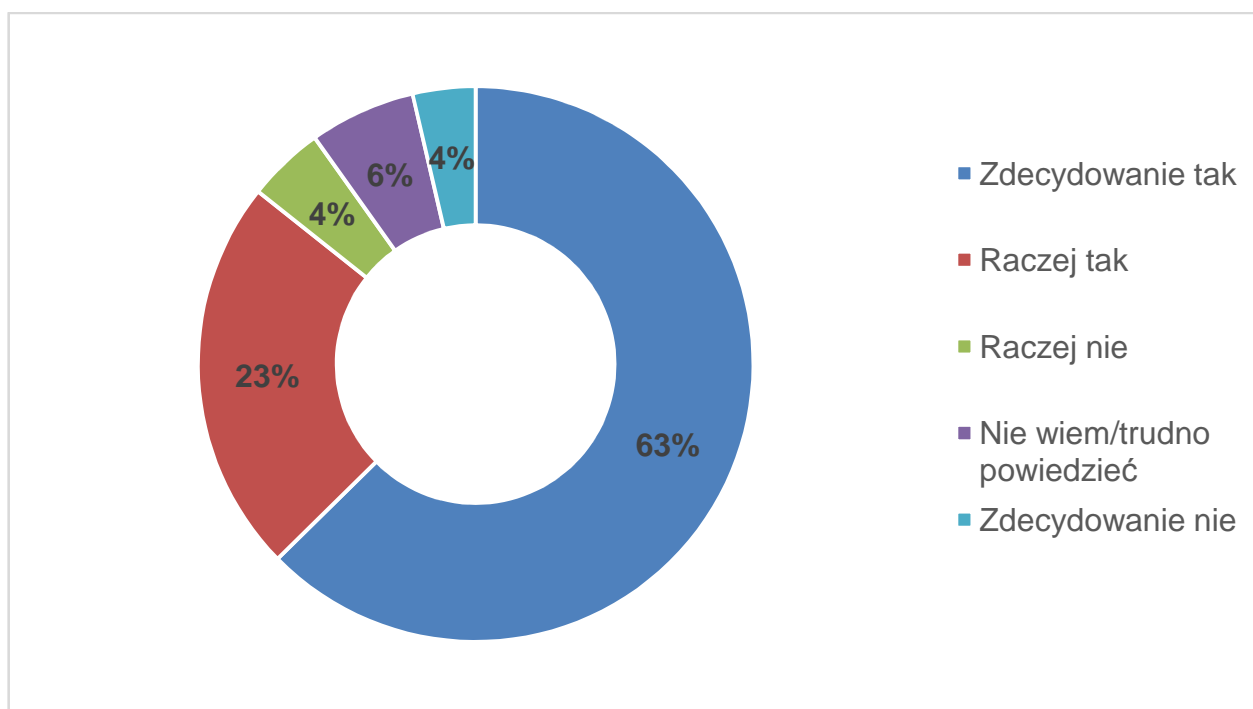

Któremu gorzowskiemu klubowi Pan/Pani kibicuje?

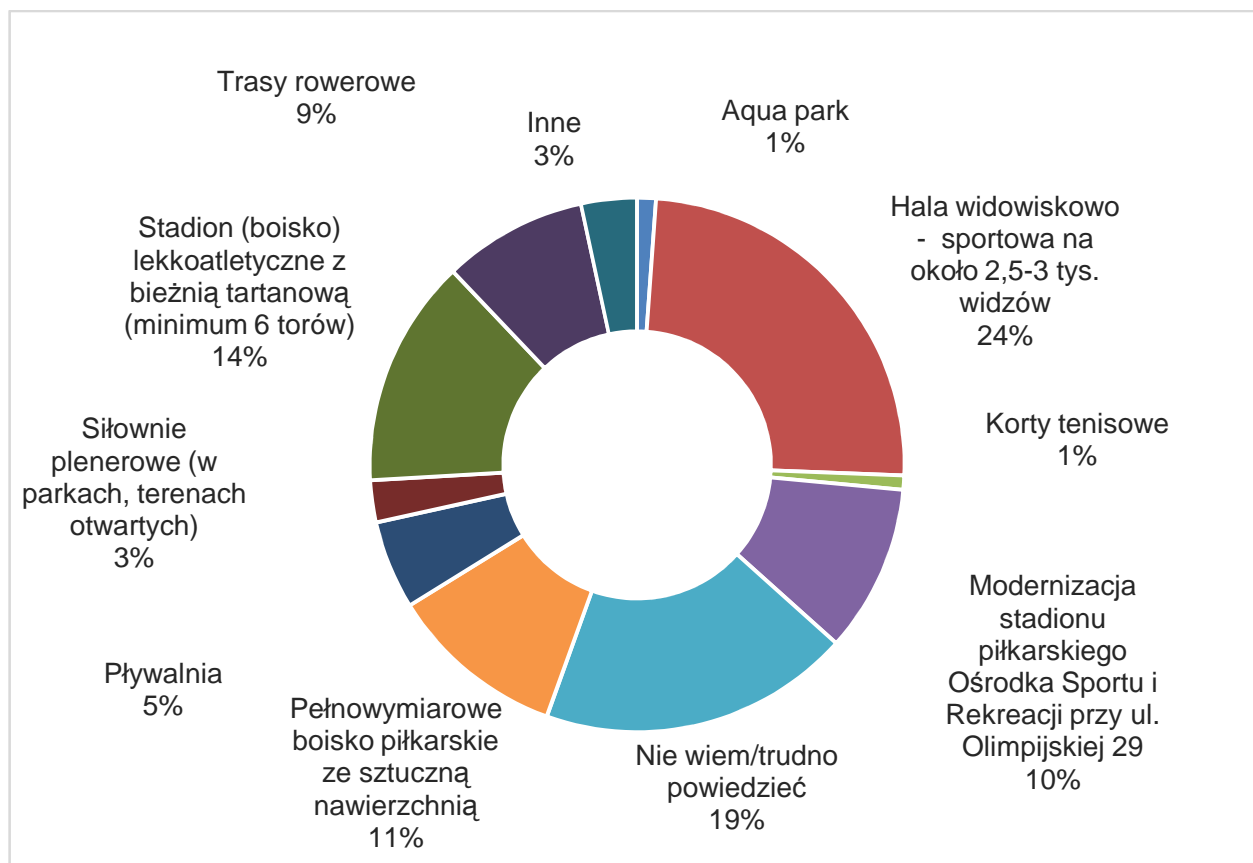
(Procent osób badanych, które wskazały daną odpowiedź)

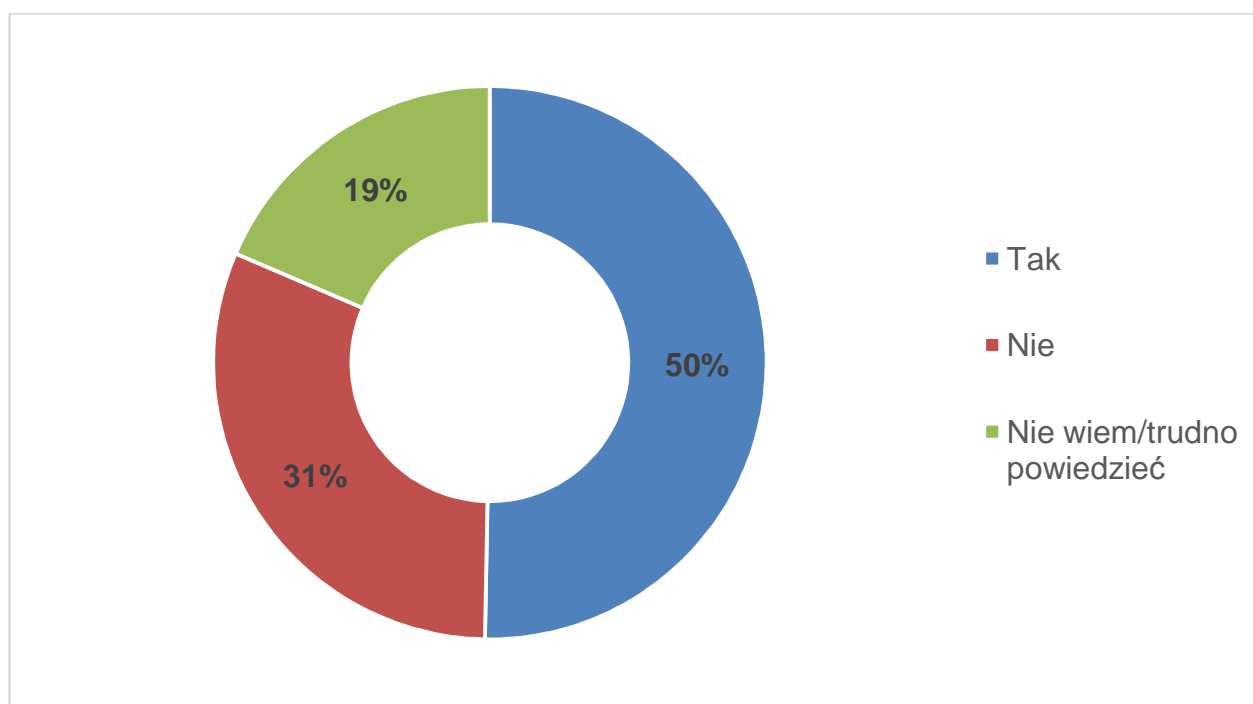
Czy według Pana/Pani organizacja w Gorzowie Grand Prix Polski promuje miasto i wpływa na jego rozpoznawalność?

Budowę lub modernizację jakiego obiektu sportowego w pierwszej kolejności powinno wykonać Miasto Gorzów Wielkopolski?

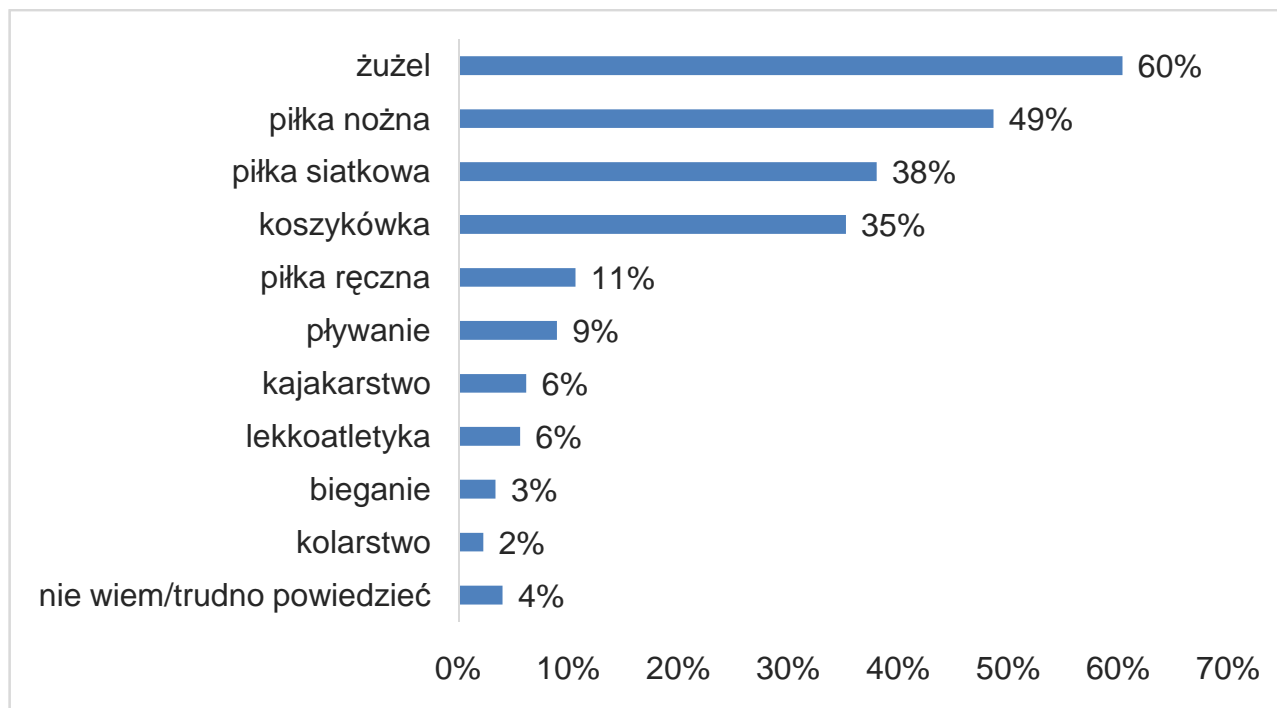

Czy Miasto powinno wyznaczyć kluczowe dyscypliny sportu, na których finansowaniu i rozwoju będzie się skupiać?

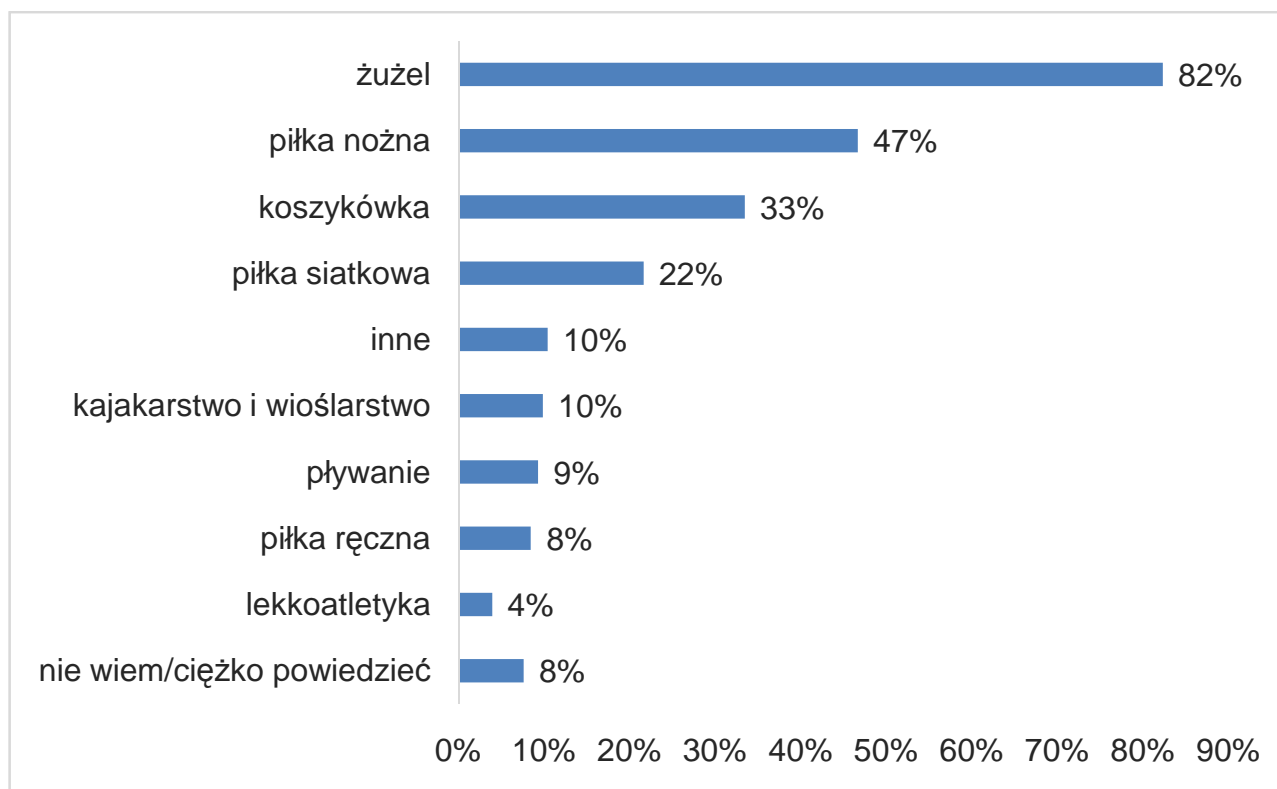
Czy Miasto powinno wyznaczyć kluczowe dyscypliny sportu, na których finansowaniu i rozwoju będzie się skupiać? Jeśli tak, wymień trzy takie dyscypliny.

(Najczęściej wymieniane dyscypliny przez osoby, które zgadzają się z wyznaczeniem kluczowych dyscyplin)

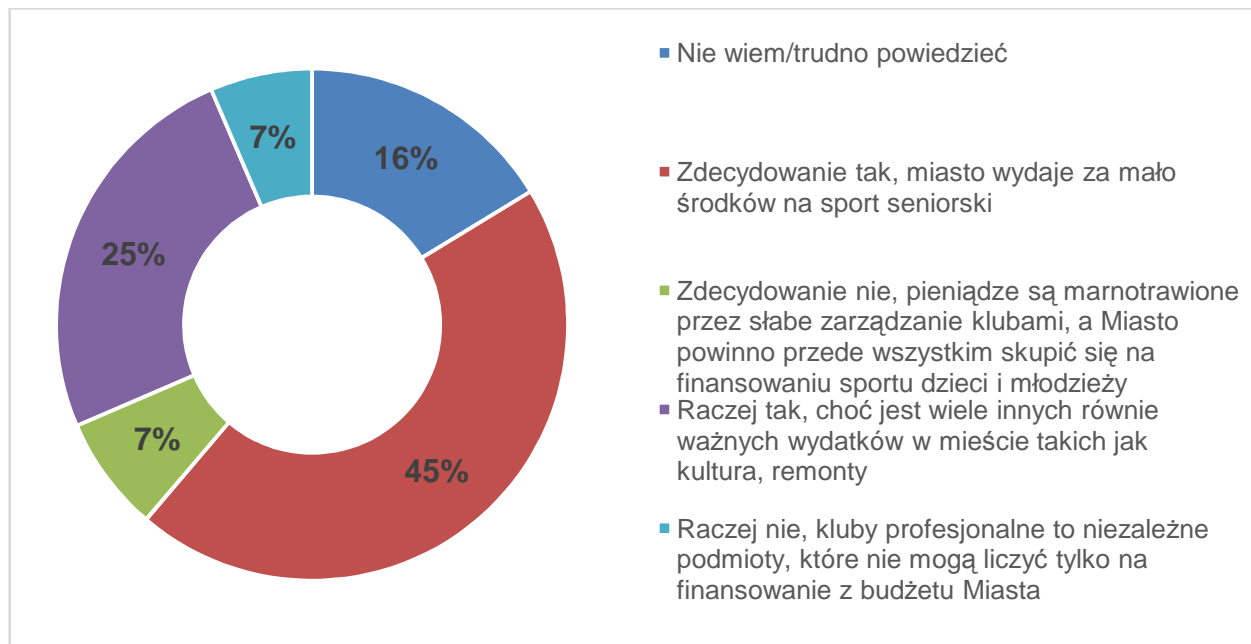

Wymień 3 najważniejsze dla miasta dyscypliny sportu.

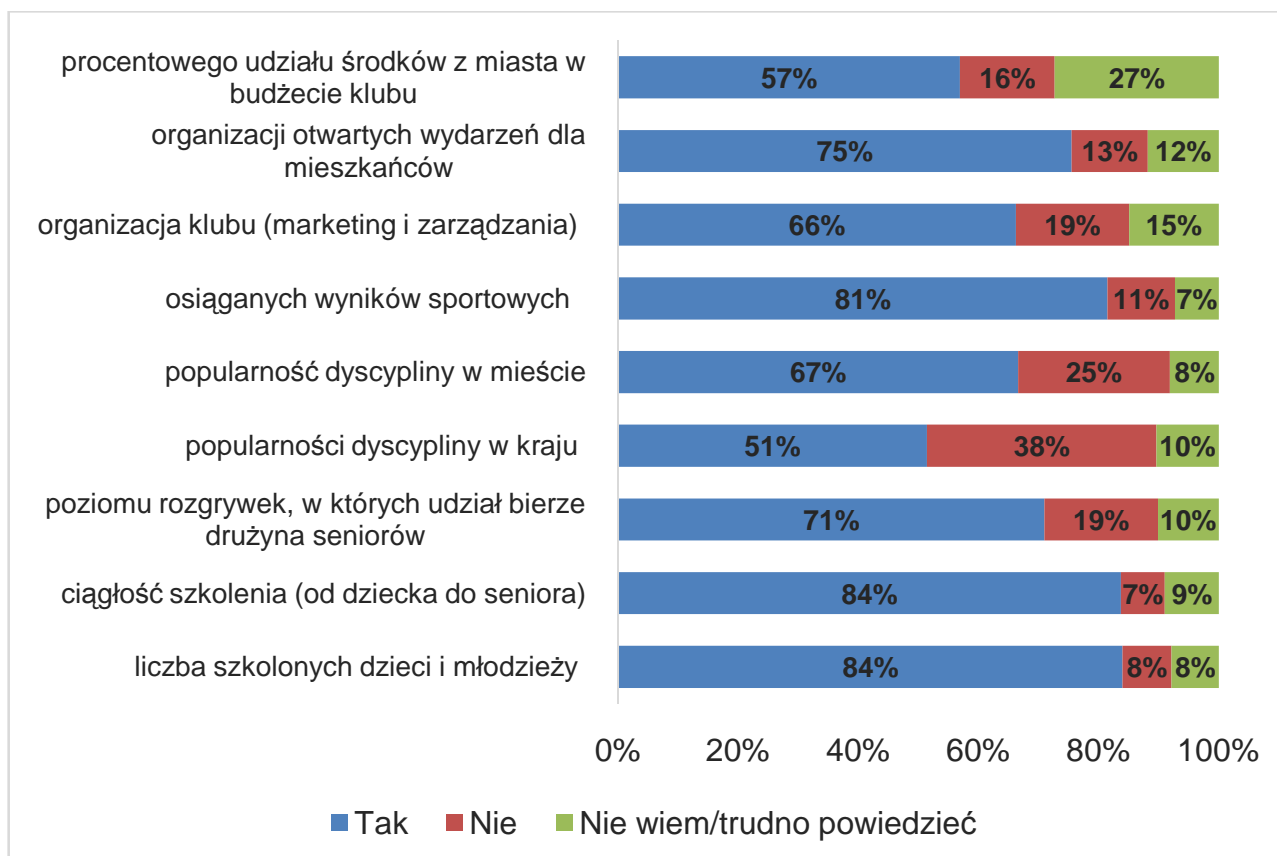
(Procent osób badanych, które wskazały daną odpowiedź.)

Czy według Pana/Pani Miasto powinno zwiększyć finansowanie seniorskich, profesjonalnych drużyn seniorskich startujących w najwyższych klasach rozgrywkowych?

Czy uważa Pan/Pani, że poziom dotacji dla klubów sportowych powinien być uzależniony od poniższych czynników:

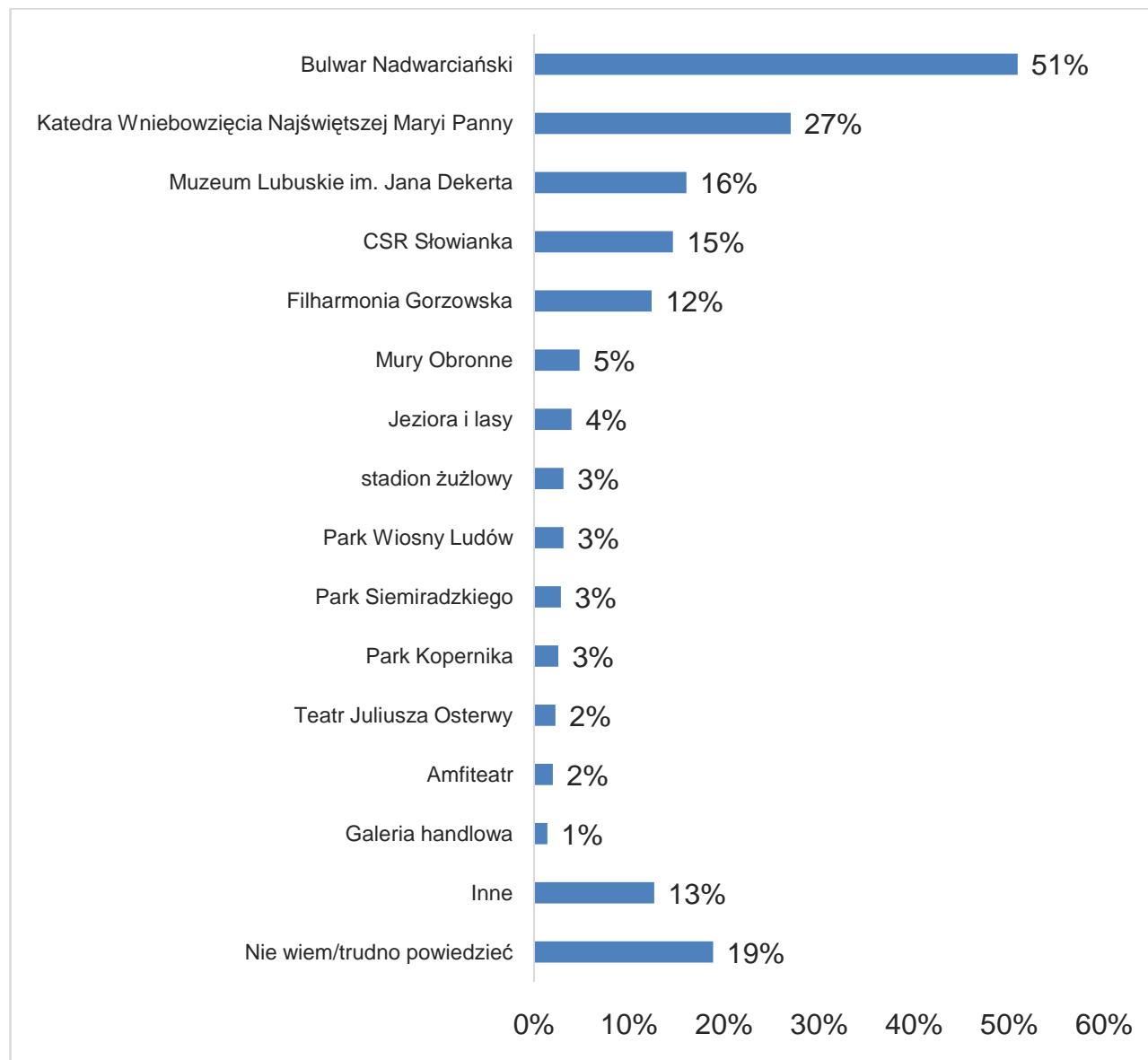

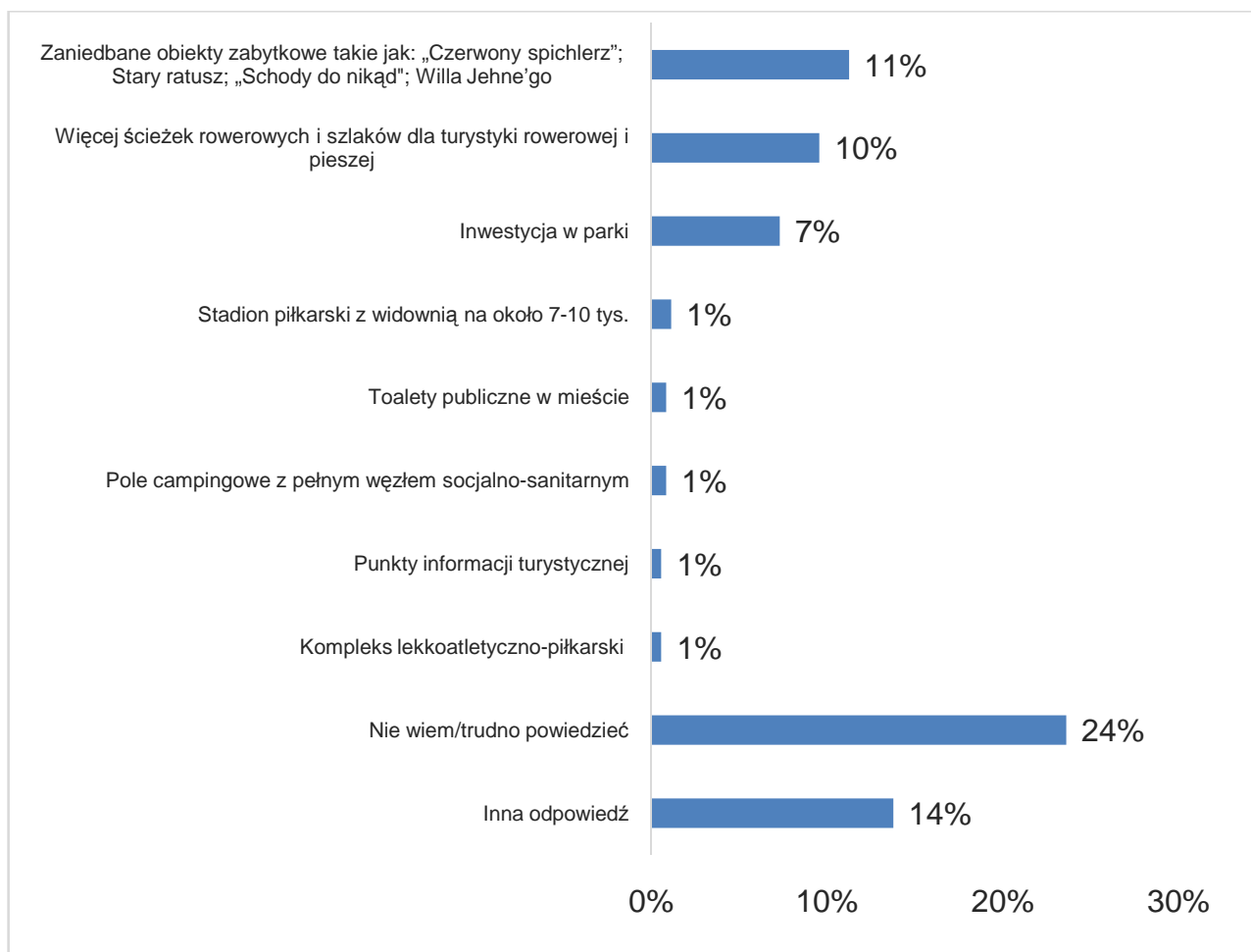
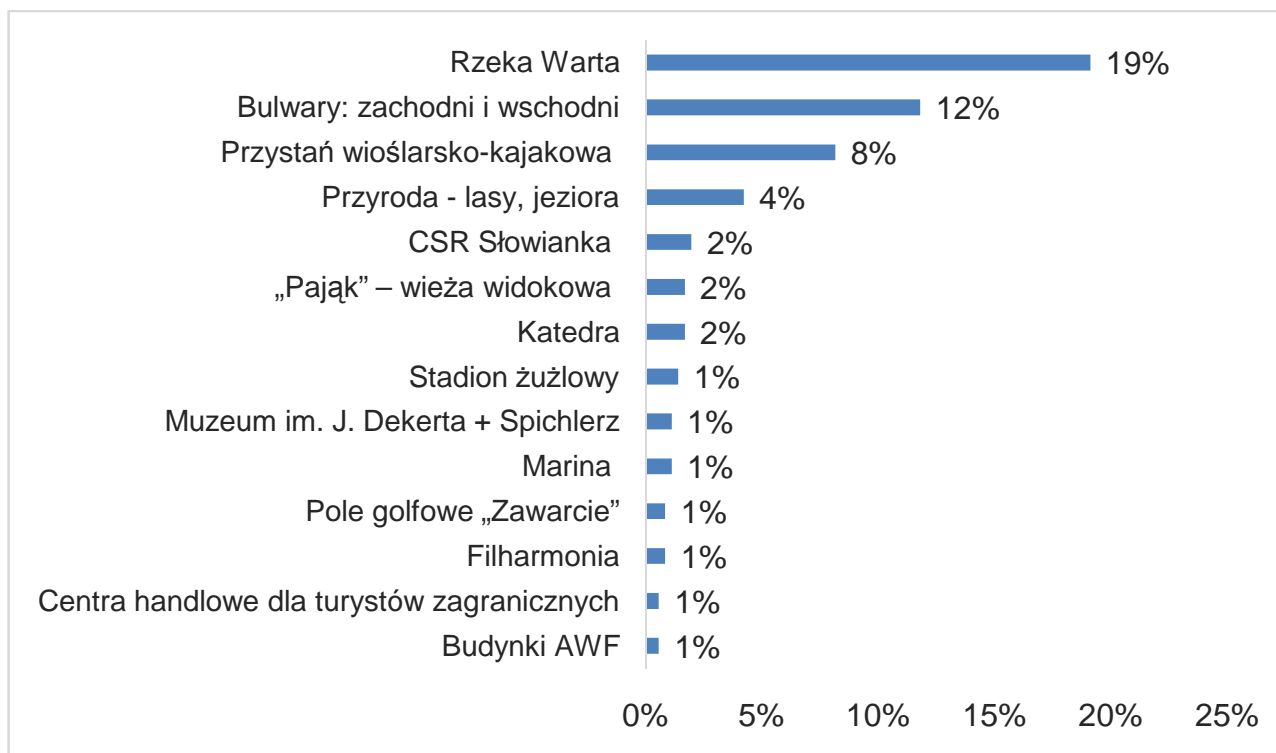
3. Atrakcje turystyczne Gorzowa Wielkopolskiego

Proszę wskazać największą atrakcję miasta Gorzowa.

Jakie walory turystyczno-przyrodnicze Gorzowa powinny zostać wykorzystane do promocji miasta? Co można stworzyć, odnowić, aby turyści chętnie odwiedzali miasto?

MIASTO GORZÓW WIELKOPOLSKI

Oglądalność i ekspozycje telewizyjne w kontekście imprez żużlowych

Sponsoring Insight

Sponsoring Insight to agencja badawczo-consultingowa specjalizująca się w analizach i doradztwie w zakresie marketingu oraz sponsoringu sportu i kultury.

Zespół Sponsoring Insight składa się z konsultantów posiadających wieloletnie doświadczenia w **badaniach i analizach sponsoringu** oraz **optymalizacji procesów marketingowych** w organizacjach sportowych i kulturalnych.

Realizując projekty dla naszych klientów bazujemy na **najbardziej innowacyjnych narzędziach analitycznych**, opartych na najnowszych badaniach naukowych z obszaru sponsoringu sportu i kultury oraz CSR.

Ściśle współpracujemy z uczelniami oraz jednostkami naukowymi w celu doskonalenia narzędzi, które wykorzystujemy tworząc analizy oraz raporty consultingowe.

MIASTO GORZÓW WIELKOPOLSKI

Oglądalność i ekspozycje telewizyjne w kontekście imprez żużlowych

Wrocław, 8 września 2015

Struktura raportu

ZAŁOŻENIA BADAWCZE

METODOLOGIA BADAWCZA

OGLĄDALNOŚĆ MECZÓW DOMOWYCH STALI GORZÓW WIELKOPOLSKI W TELEWIZJI

MONITORING EKSPOZYCJI TELEWIZYJNYCH

- Grand Prix Polski w Gorzowie Wielkopolskim
- PGE Ekstraliga: Money Makes Money Stal Gorzów Wielkopolski – SPAR Falubaz Zielona Góra

ŁĄCZNY CZAS EKSPOZYCJI MIASTA GORZÓW WIELKOPOLSKI

PRZYKŁADY EKSPOZYCJI

Założenia badawcze

Przedmiot badania

- **Oglądalność** meczów domowych Stali Gorzów Wielkopolski w telewizji (transmisje na żywo oraz retransmisje);
- **Szczegółowy monitoring ekspozycji miasta Gorzowa Wielkopolskiego** na przykładzie Grand Prix Polski oraz meczu ligowego Money Makes Money Stali Gorzów Wielkopolski ze SPAR Falubazem Zielona Góra;
- **Łączny czas antenowy** miasta Gorzów Wielkopolski w kontekście Stali Gorzów Wielkopolski w meczach, programach informacyjnych oraz magazynach sportowych.

Cel badania

- **Określenie potencjału** ekspozycji promujących miasto Gorzów Wielkopolski w telewizji.

Badany okres

- **1 stycznia 2014 – 30 lipca 2015.**
-

Metodologia badawcza

Badanie ekspozycji telewizyjnych

- Metoda badania efektywności ekspozycji sponsoringowych w TV polega na analizie transmisji oraz relacji telewizyjnych (w tym także w magazynach i programach informacyjnych) z wydarzeń, w których udział biorą podmioty sponsorowane przez daną markę, identyfikacji ekspozycji (jednokrotnej/wielokrotnej) logotypu marki sponsora i określeniu czy ekspozycja była zauważalna dla widzów;
- Ekspozycje, które zostaną skategoryzowane jako efektywne, są przedmiotem wyceny, której celem jest określenie, ile należałoby zapłacić za reklamę TV w postaci sportu reklamowego w tej samej stacji TV, o tej samej porze danego dnia.
- Wycena ekwiwalentu reklamowego ekspozycji jest wypadkową:
  - liczby ekspozycji marki,
  - częstotliwości ekspozycji,
  - oglądalności danej transmisji.

Stacje TV objęte badaniem

- Canal+, Canal+ Sport, Canal+ Sport 2, Eurosport, Eurosport 2, nSport+, Polsat, Polsat News, Polsat Sport, Polsat Sport Extra, Polsat Sport News, TVN, TVN24, TVP1, TVP2, TVP INFO, TVP Sport.
-

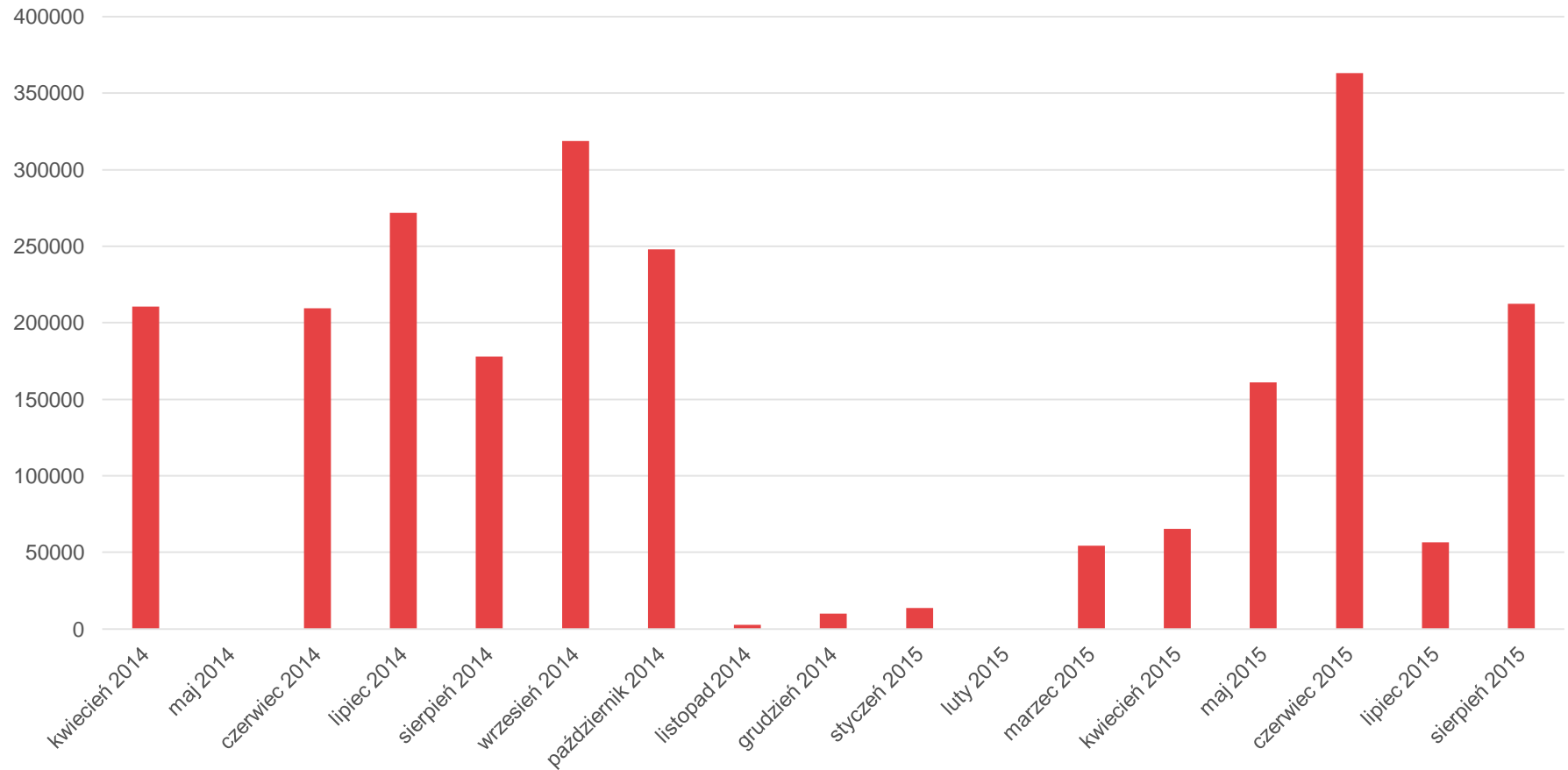

Oglądalność meczów domowych Stali Gorzów w telewizji

Oglądalność według miesiący	
Miesiąc	Skumulowana oglądalność
kwiecień 2014	210605
czerwiec 2014	209374
lipiec 2014	271975
sierpień 2014	178016
wrzesień 2014	318590
październik 2014	247923
listopad 2014	2838
grudzień 2014	10006
styczeń 2015	13581
marzec 2015	54356
kwiecień 2015	65476
maj 2015	160994
czerwiec 2015	363174
lipiec 2015	56461
sierpień 2015	212386
SUMA	2 375 755

Oglądalność meczów domowych Stali Gorzów w telewizji

Oglądalność według miesiący

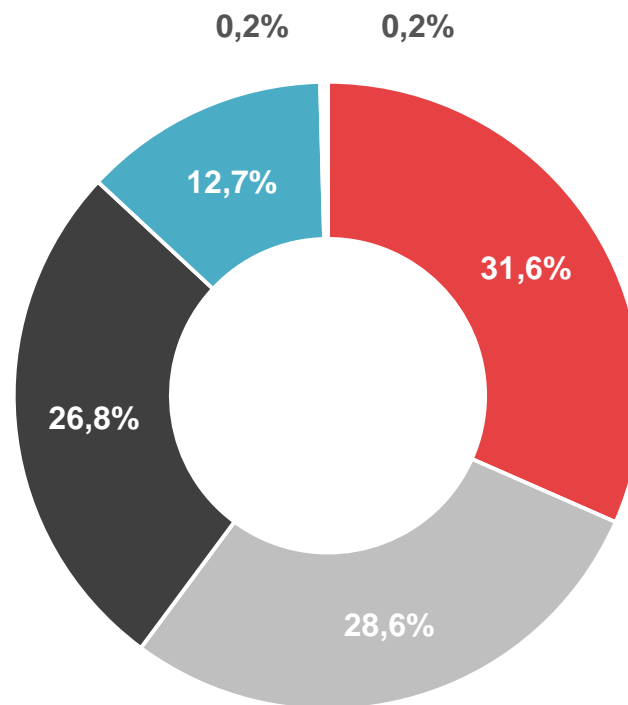

Monitoring ekspozycji telewizyjnych

Grand Prix Polski w Gorzowie Wielkopolskim							
Stacja	Data	Godzina	Nośnik	Liczba ekspozycji	Oglądalność	Udział	Ekwiwalent
Canal+	2015-08-29	18:29:56	Ścianka	157	143245	1,29%	78 713,13 zł
Canal+	2015-08-29	18:29:56	Sprzęt	142	143245	1,29%	71 192,77 zł
Canal+	2015-08-29	18:29:56	Grafika TV	133	143245	1,29%	66 680,55 zł
Canal+	2015-08-29	18:29:56	Banda	63	143245	1,29%	31 585,52 zł
Canal+	2015-08-29	18:29:56	Telebim	1	143245	1,29%	501,36 zł
Canal+	2015-08-29	18:29:56	Zawodnik	1	143245	1,29%	501,36 zł
SUMA				497	143245	1,29%	249 174,69 zł

Monitoring ekspozycji telewizyjnych

Grand Prix Polski w Gorzowie Wielkopolskim

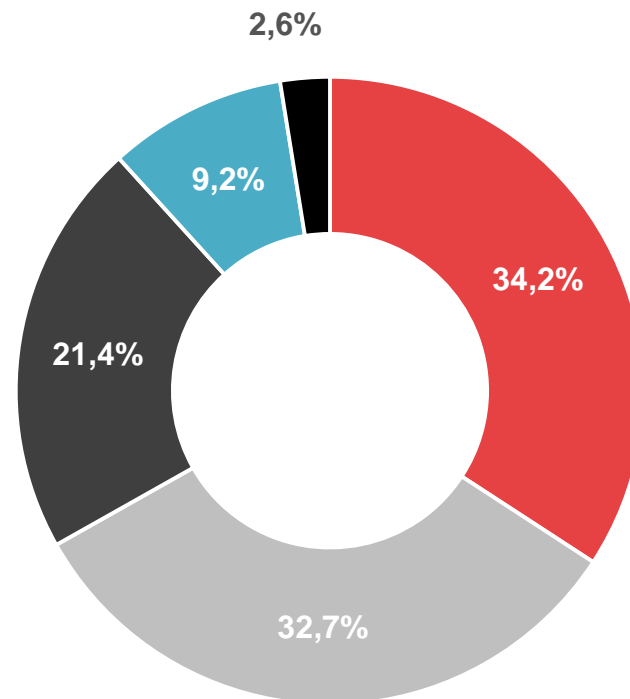
■ Ścianka ■ Sprzęt ■ Grafika TV ■ Banda ■ Telebim ■ Zawodnik

Monitoring ekspozycji telewizyjnych

PGE Ekstraliga: Money Makes Money Stal Gorzów Wielkopolski – SPAR Falubaz Zielona Góra							
Stacja	Data	Godzina	Nośnik	Liczba ekspozycji	Oglądalność	Udział	Ekwiwalent
nSport+	2015-08-09	16:57:18	Zawodnik	67	126255	1,31%	29 606,80 zł
nSport+	2015-08-09	16:57:18	Ścianka	64	126255	1,31%	28 281,12 zł
nSport+	2015-08-09	16:57:18	Sprzęt	42	126255	1,31%	18 559,49 zł
nSport+	2015-08-09	16:57:18	Grafika TV	18	126255	1,31%	7 954,07 zł
nSport+	2015-08-09	16:57:18	Banda	5	126255	1,31%	2 209,46 zł
SUMA				196	126255	1,31%	86 610,94 zł

Monitoring ekspozycji telewizyjnych

PGE Ekstraliga: Money Makes Money Stal Gorzów Wielkopolski – SPAR Falubaz Zielona Góra

■ Zawodnik ■ Ścianka ■ Sprzęt ■ Grafika TV ■ Banda

Łączny czas ekspozycji miasta Gorzowa Wielkopolskiego

Mecze, programy informacyjne, magazyny sportowe w kontekście Stali Gorzów Wielkopolski

Marka

Analizowany okres

Łączny czas ekspozycji

Gorzów Wielkopolski

styczeń 2014 – sierpień 2015

58:14:53

Przykłady ekspozycji

Grand Prix Polski w Gorzowie Wielkopolskim

Przykłady ekspozycji

PGE Ekstraliga: Money Makes Money Stal Gorzów Wielkopolski – SPAR Falubaz Zielona Góra

